

ДНІПРОВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ

МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра мовної підготовки

**Навчальний посібник з
латинської мови для студентів-
іноземців**

Дніпро
2021

Рецензенти:

1. Доцент кафедри романської філології Дніпровського національного університету ім. Олесь Гончара, к.філол.н. Писаренко Н.Д.

2. Старший викладач кафедри англійської філології і літератури Університету імені Альфреда Нобеля Ратомська Л.В.

Відповідальний редактор: д.філол.н., професор, зав. каф. мовної підготовки Т.В. Філат.

Обсяг 183 с.

Затверджено на засіданні предметно-методичної комісії з гуманітарних і загальноосвітніх дисциплін. Протокол № 4 від 22.02.2021 р.

Затверджено до друку на засіданні Вченої ради ДДМУ. Протокол № 8 від 24.06.2021 р.

У запропонованому навчальному посібнику отримав повний і послідовний розвиток принцип системно-термінологічного навчання з трьох провідних терміносистем: морфологічних дисциплін, фармації та комплексу клінічних дисциплін. Матеріал розташовано згідно з календарно-тематичним планом занять. Посібник також містить матеріали для студентів-стоматологів.

Навчальний посібник складено відповідно до програми з латинської мови, затвердженої Міністерством охорони здоров'я України і призначеної для іноземних студентів медичних факультетів. Наприкінці посібника подано україно-латинський та латино-український словники, стислий словник фармацевтичної термінології, а також таблиці відмінкових закінчень іменників і прикметників.

Укладачі: старший викладач кафедри мовної підготовки, к.філол.н. І. М. Апоненко; старший викладач кафедри мовної підготовки, к.філол.н. І.С. Лощина; викладач кафедри мовної підготовки, к.філол.н. О.О. Клочко; викладач кафедри мовної підготовки О. С. Запорожець; викладач кафедри мовної підготовки М. Ю. Сидора; викладач кафедри мовної підготовки Л.М. Сербіненко.

ЗАНЯТТЯ 1
(LECTIO PRIMA)

ФОНЕТИКА
(PHONETIKOS)

ЛАТИНСЬКИЙ АЛФАВІТ

У латинському алфавіті 25 літер.

Друкована буква	Назва	Вимова
A a	а	а
B b	бе	б
C c	це	ц, к
D d	де	д
E e	е	е
F f	еф	ф
G g	ге	г
H h	га	г або німецький h
I i	і	і, й
J j	йот	й
K k	ка	к
L l	ель	ль
M m	ем	м
N n	ен	н
O o	о	о
P p	пе	п
Q q	ку	к
R r	ер	р
S s	ес	с, з
T t	те	т
U u	у	у
V v	ве	в
X x	ікс	кс, кз
Y y	іпси́лон	і
Z z	зет	з (іноді ц)

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗВУКІВ

У латинській мові звуки поділяються на голосні та приголосні.

Голосним звукам відповідають букви: a, e, i, o, u, y.

Приголосним звукам відповідають букви: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

Вимова голосних

Вимова звуків схожа на вимову в українській мові.

a – [a]	<u>a</u> rteria (артеріа – артерія)
o – [o]	<u>a</u> orta (аорта – аорта)
u – [y]	<u>m</u> usculus (мускулюс – м'яз)
e – [э]	<u>d</u> ens (денс – зуб), <u>v</u> ertebra (вертебра – хребець).
[i]	<u>v</u> itaminum (вітамініум – вітамін);
i <	<u>s</u> inus (сінус – пазуха).
[й]	1) на початку слова перед голосними: <u>i</u> ecur (йекур – печінка), <u>i</u> unctura (йюнктура – з'єднання);
	2) у середині слова між голосними: <u>ma</u> ialis (майаліс – майський), <u>ma</u> ior (майор – великий).

Nota bene (NB!) – зверни увагу:

У словах грецького походження на початку слова перед голосними буква **i** вимовляється як звук [i]: iater (іатер – лікар), iatria (іатрія – лікування), iodium (іодум – йод).

y – [i]	вживається тільки в словах грецького походження: <u>s</u> ystema (сістема – система), <u>t</u> ympanum (тімпанум – барабан), <u>g</u> yurus (гірус – звивина).
----------------	--

Вимова дифтонгів

Дифтонгом називається сполучення двох голосних літер в одному складі. Він може вимовлятися як один звук (монофтонг) або як два звуки (власне дифтонг).

У латинській мові розрізняють чотири дифтонги: ae, oe, au, eu.

Вимова:

ae – [e]	<u>c</u> ostae (косте – ребра), <u>v</u> ertebrae (вертебре – хребці), <u>d</u> iaeta (діета – дієта).
oe – [e]	<u>o</u> edema (едема – набряк), <u>o</u> esophagus (езофагус – стравохід), <u>co</u> elia (целія – черевна порожнина).

NB! Якщо у буквосполученнях **ae** та **oe** над буквою **e** стоять дві крапки: **aë**, **oë**, такі буквосполучення не становлять дифтонги, у таких випадках кожен звук вимовляється окремо. *Наприклад:* aër (аер – повітря), Aloë (альое – алое, сабур), diploë (діпльое – губчатка, губчата речовина плоских кісток черепа), dyspnoë (діспное – задишка).

au – [ау]

auris (ауріс – вухо), trauma (траума – ушкодження), aurum (аурум – золото).

eu – [эу]

pneumonia (пнеумонія – запалення легень), pleura (плеура – плевра), pneuma (пнеума – дихання).

Латинські вирази:

Via! – У дорогу!

Vivat! – Хай живе!

ЗАНЯТТЯ 2
(LECTIO SECUNDA)

ВИМОВА БУКВ І БУКВОСПОЛУЧЕНЬ

Вимова приголосних

- [ц] перед е, і, у; перед дифтонгами ае, ое:
наприклад: processus (процессус – відросток), *cito* (ціто – швидко), *cytus* (цітус – клітина), *caecum* (цекум – сліпа кишка), *coelia* (целіа – черевна порожнина);
- C <**
- [к] перед а, у, о та приголосними:
наприклад: costa (коста – ребро), *cranium* (краніум – череп), *caput* (капут – голова), *arcus* (аркус – дуга).
- H –** [глухий звук г; як укр. звук г]
- наприклад: homo* (гомо – людина), *hiatus* (гіатус – щілина), *humerus* (гумерус – плечова кістка).
- L –** [ль – м'яко]
- наприклад: lac* (ляк – молоко), *animal* (анімаль – тварина), *ala* (аліа – крило).
- [с] (основна вимова):
наприклад: sulcus (сулькус – борозна), *dorsum* (дорсум – спина), *fossa* (фосса – яма, ямка);
- S <**
- [з] 1) між голосними:
наприклад: dosis (дозіс – доза), *basis* (базіс – основа), *vasa* (ваза – судина);
2) між голосним і приголосним **m** або **n**:
наприклад: mensis (мензіс – місяць), *organismus* (організмус – організм), *extensor* (екстензор – розгинач).
- X –** [кс]
- наприклад: apex* (апекс – верхівка), *radix* (радікс – корень), *extremitas* (екстремітас – кінець, кінцівка).
- Z –** [з]
- у словах грецького походження:
наприклад: zona (зона – пояс), *zoon* (зоон – тварина), *zugota* (зігома – вилиця).
- Z –** [ц]
- у словах негрецького походження:
наприклад: Zincum (цінкум – цинк), *influenza* (інфлюенца – грип).

Всі інші приголосні звуки вимовляються як в українській мові.

Вимова латинських буквосполучень

- qu –** [кв]
- наприклад: aqua* (аква – вода), *liquor* (ліквор – рідина), *squama* (сквама – луска).
- [нгв]
- перед голосними: *lingua* (лінгва – мова, язик), *sanguis* (сангвіс – кров), *unguis* (унгвіс – ніготь).

ngu <

[нгу] перед приголосними: lingula (лінгуля – язичок), angulus (ангулюс – кут).

[ці]

перед голосними в кінці слова: substantia (субстанція – речовина), infectio (інфекція – ін'єкція), lectio (лекція – лекція).

ti <

[ті]

перед приголосними та після **s, x**: tinctura (тінктура – настоянка), tibia (тібіа – велика гомілкорова кістка), combustio (комбустіо – опік), mixtio (мікстіо – змішування).

Вимова грецьких буквосполучень (диграфів)

Диграфом називають сполучення приголосних, яке вимовляється як один звук. У латинській мові вживаються такі диграфи грецького походження:

ch – [x]

charta (харта – папір), chondros (хондрос – хрящ);

ph – [ф]

Phosphorus (фосфорус – фосфор), pharmacop (фармакон – лікарський засіб);

th – [т]

thorax (торакас – грудна клітка), aether (етер – ефір);

rh – [р]

raphe (рафе – шов), rhis (ріс – ніс).

Латинські вирази:

Alma mater. – Мати-годувальниця (про вищий навчальний заклад).

Non est medicina sine lingua Latina. – Немає медицини без латинської мови.

ЗАНЯТТЯ 3 (LECTIO TERTIA)

ВПРАВИ ДЛЯ ЧИТАННЯ

1. Nervus – нерв, dens – зуб, febris – лихоманка, terra – земля, dragee – драже, septum – перегородка, nemo – ніхто, bene – добре, arena – пісок, genu – коліно, vena – вена, littera – буква, memoria – пам'ять, moveo – рухаю.
2. Vitaminum – вітамін, finio – закінчую, bilis – жовч, finis – кінець, insanabilis – невиліковний, maialis – травневий, ianuaris – січень, **iunctura** – з'єднання, ieiunum – порожня кишка, ius – право, **iecur** – печінка, iuvenis – юнак.
3. Dyspepsia – розлад травлення, pyelitis – запалення ниркових мисок, hydrargyrum – ртуть, hypotonia – знижений кров'яний тиск, amygdala – мигдаль, myopia – короткозорість, myoma – м'язова пухлина.
4. Gangraena – омертвіння, anaemia – анемія, aeger – хворий, guttae – краплі, **laesio** – пошкодження, saepe – часто, aetiologia – вчення про причини хвороби.
5. Foetor – неприємний запах, roentgenum – рентген, moenia – стінки, foedus – договір, amoenus – чарівний.
6. Auris – вухо, auditus – слух, gaudium – радість, audax – відважний, aura – вітерець, **auctor** – автор, haustus – ковток, **fauces** – глотка.
7. Leukaemia – білокрів'я, aneurysma – розширення артерії, neuritis – запалення нерва, pneumonia – запалення легень, pseudomembrana – несправжня перетинка.
8. Eupnoë – правильне дихання, aër – повітря, diploë – губчата речовина, **uropoëticus** – що виробляє сечу.
9. Cerebrum – мозок, caverna – печера, каверна; coepi – я почав, carcinoma – ракова пухлина, cervix – шия, bacterium – бактерія, cylindricus – циліндричний, cilium – вія, convallaria – конвалія, cito – швидко, centum – сто, verruca – бородавка, siccus – сухий, cyaneus – синюшний, colica – коліки, varicella – вітряна віспа, vesica – **пузир**, ulcus – виразка, sossugeus – куприковий, coronalis – вінцевий, saementum – камінь, sossus – **кокк**, sossi – **коккі**, criticus – вирішальний, clinica – клініка, convalescens – видужуючий, causa – причина, contractura – скорочення м'язів.
10. Hydrops – водянка, habitus – зовнішній вигляд, vehemens – сильний, herba – трава, hiems – зима, hic –цей, haema – кров, hemisrania – мігрень, hiatus – отвір, щілина.
11. Lux – світло, labor – праця, ampulla – ампула, sal – сіль, locus – місце, longus – довгий, lumbalis – поперековий, latus – широкий, columna – стовп, pulsus – пульс, medulla – мозок, pulmo – легень.
12. Status – положення, usus – використання, incisura – вирізка, cataplasma – припарка, cuspis – вістря, abscessus – нарів, fossa – ямка, cavernosus –

печеристий, musculosus – м'язовий, systema – система, dosis – доза, organismus – організм, tuberositas – горбистість.

13. Radix – корінь, vertex – верхівка, exemplar – зразок, extractum – витяжка, luxatio – вивих, maxillaris – верхньощелепний, anorexia – відсутність голоду, mening – мозкова оболонка, proximalis – найближчий до тулуба, maximus – найбільший.
14. Zygotia – вилиця, zoonosis – інфекційна хвороба тварин, benzoë – росний ладан, ozaena – хронічний нежить, herpes zoster – оперізуючий лишай, Zincum – цинк, influenza – грип.
15. Qualis – який, quotidie – щоденно, quoque – також, liquor – рідина, Quercus – дуб, coquo – варю, squamosus – лускатий, triquetrus – тригранний, antiquus – древній.
16. Sanguis – кров, anguis – змія, lingua – язик, sublingualis – під'язиковий, unguentum – мазь, subungualis – піднігтьовий.
17. Substantia – речовина, solutio – розчин, vitium cordis – порок серця, palpatio – прощупування, commotio cerebri – струс мозку, auscultatio – прослуховування, digestio – травлення, actio – дія, combustio – опік.
18. Typhus exanthematicus – висипний тиф, erythema – почервоніння, cholecystitis – запалення жовчного міхура, haemophilia – вроджена кровоточивість, nephrolithiasis – нирковокам'яна хвороба, cochlea – **завитка**, rhaps – шов, concha – раковина, chirurgus – хірург, chondros – хрящ, physiologia – наука про життєві процеси в організмі, xanthochromia – жовтий відтінок шкіри, ischuria – затримка сечі, haemorrhagia – кровотеча, chloasma – пігментна пляма, thermotherapia – лікування теплом, prophylaxis – попередження (захворювань), paraesthesia – несправжні відчуття, rhinorrhagia – носова кровотеча, thyreoideus – щитоподібний, splanchnologia – наука про внутрішні органи.

Латинські вирази:

Salve! – Здрастуй!

Salvete! – Будьте здорові!

Vale! – Будь здоров! Прощавай!

Valete! – Будьте здорові! Прощавайте!

NB! Голосний перед одним приголосним може бути як довгим, так і коротким. У такому випадку потрібно звернутися до словника.
Наприклад: medīcus (лікар), medicīna (медицина), tunīca (оболонка), vesīca (міхур).

Правила наголосу

1. У двоскладових словах наголос завжди стоїть на другому складі: fébris – лихоманка, bílis – жовч, cárput – голова, sórtex – кора.
2. У трискладових і багатоскладових словах наголос падає на другий склад, якщо він довгий.

Якщо ж другий склад короткий, то наголос переходить на третій склад незалежно від його довготи або короткості:

de – cō – ctum	відвар
rá – ġ – es	стінка
am – pūl – la	ампула
dī – āē – ta	дієта
cá – ġ – es	гниття
cé – ġē – brum	великий мозок

NB! У словах грецького походження на -ia наголос падає на другий склад: hypotonía (гіпотонія), anaemía (анемія), dysphagía (порушення харчування). За винятком слів: anatómia (анатомія), artéria (артерія), agónia (агонія), melanchólia (меланхолія) і деяких інших; а також складних слів з терміноелементом -logia (наука). *Наприклад:* biológia, zoológia, physiológia, cardiológia та ін.

NB! Зменшувальні суфікси -ŭl, -cŭl, -ŏl завжди короткі: ramŭlus (гілочка), foveŏla (ямка), auricŭla (вушко).

NB! Суфікс -ŭr завжди довгий: sutŭra (шов), fissŭra (щілина), junctŭra (з'єднання).

ВПРАВИ

1. *Поставити наголос, пояснити правила наголошення:*

curatio – лікування, pleurġtis – плеврит, aether – ефір, limpġdus – прозорий, decoctum – відвар, habeo – маю, fuscus – темний, periodus crítica – критичний період, ryġgus – воротар, medicamentum – ліки, dilŭtus – розведений, palpebra – повіка, sigmoideus – сигмоподібний, deltoideus – дельтоподібний, abscessus – нарив, amārus – гіркий, antidŏtum – протиотрута, scabies – короста, abdŏmen – живіт, paralŷsis – параліч, tabuletta – таблетка, Ricġnus – рицина, oleum Ricġni – рицинова олія, Althaea – алтея, cerebrum – мозок, tibia – великогомілкова кістка, utġlis – корисний, vulnus – рана, chirurgus – хірург, cerebellum – мозочок, arcus – дуга, gingġva – ясна.

2. Позначити знаком довготи або короткості передостанній склад, поставити наголос:

insectum – комаха, lacteus – молочний, diæta – харчовий режим, rabies – сказ, maxilla – верхня щелепа, mesenterium – брижа тонкої кишки, Belladonna – беладона, красавка, ensiformis – мечоподібний, coccugeus – куприковий, peritoneum – очеревина, extraho – витягую, reflexus – рефлекс, emplastrum – пластир, remedium – засіб, cochlea – **равлик**, malignus – злоякісний, Glycyrrhiza – солодка, солодковий корінь, idoneus – зручний.

Латинські вирази:

Cito! – Швидко!

Statim! – Негайно!

ЗАНЯТТЯ 5
(LECTIO QUINTA)

МОРФОЛОГІЯ.
ВСТУП ДО АНАТОМІЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ

Сучасна анатомічна номенклатура
та інші медичні номенклатури

Сучасна, латино-грецька за своїм складом, медична термінологія складається з трьох основних номенклатурних груп: 1) анатомо-гістологічної; 2) клінічної; 3) фармацевтичної.

ІМЕННИК

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

У латинській мові розрізняють три роди іменників:

- чоловічий рід – genus masculinum (скорочено: m);**
- жіночий рід – genus femininum (скорочено: f);**
- середній рід – genus neutrum (скорочено: n).**

Латинські іменники мають два числа:

- однину – numerus singularis (sing.),**
- множину – numerus pluralis (plur.).**

У латинській мові п'ять відмінків:

- Називний відмінок – casus nominativus (Nom.) – хто? що?**
- Родовий відмінок – casus genetivus (Gen.) – кого? чого?**
- Давальний відмінок – casus dativus (Dat.) – кому? чому?**
- Знахідний відмінок – casus accusativus (Acc.) – кого? що?**
- Орудний відмінок – casus ablativus (Abl.) – ким? чим?**
на кому? на чому?

ПОПЕРЕДНІ ВІДОМОСТІ ПРО П'ЯТЬ ЛАТИНСЬКИХ ВІДМІН

Відміна	I	II	III	IV	V
<i>Gen. sing.</i>	<i>-ae</i>	<i>-i</i>	<i>-is</i>	<i>-us</i>	<i>-ēi</i>

Саме закінчення родового відмінка однини є основною ознакою, що визначає приналежність іменника або прикметника до однієї з п'яти латинських відмін.

Латинські іменники та прикметники відмінюються, як і українські, шляхом приєднання відмінкових закінчень до основи слова.

Основу слова визначають за формою родового відмінка однини, відокремлюючи від форми цього відмінка його закінчення.

Наприклад:

- ala, al-ae f* - крило, основа: *al-*;
- nervus, nerv-i m* - нерв, основа: *nerv-*;

septum, sept-i n - перегородка, основа: *sept-*.

Особливе значення родовий відмінок однини набуває при знаходженні основи більшості іменників III відміни, де основа, як правило, не може бути знайдена за формою називного відмінка.

Наприклад:

cortex, cortic-is m - кора, основа: *cortic-*;
cavitas, cavitāt-is f - порожнина, основа: *cavitāt-*;
corpus, corpōr-is n - тіло, основа: *corpōr-*.

Основа необхідна для: а) відмінювання (до неї приєднуються відмінкові закінчення) та б) утворення складних медичних термінів.

Рід іменників найчастіше визначається по закінченню називного відмінка однини (так званий граматичний рід) й іноді за значенням слова.

Наприклад:

vertebra, ae f - хребець;
collega, ae m - товариш по професії, роботі.

Рід слова в латинській мові може не збігатися з родом того ж слова в українській мові.

Наприклад:

costa, ae f - ребро.

NB! Іменники записуються в словник і запам'ятовуються у **словниковій формі**, яка складається із форми називного відмінка, закінчення родового відмінка однини, вказівки на рід іменника.

Наприклад:

incisūra, ae f - вирізка;
pulmo, ōnis m - легеня

У деяких іменників II відміни на **-er** та більшості іменників III відміни у словниковій формі перед закінченням родового відмінка записується кінцева частина основи (тобто основа нарощується).

Наприклад:

magister, tri m - учитель, основа: *magistr-*;
solutio, onis f - розчин, основа: *solution-*.

Односкладові іменники прийнято записувати повністю у формі називного та родового відмінків.

Наприклад:

os, ossis n - кістка;
lac, lactis n - молоко.

ЗАКІНЧЕННЯ НАЗИВНОГО ТА РОДОВОГО ВІДМІНКІВ ОДНИНИ П'ЯТИ ЛАТИНСЬКИХ ВІДМІН

Число	Відмінок	I	II	III	IV	V
Singularis	Nom.	f -a	m -us, -er n -um, -on	m, f, n різні	m -us n -u	f -es
	Gen.	-ae	-i	-is	-us	-ēi

ВПРАВИ

1. Закінчить самостійно словникову форму, тобто допишіть закінчення *Gen. sing.* і рід іменників:

sternum – груднина, capitulum – голівка, spatium – простір, septum – перегородка, ostium – отвір; dorsum – спина, periosteum – окістя, acetabulum – вертлужна западина, linea – лінія, substantia – речовина, fossa – ямка, crista – гребінь, mandibula – нижня щелепа, maxilla – верхня щелепа, nucha – вия (задня частина шиї), glandula – залоза, ulna – ліктьова кістка.

2. Допишіть рід іменників:

nasus, і ніс; hamulus, і крючок; arcus, us дуга; lobus, і частка; digitus, і палець; plexus, us сплетення; fonticulus, і тім'ячко; aquaeductus, us водопровід.

3. Визначте основу та відміну іменників:

ala, ae f крило; facies, eī f поверхня; pars, partis f частина; nervus, i m нерв; magister, tri m учитель; trochanter, ēris m вертлюг; plexus, us m сплетення; ramus, i m гілка; ligamentum, i n зв'язка; foramen, inis n отвір; tempus, oris n скроня; genu, us n коліно; cartilāgo, inis f хрящ; tuber, eris n горб; articulatio, ōnis f суглоб.

4. Допишіть словникову форму іменників:

eminentia, brachium, humerus, соха, squama, cavum, acromion, ganglion, processus, us; porus, i; spina, arcus, us; cornu, nucha, foveola.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

I відміна

ala, ae f – крило	incisūra, ae f – вирізка
arteria, ae f – артерія	lamīna, ae f – пластинка
calvaria, ae f – черепне склепіння,	linea, ae f – лінія
cellūla, ae f – клітка	mandibŭla, ae f – нижня щелепа
clavicŭla, ae f – ключиця	maxilla, ae f – верхня щелепа
concha, ae f – раковина	nucha, ae f – вия, задня частина шиї
costa, ae f – ребро	scapŭla, ae f – лопатка
соха, ae f – стегно, таз	sella, ae f – сідло
crista, ae f – гребінь	spina, ae f – ость (хребет)
eminentia, ae f – виступ, підвищення	squama, ae f – луска
fossa, ae f – ямка	substantia, ae f – речовина
(продовгуватої форми)	sutŭra, ae f – шов
fovea, ae f – ямка	tuba, ae f – труба
(круглястої форми)	ulna, ae f – ліктьова кістка
foveōla, ae f – ямочка	vena, ae f – вена
glandŭla, ae f – залоза	

II відміна

acetabulum, i n – кульшова западина	ligamentum i n – зв'язка
acromion, i n – акроміон, (плечовий відросток)	lobus i m – частка
angŭlus, i m – кут	magister, tri m – вчитель
	manubrium, i n – рукоятка

brachium, i n – плече
capitulum, i n – голівка
cavum, i n – порожнина
collum, i n – шия, шийка
cranium, i n – череп
digitus, i m – палець
dorsum, i n – спина, спинка, тильна
сторона
fonticulus, i m – тім'ячко
ganglion, i n – ганглії, (нервовий вузол)
hamulus, i m – крючок
humerus, i m – плечова кістка

musculus, i m – м'яз
nasus, i m – ніс
nervus, i m – нерв
ostium, i n – отвір
periosteum, i n – окістя
porus, i m – отвір, пора
ramus, i m – гілка
septum, i n – перегородка
spatium, i n – простір, проміжок
sternum, i n – груднина
sulcus, i m – борозна
tuberculum, i n – горбок

III відміна

articulatio, ōnis f – суглоб
forāmen, inis n – отвір
os, ossis n – кістка
pars, partis f – частина

tempus, ōris n – скроня; час
trochanter, ēris m – вертлюг
tuber, ěris n – горб

IV відміна

aquaeductus, us m – водопровід
arcus, us m – дуга
cornu, us n – ріг, рожок
genu, us m – коліно

meatus, us m – прохід, хід
plexus, us m – сплетення
processus, us m – відросток

V відміна

facies, ēi f – поверхня, лице

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. З яких компонентів складається словникова форма іменників?
2. У яких випадках у словниковій формі іменника перед закінченням Gen. sing. буде писатися кінцева частина основи?
3. Скільки відмінків у латинській мові?
4. Як визначити відміну латинського іменника?
5. Назвіть характерну ознаку I відміни іменників?
6. Назвіть характерну ознаку II відміни іменників?
7. Назвіть характерну ознаку III відміни іменників?
8. Назвіть характерну ознаку IV відміни іменників?
9. Назвіть характерну ознаку V відміни іменників?
10. Як визначити рід латинського іменника?
11. До якого роду належать іменники на -a латинського походження?
12. Яке закінчення в Gen. sing. мають усі іменники жіночого роду на -a? Наведіть приклади іменників на -a в словниковій формі.
13. До якого роду належать іменники на -um та -on?
14. Яке закінчення в Gen. sing. мають усі іменники на -um та -on? Наведіть приклади.
15. До якого роду належить більшість іменників на -us?

16. Які закінчення в Gen. sing. можуть мати іменники чоловічого роду на -us?
Наведіть приклади.
17. До якого роду належать іменники на -en?
18. Назвіть деякі іменники на -us середнього роду.
19. До якого роду належать іменники на -u?
20. Яке закінчення в Gen. sing. мають іменники на -u?

Латинські вирази

Casus ordinarius. – Звичайний випадок.

Casus extraordinarius. – Незвичайний випадок.

Exitus letālis. – Смертельний кінець.

ЗАНЯТТЯ 6
(LECTIO SEXTA)

НЕУЗГОДЖЕНЕ ОЗНАЧЕННЯ

Означенням називається другорядний член речення, який відповідає на питання *який? котрий? чий?*

Неузгодженим називається означення, яке виражається завжди тільки родовим відмінком іменника. Українською мовою воно часто перекладається неузгодженим означенням (*corpus vertebrae* – тіло хребця; *cavum nasi* – порожнина носа), однак може перекладається й узгодженим означенням (*fossa cranii* – черепна ямка, досл.: ямка черепа; *aqua Menthae* – м'ятна вода, досл.: вода м'яти; *columna vertebrarum* – хребцевий стовп, досл.: стовп хребців).

ЗРАЗОК ВИКОНАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

1. Перекладіть українською мовою:

os coxae

os, ossis n – кістка (*os* – Nom. sing.)

coxa, ae f – стегно (*coxae* – Gen. sing.)

os coxae – кістка стегна; стегнова кістка.

2. Перекладіть латинською мовою:

рукоятка груднини

manubrium, i n – рукоятка (*manubrium* – Nom. sing.)

sternum, i n – груднина (*sterni* – Gen. sing.)

рукоятка груднини – *manubrium sterni*.

ВПРАВИ

1. Перекладіть українською мовою:

A. *os coxae, tuberositas ulnae, caput humeri, fossa olecrani, spina scapulae, skeleton membri, phalanx digiti, fossa acetabuli, basis patellae, caput fibulae, fossa glandulae, tuberositas ulnae, corpus tibiae, spina scapulae, trochlea humeri, canalis nervi, sulcus sinus, os digiti, caput radii;*

B. *chorda tympani, ramus colli, cervix dentis, meatus nasi, nervus meatus, collum radii, angulus mandibulae, tuber maxillae, linea nuchae, apex linguae, ala vomeris, vertex cranii, vestibulum oris, musculus oris, pars gingivae, hiatus canalis nervi, apex radice dentis, diaphragma oris.*

2. Перекладіть латинською мовою:

A. рукоятка груднини, кістка черепа, м'яз шиї, порожнина барабана, основа черепа, ямка ліктьового відростка, тіло хребця, головка ребра, шов черепа, спинка сідла, шийка лопатки, основа надколінної чашечки, порожнина носа, хід носа, головка плечової кістки, шийка променевої кістки, піхва відростка, апертура пазухи, горб п'яtkової кістки;

B. вирізка нижньої щелепи, горб верхньої щелепи, верхівка язика, кут рота, валок носа, крило носа, борозна язика, пластинка кістки, гребінь пластинки

кістки, корінь зуба, коронка зуба, вістря зуба, верхівка вістря зуба, тіло язика, частина спинки язика, присінок гортані, зв'язка верхівки зуба.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

I відміна

apertūra, ae f – апертура, отвір	patella, ae f – надколінок, надколінна чашечка
chorda, ae f – хорда	tibia, ae f – велика гомілка
corona, ae f – коронка	trochlea, ae f – блок
fibūla, ae f – малогомілкова кістка	vagina, ae f – піхва
gingīva, ae f – ясна	vertebra, ae f – хребець
lingua, ae f – язик	

II відміна

calcaneus, i m – п'яткова кістка	skelēton, i n – скелет
membrum, i n – кінцівка	tympanum, i n – барабан
olecranon, i n – ліктювий відросток	vestibulum, i n – присінок
radius, i m – променева кістка	

III відміна

agger, ěris m – валок	diaphragma, ātis n – діафрагма
apex, ěcis m – верхівка	larynx, ngis f – гортань
basis, is f – основа	os, ossis n – кістка
canalis, is m – канал	os, oris n – рот
caput, ětis n – голова, голівка	phalanx, ngis f – фаланга
cavitas, ātis f – порожнина	radix, ěcis f – корінь
cervix, ěcis f – шия, шийка (матки)	tuberositas, ātis f – горбистість
corpus, ōris n – тіло	vertex, ěcis m – тім'я, вершина
cuspidis, ědis f – вістря	vomer, ěris m – леміш
dens, dentis m – зуб	

IV відміна

hiatus, us m – розтвір, щілина	sinus, us m – синус, пазуха
--------------------------------	-----------------------------

Латинські вирази

Habitus aegroti. – Загальний вигляд хворого.

Lapsus calāmi. – Помилка пера (описка).

Lapsus linguae. – Помилка мови (обмовка).

Lapsus memoriae. – Помилка пам'яті (забудькуватість).

ЗАНЯТТЯ 7
(LECTIO SEPTIMA)

ОГЛЯД ПРИКМЕТНИКІВ I-II ВІДМІН

(перша група латинських прикметників)

Прикметники латинської мови поділяються на дві групи. До першої групи належать прикметники, що відмінюються за I-II відміною, до другої групи – за III відміною. Своєї відміни прикметники не мають. За IV і V відмінами прикметники не змінюються.

Прикметники I-II відмін мають таку словникову форму:

m	f	n	
rectus	recta	rectum	– прямий
dexter	dextra	dextrum	– правий
liber	libera	liberum	– вільний

У словниках повністю записується чоловічий рід прикметників, а в жіночого й середнього родів – тільки їхні родові закінчення. *Наприклад:* rectus, a, um; dexter, tra, trum.

Жіночий рід цих прикметників відмінюється як іменники I відміни, а чоловічий і середній – як іменники відповідних родів II відміни.

ЗРАЗОК ВІДМІНЮВАННЯ

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>Nom. sing.</i>	rectus	recta	rectum
<i>Gen. sing.</i>	recti	rectae	recti

Основа прикметників визначається за формою жіночого роду шляхом відсікання закінчення -a.

Наприклад: asper, aspera, asperum – шорсткий.

Прикметник жіночого роду – aspera. Відсікаємо закінчення -a. Основа слова -asper-. Ця основа єдина для всіх трьох родів прикметника. Утворюємо форму *Gen. sing.*:

<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
asper- i (II відміна)	asper-ae (I відміна)	asper-i (II відміна)

УЗГОДЖЕННЯ ПРИКМЕТНИКІВ З ІМЕННИКАМИ

Прикметники узгоджуються з іменниками в роді, числі й відмінку і ставляться, як правило, після іменників. У медичній термінології прикметники завжди стоять після іменників, які вони визначають.

Наприклад:

блукаючий нерв
nervus, i m – нерв;
vagus, a, um – блукаючий;
nervus vagus;

зовнішній виступ
protuberantia, ae f – виступ;
externus, a, um – зовнішній;
protuberantia externa;

анатомічна шийка
collum, i n – шийка;
anatomicus, a, um – анатомічна;
collum anatomicum;

біла глина
bolus, i f – глина; велика пігулка;
albus, a, um – білий;
bolus alba.

Якщо іменник і узгоджений з ним прикметник змінюються за однією відміною, то їхні закінчення збігаються. Якщо ж вони відносяться до різних відмін, то кожне зі слів приймає відмінкові закінчення своєї відміни.

Наприклад: bolus, i f – глина; велика пігулка. Цей іменник відмінюється за II відміною, хоча й відноситься за винятком з правила про рід до жіночого роду, а узгоджений з ним прикметник (жіночого роду!) – за I відміною.

УЗГОДЖЕНЕ ОЗНАЧЕННЯ

Узгоджене означення виражено прикметником або діеприкметником, що стоїть після означуваного іменника і узгоджується з ним у роді, числі та відмінку. *Наприклад:*

musculus rectus – прямий м'яз,
costa spuria – несправжнє ребро,
sutūra lambdoidea – ламбдоподібний шов,
ligamentum flavum – жовта зв'язка.

Якщо іменник має кілька узгоджених означень, то першим за ним йде те, що позначає приналежність до органу або частини тіла, а потім те, що уточнює розмір, форму або просторове розташування, наприклад:

arteria gastrica sinistra – ліва шлункова артерія,
arteria gastrica dextra – права шлункова артерія.

Якщо до означуваного слова відносяться два означення – неузгоджене й узгоджене, то, як правило, неузгоджене ставиться перед узгодженим.

Наприклад:

fissūra cerebri transversa – поперечна щілина мозку,
fossa cranii media – середня черепна ямка (передня ямка черепа).

У деяких анатомічних термінах неузгоджене означення стоїть після узгодженого, що викликано внутрішньою логікою терміна. *Наприклад:*

musculus latissimus dorsi – найширший м'яз спини,
vena coronaria ventriculi – вінцева вена шлунка.

ВПРАВИ

1. Перекладіть терміни латинською мовою, зверніть увагу на послідовність узгодження:

A. соскоподібний відросток, соскоподібна частина, соскоподібна порожнина (antrum), виличний відросток, вилична кістка, остистий отвір, права лопатка, шкірна гілка, кам'янистий нерв, лімфатичний вузол;

B. глибока вена, глибокий вузол, додаткове вістря, додатковий корінь, різцевий зуб, різцевий сосочок, тверде піднебіння, зуб мудрості (запізнілий зуб), поперечний піднебінний шов, жувальна фасція, внутрішнє вухо, вільні ясна.

2. Перекладіть терміни латинською мовою:

A. шорстка лінія кістки, остистий відросток хребця, середня ямка черепа, трапецієподібний м'яз ключиці, поперечна зв'язка лопатки;

B. жувальна поверхня зуба, собача ямка верхньої щелепи, кісткова перегородка носа, слизова оболонка язика, слизова частина губи рота, серединна борозна язика, сліпий отвір язика.

3. Перекладіть терміни латинською мовою:

тіло грудного хребця, пластинка піднебінної кістки, піхва шилоподібного відростка, борозна кам'янистого нерва, борозна слухової труби, гілка сідничної кістки, трикутник під'язикового нерва.

4. Перекладіть терміни. Позначте, які терміни з іменником *os* є узгодженими, а які – неузгодженими:

os palatinum, os pubis, os coxae, os hyoideum, os zygomaticum, os sacrum, os scaphoideum, os capitatum, caput ossis, collum ossis, tuberculum ossis trapezii, corpus ossis ilii, ramus ossis ischii, basis ossis sacri.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

ІМЕННИКИ

I відміна

columna, ae f – стовп
fascia, ae f – фасція
fissura, ae f – щілина

papilla, ae f – сосочок
spina, ae f – ость, хребет
tunica, ae f – оболонка

II відміна

labium, i n – губа

nodus, i m – вузол
trigonum, i n – трикутник

III відміна

auris, is f – вухо

foramen, inis n – отвір

IV відміна

ductus, us m – протока

ПРИКМЕТНИКИ

I група

accessorius, a, um – додатковий
acusticus, a, um – слуховий

mastoideus, a, um – соскоподібний
mediānus, a, um – серединний

asper, ěra, ěrum – шорсткий
caecus, a, um – сліпий
calcaneus, a, um – п'ятковий
canīnus, a, um – собачий, ікловий
compactus, a, um – щільний
cutaneus, a, um – шкірний
dexter, tra, trum – правий
durus, a, um – твердий
externus, a, um – зовнішній
gluteus, a, um – сідничний (м'яз)
hyoideus, a, um – під'язичний
hypoglossus, a, um – під'язичний
(нерв)
internus, a, um – внутрішній
incisivus, a, um – різцевий
ischiadicus, a, um – сідничний
liber, ěra, ěrum – вільний
longus, a, um – довгий
lymphaticus, a, um – лімфатичний
massetericus, a, um – жувальний

medius, a, um – середній
mucosus, a, um – слизовий
opticus, a, um – зоровий
osseus, a, um – кістковий
palatinus, a, um – піднебінний
petrosus, a, um – кам'янистий
profundus, a, um – глибокий
serotinus, a, um – запізнілий
sinister, tra, trum – лівий
spinosus, a, um – остистий
spongiosus, a, um – губчатий
squamosus, a, um – лускатий
styloideus, a, um – шилоподібний
thoracicus, a, um – грудний
transversus, a, um – поперечний
trapezius, a, um – трапецієподібний
trapezoideus, a, um – трапецієподібний
verus, a, um – справжній
zygomatikus, a, um – виличний

Латинські вирази

Tabŭla rasa – Чиста дошка (тобто дощечка, на якій нічого не написано;
вживається по відношенню до незнаючої людини).

Terra incognĭta – Невідома земля (в переносному сенсі – невідома галузь знань).

ЗАНЯТТЯ 8 (ЛЕСТІО ОСТАВА)

ОГЛЯД ПРИКМЕТНИКІВ III ВІДМІНИ

(друга група латинських прикметників)

Прикметники III відміни становлять другу групу латинських прикметників. За кількістю закінчень у називному відмінку однини вони поділяються на три групи. Є прикметники з трьома, з двома і з одним закінченнями.

Прикметники з трьома закінченнями мають різні закінчення в кожному із трьох родів: у чоловічому **-er**, у жіночому **-is**, у середньому **-e**; прикметники з двома закінченнями мають загальне закінчення для чоловічого і жіночого родів **-is** і окреме для середнього роду **-e**; прикметники з одним закінченням мають у називному відмінку одне загальне закінчення для всіх трьох родів: **-s**, **-x** або **-r**.

Такі прикметники мають наступний вигляд:

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	
1. з трьома закінч.	salūber	salūbris	salūbre	здоровий, цілющий
2. з двома закінч.	frontālis	frontālis	frontāle	лобовий
3. з одним закінч.	recens simplex par	Recens simplex par	recens simplex par	свіжий простий рівний, парний

Словникова форма прикметників II групи:

salūber, bris, bre - здоровий, цілющий;
frontalis, e - лобовий;
simplex, ĩcis - простий.

Прикметники з одним закінченням записуються в словник у формі називного відмінка однини разом із закінченням родового відмінка та зміненою частиною основи.

Основа прикметників з трьома та двома закінченнями визначається за формою жіночого роду.

Наприклад:

salubr-is (основа – salubr);
frontal-is (основа – frontal).

Основа прикметників з одним закінченням визначається за формою родового відмінка шляхом відсікання –is, наприклад:

biceps, bicĭpĭt-is (основа – bicĭpĭt) – двоглавий;
par, par-is (основа – par) – рівний, парний.

Усі прикметники II групи відмінюються за третьою відміною, тобто мають у Gen. sing. закінчення -is (незалежно від роду).

Наприклад:

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
Nom. sing.	lateralis	lateralis	laterale
Gen. sing.	lateralis	lateralis	lateralis

Прикметники II групи (III відміна) узгоджуються з іменниками за родом, числом, відмінком (як і прикметники I групи).

ЗРАЗОК УЗГОДЖЕННЯ:

Лобова ділянка

regio, ōnis f – ділянка

frontalis, e – лобовий

regio frontalis (жіночий рід, однаина, називний відмінок).

ВПРАВИ

1. Перекладіть терміни латинською мовою, зверніть увагу на послідовність узгодження:

A. хребцевий канал, хребцева вирізка, хребцевий отвір, яремний відросток, яремна вирізка, яремний отвір, овальний отвір, клиноподібна пазуха, синовіальна складка, бічна поверхня, крижовий ріг, круглий м'яз, простий суглоб, груднинна суглобова поверхня, серединний крижовий гребінь;

B. решітчастий отвір, решітчастий гребінь, решітчастий лабіринт, підчочномковий виступ, підчочномковий горбок, підчочномковий отвір, альвеольний відросток, альвеолярна дуга, м'яке піднебіння, ясенний край, верхньощелепна поверхня, зовнішній потиличний гребінь, середня носова раковина.

2. Перекладіть терміни латинською мовою:

A. яремна вирізка груднини, суглобова поверхня горбка ребра, суглобова поверхня плечового відростка (акроміона), медіальний відросток п'яткового горба, поперечна зв'язка атланта;

B. зубна альвеола періодонта, латеральна пластинка зуба, альвеолярна частина нижньої щелепи, носова поверхня верхньої щелепи, перпендикулярна пластинка піднебінної кістки.

3. Перекладіть терміни латинською мовою:

борозна ліктювого нерва, отвір (apertura) лобової пазухи, ямка слъзової залози, борозна потиличної артерії, луска потиличної кістки, зв'язка хребцевого стовпа, трава горицвіту весняного, крильна частина носового м'яза, очноямкова поверхня лобової кістки.

4. Перекладіть терміни українською мовою:

os parietale, os temporale, os frontale, os occipitale, os lacrimale, os nasale, os sphenoidale, os ethmoidale.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

ПРИКМЕТНИКИ

II група

abdominalis, e – черевний

alaris, e – крильний

alveolaris, e – альвеолярний

articularis, e – суглобовий

mollis, e – м'який

nasalis, e – носовий

occipitalis, e – потиличний

orbitalis, e – очноямковий

auricularis, e – вушний
cerebralis, e – мозковий
clavicularis, e – ключичний
costalis, e – реберний
dentalis, e – зубний
ethmoidalis, e – решітчастий
frontalis, e – лобний
gingivalis, e – ясенний
jugularis, e – яремний
lacrimalis, e – слъзовий
lateralis, e – боковий, латеральний
maxillaris, e – верхньощелепний
medialis, e – медіальний, серединний
medullaris, e – спинномозковий,
кістковомозковий

parietalis, e – тім'яний
perpendicularis, e – перпендикулярний
pulmonalis, e – легеневий
sacralis, e – крижовий
sphenoidalis, e – клиноподібний
sternalis, e – груднинний
suborbitalis, e – підочноямковий
synovialis, e – синовіальний
temporalis, e – скроневий
ulnaris, e – ліктьовий
vernalis, e – весняний
vertebralis, e – хребцевий
simplex, ĩcis – простий
teres, terĕtis – круглий

ІМЕННИКИ

I відміна

alveōla, ae f – альвеола
herba, ae f – трава

plica, ae f – складка
protuberantia, ae f – виступ

II відміна

labirynthus, i m – лабіринт,
внутрішня частина вуха

palatum, i m – піднебіння
periodontium, i n – періодонт

III відміна

Adonis, ĩdis m, f – горлиця

atlas, ntis m – атлант, перший шийний
хребець

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. З яких компонентів складається словникова форма латинських прикметників? Наведіть приклади.
2. Назвіть родові закінчення прикметників 1 групи.
3. З яких компонентів складається словникова форма прикметників двох закінчень 2 групи? Наведіть приклади.
4. Назвіть родові закінчення прикметників двох закінчень.
5. Яке закінчення в Gen. sing. мають прикметники чоловічого роду і середнього роду 1 групи (тобто прикметники на -us, -er, -um)? Наведіть приклади.
6. Яке закінчення в Gen. sing. мають прикметники жіночого роду 1 групи (тобто прикметники на -a)? Наведіть приклади.
7. Яке закінчення в Gen. sing. мають всі три роди прикметників двох закінчень 2 групи (тобто прикметники на -is, -e)? Наведіть приклади.
8. З якою формою збігається форма Gen. sing. всіх трьох родів прикметників на -is, -e?

Латинські вирази

Vis medicatrix naturae. – Цілюща сила природи.

Vita brevis, ars longa. – Життя коротке, мистецтво вічне. (*Гіппократ*)

ЗАНЯТТЯ 9
(LECTIO NONA)

ПРИКМЕТНИКИ, ВИЩИЙ СТУПІНЬ ЯКИХ В АНАТОМІЧНІЙ НОМЕНКЛАТУРІ ВЖИВАЄТЬСЯ В **ЯКОСТІ** ЗВИЧАЙНОГО СТУПЕНЯ

Ці прикметники закінчуються в чоловічому і жіночому родах на -ior, а в середньому – на -ius.

<i>m, f</i>	<i>n</i>	<i>переклад</i>
superior	superius	верхній
inferior	inferius	нижній
anterior	anterius	передній
posterior	posterius	задній
major	majus	великий
minor	minus	малий

Їхня словникова форма:
 superior, ius
 inferior, ius
 anterior, ius
 posterior, ius
 major, ius
 minor, us

В анатомічній номенклатурі прикметники major, ius і minor, us вживаються в значенні: великий і малий для утворення парних значень.

Наприклад: trochanter major et minor вертлюг великий і малий;
 tuberculum majus et minus горбок великий і малий;

Для позначення непарних утворень вживається звичайний ступінь цих прикметників: magnus, a, um – великий і parvus, a, um – малий. *Наприклад:*
 foramen magnum великий отвір;
 arteria parva мала артерія.

ВІДМІНЮВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ У ВИЩОМУ СТУПЕНІ

Прикметники у вищому ступені відмінюються за закінченнями III відміни, отже, в Gen. sing. мають закінчення -is.

Форма Gen. sing. вищого ступеня для всіх родів однакова.

Щоб утворити Gen. sing. усіх трьох родів, потрібно до форми Nom. sing. чоловічого роду додати закінчення -is. *Наприклад:*

	<i>m, f</i>	<i>n</i>
<i>Nom. sing.</i>	major posterior	majus posterius
<i>Gen. sing.</i>	<i>m, f, n</i>	
	majoris posterioris	

УЗГОДЖЕННЯ З ІМЕННИКАМИ

Прикметники у вищому ступені узгоджуються з іменниками, як і прикметники в звичайному ступені, в роді, числі та відмінку.

ЗРАЗОК УЗГОДЖЕННЯ

Передня дуга – arcus anterior	
Передня ямка – fossa anterior	
Передній горбок – tuberculum arterius	
arcus, us m	дуга
fossa, ae f	ямка
tuberculum, i n	горбок
anterior, ius	передній

ВПРАВИ

1. Перекладіть українською мовою терміни:

А. spina nasalis anterior, foramen ischiadicum minus, facies articularis anterior, tuberculum posterius atlantis, processus articularis superior ossis, linea nuchae superior, tuberculum mediale processus posterioris tali, tendo musculi tibialis posterioris, ligamentum capitis fibulae posterioris, tuberculum humeri minus, ligamentum transversum scapulae superius, facies posterior partis petrosae, ala major ossis sphenoidalis, incisura ischiadica major, processus articularis superior, fovea articularis processus articularis superioris,

Б. sulcus palatinus minor, fissura orbitalis superior, linea temporalis superior, fossa cranii anterior, musculus scalenus anterior, sinus sagittalis superior, tuberculum musculi scaleni anterioris, caput superius musculi pterygoidei lateralis, arcus posterior atlantis.

2. Перекладіть латинською мовою терміни:

борозна нижньої пазухи, гребінь великого горбка, скелет верхньої кінцівки, поверхня великого вертлюга, борозна великого кам'янистого нерва, скронева поверхня великого крила.

3. Перекладіть терміни і поставте їх в Gen. sing.:

А. верхня поперечна зв'язка, верхня поперечна артерія, передня медіальна поверхня, нижній суглобовий відросток, передня поздовжня зв'язка, мала сіднична вирізка, задня сіднична лінія, нижня задня клубова ость.

Б. велика піднебінна борозна, верхній сагітальний синус, великий піднебінний отвір, верхня скронева лінія, мала під'язикова протока, верхня зубна дуга, передня ямка черепа.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

ІМЕННИКИ

II відміна

talus, i m – надп'яtkова кістка

ПРИКМЕТНИКИ

1-а група

coccygeus, a, um – куприковий
magnus, a, um – великий
obliquus, a, um – косий
osseus, a, um – кістковий
sigmoideus, a, um – сигмоподібний

pharyngeus, a, um – горловий
parvus, a, um – маленький
pterygoideus, a, um – крилоподібний
rotundus, a, um – круглий
sacer, cra, crum – крижовий (кістка)

2-а група

basilaris, e – основний
cervicalis, e – шийний
lumbalis, e – поперековий
ovalis, e – овальний

parietalis, e – тім'яний
sublingualis, e – під'язиковий
vaginalis, e – вагінальний

Вищий ступінь

anterior, ius – передній
inferior, ius – нижній
major, jus – великий

minor, us – малий
posterior, ius – задній
superior, ius – верхній

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Назвіть ознаки вищого ступеня прикметників у чоловічому, жіночому і середньому роді.
2. Яке закінчення має Gen. sing. усіх трьох родів прикметників у порівняльному ступені?
3. Як утворити Gen. sing. усіх родів прикметників у вищому ступені? Наведіть приклади.
4. Як узгоджуються прикметники в порівняльному ступені з іменниками?

Латинські вирази

Medicus philosophus est. – Лікар є філософ. (Гіппократ)

Dura lex, sed lex. – Суворий закон, але (це) закон.

ЗАНЯТТЯ 10
(LECTIO DECIMA)

НАЙВИЩИЙ СТУПІНЬ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Найвищий ступінь більшості прикметників утворюється від основи звичайного ступеня шляхом приєднання до неї суфікса *-issim-* і закінчень прикметників першої групи.

<i>-issim-us</i>	для чоловічого роду
<i>-issim-a</i>	для жіночого роду
<i>-issim-um</i>	для середнього роду

<i>Звичайний ступінь</i>	<i>Основа</i>	<i>Найвищий ступінь</i>
longus, a, um – довгий	long-	longissimus, a, um – найдовший, а, е
brevis, e – короткий	brev-	brevissimus, a, um – найкоротший, а, е
simplex, icis – простий	simplic-	simplicissimus, a, um – найпростіший, а, е

1. Найвищий ступінь прикметників на *-er* утворюється шляхом додавання до форми називного відмінка однини чоловічого роду суфікса *-rim-* і закінчень прикметників першої групи.

<i>-rim-us</i>	для чоловічого роду
<i>-rim-a</i>	для жіночого роду
<i>-rim-um</i>	для середнього роду

<i>Звичайний ступінь</i>	<i>Найвищий ступінь</i>
asper, era, erum – шорсткий, нерівний	asperrimus, a, um – найшорсткіший, а, е; найбільш нерівний, а, е
saluber, bris, bre – цілющий, здоровий	saluberrimus, a, um – найбільш цілющий, а, е; найздоровіший, а, е

Найвищий ступінь прикметників відмінюється, як прикметники I-II відміни.

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ, ЩО УТВОРЮЮТЬСЯ ВІД РІЗНИХ ОСНОВ

Є кілька прикметників, ступені порівняння яких утворюються від різних основ. Їх необхідно запам'ятати.

<i>Звичайний ступінь</i>	<i>Вищий ступінь</i>	<i>Найвищий ступінь</i>
bonus, a, um – хороший, а, е	melior, melius – кращий, а, е	optimus, a, um – найкращий, а, е
malus, a, um – поганий, а, е	peior, peius – гірший, а, е	peissimus, a, um – найгірший, а, е
magnus, a, um – великий, а, е	maior, maius – більший, а, е; великий (у медицині)	maximus, a, um – найбільший, а, е
parvus, a, um – малий, а, е	minor, minus – менший, а, е; малий (у медицині)	minimus, a, um – найменший, а, е
<i>немає</i>	superior, ius – верхній, а, е	supremus, a, um – найвищий, а, е

Прикметники в найвищому ступені узгоджуються з іменниками за загальним правилом узгодження. *Наприклад:*

найдовший м'яз

musculus, i m – м'яз

longissimus, a, um – найдовший

найдовший м'яз – musculus longissimus.

ВПРАВИ

1. Перекласти медичні терміни:

А. Найширший м'яз спини, верхня суглобова поверхня, передній крижовий отвір, задній крижовий отвір, доза максимальна, мінімальна; прогноз найкращий, найгірший; верхній косий м'яз, передня поздовжня зв'язка, верхній суглобовий відросток.

Б. великий прямий м'яз голови, передній носовий гребінь, великий ріг під'язикової кістки, мала піднебінна артерія.

2. Перекласти медичні терміни:

Сумка найширшого м'яза спини, найвища лінія виї, найбільший сідничний м'яз, найдовший м'яз грудної клітки (thoracis), найвища носова раковина, найменший сідничний м'яз, найдовший м'яз шиї (cervicis), найменший палець (мізинець), короткий м'яз мізинця, найменший сходовий м'яз.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ:

III відміна іменників

thorax, acis m – грудна клітка
dosis, is f – доза

prognosis, is f – прогноз

Прикметники 1 групи

maximus, a, um – найбільший
(найвищий)
minimus, a, um – найменший
obliquus, a, um – косий

optimus, a, um – найкращий, а, е
pessimus, a, um – найгірший, а, е
submucosus, a, um – підслизовий
supremus, a, um – найвищий

Прикметники 2 групи

longitudinalis, e – поздовжній

Латинські вирази:

Primus inter pares. – Перший серед рівних.

Quod licet Jovi, non licet bovi. – Що дозволено Юпітеру, те не дозволено бичу

ЗАНЯТТЯ 11
(LECTIO UNDECIMA)

ОГЛЯД ІМЕННИКІВ III ВІДМІНИ. ТИПИ ВІДМІНЮВАННЯ

До III відміни належать іменники всіх трьох родів, які в Gen. sing. мають закінчення -is. У Nom. sing. їхні закінчення можуть бути різними.

Основу більшості іменників III відміни можна визначити лише за формою родового відмінка однини шляхом відсікання закінчення.

Нижче наведені найбільш характерні для анатомічної термінології іменники III відміни:

Чоловічий рід

<i>Nom. sing.</i>	<i>Gen. sing.</i> (з частиною основи)	<i>Приклади з перекладом</i>
1. -or	-ōris	flexor, flexōris m – згинач
2. -er	-ēris	vomer, vomēris m – леміш
	-ēris	trochanter, trochantēris m – вертлюг
3. -ex	-īcis	apex, apīcis m – верхівка
4. -es	-ēdis	pes, pedis m – стопа
	-ētis	paries, pariētis m – стінка
5. -o	-ōnis	pulmo, pulmōnis m – легеня

Жіночий рід

<i>Nom. sing.</i>	<i>Gen. sing.</i>	<i>Приклади з перекладом</i>
1. -as	-ātis	tuberositas, tuberositātis f – горбистість
2. -is	-īdis	iris, irīdis f – райдужна оболонка
(нерівноскладові)		
3. -is	-is	auris, auris f – вухо
(рівноскладові)		
4. -s (з попередньою приголосною)	-tis	pars, partis f – частина
5. -x (кроме -ex)	-cis	radix, radīcis f – корінь
6. -go	-īnis	cartilago, cartilagīnis f – хрящ
7. -io	-ōnis	articulatio, articulatiōnis f – суглоб

Середній рід

<i>Nom. sing.</i>	<i>Gen. sing.</i>	<i>Приклади з перекладом</i>
1. -en	-īnis	foramen, foramīnis n – отвір
2. -ur	-ōris	femur, femōris n – стегно
3. -us	-ōris	corpus, corpōris n – тіло
	-ūris	crus, crūris n – гомілка, ніжка
4. -t	-ītis	caput, capītis n – голова, головка
(в окремих словах)		

Окрім різноманіття відмінкових закінчень, характерною ознакою слів III відміни є також неоднакова їх зміна за відмінками. У зв'язку з цим всі слова, які відмінюються за III відміною, можуть бути розділені на три типи відмінювання:

- а) приголосний (основний тип відмінювання);
- б) голосний;
- в) змішаний.

Перш, ніж приступити до аналізу типів, слід усвідомити відмінність між рівноскладовими і нерівноскладовими іменниками. Нерівноскладовими називаються іменники, що мають у родовому відмінку однини на один склад більше, ніж у називному, а рівноскладовими ті, що мають у цих відмінках однакову кількість складів. Наприклад: *dosis, is f* – доза; *tabes, is f* – виснаження.

За приголосним типом відмінюються:

- а) нерівноскладові іменники трьох родів, основа яких закінчується на 1 приголосний звук: *pes, pedis m* – стопа
caput, itis n – голова
cervix, icis f – шия
- б) прикметники у вищому ступені порівняння: *anterior, ius*; *posterior, ius*; *major, jus* і т.п.

Відмінювання за приголосним (основним) типом передбачає використання у всіх відмінках основних закінчень, тобто тих, які стоять поза дужками.

За голосним типом відмінюються:

- а) іменники середнього роду, що мають у *Nom. sing.* закінчення: *-e, -al, -ar*.
Наприклад: *rete, is n* – сітка
exemplar, āris n – екземпляр
animal, ālis n – тварина
- б) прикметники III відміни звичайного ступеня.

Наприклад: *nasalis, e* – носовий
clavicularis, e – ключичний

При відмінюванні за голосним типом слід використовувати закінчення з дужок у всіх відмінках, де вони є, тобто в *Abl. sing.*, *Nom. plur. (neutrum)*, *Gen. plur.*, *Acc. plur. (neutrum)*.

За змішаним типом відмінюються:

- а) іменники 3-х родів, основа яких закінчується на 2 або більше приголосних.
Наприклад: *dens, ntis m* – зуб
pars, rtis f – частина
os, ossis n – кістка
- б) рівноскладові іменники чоловічого та жіночого родів із закінченнями *-is, -es* в *Nom. sing.*
Наприклад: *auris, is f* – вухо
canalis, is m – канал
tabes, is f – виснаження.

При відмінюванні цих іменників слід у Gen. plur. використовувати закінчення голосного типу (-ium).

ВПРАВИ

1. Визначте основу. Вкажіть рівноскладові та нерівноскладові слова. Визначте типи відмінювання:

os, ossis n; os, oris n; foramen, ĩnis n; canalis, is m; regio, ōnis f; dens, ntis m; cutis, is f; radix, ĩcis f; aponeurosis, is f; terminatio, ōnis f; tuber, ěris n; tuberositas, ātis f; cor, cordis n; axis, is m; vas, vasis n; pars, rtis f; mors, mortis f; auris, is f; viscus, ěris n; incus, ūdis f; crus, cruris n.

2. Перекласти латинською мовою, визначити тип відмінювання іменників III відміни:

А. плазма крові, головка підшлункової залози, лікування виразки шлунка, хвороба серця, носова частина, ямка головки стегна.

Б. корінь язика, отвір верхівки зуба, канал нижньої щелепи, присінок рота, основа нижньої щелепи, вістря коронки зуба.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

II відміна

morbus, i m – хвороба

III відміна

aponeurosis, is f – апоневроз
axis, is m – вісь, другий хребець
crus, cruris n – гомілка, ніжка
curatio, onis f – лікування
cutis, is f – шкіра
femur, ōris n – стегно
incus, ūdis f – ковадло
mors, mortis f – смерть
pancreas, ātis n – підшлункова залоза

plasma, atis n – плазма крові
pes, pedis m – стопа
rete, is n – сітка
terminatio, ōnis f – кінець
ulcus, eris n – виразка
vas, vasis n – судина
viscus, ěris n – нутрощі, внутрішній орган

ЗАНЯТТЯ 12
(LECTIO DUODECIMA)

**III ВІДМІНА.
ЧОЛОВІЧИЙ РІД**

Іменники чоловічого роду III відміни мають такі закінчення в називному й родовому відмінках однини:

Закінчення		Приклади (з перекладом)
Nom. sing.	Gen. sing. (з частиною основи)	
1. -or	-ōris	calor, calōris m – жар
2. -os	-ōris	flos, flōris m – квітка
3. -er	-ris	venter, ventris m – живіт
	-ĕris	aether, aethĕris m – ефір
	-ēris	trochanter, trochantēris m – вертлюг
4. -ex	-īcis	cortex, cortīcis m – кора, кірка
5. -es	-edis	pes, pedis m – стопа
	-ētis	paries, pariētis m – стінка
6. -o	-ōnis	pulmo, pulmōnis m – легеня
	-īnis	homo, homīnis m – людина

Ознакою чоловічого роду іменників III відміни є характерні закінчення в Nom. sing.: -os, -or, -o, -er, -ex, -es (останнє закінчення вживається лише для нерівноскладових іменників).

Певному закінченню в Nom. sing., як правило, відповідає певний характер основи, який виявляється в Gen. sing.

Серед найважливіших винятків з чоловічого роду слід запам'ятати такі анатомічні терміни:

os, oris n – рот

os, ossis n – кістка

cor, cordis n – серце

tuber, ĕris n – горб

gaster, tris f – шлунок

mater, tris f – мати, мозкова оболонка

ria mater м'яка – мозкова оболонка

dura mater – тверда мозкова оболонка

Потрібно пам'ятати, що до чоловічого роду III відміни належать терміни, що позначають м'язи. Найменування м'язів за їхніми функціями складаються з 2-х слів: слова *muscylus* (яке зазвичай позначається скорочено *m.*) та іменника III відміни чоловічого роду із суфіксом -or або -er.

Наприклад: *m. levator* – м'яз підіймач

m. masseter – м'яз жувальний

ВПРАВИ

1. Утворіть *Gen. sing.* іменників та визначте їхню основу:

pulmo, flos, tumor, humor, calor, dolor, doctor, tuber, masseter, sphincter, herpes, paries, apex, liquor, levātor, buccinator, pollex, venter, gaster.

2. Прочитайте, перекладіть усно, назвіть рід іменників III відміни:

apex cordis, apex nasi, apex linguae, angulus oris, tunica mucosa oris, liquor cerebrospinalis, paries labyrinthicus, paries mastoideus, paries lateralis, liquor pericardii, flos ruber, flos albus, homo sapiens, homo sanus, cor sanum, gaster sana, cortex cerebelli, ala vomēris, cortex cerebri, vertex corneae, vertex cranii, os zygomaticum, os lacrimale, os pedis.

3. Перекладіть, попередньо випишіть словникові форми:

pulmo dexter, pulmo sinister, apex pulmonis dextri, cortex glandulae suprarenalis, facies pulmonis superior, fissura horizontalis pulmonis dextri, tuber frontale, tuber parietale, atrium cordis, os frontale, os parietale, os hyoideum, os nasale, apex pulmonis sinistri, paries jugularis, paries tympanicus, dura mater spinalis, tunica mucosa gastris, ventriculus sinister cordis, trochanter major.

4. Перекладіть письмово:

А. кора мозочка, кора великого мозку, кора лімфатичного вузла, великий і малий вертлюг, верхівка серця, права та ліва легеня, м'яка оболонка спинного мозку, передсердя, борозна леміша, медіальна поверхня легені, серцева вирізка лівої легені, клиноподібна кістка, перетинчаста стінка трахеї, передня стінка шлунка, вирізка верхівки серця.

Б. під'язикова кістка, лобовий горб, яремна стінка барабанної порожнини, малий ріг під'язикової кістки, скроневий відросток виличної кістки, решітчаста борозна носової кістки.

5. Перекладіть письмово:

м'яз, що напружує барабанну перетинку; нижній констриктор глотки; м'яз, що обертає шию; м'яз, що піднімає щитоподібну залозу; м'яз, що приводить мізинець; довгий променеви м'яз, розгинач зап'ястка; м'яз, що опускає кут рота; м'яз, що розширює зіницю; довгий м'яз-підіймач ребра; піхва сухожилка довгого м'яза, що відводить великий палець стопи.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники III відміни

apex, īcis m – верхівка, кінчик (носа, язика)

cortex, īcis m – кора

dolor, oris m – біль, страждання

doctor, oris m – доктор, вчений

flos, floris m – квітка

herpes, etis m – пухирчатий лишай

homo, īnis m – людина

liquor, ōris m – рідина (спинно-мозкова)

paries, ētis m – стінка

pulmo, ōnis m – легеня

venter, ntris m – черевце (м'язи), живіт

vertex, īcis m – тім'я, вершина

vomer, ēris m – леміш

index, īcis m – вказівний палець
humor, ōris m – волога, рідина
pes, pedis m – стопа (нога)

pollex, īcis m – великий палець руки
stapes, ēdis m – стремінце
urēter, ēris m – сечовід

Прикметники I групи

membranaceus, a um – перетинчастий

Прикметники II групи

horizontalis, e – горизонтальний

suprarenalis, e – наднирковий

НАЙВАЖЛИВІШІ НАЗВИ М'ЯЗІВ

m. abductor, ōris m	відвідник, відвідний м'яз
m. adductor, ōris m	привідник, привідний м'яз
m. buccinator, ōris m	щічний м'яз
m. constrictor, ōris m	стискач
m. depressor, ōris m	опускач
m. levator, ōris m	підіймач
m. masseter, ēris m	жувальний м'яз
m. rotator, ōris m	обертач
m. tensor, ōris m	напружувач
m. corrugator, ōris m	зморщувач
m. cremaster, ēris m	підіймач яєчка
m. dilatator, ōris m	розширювач
m. extensor, ōris m	розгинач
m. flexor, ōris m	згинач
m. pronator, ōris m	пронатор, привертач
m. sphincter, ēris m	замикач
m. supinator, ōris m	супінатор, відвертач

Латинські вирази:

Alma mater. – Мати-годувальниця.

Arbor vitae. – Дерево життя.

Per os. – Через рот.

Per rectum. – Через пряму кишку.

ЗАНЯТТЯ 13
(LECTIO TERTIA DECIMA)

**III ВІДМІНА.
ЖІНОЧИЙ РІД**

Іменники жіночого роду III відміни мають такі закінчення в називному й родовому відмінках однини:

<i>Закінчення</i>		<i>Приклади (з перекладом)</i>
<i>Nom. sing.</i>	<i>Gen. sing.</i> (з частиною основи)	
1. -as	-ātis	extremitas, extremitātis f – кінець
2. -us	-ūtis	iuventus, iuventūtis f – юність
3. -is (нерівноскладові)	-ūdis	incus, incūdis f – ковадло
4. -is (рівноскладові)	-īdis	iris, irīdis f – райдужна оболонка ока
5. -es (рівноскладові)	-is	auris, auris f – вухо
6. -s (з попередньою приголосною)	-is	tabes, tabis f – виснаження
7. -x (крім -ex)	-tis	mens, mentis f – розум
8. -do	-cis	rix, picis f – смола
-go	-gis	meninx, meningis f (греч.) – мозкова оболонка
-io	-īnis	longitudo, longitudīnis f – довжина
	-īnis	mucilago, mucilagīnis f – слиз
	-ōnis	solutio, solutiōnis f – розчин

Характерною ознакою жіночого роду є закінчення в *Nom. sing.*: -s з різними попередніми буквами, крім закінчень -os, -es (останнє – для нерівноскладових іменників) і -us (в *Gen. sing.*: -ris), -x (крім закінчення -ex), -do, -go, -io.

У нерівноскладових іменників на -is основа закінчується на -īd: iris, īdis f – райдужка; carotis, īdis f – сонна артерія. Рівноскладові іменники мають у *Nom.* і *Gen. sing.* однакову основу (див. таблицю).

ВПРАВИ

1. Утворіть усно *Gen. sing.*, виділіть основу:

A. tuberositas, sanitas, extremitas, pars, dens, thorax, appendix, cervix, radix, meninx, tendo, libido, valetudo, cartilago, margo, articulatio, regio, carotis, iris, parotis;

B. cutis, auris, bilis, pelvis, basis, pubes.

2. Узгодьте прикметники у дужках з іменниками, перекладіть:

A. порожнина (плевральна, барабанна, суглобова); вухо (середнє, внутрішнє, зовнішнє); частина (кам'яниста, верхня, передня); хрящ (реберний, крильний,

великий, щитоподібний, суглобовий); суглоб (складний, поперечний, простий); судина (лімфатична, кровоносна).

Б. горбистість (крилоподібна, клубова, жувальна); канал (великий, піднебінний, зоровий, слізний, хребетний, лицьовий); зуб (різцевий, ікло, моляр).

3. Перекладіть, випишіть словникові форми:

terminatio nervi cutis, caput pancreātis, os coccygis, vas capillare, arteria carotis, regio thoracis posterior, regio cervicis anterior, pars thoracica aortae, pelvis major et minor, cavitas thoracis, margo dexter cordis, sanguis venosus et arteriosus, canalis palatinus major, margo superior partis petrosae.

4. Перекладіть:

А. тверда оболонка головного мозку, древо життя мозочка, склепіння шлунка, склепіння глотки, канал великого кам'янистого нерва, частина фіброзної піхви, плечовий суглоб, капсула підшлункової залози.

Б. кут рота, барабанна порожнина середнього вуха, великий піднебінний канал, хрящ перегородки носа, нижній стискач глотки, порожнина зуба, канал верхньої щелепи.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники III відміни

appendix, icis f – апендикс

a. carōtis, tidis f – сонна артерія

auris, is f – вуха

basis, is f – основа

cutis, is f – шкіра

frons, frontis f – лоб

gl. parōtis, tidis f – привушна залоза

pelvis, is f – таз

pyramis, idis f – піраміда

regio, ōnis f – ділянка, область

synchondrōsis, is f – синхондроз

symphysis, is f – симфіз

tuberositas, ātis f – горбистість

extremitas, ātis f – кінець, кінцівка

Прикметники I групи

fibrosus, a, um – фіброзний

tympanicus, a, um – барабанний

Винятки

axis, is m вісь – другий шийний хребець

canalis, is m – канал

dens, dentis m – зуб

margo, inis m – край

sanguis, inis m – кров

tendo, inis m – сухожилля

thorax, ācis m – грудна клітка

соссух, ūgis m – куприк

pancreas, ātis n – підшлункова залоза

vas, vasis n – судина

Латинські вирази:

Amicus Plato, sed magis veritas. – Платон мені друг, **але істина дорожче.**

Anamnesis vitae. – Історія життя.

Anamnesis morbi. – Історія хвороби.

Hygiēna amica valetudinis. – Гігієна – подруга здоров'я.

Salus populi – suprema lex – Здоров'я нації – найвищий закон.

ЗАНЯТТЯ 14
(LECTIO QUARTA DECIMA)

III ВІДМІНА. СЕРЕДНІЙ РІД

Іменники середнього роду III відміни мають такі закінчення в називному й родовому відмінках (з частиною основи) однини:

Закінчення		Приклади (з перекладом)
Nom. sing.	Gen. sing. (з частиною основи)	
1. -en	-īnis	abdomen, abdomīnis n – живіт
2. -ur	-ōris	iecur, iecōris n – печінка (фарм.)
	-ūris	sulfur, sulfūris n – сірка
3. -us	-ōris	pectus, pectōris n – груди
	-ēris	ulcus, ulcēris n – виразка
	-ūris	pus, pūris n – гній
4. -e	-is	rete, retis n – сітка
5. -al	-ālis	animal, animālis n – тварина
6. -ar	-āris	calcar, calcāris n – шпора
7. -ma (грец.)	-ātis	trauma, traumātis n – травма, пошкодження
8. -c	-tis	lac, lactis n – молоко
-l	-is	mel, mellis n – мед
		fel, fellis n – жовч
-t	-ītis	caput, capītis n – голова

Ознакою іменників середнього роду III відміни є характерні закінчення в Nom. sing.: -en, -us, -ur, -ma, -e, -l, -ar, -ut.

Певному закінченню в Nom. sing., як правило, відповідає певний характер основи, що виявляється в Gen. sing. Ці закономірності відображені в наведеній вище таблиці. Зверніть увагу, що з іменників, що закінчуються в Nom. sing. на -us, до середнього роду належать лише ті, основа яких закінчується на -r.

Наприклад: corpus, ōris n – тіло
ulcus, ēris n – виразка

Іменники середнього роду на -ma не слід плутати з іменниками I відміни на -ma.

Наприклад: stroma, ātis n – остов
zygoma, ātis n – вилиця

i

squama, ae f – луска

Зверніть особливу увагу на рід слів, які подано як виняток з правил про рід іменників III відміни.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

abdōmen, ĩnis n – живіт, черево
caput, ĩtis n – голова
carcinōma, ātis n – ракова пухлина
chiasma, ātis n – перехрест
corpus, ōris n – тіло
diaphragma, ātis n – діафрагма
fel, fellis n – жовч
foramen, ĩnis n – отвір
hepar, ātis n – печінка

mel, mellis n – мед
occĭput, ĩtis n – потилиця
pectus, ōris n – груди
pulvinar, aris n – подушка
semen, ĩnis n – насіння
stroma, ātis n – строма
systema, ātis n – система
tempus, ōris n – скроня
zygoma, ātis n – вилиця

Винятки

lien, liēnis m – селезінка

ren, renis m – нирка

Прикметники I групи

adiposus, a, um – жировий
spinosus, a, um – остистий

vitreus, a, um – склоподібний

Прикметники II групи

aortalis, e – аортальний
brevis, e – короткий
centralis, e – центральний
ciliaris, e – війчастий

communis, e – загальний
mirabilis, e – чудовий
mobĭlis, e – рухомий

ВПРАВИ

1. Утворіть родовий відмінок однини і виділіть основу:

abdomen, semen, nomen, foramen, genus, pectus, semen, tempus, crus, femur, stroma, systema, carcinōma, rete, fel (fellis), mel, pulvinar, calcar, caput, occĭput.

2. Перекладіть:

отвір (яремний, круглий, овальний, різцевий, великий, потиличний, остистий, соскоподібний); ніжка (права, ліва, латеральна, довга, перетинчаста, проста, передня, загальна); головка (довга, коротка, глибока, коса, поперечна, латеральна); тіло (мозолисте, війчасте, печеристе, склоподібне, жирове); нирка (права, ліва, рухлива, дольчата, кістозна); селезінка (додаткова, рухлива); клубок (куприковий, аортальний); система (центральна, нервова, лімфатична); сітка (чудова, артеріальна, долонна, суглобова); печінка (рухлива, частчкова, ущільнена).

3. Перекладіть:

A. поверхнева лімфатична судина, заднє ядро трапецієподібного тіла, внутрішня сонна артерія, основа серця, верхівка серця, корінь легені, порожнина матки, ниркова миска, щитоподібний хрящ, ліва частка печінки, шлуночок гортані, капсула підшлункової залози, зовнішній косий м'яз живота, тіло молочної залози, перетинчаста стінка трахеї, крило леміша, задній край кам'янистої частини, альвеолярна кістка.

Б. верхній констриктор глотки, слизова оболонка рота, найдовший м'яз голови, передня ділянка обличчя, різцевий отвір піднебінного відростка, корінь язика, тіло під'язикової кістки, альвеолярний отвір нижньої щелепи.

4. Перекладіть:

glomus caroticum, systema lymphaticum, cavitas (= cavum) abdominis, glomus pulmonale, caput superius musculi pterygoidei, foramen palatinum majus, cavitas oris propria, foramen venae cavae, hepar mobile.

Латинські вирази:

Nomen est omen. – Ім'я говорить само за себе.

Senectus insanabilis morbus est. – Старість – невиліковна хвороба. (Сенека)

Ubi pus, ibi incisio. – Де гній, там розріз.

ЗАНЯТТЯ 15
(ЛЕСТІО QUINTA DECIMA)
НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК МНОЖИНИ

<i>Singularis</i>									
	I	II		III			IV		V
	<i>f</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>f</i>
Nom.	-a	-us -er	-um -on	різні			-us	-u	-es
Gen.	-ae	-i	-i	-is	-is	-is	-us	-us	-ēi
<i>Pluralis</i>									
Nom.	-ae	-i	-a	-es	-es	-a (-ia)	-us	-ua	-es

Іменники середнього роду III відміни із закінченнями -e, -al, -ar в Nom. pl. мають закінчення -ia.

Прикметники середнього роду III відміни в Nom. pl. мають закінчення -ia.

УТВОРЕННЯ NOMINATIVUS PLURALIS ІМЕННИКІВ

<i>Словникова форма</i>	<i>Відміна</i>	<i>Основа</i>	<i>Nominativus pluralis</i>
costa, ae f	I	cost-	costae
musculus, i m	II	muscul-	musculi
ligamentum, i n	II	ligament-	ligamenta
apex, ĩcis m	III	apĭc-	apĭces
cartilago, ĩnis f	III	cartilagĭn-	cartilagĭnes
foramen, ĩnis n	III	foramĭn-	foramĭna
processus, us m	IV	process-	processus
cornu, us n	IV	corn-	cornua
facies, ei f	V	faci-	facies

УТВОРЕННЯ NOMINATIVUS PLURALIS ПРИКМЕТНИКІВ

<i>Nominativus singularis</i>	<i>Група</i>	<i>Відміна</i>	<i>Рід</i>	<i>Основа</i>	<i>Nominativus pluralis</i>
petrosus	I	II	m	petros-	petrosi
petrosa	I	I	f	petros-	petrosae
petrosum	I	II	n	petros-	petrosa
vertebralis	II	III	m, f	vertebral-	vertebrales
vertebrale	II	III	n	vertebral-	vertebralia
teres	II	III	m, f	terĕt-	terĕtes
teres	II	III	n	terĕt-	terĕtia
posterior	вищ. ступ.	III	m, f	posterior-	posteriores
posterius	вищ. ступ.	III	n	posterior-	posteriora

ВІПРАВИ

1. Утворіть форму *Nominativus pluralis*:

ala, ae f; scapula, ae f; vertebra, ae f; ligamentum, i n; tuberculum, i n; musculus, i m; corpus, ōris n; cartilago, inis f; radix, ĩcis f; ramus, i m; vena, ae f; articulatio, onis f; ductus, us m; cornu, us n; foramen, inis n; processus, us m; oss, ossis n; arteria, ae f; meatus, us m; apex, ĩcis m; nervus, i m; rotator, ōris m.

2. Перекладіть українською мовою:

venae (rectae, bronchiales, tracheales, thoracĭcae, pharyngeae, labiales, temporales, nasales, occipitales, ethmoidales, tympanicae); arteriae (minores, breves, ciliares, posteriores, musculares, gastricae); glandulae (lacrimales, buccales, molares, linguales, palatinae, mucosae); musculi (faciales, intraspiniales, intercostales, rotatores); rami (calcanei, gastrĭci, thoracĭci, duodenales, glandulares, tracheales); ligamenta (flava, supraspinalia, auricularia); ganglia (cardiāca, renalia, thoracĭca); articulatĭōnes (fibrosae, synoviales, vertebrales); dentes (incisivi, canini, molares, premolares, decidui, permanentes); foramĭna (nervosa, minora, pelvina, sacralia, alveolaria, intervertebralia).

3. Перекладіть латинською мовою:

поверхневі лімфатичні судини, короткі задні в'їчасті артерії, малі крильні хрящі, додаткові носові хрящі, поперечні скроневі звивини, бічні та серединні гілки, кровоносні судини.

4. Перекладіть латинською мовою

А. міжостисті м'язи шиї, нижні вени головного мозку, грудні серцеві гілки, малі під'язикові протоки, передні верхні альвеолярні артерії, додаткові носові хрящі, малі піднебінні канали, нижні ікла, верхні моляри, великі та малі роги, задні верхні альвеолярні отвори;

Б. вертлюгові сумки середнього сідничного м'яза, борозни великого і малого кам'янистого нерва, очноямкові частини лобової кістки, крилоподібні відростки клиноподібної кістки.

ЗАНЯТТЯ 16
(LECTIO SEXTA DECIMA)

РОДОВИЙ ВІДМІНОК МНОЖИНИ

<i>Singularis</i>									
	I	II		III			IV		V
	f	m	n	m	f	n	m	n	f
	<i>Nom.</i>	-a	-us -er	-um -on	різні			-us	-u
<i>Gen.</i>	-ae	-i	-i	-is	-is	-is	-us	-us	-ēi
<i>Pluralis</i>									
<i>Gen.</i>	-ārum	-ōrum	-ōrum	-um (ium)	-um (ium)	-um (ium)	-uum	-uum	-ērum

Іменники, що відмінюються за приголосним типом, у Gen. pl. мають закінчення -um. Іменники, які відмінюються за голосним і змішаним типом, у Gen. pl. мають закінчення -ium.

Прикметники III відміни в Gen. pl. мають закінчення -ium. Прикметники у вищому ступені в Gen. pl. мають закінчення -um.

УТВОРЕННЯ GENETIVUS PLURALIS ІМЕННИКІВ

<i>Словникова форма</i>	<i>Відміна</i>	<i>Основа</i>	<i>Genetivus pluralis</i>
costa, ae f	I	cost-	costarum
musculus, i m	II	muscul-	musculorum
ligamentum, i n	II	ligament-	ligamentorum
apex, ĩcis m	III	apĭc-	apĭcum
cartilago, ĩnis f	III	cartilagĭn-	cartilagĭnum
foramen, ĩnis n	III	foramĭn-	foramĭnum
processus, us m	IV	process-	processuum
cornu, us n	IV	corn-	cornuum
facies, ei f	V	faci-	facierum

УТВОРЕННЯ GENETIVUS PLURALIS ПРИКМЕТНИКІВ

<i>Nominativus singularis</i>	<i>Група</i>	<i>Відміна</i>	<i>Рід</i>	<i>Основа</i>	<i>Genetivus pluralis</i>
petrosus	I	II	m	petros-	petrosōrum
petrosa	I	I	f	petros-	petrosārum
petrosum	I	II	n	petros-	petrosōrum
vertebralis	II	III	m, f	vertebral-	vertebraliūm
vertebrale	II	III	n	vertebral-	vertebraliūm
teres	II	III	m, f	terēt-	terētĭum
teres	II	III	n	terēt-	terētĭum
posterior	вищ.ступ.	III	m, f	posteriōr-	posteriōrum
posterius	вищ.ступ.	III	n	posteriōr-	posteriōrum

ВПРАВИ

1. Утворіть форму *Genetivus pluralis*:

foramen, ĩnis n; cornu, us n; tuberositas, ātis f; digitus, i m; articulatio, ōnis f; processus, us m; flos, floris m; corpus, ōris n; ductus, us m; diaphragma, ātis n; ligamentum, i n; ulna, ae f; radix, icis f; apex, ĩcis m; sinus, us m; caput, ĩtis n; palatum, i n; pyrāmis, ĩdis f; extremitas, ātis f; paries, ětis m; pulmo, ōnis m; pes, pedis m; crus, crūris n.

2. Перекладіть українською мовою:

facies palmares et dorsales digitorum; medulla ossium rubra; medulla ossium flava; septum sinuum frontaliū; facies plantares digitorum; impressiones gyrorum; septum sinuum sphenoidalium; hiatus canalium nervorum petrosorum majoris et minoris; sulci nervorum petrosorum majoris et minoris; silci sinuum petrosorum superioris et inferioris

3. Перекладіть латинською мовою:

борозна верхньої та нижньої кам'янистих пазух; підошовні поверхні пальців; перегородка клиноподібних пазух; щілина каналів великого і малого кам'янистих нервів; синус порожнистих вен правого передсердя; довгі м'язи, що піднімають ребра; синовіальні піхви сухожилків пальців кисті; фіброзні піхви пальців кисті; медіальна поверхня різців та іклів; отвори легеневих вен лівого передсердя; верхній утримувач сухожиль малогомілкових м'язів; ядра черепних нервів; піхва сухожилків довгого відвідного м'яза.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

manus, us f – кисть

retinaculum, i n – утримувач

cranialis, e – черепний

plantaris, e – підошовний

ЗАНЯТТЯ 17
(LECTIO SEPTIMA DECIMA)

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ФАРМАЦЕВТИЧНУ ТЕРМІНОЛОГІЮ

Фармацевтична термінологія – це комплекс, який складається з термінологій кількох спеціальних дисциплін, що об'єднані під загальною назвою "фармація" (грецьк. pharmakeia – виготовлення і застосування лікарських засобів). Ці дисципліни вивчають пошук, виготовлення, застосування лікарських засобів рослинного, мінерального, тваринного і синтетичного походження. У номенклатурі лікарських засобів розрізняють такі поняття: лікарський засіб, лікарська форма, лікарська речовина.

Лікарський засіб – речовина або суміш речовин, які дозволені до застосування з метою лікування, попередження або діагностики захворювання.

Лікарська форма – стан, який надається лікарському засобу, з метою зручного застосування для досягнення необхідного лікувального ефекту.

КОРОТКІ ВІДОМОСТІ ПРО ЛІКАРСЬКІ ФОРМИ:

Aspersio, ōnis f	присипка	тверда зовнішня лік. ф., що є лікарською речовиною або її сумішшю з індифферентною речовиною.
Species, ērum f	збір	тверда лік. ф., що складається з подрібнених висушених частин рослин.
Granūlum, i n	гранула	тверда лік. ф. у вигляді крупинок, зерняток.
Pulvis, ěris m	порошок	тверда лік. ф., що призначається для внутрішнього, зовнішнього або ін'єкційного (після розчинення у відповідному розчиннику) застосування.
Dragée (фр.) (невідм.)	драже	тверда дозована лік. ф., що отримується шляхом нашарування лік. речовин на гранули.
Capsūla, ae f	капсула	тверда дозована лік. ф., що складається з лікарського засобу, який знаходиться в оболонці.
Tabuletta, ae f	таблетка	тверда дозована лік. ф., що отримується пресуванням лік. речовини або суміші лік. і допоміжних речовин; призначається для внутрішнього, зовнішнього або ін'єкційного (після розчинення у відповідному розчиннику) застосування.
Tabuletta obducta	таблетка,	таблетка з оболонкою, що призначена для

	вкрита оболонкою	локалізації місця дії, смаку, покращення зовнішнього вигляду.
Spongia, ae f	губка	тверда лік. ф., пориста маса різних розмірів і форми.
Membranŭla ophthalmīca seu Lamella ophthalmīca	очна плівка	лік. ф. у вигляді полімерної плівки, що замінює очні краплі.
Sapo, ōnis m	мило	тверда лік. ф., солі найвищих жирних кислот, що одержуються шляхом обробки жирних кислот лугами.
Charta sinapismāta	гірчичник	тверда лік. ф., прямокутний аркуш паперу, вкритий шаром порошку зі знежиреного насіння гірчиці.
Suppositorium, i n	супозиторій, свічка	лік. ф., тверда при кімнатній температурі, але плавиться або розчиняється при температурі тіла; вводиться в порожнину тіла. Якщо супозиторій призначається для введення в піхву, то його називають <i>suppositorium vaginale</i> .
Pilula, ae f	пілюля	тверда дозована лік. ф. у вигляді шарика (вага 0,1-0,5), що містить лік. засоби і допоміжні речовини.
Unguentum, i n	мазь	м'яка лік. ф., що має в'язку консистенцію, призначена для зовнішнього застосування.
Pasta, ae f	паста	мазь з вмістом порошкоподібних речовин більше 20-25 %.
Linimentum, i n	лінімент	мазь рідка
Gelum, i n	гель	прозора мазь на гідрофільній основі.
Emplastrum, i n	пластир	лік. ф. у вигляді пластичної маси, що розм'якшується при температурі тіла і прилипає до шкіри; призначається для зовнішнього застосування.
Solutio, ōnis f	розчин	рідка лік. ф., що одержується шляхом розчинення однієї або кількох лік. речовин; призначається для ін'єкційного або зовнішнього застосування.
Infŭsum, i n	настій	рідка лік. ф. у вигляді водної витяжки з лікарської рослинної сировини; призначається для внутрішнього або

		зовнішнього застосування.
Decoctum, i n	відвар	настій, що відрізняється режимом екстракції, готується з грубих частин рослин.
Mixtura, ae f	мікстура	суміш рідких лік. речовин, розчинених у рідині.
Tinctūra, ae f	настоянка	рідка лік. ф., спиртова, спирто-ефірна, спирто-водна прозора витяжка з лік. рослинної сировини; призначається для внутрішнього або зовнішнього застосування.
Extractum, i n	екстракт	рідка лік. ф., концентрована витяжка з лік. рослинної сировини; призначається для внутрішнього або зовнішнього застосування.
Emulsum, i n	емульсія	рідка лік. ф., дисперсна система, що містить взаємно нерозчинні рідини; призначається для внутрішнього, зовнішнього або ін'єкційного застосування.
Suspensio, ōnis f	суспензія	рідка лік. ф., дисперсна система, у якій тверда речовина зависла в рідині; призначається для внутрішнього, зовнішнього або ін'єкційного застосування.
Sirūpus, i m (medicinalis)	сироп (лікарський)	рідка лік. ф., призначається для внутрішнього застосування.
Mucilāgo, ĩnis f	слиз	рідка лік. ф., в'язка клеєподібна маса.
Aërosolum, i n	аерозоль	рідка лік. ф., дисперсна система, яка одержується за допомогою спеціального пакування.
Gutta, ae f	крапля	рідка лік. ф. призначається для внутрішнього або зовнішнього застосування у вигляді крапель.

Лікарська речовина – лікарський засіб, що являє собою індивідуальну хімічну сполуку або біологічну речовину. Латинська назва лікарської речовини завжди записується з великої літери та відрізняється від української закінченням -um у Nom. sing. та -i в Gen. sing.: атропін – Atropinum, i n; фтивазид – Phthivazidum, i n.

Фармацевтичний термін – це назва лікарського засобу, до складу якої входять назва лікарської форми та речовини.

Структура фармацевтичного терміна:

1.

лік. форма	+	лік. речовина
(Nom. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)

Наприклад: порошок стрептоциду

<i>порошок</i>	<i>стрептоциду</i>
лік. форма	лік. речовина
Nom. sing.	Gen. sing.

pulvis, ěris m
Streptocidum, i n
pulvis Streptocidi

2.

лік. форма	+	лік. речовина	+	прикметник, що характеризує
(Nom. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		лік. речовину

Наприклад: порошок розчинного стрептоциду

<i>порошок</i>	<i>стрептоциду</i>	<i>розчинного</i>
лік. форма,	лік. речовина,	прикметник, що х-зує
Nom. sing.	Gen. sing.	лік. речовину, Gen. sing.

pulvis, ěris m
Streptocidum, i n
solubĭlis, e
pulvis Streptocidi solubĭlis

3.

лік. форма	+	лік. речовина	+	прикметник, що характеризує лік. речовину	+	прикметник, що характеризує лік. форму
(Nom. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Nom. sing./plur.)

Наприклад: найдрібніший порошок розчинного стрептоциду

<i>порошок</i>	<i>стрептоциду</i>	<i>розчинного</i>	<i>найдрібніший</i>
лік. форма	лік. речовина	прикметник, що х-зує лік. речовину	прикметник, що х-зує лік. форму
Nom. sing.	Gen. sing.	Gen. sing.	Nom. sing.

pulvis, ěris m
Streptocidum, i n
solubĭlis, e
subtilissĭmus, a, um
pulvis Streptocidi solubĭlis subtilissĭmus

NB! Назви лікарських речовин пишуться з великої літери. Прикметники пишуться з маленької літери.
NB! Назви лікарських речовин завжди вживаються в Genetivus singularis. Якщо назва речовини вживається в лапках, то її треба перекладати в Nominativus singularis.
NB! Прикметники, утворені від назв лікарських речовин, рослин, латинською мовою перекладаються іменниками в Gen. sing.: <u>стрептоцидна</u> мазь = мазь <u>стрептоцида</u> – unguentum <u>Streptocīdi</u> або в Gen. plur.: <u>оливкова олія</u> = олія <u>оливок</u> – oleum <u>Olivārum</u> , <u>персикова олія</u> = олія <u>персиків</u> – oleum <u>Persicōrum</u> , <u>мигдальна олія</u> = олія <u>мигдалів</u> – oleum <u>Amygdalārum</u>

ВПРАВИ

1. Перекладіть латинською мовою назви лікарських речовин, запишіть у словниковій формі:

анальгін, стрептоцид, атропін, папаверин, валідол, бенкаїн, віперальгін, інсулін, декамевіт, новокаїн, фурацилін, кардіовален, ундевіт, дімедрол.

2. Перекладіть українською мовою:

suspensio Griseofulvini, solutio Lugoli, linimentum Chloroformii compositum, suppositoria Synthomycini vaginalia, unguentum Tetracyclini ophthalmicum, unguentum simplex, species cardiācae, tabulettae “Apressinum”, aërosolum “Oxycortum”, solutio Citrali spirituosa.

3. Перекладіть латинською мовою:

1. Сиропи, екстракти, розчини, масла, настої, відвари, свічки, складні порошки, краплі, спиртовий розчин, очна мазь, рідкий екстракт, найдрібніший порошок.
2. Таблетки рутину, карамелі декаміну, гранули "Флакарбін", лінімент лютенурину, вазелинова олія (=олія вазеліну), гепаринова мазь (=мазь гепарину), желатинова губка, драже "Ундевіт", розчин камфорної олії (=олії камфори), зелене мило, таблетки "Пірамеїн", мазь дібіоміцинова (=мазь дібіоміцину) очна, пілюльна маса (=маса пілюль).

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Analgīnum, i n – анальгін	Novocainum, i n – новокаїн
Streptocidum, i n – стрептоцид	Furacilinum, i n – фурацилін
Atropinum, i n – атропін	Cardiovalēnum, i n – кардіовален
Paraverinum, i n – папаверин	Undevītum, i n – ундевіт
Validolum, i n – валідол	Dimedrōlum, i n – дімедрол
Bencainum, i n – бенкаїн	Griseofulvinum, i n – гризеофульвін
Viperalginum, i n – віперальгін	Lugolum, i n – люголь
Insulinum, i n – інсулін	Chloroformium, i n – хлороформ
Decamevitum, i n – декамевіт	Synthomycinum, i n – синтоміцин

Apressinum, i n – апресин
Oxycortum, i n – оксікорт
Citalum, i n – цитраль
Rutinum, i n – рутин
Decaminum, i n – декамін
Phlacarbinum, i n – флакарбін
Lutenurinum, i n – лютенурин

compositus, a, um – складний
vaginalis, e – піхвовий
ophthalmicus, a, um – очний
cardiacus, a, um – серцевий
spirituosus, a, um – спиртовий

Vaselinum, i n – вазелин
Heparinum, i n – гепарин
Camphora, ae f – камфора
Pyraminum, i n – пірамеїн
Dibiomycinum, i n – дібіоміцин
oleum, i n – масло, олія
massa, ae f – маса

Прикметники

fluidus, a, um – рідкий
subtilissimus, a, um – найдрібніший
gelatinosus, a, um – желатиновий
viridis, e – зелений

ЗАНЯТТЯ 18
(LECTIO DUODEVICESIMA)

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ

Фармацевтична назва лікарської речовини – це тривіальний термін. Він утворюється за допомогою спеціальних словотворчих елементів – частотних відрізків. Частотний відрізок – значуща частина слова, що вказує на склад речовини (хімічні сполуки або рослинна сировина), фармакологічну групу лікарських засобів, терапевтичний ефект дії лікарської речовини.

Частотні відрізки, що вказують на фармакологічну групу лікарських засобів:

ЧВ	Значення	Приклад
a-, an-	заперечення, відсутність	A pressinum, i n
-aesthes-	препарати, що впливають на чутливість	Anaesthes inum, i n
-alg-	знеболювальні препарати	Analg inum, i n
anti-	протидія	Anti pyrinum, i n
-cain-	місцеві знеболювальні препарати	Novoc ca inum, i n
-cid-	протибактеріальні препарати	Streptoc id um, i n
-cillin-	антибіотики групи пеніциліну	Bicillin um, i n
-cycl-	антибіотики групи тетрацикліну	Morphoc ycl inum, i n
-mycin-	антибіотики – похідні грибка Streptomyces	Monom ycin um, i n
-myc(o)-	протигрибкові засоби	Mycosept inum, i n
-pyr-	жарознижувальні засоби	Pyro genalum, i n
-sept-	зnezаражувальні засоби	Pharyngos ept um, i n
-vit-	вітаміни	Decamev it um, i n

Частотні відрізки, що вказують на склад лікарських засобів:

ЧВ	Значення	Приклад
aeth-	наявність етиленового вуглеводневого радикала	Aether , eris m Aethyl ium, i n
benz-	наявність бензилового вуглеводневого радикала	Benzonaphthol um, i n Benzo as, ātis m
meth-	наявність метиленового вуглеводневого радикала	Methylē num coeruleum Methyl ium, i n
phen-	наявність фенілового вуглеводневого радикала	Phenobarbital um Phenylii salicylas
hydr-	наявність атомів гідрогену або гідроксильної групи ОН	Hydrargyru m, i n Hydrogeni um, i n
oxy-	наявність атомів кисню	Oxytetracyclin um
phth-	наявність атомів фтору	Phthalazol um, i n
erythr-	червоний	Erythromycin um, i n
glyc(y)-	солодкий	Glycyrrhiza , ae f
phyll-	листок	Platy phyll inum, i n

phyt-	рослина	Phytinum , i n
poly-	численний	Polyvitaminum , i n
-yl-	наявність вуглеводневого або кислотного радикала	Amylum , i n Aethylum , i n
-z-	наявність атомів азоту	Saluzidum , i n
(-zidum,		Aminazinum , i n
-zinum,		Sulfadimezinum , i n
-zolum,		Dibazolum , i n
-zonum,		Corazolum , i n
-zol,		Diamthazol
-zid,		Hypothiazid
-zin)		Hydrooxazin

ВПРАВИ

1. Перекладіть назви лікарських речовин, підкресліть відомі частотні відрізки:

Analgīnum, Tetracyclīnum, Hydrocortisonum, Monomycīnum, Dibazōlum, Oxacillīnum, Undevītum, Nitroglycerinum, Antipyrīnum, Thioacetazōlum, Bicillīnum, Phenacetīnum, Iodophyllīnum, Xeroformium, Morphocyclīnum, Methylsulfazīnum.

2. Перекладіть назви лікарських речовин, запишіть їх у словниковій формі:

метиландростендіол, амідопірин, діпрофен, феноскиметилпеніцилін, еритроміцин, оксилідин, коразол, фторотан, неоміцин, грамїцидин, фенібут, дикаїн, стрептоцид, еуфілін, гідрокортисон, гліцерин.

3. Перекладіть латинською мовою назви лікарських засобів:

таблетки анальгіну, мазь тетрацикліну, дрібний порошок мономіцину, розчин оксациліну, драже «Ундевіт», свічки еуфіліну, таблетки антипірину, вкриті оболонкою; лінімент стрептоциду, очна мазь гідрокортисону, очна плівка дикаїну, розчинний коразол, капсули морфоцикліну, емульсія фенацетину, гель «Діпрофен», паста грамїцидину.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Tetracyclīnum, i n – тетрациклін
Hydrocortisonum, i n – гідрокортисон
Monomycīnum, i n – мономіцин
Dibazōlum, i n – дибазол
Oxacillīnum, i n – оксацилін
Nitroglycerinum, i n – нітрогліцерин
Antipyrīnum, i n – антипірин
Thioacetazōlum, i n – тіоацетазол
Bicillīnum, i n – біцилін
Phenacetīnum, i n – фенацетин

Iodophyllīnum, i n – йодофілін
Xeroformium, i n – ксероформ
Morphocyclīnum, i n – морфоциклін
Methylsulfazīnum, i n – метилсульфазин
Methylandrostandiolum, i n – метиландростендіол
Amidopyrinum, i n – амідопірин
Diprophenum, i n – діпрофен

Phenoxymethylpenicillinum, i n –
феноксиметилпеніцилін
Erythromycinum, i n – еритроміцин
Oxylicinum, i n – оксилідин
Corazolium, i n – коразол
Phthorothanum, i n – фторотан

Neomycinum, i n – неоміцин
Gramycidinum, i n – грамідин
Phenibutum, i n – фенібут
Dicainum, i n – дикаїн
Euphyllinum, i n – еуфілін
Glycerinum, i n – гліцерин

subtilis, e – дрібний

Прикметники

solubilis, e – розчинний

ЗАНЯТТЯ 19
(LECTIO UNDEVICESIMA)

ДЕЯКІ ВІДОМОСТІ ПРО КАТЕГОРІЇ ДІЄСЛОВА

Так само, як і в українській мові, латинські дієслова змінюються за особами, часами та способами.

Дієслова мають три особи (*persona prima, secunda, tertia*), два числа (*singularis et pluralis*), шість часів (з яких вивчається лише теперішній – *praesens*), три способи (дійсний – *indicativus*, наказовий – *imperativus*, умовний – *conjunctivus*), неозначену форму – *infinitivus*.

Латинські дієслова мають чотири дієвідміни и два стани (активний – *activum* і пасивний – *passivum*). Активний стан позначає дію, яку виконує підмет, а пасивний – дію, яку виконує об'єкт.

У навчальних словниках дієслова записують так:

do, dedi, datum, dare, I – давати

I-а форма – *do* – I-а особа, однина, теперішній час, дійсний спосіб.

II-а форма – *dedi* – I-о особа, однина, минулий час, дійсний спосіб.

III-я форма – *datum* – супін.

IV-а форма – *dāre* – неозначена (*infinitivus*).

У словниках медичного профіля дієслова записують у I-й и IV-й формах, тобто *do, dāre, I*, де цифра наприкінці вказує на дієвідміну.

Дієвідміна визначається за голосною буквою, яка стоїть перед закінченням *-re*:

ā – I – *signāre* – позначати;

ē – II – *miscēre* – змішувати;

ĕ – III – *dividĕre* – розділяти;

ī – IV – *finīre* – закінчувати.

Основа дієслова визначається шляхом відсікання від форми *infinitivus* закінчення *-re* в усіх дієвідмінах, крім III (у III дієвідміні треба відкинути *-ĕre*).

dare - основа - *da-*

miscēre - основа - *miscē-*

dividĕre - основа - *divid-*

finire - основа - *fini-*

У рецепті вживається форма наказового й умовного способів.

Наказовий спосіб (*modus imperativus*) утворюється шляхом відкидання від форми *infinitivus* закінчення *-re* в усіх дієвідмінах:

З а п а м ' я т а й т е дієслівні формулювання у формі *imperativus* (*наказовий спосіб*):

Візьми: *Recipe:*

Змішай. - *Misce.*

Видай. - *Da.*

Видай такі дози числом... – *Da tales doses numĕro ...*

Познач: - *Signa:*

Простерилізуй! - *Sterilīsa!*

Додай. - Adde.

Умовний спосіб (modus conjunctivus) утворюється шляхом приєднання до основи інфінітива суфікса -a- й закінчення -tur (однина) або -ntur (множина).

З а п а м ' я т а й т е рецептурні формулювання у формі *conjunctivus* (*умовний спосіб*):

Misceatur. - Змішати. Нехай буде змішано.

Detur. - Видати. Нехай буде видано.

Dentur tales doses numero ... - Видати такі дози числом ...

Нехай будуть видані такі дози числом ...

Signetur: - Позначити: Нехай буде позначено:

Sterilisetur! - Простерилізувати! Нехай буде простерилізовано!

Addatur. - Додати. Нехай буде додано.

У рецепті вживається неправильно дієслово *fiō, fieri* (робитись, ставати, утворюватись), яке має закінчення дійсного способу (III особа, однина -t, множина -nt), але має лише пасивне значення. Умовний спосіб цього дієслова утворюється шляхом додавання до основи -fi- суфікса -a- + закінчення III особи однини або множини:

fiat - нехай утвориться (однина)

fiant - нехай утворяться (множина)

1) Змішай, нехай утвориться порошок

Misce, fiat pulvis

2) Змішай, нехай утвориться мазь

Misce, fiat unguentum

3) Змішай, нехай утворяться пілюлі

Misce, fiant pilulae

4) Змішай, нехай утвориться збір

Misce, fiant species

ВПРАВИ

1. Перекладіть українською мовою:

1. Misce. Da. Singa. Sterilisa!
2. Da tales doses numero 12.
3. Misce, fiant pilulae.
4. Misceatur. Detur. Signetur.
5. Detur 20 ml solutionis Ephedrini.
6. Vale. Valēte.
7. Finīte laborāre.
8. Discīte linguam Latinam.
9. Audīte attente.
10. Sterilisetur ampullae solutionis Novocaini.

2. Перекладіть латинською мовою:

1. Нехай буде простерилізований розчин глюкози.
2. Видати такі дози числом 6.

3. Змішай, щоб утворилась свічка.
4. Візьми 200 мл нашатирного спирту.
5. Змішати. Видати. Позначити.
6. Нехай будуть простерилізовані баночки.
7. Змішай, щоб утворилися пілюлі числом 30.
8. Додай асептично.
9. Простерилізує 5 мл рицинової олії.
10. Нехай буде виданий розчинний стрептоцид.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Ephedrinum, i n – ефедрин

Glucosum, i n – глюкоза.

Ricinus, i f – рицина

solutio Ammonii caustici –

нашатирний спирт

olla, ae f – баночка

Дієслова

valēre – бути здоровим

finire – закінчувати

laborare – працювати

discere – вивчати

audire – слухати

addere – додати

Прислівники

attente – уважно

aseptice – асептично

ЗАНЯТТЯ 20 (LECTIO VICESIMA)

ПРИЙМЕННИКИ

У латинській мові прийменники керують тільки двома відмінками: знахідним та аблятивом.

Іменник, яким керує прийменник, ставиться в той відмінок, якого вимагає після себе цей прийменник.

Прийменники в медичній термінології можуть виступати й у ролі префіксів.

1. Прийменники, які вживаються зі знахідним відмінком:

ad до, при, для, в	ad 20,0 ad usum internum ad decubitum ad vitrum nigrum	до 20,0 для внутрішнього вживання при пролежнях у чорній склянці
contra проти	contra tussim	проти кашлю
per через, шляхом	per os per inhalationem	через рот шляхом інгаляції
post після	post mortem	після смерті, помертньо

2. Прийменники, які вживаються з аблятивом:

cum з (чим?)	cum extracto	з екстрактом
ex з (чого?)	ex aqua	з води
pro для	pro injectionibus	для ін'єкцій

3. Прийменники, які вживаються зі знахідним відмінком й аблятивом:

Прийменники **in** – в (у), на і **sub** – під керують двома відмінками залежно від питання. Питання куди? потребує знахідного відмінка, питання де? в (у) чому? – аблятива.

Приклади вживання прийменників із подвійним керуванням:

у склянку	куди?	in vitrum (Acc.)
у склянці	де?	in vitro (Abl.)
під язик	куди?	sub linguam (Acc.)
під язиком	де?	sub lingua (Abl.)

НАЙБІЛЬШ УЖИВАНІ РЕЦЕПТУРНІ ФОРМУЛЮВАННЯ І ПРОФЕСІЙНІ ВИРАЗИ З ПРИЙМЕННИКАМИ

ex tempore	за вимогою
in ampullis	в ампулах
in capsulis	у капсулах
in oblatis	в облатках
in spritz-tubulis	у шприц-тюбиках
in tabulettis	у таблетках
in tabulettis obductis	у таблетках, вкритих оболонкою

in vitro	у пробірці, у лабораторних умовах
in vitro nigro	у чорній склянці
in vitro fusco	у темній склянці
in vivo	на живому організмі
per inhalatiōnem	шляхом інгаляції
per os	через рот, перорально
per rectum	через пряму кишку, ректально
per se	у чистому виді
pro auctore (pro me)	для автора (для мене) (<i>термін уживається замість прізвища лікаря, якщо він прописує рецепт для себе</i>)
pro die	на день, добова доза
pro dosi	на один прийом, разова доза
pro infantibus	для дітей
pro inhalatiōne	для інгаляції
pro injectionibus	для ін'єкцій
pro narcōsi	для наркозу
pro r(o)entgeno	для рентгену

ВПРАВИ

1. Додайте необхідні закінчення:

Methylenum coeruleum in capsul..., solutio Oestradioli oleosa in ampull..., Collargolum in vitr... nigr..., rhizoma cum radic..., suppositoria cum extract... Belladonnae, suppositoria cum Euphyllin..., tabulettae contra tuss..., tabulettae Dimedroli pro infant..., aqua pro injection..., oleum pro inhalation..., praepara ex tempor..., solutio Iodi ad us... intern..., Chloroformium pro narcos..., remedium pro dos..., pulvis pro suspension..., solutio Dimedroli in spritz-tubul... .

2. Перекладіть латинською мовою:

з водою, з жиру, у пляшечках, у баночках, протягом години, мікстура від гіпертонії, у тубах, через піхву, під язик, під язиком, проти ангіни, в аптеках, в таблетках бромкамфори, в облатках, у вену, під шкіру, розчин камфори в олії.

3. Перекладіть українською мовою:

1. Recīpe solutiōnem pro narcōsi. 2. Misceatur solutiōnem Glucōsi cum aqua. 3. Da pulvĕrem Strepticīdi in capsūlis. 4. Misce, fiat pulvis pro injectionibus. 5. Dentur tales doses numĕro 10 in tabulettis. 6. Sterilīsĕtur et detur solutio Oestradioli oleōsa in ampullis. 7. Recīpe suppositoria cum Euphyllino. 8. Detur Tetracyclinum in tabulettis obductis. 9. Recīpe solutiōnem per se. 10. Misceatur pulverem cum aqua pro injectionibus. 11. Da solutiōnem Iodoformii pro roentgeno. 12. Dentur unguentum Dibiomycini in vitro fusco. 13. Recīpe lamellas ophthalmicas cum Atropīno. 14. Adde asepticē Insulini pro injectionibus. 15. Praepāra remedia pro die.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Methylenum, i n – метиленовий	Belladonna, ae f – беладонна,
Collargolum, i n – коларгол	красавка
Oestradiolum, i n – естрадіол	Iodum, i n – йод

Bromcamphōra, ae f – бромкамфора
Iodoformium, i n – йодоформ
Dibiomycinum, i n – дібіоміцин
vitrum, i n – склянка
rhizoma, ātis n – кореневище
radix, īcis f – корінь
tussis, is f – кашель
infans, ntis m, f – дитина
oleum, i n – олія
inhalatio, ōnis f – інгаляція
tempus, ōris n – час, вимога
usus, us m – вживання
narcosis, is f – наркоз
remedium, i n – речовина
dosis, is f – доза

coeruleus, a, um – синій
oleosus, a, um – олійний
niger, gra, grum – чорний

spritz-tubula, ae f – шприц-тюбик
axungia, ae f – жир
lagēna, ae f – пляшечка
olla, ae f – баночка
hora, ae f – година
mixtura, ae f – мікстура
hypertonia, ae f – гіпертонія
tuba, ae f – туба
angina, ae f – ангіна
officina, ae f – аптека
oblāta, ae f – облатка
roentgenum, i n – рентген
dies, ēi m, f – день
injectio, ōnis f – ін'єкція
lamella, ae f – плівка

Прикметники

obductus, a, um – вкритий оболонкою
fuscus, a, um – темний

ЗАНЯТТЯ 21 (LECTIO PRIMA ET VICESIMA)

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО РЕЦЕПТ

Рецептура – розділ фармакології, що включає сукупність правил про виписування і приготування ліків.

Слово "рецепт" походить від латинського дієслова *recipere* – брати; *resertum* – буквально: те, що взяли. **Рецепт** – це юридичний документ, за яким виготовляється і видаються хворому ліки. Оформлюється рецепт у вигляді письмового, укладеного за відповідною формою звернення лікаря до аптеки про виготовлення ліків із вказівками хворому, як ці ліки вживати.

Структура і форма рецепта визначені спеціальним наказом Міністерства охорони здоров'я. Цим же наказом передбачені єдині правила заповнення рецепта:

1. Рецепт заповнюється чорнилами на бланку єдиного зразка чітко, розбірливо, без виправлень и помарок, з обов'язковим заповненням усіх граф, передбачених у бланці.
2. На одному рецептурному бланку виписується не більше двох лікарських засобів і не більше одного, якщо ліки містять сильнодіючу (*remedium heroicum*) або отруйну речовину (*venenum*).
3. Склад ліків, позначення лікарської форми й звернення лікаря до фармацевта про виготовлення і видачу ліків заповнюються латинською мовою. Використання латинських скорочень дозволяється лише відповідно до вживаних у медичній практиці.

Рецепти розподіляються на прості й складні. Простий рецепт складається з одного інгредієнта (однієї лікарської речовини), складним називається рецепт, до складу якого входять дві або більше речовини.

І простий, і складний рецепти складатся з таких частин:

I.	Datum	- дата виписування рецепта.
II.	Nomen aegrōti	- П.І.Б. хворого.
	Aetas aegrōti	- вік хворого.
III.	Nomen medīci	- П.І.Б. лікаря.
IV.	Invocatio	- звернення до фармацевта словом:
	Recipe:	- Візьми:
V.	Designatio materialium	- позначення лікарських речовин та їх кількість.
VI.	Subscriptio	- підпис. Вказівка фармацевту про те, як приготувати ліки, у якій формі, яку кількість доз видати і як його застосовувати.
VII.	Signatura	- позначення. Частина, яка складається з обов'язкового латинського слова <i>Signa/Signetur</i> (познач/позначити) і пояснення хворому українською або рідною мовою про спосіб і частоту прийому ліків.

Кожен рецепт лікар особисто підписує та ставить печатку.

Додаткові написи на рецепті:

1. Якщо стан хворого вимагає негайного отримання ліків з аптеки, у верхній частині рецептурного бланка пишеться: **cito** (швидко) або **statim** (негайно).
2. Під час тривалого лікування для повторення ліків пишеться: **Repēte** – повтори. **Bis repetātur** – повторити двічі.
3. Якщо лікар виписує рецепт самому собі, то у рядку прізвища хворого він пише: **Pro auctore** (для автора), **Pro me** (для мене).

ОФОРМЛЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ ЧАСТИНИ РЕЦЕПТА

Основний зміст рецепта представлений у **designatio materialium** (перелік лікарських речовин). Зі звернення **Recipe**: починається латинська частина рецепта, яка побудована за правилами латинської граматики.

Послідовність така:

Recipe: (візьми) – *питання* – чого? скільки?

Відповідь: назва лікарської речовини ставиться у Genetivus: цинкової мазі, кількість лікарської речовини, доза ставиться в Accusativus.

Recipe: Unguenti Zinci 30,0

Кожна лікарська речовина записується на окремому рецептурному рядку. Лікарські речовини виписують у грамах, мілілітрах, краплях та одиницях дії.

Кількість твердих або сипучих лікарських речовин виписується у грамах, слово "грам" не пишеться, а цифра позначається десятковим дробом.

Наприклад: Recipe: Anaesthesini 0,3

Рідкі лікарські речовини прописуються у мілілітрах і позначаються скорочено **ml**.

Наприклад: Recipe: Olei Vaselini 30 ml

Краплі позначаються римськими цифрами з написанням слова "**gutta**" у знахідному відмінку (Accusativus).

Наприклад: Recipe: Olei Eucalypti guttam I

Recipe: Olei Menthae guttas X

При прописуванні антибіотиків дозування часто вказується в одиницях дії й позначається двома великими буквами **OD**.

Наприклад: Recipe: Benzylpenicillini-natrii 250 000 OD

У рецепті кількість речовини повинна стояти тільки наприкінці рядка праворуч.

Якщо два або кілька лікарських засобів прописуються поспіль в однаковій кількості, то доза вказується лише після останнього з них, а перед цифрою ставиться слово **ana** (āā) - по, порівну.

Наприклад: Recipe: Amidopyrini

Analgini ana 0,25

Da tales doses numero 12 in tabulettis

Signa. По 1 табл. при головному болю

Якщо рецептурний рядок не вмістився, то його продовжують на наступному, відступивши від початку так, щоб кількість речовини була праворуч. Під Ресіре залишають вільне поле для таксування.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ПРАВИЛА!

У рецепті з **великої букви** пишеться:

1. Кожний новий рядок.
2. Найменування лікарських рослин.
3. Назви хімічних елементів, катіонів солей, іменник *Acidum*.
4. Назви лікарських препаратів.
5. Власні назви.
6. Дієслова.

З **маленької букви** в рецепту пишуться:

1. Прикметники.
2. Аніони солей.
3. Оксиди, пероксиди.
4. Частини рослин (квітки, листя, корені і т.ін.).

ВПРАВИ

1. Перекласти рецепти українською мовою:

A

1. Ресіре: Unguenti «Apilacum» 0,6% 50,0
Da.
Signa:
2. Ресіре: Mentholi 0,1
Anaesthesini 1,0
Vaselini
Lanolini ana 5,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:
3. Ресіре: Euphyllini 0,5
Aquaе purificatae 10 ml
Misceatur. Detur.
Signetur:
4. Ресіре: Iodoformii
Boli albae ana 5,0
Misce, fiat pulvis
Da.
Signa:
5. Ресіре: Barbitali 0,3
Da tales doses numëro 6 in tabulettis
Signa:
6. Ресіре: Corvaloli 20,0
Da.

Signa:

7. Recīpe: Phenacetini 0,3
Coffeini 0,03
Misce.

Da tales doses numĕro 10 in tabulettis

Signa:

8. Recīpe: Paracetamoli
Amidopyrini ana 0,25
Coffeini 0,05
Misce, fiat pulvis
Da tales doses numĕro 10
Signa:

B

1. Recīpe: Methyluracili 2,0
Laevomycetini
Tetracyclini ana 0,2
Boli albae 7,6
Misce, fiat pulvis
Da.

Signa:

2. Recīpe: Morphocyclini 0,15
Da tales doses numĕro 6
Signa:

3. Recīpe: Solutionis Glucosi 40% 50 ml
Methyleni coerulei 1,0
Misce. Da.
Signa:

4. Recīpe: Solutionis Viridis nitentis spirituosae 1% 10 ml
Da.
Signa:

5. Recīpe: Microcidi 100 ml
Da tales doses numĕro 2
Signa:

6. Recīpe: Unguenti Solkoseryli 20,0
Da. Signa:

7. Recīpe: Unguenti Erythromycini 1% 15,0
Da.
Signa:

8. Recīpe: Aethazoli subtilissimi 5,0
Da.
Signa:

2. Перекласти латинською мовою:

A

1. Візьми: Мазі дьогтю 5% 50,0

Видай.

Познач:

2. Візьми: Медичного желатину 10,0

Видай такі дози числом 5 в оригінальній склянці

Познач:

3. Негайно!

Візьми: Кордіаміну 1 мл

Видати такі дози числом 10 в ампулах

Позначити:

4. Візьми: Розчину рибоксину 2 % 10 мл

Видати такі дози числом 6 в ампулах

Позначити:

5. Візьми: Кальцитрину 10 ОД

Видай такі дози числом 6

Познач:

6. Візьми: Склистого тіла 2 мл

Видай такі дози числом 20 в ампулах

Познач:

7. Візьми: Розчину анальгіну 50% 2 мл

Нехай будуть видані такі дози числом 10 в ампулах

Нехай буде позначено:

8. Візьми: Розчину дімедролу 1%

Розчину новокаїну 1%

Розчину еуфілліну 1% по 1 мл

Нехай буде змішано, видано, позначено

9. Візьми: Феноксиметилпеніциліну 100 000 ОД

Видати такі дози числом 10 в таблетках

Позначити:

В

1. Візьми: Розчину метиленового синього 1% 50 мл

Видай.

Познач:

2. Візьми: Брильянтової зелені 0,3

Етилового спирту 70% 10 мл

Дистильованої води 20 мл

Змішати. Видати.

Позначити:

3. Візьми: Мазі геліоміцину 4% 10,0

Видати.

Позначити:

4. Візьми: Мазі мікосептину 30,0

Нехай буде видано, позначено:

5. Візьми: Осарсолу 0,3

Гліцерину до 10 мл

Нехай буде змішано, видано, позначено:

6. Візьми: Розчину хлорофіліпту олійного 1% 100 мл
Видай такі дози чилом 10 в ампулах
Познач:
7. Візьми: Кордіаміну 1 мл
Видай такі дози числом 10 в ампулах
Познач:
8. Візьми: Розчину нітрогліцерину олійного 1% 0,0005
Видай такі дози числом 20 у капсулах
Познач:

4. Виписати рецепти згідно з заданою умовою:

Зразок: Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 1 мл 1% розчину дімедролу.

Візьми: Розчину дімедролу 1% 1 мл
Видай такі дози числом 6 в ампулах
Познач:

Ресіпе: Solutiōnis Dimedroli 1% 1 ml
Da tales doses numēro 6 in ampullis
Signa:

1. Виписати 10 ампул, кожна з яких містить 1 мл розчину корглікону 0,06%.
2. Виписати 10 ампул, кожна з яких містить 2 мл розчину сульфакамфокаїну 10%.
3. Виписати 10 ампул, кожна з яких містить 2 мл розчину аміназину 2,5%.
4. Виписати 10 ампул, кожна з яких містить 2 мл розчину дибазолу 0,5%.
5. Виписати 3 ампули, кожна з яких містить 10 мл розчину еуфіліну 2,4%.
6. Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 2 мл розчину ацетилдігітоксину 0,01%.
7. Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 5 мл реопірину.

4. Записати номенклатурні назви у формі рецептурного рядка, перекласти українською мовою:

Зразок: solutio Dimedroli (1% 1 ml) – Ресіпе: Solutiōnis Dimedroli 1% 1 ml

Laevomycesinum et Tetracyclinum (ana 0,2); bolus alba (7,6); dragee Diazolini (0,05 numēro 20); gelatina medicinalis (25,0); suspensio Hydrocortisoni (2,5% guttae V); spirītus camphorātus (10 ml); aqua destillata (ad 100 ml); Methylenum coeruleum (1,0); solutio Virīdis nitentis spirituosa (1% 10 ml); unguentum Solkoseryli (20,0); linimentum Synthomycini (10% 10,0).

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Mentholum, i n – ментол

Anaesthesinum, i n – анестезин

Vaselinum, i n – вазелін

Lanolinum, i n – ланолін

Barbitalum, i n – барбітал

Corvalolum, i n – корвалол

Phenacetinum, i n – фенацетин

Coffeinum, i n – кофеїн

Paracetamolum, i n – парацетамол
Amidopyrinum, i n – амідопірин
Methyluracilum, i n – метилурацил
Laevomycesinum, i n – левоміцетин
Morphocyclinum, i n – морфоциклін
Viride, is n – зелень
Microcidum, i n – мікроцид
Solkoserylum, i n – солкосерил
Aethazolum, i n – етазол
Gelatina, ae f – желатин
Cordiaminum, i n – кордіамін
Riboxinum, i n – рибоксин
Calcitrium, i n – кальцитрин
Analginum, i n – анальгін
Novocainum, i n – новокаїн
Heliomycinum, i n – геліоміцин
Mycoseptinum, i n – мікосептин
Osarsolum, i n – осарсол

camphoratus, a, um – камфорний
destillatus, a, um – дистильований
purificatus, a, um – очищений
albus, a, um – білий
nitens, ntis – брильянтовий
spirituosus, a, um – спиртовий

Chlorophylliptum, i n – хлорофіліпт
Corglyconum, i n – корглікон
Sulfacamphocainum, i n –
сульфакамфокаїн
Aminazinum, i n – аміназин
Acetyldigitoxinum, i n –
ацетилдігітоксин
Rheopyrinum, i n – реопірин
Diazolinum, i n – діазолін
Hydrocortisonum, i n – гідрокортизон
Synthomycinum, i n – синтоміцин
aqua, ae f – вода
bolus, i f – глина
ana – порівну, по
pix (pix, ĩcis f) liquida (liquidus, a, um)
– дьоготь
Statim! Негайно!
spiritus, us m – спирт

Прикметники

medicinalis, e – медичний
originalis, e – оригінальний
vitreus, a, um – склистий
aethylĭcus, a, um – етиловий
oleosus, a, um – олійний

ЗАНЯТТЯ 22
(LECTIO SECUNDA ET VICESIMA)

СКОРОЧЕННЯ В РЕЦЕПТАХ

При прописуванні рецептів лікарі користуються скороченнями. Такі скорочення включають одну або 2-3 букви слова, наприклад, h., hb. – herba, M. – Misce, inf. – infusum.

Скорочуються:

- назви лікарських форм;
- назви частин рослин;
- стандартні дієслівні формулювання;
- прикметники.

Не можна скорочувати:

- назви лікарських речовин;
- назви лікарських рослин;
- назви кислот.

НАЙВАЖЛИВІШІ РЕЦЕПТУРНІ СКОРОЧЕННЯ

Скорочення	Повне написання	Значення
āā	ana	по, порівну
ac., acid.	acidum	кислота
aq.	aqua	вода
aq. purif.	aqua purificata	очищена вода
bol.	bolus	глина
but.	butyrum	масло (тверде)
comp., cps.	compositus	складний
concentr.	concentratus	концентрований
cort.	cortex	кора
D.	Da. Detur. Dentur.	Видай. Нехай буде видано. Нехай будуть видані. Видати.
D.t.d.N.	Da (Dentur) tales doses numero	Видай (Нехай будуть видані/ Видати) такі дози числом
dec., dct.	decoctum	відвар
depur.	depuratus	очищений
dil.	dilutus	розведений
Div.in part. aeq.	Divide in partes aequales	Розділи на рівні частини
empl.	emplastrum	пластир
emuls.	emulsum	емульсія
extr.	extractum	екстракт
f.	fiat, fiant	нехай утвориться, нехай утворяться
fl., flor.	flos, flores	квітка, квітки
fluid.	fluidus	рідкий
fol.	folium, folia	листок, листя
fr., fruct.	fructus	плід, плоди

gel.	gelatinosus	желатиновий
glob.	globulus	кулька
glob. vagin.	globulus vaginalis	піхвова кулька
gran.	granulum, granula	гранула, гранули
gtt.,gtts.	gutta, guttae	крапля, краплі
hb., herb.	herba	трава
inf.	infusum	настій
in amp., in ampull.	in ampullis	в ампулах
in caps. gel.	in capsulis gelatinosis	у желатинових капсулах
in ch. cer.	in charta cerata	у навоскованому папері
in oll.	in olla	у баночці
in lag.	in lagena	у пляшці
in scat.	in scatula	у коробочці
in sacc. chart.	in sacculo chartaceo, in sacculis chartaceis	у паперовому мішечку, у паперових мішечках
in tab. obd.	in tabulettis obductis	у таблетках, покритих оболонкою
in tub.	in tuba, in tubis	у тубі, у тубах
in vitr. fusc.	in vitro fusco	у темній склянці
in vitr. nigr.	in vitro nigro	у чорній склянці
linim.	linimentum	лінімент
liq.	liquor	рідина
M.	Misce. Misceatur.	Змішай. Змішати. Нехай буде змішано.
m. pil.	massa pilularum	пілюльна маса
mucil.	mucilago	слиз
N.	numĕro	числом
ol.	oleum	олія, масло
oll.	olla	баночка
oleos.	oleosus	олійний, масляний
past.	pasta	паста
pct, praec.	praecipitatus	осаджений
pil.	pilula	пілюля
pro infant.	pro infantĭbus	для дітей
pro inject.	pro injectionĭbus	для ін'єкцій
pulv.	pulvis	порошок
q.s.	quantum satis	скільки потрібно
r., rad.	radix, radices	корінь, коріння
rect.	rectificatus	очищений
rhiz., rh.	rhizoma	кореневище
Rp.:	Recipe:	Візьми:
S.:	Signa: Signetur:	Познач: Нехай буде позначено: Позначити:
sem.	semen, semĭna	насіння, насінина
sicc.	siccus	сухий

simpl.	simplex	простий
sir.	sirupus	сироп
sol.	solutio	розчин
spec.	species	збір
spir.	spiritus	спирт
spiss.	spissus	густий
Steril.!	Sterilisa! Sterilisetur!	Простерилізуй! Нехай буде простерилізовано! Простерилізувати!
succ.	succus	сік
supp.	suppositorium	свічка, супозиторій
supp. vagin.	suppositorium vaginale	свічка піхвова
susp.	suspensio	суспензія
tab.	tabuletta, tabulettae	таблетка, таблетки
t-rae, tinct., tct.	tinctura	настоянка
tub.	tuba	туба
ung.	unguentum	мазь
vagin.	vaginalis	піхвовий
vit.	vitrum	склянка, пляшка

ВПРАВИ

1. Перекладіть латинською мовою та запишіть за допомогою скорочень:

Зразок: Візьми: Настоянки арніки 10 мл. – Реціре: Ticturae Arnїcae 10 ml
Rp.: Tinct. Arnїcae 10 ml

1. Видай у темній склянці. 2. Змішай, щоб утворився збір. 3. Візьми: Рідкого екстракту беладонни 10 мл. 4. Видати такі дози числом 10 у таблетках, вкритих оболонкою. 5. Візьми: Розчину для рентгену 1 мл. 6. Змішай, щоб утворилась ректальна свічка. 7. Візьми: Пілюльної маси скільки треба, щоб утворились пілюлі числом 15. 8. Візьми: Розчину димедролу для дітей 5 мл. 9. Візьми: Простого сиропу 10 мл. 10. Нехай буде змішано, видано, позначено.

2. Запишіть рецепти без скорочень, перекладіть українською мовою:

A.

1. Rp.: Methyluracili 2,0
Laevomycetini
Tetracyclini āā 0,2
Bol. albae 7,6
M., f. pulv.
D.
S.:
2. Rp.: Morphocyclini 0,15
D. t. d. № 6
S.:

3. Rp.: Dragee Diazolini 0,05 N 20

D.

S.:

4. Rp.: Succ. Aloës 100 ml

D.

S.:

5. Rp.: Tinct. Arnicae

Tinct. Calendulae

Tinct. Eucalypti āā 10 ml

Ol. Persicōrum 100 ml

M. D.

S.:

6. Rp.: Dec. cort. Viburni ex 10,0 200 ml

D.

S.:

7. Rp.: Inf. fol. Eucalypti ex 10,0 200 ml

D.

S.:

8. Rp.: Sol. Glucosi 40% 50 ml

Methyleni coerulei 1,0

M. D.

S.:

B.

1. Rp.: Sol. Viridis nitentis spirit. 1% 10 ml

D.

S.:

2. Rp.: Microcidi 100 ml

D. t. d. N 2

S.:

3. Rp.: Linim. Aloës 50,0

D.

S.:

4. Rp.: Vinylini 20,0

Ol. Persicorum 80,0

M. D.

S.:

5. Rp.: Methyleni coerulei 0,5

Spir. aethylici 70% ad 50 ml

M. D.

S.:

6. Rp.: Ung. Heliomycini 4% 10,0

D.

S.:

7. Rp.: Aethazoli 0,5

Ol. Ricini ad 10,0

M. D.

S.:

8. Rp.: Herb. et flor. Millefolii 100,0

D.

S.:

3. Перекладіть рецепти латинською мовою, запишіть за допомогою скорочень:

A.

1. Візьми: Хінозолу 0,2

Персикової олії до 20 мл

Змішай. Видай.

Познач:

2. Візьми: Мазі мікогептину 30,0

Видати.

Позначити:

3. Візьми: Осарсолу 0,3

Гліцерину до 10 мл

Нехай буде змішано, видано, позначено.

4. Візьми: Етазолу найдрібнішого 5,0

Видай.

Познач:

5. Візьми: Масляного розчину хлорофіліпту 1% 100 мл

Видай такі дози числом 10 в ампулах

Познач:

6. Візьми: Розчину корглікону 0,06% 1 мл

Видай такі дози числом 10 в ампулах

Познач:

7. Візьми: Розчину сульфакамфокаїну 10% 2 мл

Видай такі дози числом 10 в ампулах

Познач:

8. Візьми: Розчину дибазолу 0,5% 2 мл

Видай такі дози числом 10 в ампулах

Познач:

B.

1. Візьми: Кордіаміну 1 мл

Видай такі дози числом 10 в ампулах

Познач:

2. Візьми: Розчину еуфіліну 2,4% 10 мл

Видай такі дози числом 3 в ампулах

Познач:

3. Візьми: Порошку листя дигіталісу 0,1

Олії какао 2,5

Змішай, щоб утворилась ректальна свічка

Видай такі дози числом 12

Познач:

4. Візьми: Брильянтового зеленого 0,3
Етилового спирту 70% 10 мл
Дистильованої води 20 мл
Нехай буде змішано, видано, позначено:
5. Візьми: Розчину аміназину 2,5% 2 мл
Видай такі дози числом 10 в ампулах
Познач:
6. Візьми: Реопірину 5 мл
Видай такі дози числом 6 в ампулах
Познач:
7. Візьми: Розчину ацетилдигітоксину 0,01% 2 мл
Видай такі дози числом 6 в ампулах
Познач:
8. Візьми: Бензилпеніциліну-новокаїну 600000 ОД
Видай такі дози числом 10
Познач:

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Aloë, ës f – алоє	Cacao n – какао
Arnica, ae f – арніка	Acetyldigitoxinum, i n – ацетилдигітоксин
Calendula, ae f – календула	Benzylpenicillinum-novocainum, i n – бензилпеніцилін-новокаїн
Eucalyptus, i f – евкаліпт	Ricinus, i m – рицина
Persicum, i n – персик	succus, i m – сік
Viburnum, i n – калина	folium, i n – листок
Vinylinum, i n – вінілін	herba, ae f – трава
Millefolium, i n – деревій	flos, floris m – квітка
Chinosolum, i n – хінозол	
Mycoseptinum, i n – мікогептин	
Digitalis, is f – дигіталіс	

Прикметники

rectalis, e – ректальний

ЗАНЯТТЯ 23
(LECTIO TERTIA ET VICESIMA)

БОТАНІЧНА НОМЕНКЛАТУРА

Рослини, які мають лікувальний ефект, називають лікарськими, а їх частини, які використовуються для приготування, – **лікарською рослинною сировиною**.

Наукові назви рослин – це латинські або латинізовані терміни. Правила утворення та вживання назв рослин регулюються Міжнародним кодексом ботанічної номенклатури. Згідно з ним, назва кожної рослини складається з родової та видової – бінарна назва.

У сучасній фармацевтичній термінології не вживається бінарна ботанічна назва. Якщо з усього роду рослин з лікувальною метою використовується лише один представник, то вживається **родова назва**. Наприклад: соняшник однорічний – *Helianthus annuus*, насіння соняшника – *semīna Helianthi*. Також вживається лише **родова назва**, якщо кілька видів рослин одного роду мають однакові лікувальні властивості. Наприклад, арніка гірська – *Arnica montāna* й арніка густолиста – *Arnica foliōsa* мають кровозупинну дію, а тому квітки арніки – *flores Arnicae*.

Тільки **видова назва** вживається у випадках, коли різні види мають різні властивості. Так, наприклад, з роду полинів лікувальний ефект мають полин гіркий (*Artemisia absinthium*) та полин цитварний (*Artemisia cina*). Для збудження апетиту використовують полин гіркий – *herba Absinthii*, як глистогінний засіб – *flores Cinae*. Повну ботанічну назву використовують, якщо треба виділити різновид рослини – *sirūpus Rubi idaei* (малиновий сироп).

NB! Назви лікарських рослин пишуться з великої літери. Назви частин рослин пишуться з маленької літери.

Структура фармацевтичного терміна, до складу якого входить назва рослини:

назва частини рослини (Nom. sing./plur.)	+	назва рослини (Gen. sing./plur.)
---	---	---

Наприклад: корінь валеріани

<i>корінь</i>	<i>валеріани</i>
назва частини рослини	назва рослини
Nom. sing.	Gen. sing.

radix, icis f

Valeriana, ae f

radix Valerianae

назва частини рослини (Nom. sing./plur.)	+	назва рослини (Gen. sing./plur.)	+	прикметник, який характеризує лік. рослину (Gen. sing./plur.)
--	---	---	---	---

Наприклад: листя подорожника великого

<i>листя</i>	<i>подорожника</i>	<i>великого</i>
назва частини рослини	назва рослини	прикм., який характеризує лік. рослину
Nom. sing.	Gen. sing.	Gen. sing.

folium, i n
Plantago, ĩnis f
major, jus
folia Plantaginis majoris

лік. форма	+	назва рослини	+	прикметник, який характеризує лік. рослину	+	прикметник, який характеризує лік. речовину
(Nom. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Nom. sing./plur.)

Наприклад: рідкий екстракт подорожника великого

<i>екстракт</i>	<i>подорожника</i>	<i>великого</i>	<i>рідкий</i>
лік. форма	лік. речовина	прикм., який х-зує лік. речовину	прикм., який х-зує лік. форму
Nom. sing.	Gen. sing.	Gen. sing.	Nom. sing.

extractum, i n
Plantago, ĩnis f
major, jus
fluīdus, a, um

extractum Plantaginis majōris fluīdum

лік. форма	+	назва частини рослини	+	назва рослини	+	прикметник, який характеризує лік. рослину	+	прикметник, який характеризує лік. речовину
(Nom. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Gen. sing./plur.)		(Nom. sing./plur.)

Наприклад: свіжий сік листя подорожника великого

<i>сік</i>	<i>листя</i>	<i>подорожника</i>	<i>великого</i>	<i>свіжий</i>
лік.форма	назва частини рослини	назва рослини	прикм., який характеризує лік. рослину	прикм., який характеризує лік. речовину
Nom. sing.	Gen. plur.	Gen. sing.	Gen. sing.	Nom. sing.

succus, i m
folium, i n
Plantago, ĩnis f
major, jus
recens, ntis

succus foliōrum Plantaginis majoris recens

ВПРАВИ

1. Прочитайте ботанічні назви рослин:

Adōnis vernalis, Althaea officinalis, Anīsum vulgare, Arnica montana, Atropa belladonna, Brassica nigra, Calendula officinalis, Chamomilla recutīta, Leonūrus cardiāca, Rosa acicularis, Quercus robur, Urtīca dioica, Valeriāna officinalis.

2. Надайте ботанічну та фармацевтичну назви рослин (використовуйте матеріал вправи 1):

ромашка, кропива, арніка гірська, беладона, шипшина, алтея, валеріана, собача кропива, дуб, ганус.

3. Перекладіть терміни латиною:

насіння, квітки, корені, біле кореневище, біла кора, квітки ромашки, ганусова олія (=олія ганусу), плоди ганусу, квітки арніки, кореневище з коренями валеріани, з трави конвалії, настій квіток арніки, настоянка валеріани, відвар плодів шипшини, простий сироп алтеї, екстракт беладони густий, настоянка собачої кропиви, відвар із кори дуба, листя кропиви; таблетки екстракту валеріани, вкриті оболонкою.

4. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recіpe: Tincturae Valerianae cum Camphōra 20 ml

Da.

Signa:

2. Recіpe: Extracti Thymi fluīdi 20 ml

Sirupi Sacchari 100 ml

Misce. Da.

Signa:

3. Recіpe: Succī Kalanchoēs 20,0

Furazolidoni

Novocaini ana 0,125

Lanolini anhydrici 30,0

Misce, fiat unguentum

Detur.

Signetur:

4. Recіpe: Tincturae Valerianae

Tincturae Convallariae ana 7,5

Misce. Da.

Signa:

5. Recіpe: Infusi radīcum Valerianae 20,0 : 200 ml

Tincturae Leonuri 20,0

Misce. Da.

Signa:

6. Recіpe: Tincturae Convaliariae

Tincturae Valerianae ana 10,0

Extracti Crataegi fluīdi 5,0

Mentholi 0,05

Misce. Da.

Signa:

7. Recіpe: Infusi herbae Leonuri ex 15,0 200,0

Da.

Signa:

8. Recіpe: Extracti Passiflorae fluidi 25,0

Da.

Signa:

5. Перекладіть рецепти латиною:

1. Візьми: Екстракту красавки

Гліцерину по 5,0

Очищеної води 5 мл

Очищеного свинячого сала

Вазеліну по 17,5

Змішай. Видай.

Познач:

2. Візьми: Настояю квіток ромашки з 50,0 500 мл

Видай.

Познач:

3. Візьми: Екстракту опію

Екстракту беладони по 0,015

Масла какао

Змішай, щоб утворився супозиторій

Видай такі дози числом 6

Познач:

4. Візьми: Кодеїну 0,05

Сиропу алтеї 10,0

Дистильованої води до 75,0

Нехай буде змішано, видано, позначено

5. Візьми: Тертої камфори 2,0

Настоянки валеріани 20,0

Змішай. Видай.

Познач:

6. Візьми: Порошку листя дигіталіса 0,1

Олії какао 2,5

Змішай, щоб утворився ректальний супозиторій

Видай такі дози числом 12

Познач:

7. Візьми: Трави та листя деревію 100,0

Видати.

Позначити:

8. Візьми: Хінозолу 0,2

Персикової олії до 20 мл

Змішай. Видай.

Познач:

6. Записати номенклатурні назви у формі рецептурного рядка, перекласти українською мовою:

Зразок: solutio Dimedroli (1% 1 ml) – Recipe: Solutionis Dimedroli 1% 1 ml

Oleum Helianthi (20,0); liquor Arnmonii caustici (guttae V); decoctum Amyli Tritici (50 ml); infusum radīcis Valerianae (15,0 : 180 ml); extractum Crataegi fluidum (5,0); solutio Oxylidini (2% 1,0); pulvis radīcis Liquiritiae cum oleo Anisi (0,2); tinctura Opii simplex (5,0); sirūpus Althaeae (12 ml); oleum Persicorum (80,0).

7. Виписати рецепти згідно з заданою умовою:

Зразок: Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 1 мл 1% розчину дімедролу.

Візьми: Розчину дімедролу 1% 1 мл

Видай такі дози числом 6 в ампулах

Познач:

Recipe: Solutiōnis Dimedroli 1% 1 ml

Da tales doses numēro 6 in ampullis

Signa:

1. Виписати 10 ампул, кожна з яких містить 1 мл екстракту алое рідкого.
2. Виписати 100 мл соку алое.
3. Виписати розчин, до складу якого входять по 10 мл настоянки арніки, настоянки календули та настоянки евкаліпту, 100 мл персикової олії.
4. Виписати розчин, до складу якого входять 0,5 г метиленового синього та до 50 мл етилового спирту 70%.
5. Виписати 50 г лініменту алое.
6. Виписати розчин, до складу якого входить 20 г вініліну та 80 г персикової олії.
7. Виписати розчин, до складу якого входить 0,5 г етазолу та до 10 г олії рицини.
8. Виписати розчин, до складу якого входить 0,2 г хінозолу та до 20 мл персикової олії.
9. Виписати 100 г трави та квіток деревію.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

назви органів (частин) рослин

flos, flōris m – квітка
cortex, ĩcis m – кора
folium, ĩ n – листок
fructus, us m – плід
gemma, ae f – брунька

rhizōma, ātis n – кореневище
herba, ae f – трава
radix, icis f – корінь
semen, ĩnis n – насінина, сім'я
strobĭlus, ĩ m – шишка

Іменники

Adōnis, ĩdis m – горицвіт
Althaea, ae f – алтея
Anĭsum, ĩ n – ганус

Arnica, ae f – арніка
Chamomilla, ae f – ромашка
Leonūrus, ĩ m – собача кропива

Rosa, ae f – шипшина
Quercus, us f – дуб
Urtīca, ae f – кропива
Valeriāna, ae f – валеріана
Convallaria, ae f – конвалія
Thymus, i m – чебрець
Sacchārum, i n – цукор
Kalanchoë, ës f – каланхое
Furazolidonum, i n – фуразолідон

vernalis, e – весняний
officinalis, e – аптечний
vulgaris, e – звичайний
montanus, a, um – гірський
spissus, a, um – густий

Crataegus, i f – глід
Passiflora, ae f – пасифлора
Opium, i n – опій
Codeinum, i n – кодеїн
Helianthus, i m – соняшник
Amŷlum, i n – крохмаль
Oxylidinum, i n – оксилідін
Tritĭcum, i n – пшениця
Liquiritia, ae f – солодка

Прикметники

fluīdus, a, um – рідкий
anhydrĭcus, a, um – безводний
porcĭnus, a, um – свинячий
axungia, ae f – сало
tritrus, a, um – третій

ЗАНЯТТЯ 24
(LECTIO QUARTA ET VICESIMA)

**НАЗВИ ХІМІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ,
КИСЛОТ, ОКСИДІВ**

Усі латинські назви хімічних елементів – іменники середнього рода II відміни із закінченням -um. Винятки: Sulfur, ūris n (III відм.) – сірка і Phosphorus, i m (ч.р. II відм.) – фосфор.

Запам'ятуйте назви основних хімічних елементів латинською мовою:

Назви найважливіших хімічних елементів

Хімічний елемент	Латинська назва	Українська назва
Al	Aluminium, ii n	алюміній
Ag	Argentum, i n	аргентум
As	Arsenicum, i n	арсен
Au	Aurum, i n	аурум
B	Bromum, i n	бром
Ba	Barium, i n	барій
Bi	Bismuthum, i n	вісмут (вісмут)
C	Carboneum, i n	карбон
Ca	Calcium, i n	кальцій
Cl	Chlorum, i n	хлор
Cu	Cuprum, i n	купрум
F	Fluorum, i n (<i>лат.</i>) seu Phthorum, i n (<i>греч.</i>)	фтор
Fe	Ferrum, i n	ферум
H	Hydrogenium, i n	гідроген
Hg	Hydrargyrum, i n	меркурій (ртуть)
I	Iodum, i n	йод
K	Kalium, i n	калій
Li	Lithium, i n	літій
Mg	Magnesium, i n seu Magnium, i n	магній
Mn	Manganum, i n	манган
N	Nitrogenium, i n	нітроген
Na	Natrium, i n	натрій
O	Oxygenium, i n	оксиген
Pb	Plumbum, i n	плюмбум
Ph	Phosphorus, i m	фосфор
S	Sulfur, ūris n	сульфур
Si	Silicium, i n	сіліцій
Zn	Zincum, i n	цинк

Слід запам'ятати правопис таких частотних відрізків із хімічним значенням:

hydr = грецьк. *hydor* вода, вказує на наявність атомів гідрогену:

Hydrocortisōnum, i n гідрокортизон

hydrochlorīdum, i n гідрохлорид;

ox(ŷ) = грецьк. *oxŷs* кислий, вказує на наявність атомів кисню:

Oxŷlidinum, i n оксилідин

Oxolinum, i n оксолін

peroxŷdum, i n пероксид

Латинські **назви кислот** складаються з іменника **Acīdum, i n** (кислота) й узгодженого з ним прикметника 1-ї групи. До основи найменування кислотоутворювального елемента додається суфікс **-īc-um** або **-ōs-um**.

Суфікс **-īc-** вказує на максимальний ступінь окиснення, наприклад:

Acīdum folīcum – фоліатна (фолієва) кислота

Acīdum sulfurīcum – сульфатна (сірчана) кислота

Acīdum salicylīcum – саліцилатна (саліцилова) кислота

Суффікс **-ōs** вказує на нижчий ступінь окиснення, наприклад:

Acīdum sulfurōsum – сульфїтна (сірчиста) кислота

Прикметники у назвах безоксигеновмісних кислот включають префікс **hydro-**, основу назви кислотоутворювального елемента і суфікс **-īcum**:

Наприклад: **Acīdum hydrochlorīcum** – хлоридна (соляна) кислота

Acīdum hydrosulfurīcum – сульфїдна (сірководнева) кислота.

У сучасній українській хімічній номенклатурі лікарських засобів вживаються дві назви. Перша утворена від назви аніона солі цієї кислоти, а друга – тривіальна.

NB! Слово **Acīdum** у рецепті пишеться з великої літери, а прикметник пишеться з маленької.

Слово **oxŷdum** у хімічній сполуці пишеться з маленької літери після назви хімічного елемента.

Найважливіші назви кислот

I

Acidum aceticum	ацетатна (оцтова) кислота
- acetylsalicylicum (Aspirinum)	ацетилсаліцилатна (ацетилсаліцилова) кислота (аспірин)
- amonocapronici	амінокапрокатна кислота
- ascorbinicum	аскорбїнатна (аскорбїнова) кислота
- benzoicum	бензоатна (бензойна) кислота
- boricum	боратна (борна) кислота
- carbolicum	карболова кислота
- carbonicum	карбонатна (вугільна) кислота
- citricum	цитратна (лимонна) кислота
- folicum	фоліатна (фолієва) кислота
- glutaminicum	глутамїнатна (глутамїнова) кислота
- lacticum	лактатна (молочна) кислота

3. Перекладіть українською мовою рецепти:

A

1. Recıpe: Sirupi Aloës cum Ferro 100 ml
Da.
Signa:
2. Recıpe: Infusi foliorum Salviae ex 10,0 200 ml
Acidi borici 6,0
Misce. Da.
Signa:
3. Recıpe: Acıdi folıci 0,0008
Acıdi ascorbinıci 0,1
Misce.
Dentur tales doses numëro 30 in tabulettis
Signetur.
4. Recıpe: Magnesii peroxıdi 0,25
Da tales doses numëro 12
Signa.
5. Recıpe: Solutionis Acidi salicylici spirituosae 1% 40 ml
Da.
Signa:
6. Recıpe: Acidi benzoici 1,0
Thymoli 0,2
Tincturae Eucalypti 4,0
Aquaе destillatae ad 250 ml
Misce. Da.
Signa:
7. Recıpe: Acidi borici 5,0
Aquaе Menthae 2 ml
Aquaе destillatae ad 200 ml
Misce. Da.
Signa:
8. Recıpe: Acidi salicylici 1,0
Zinci oxydi
Amyli Tritici ana12,5
Vaselini ad 50,0
Misce, fiat pasta
Da.
Signa:

B

1. Recıpe: Acidi acetylsalicylici 0,25
Coffeini 0,05
Da tales doses numëro 10 in tabulettis
Signa:
2. Recıpe: Acidi arsenicosi anhydrici

Dicaini ana 2,0
Solutionis Camphorae oleosae 2% quantum satis ut fiat pasta
Da.

Signa:

3. Recіpe: Tincturae Sophōrae japonicae 4 ml

Olei Vaselini 1,0

Acidi ascorbinici 0,5

Misce. Da.

Signa:

4. Recіpe: Infusi radice Althaeae ex 10,0 200 ml

Acidi borici 5,0

Tincturae Menthae 1,0

Misce. Da.

Signa:

5. Recіpe: Solutionis Nitroglycerini oleosae 1% 0,0005

Da tales doses numēro 20 in capsulis

Signa:

6. Recіpe: Anaesthesini 3,0

Dicaini 0,5

Mentholi 0,05

Aetheris medicinālis 6,0

Spiritus aethylīci 95% 3,3 ml

Chloroformii 1,0

Misce. Da.

Signa:

7. Recіpe: Anaesthesini 1,0

Vaselini ad 10,0

Misce, fiat unguentum

Da.

Signa:

8. Recіpe: Tannini 2,0

Glycerini 20,0

Solutionis Iodi spirituosae 5% 1 ml

Misce. Da.

Signa:

4. Запишіть рецепти латиною:

1. Візьми: Кислоти бензоатної 0,6

Кислоти салицилатної 0,3

Вазеліну 10,0

Змішай, щоб утворилась мазь

Видай.

Познач:

2. Візьми: Кислоти боратної 2,0

Кислоти саліцилатної 5,0

Цинку оксиду 25,0

Тальку 50,0

Змішай, щоб утворився порошок

Нехай буде видано.

Нехай буде позначено:

3. Візьми: Кислоти бензоатної 0,02

Тимолу 0,03

Етилового спирту

Нехай буде змішано, видано, позначено:

4. Візьми: Розчину кислоти боратної 2% 100 ml

Відай.

Познач:

5. Візьми: Кислоти аскорбінатної 0,1

Відай такі дози числом 20 у таблетках

Познач:

6. Візьми: Розведеного розчину гідрогену пероксиду 50 мл

Відати.

Позначити:

7. Візьми: Хлороформу

Етилового спирту 95% по 20,0

Етилового ефіру 10,0

Нашатирно-ганусових крапель V

Змішай. Відай.

Познач:

8. Візьми: Кислота нікотинатної 0,05

Цукру 0,3

Змішай, щоб утворився порошок

Відай такі дози числом 30

Познач:

9. Візьми: Натурального шлункового соку 100 мл

Нехай буде видано, позначено:

10. Візьми: Морфоцикліну 0,15

Відати такі дози числом 6 у таблетках

Позначити:

5. Виписати рецепти згідно з заданою умовою:

Зразок: Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 1 мл 1% розчину дімедролу.

Візьми: Розчину дімедролу 1% 1 мл

Відай такі дози числом 6 в ампулах

Познач:

Recіpe: Solutiōnis Dimedroli 1% 1 ml

Da tales doses numēro 6 in ampullis

Signa:

1. Виписати порошок, до складу якого входять 2 г метилурацилу, по 0,2 г левоміцетину і тетрацикліну, 7,6 г білої глини.
2. Виписати пасту, до складу якої входить 7,5 г білої глини, 2 г метилурацилу, 0,2 г тетрацикліну, 0,3 г левоміцетину.
3. Виписати 100 мл розчину, до складу якого входить 3,1 г олії м'ятної, 6,4 г камфори, настоянка валеріани.
4. Виписати розчин, до складу якого входить 1 г таніну, 4 г боратної кислоти, 80 мл 95% етилового спирту, 2 г олії м'ятної.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Salvia, ae f – шавлія	Talcum, i n – тальк
Thymolum, i n – тимол	Liquor Ammonii anisatus – нашатирно-ганусові краплі
Eucalyptus, i f – евкаліпт	Morphocyclinum, i n – морфоциклін
Coffeinum, i n – кофеїн	Methyluraculum, i n метилурацил
Dicainum, i n – дикаїн	Mentha, ae f – м'ята
Sophora, ae f – софора	folium, i n – листок
Tanninum, i n – танін	

Прикметники

anhydricus, a, um – безводний	naturalis, e – натуральний
japonicus, a, um – японський	gastricus, a, um – шлунковий
aether, ãris m – ефір	piperitus, a, um – перцевий
medicinãlis, e – медичний	

ЗАНЯТТЯ 25 (LECTIO QUINTA ET VICESIMA)

СОЛІ

Назви солей складаються з двох іменників: назви катіона, яка стоїть на першому місці в родовому відмінку, і назви аніона, яка стоїть на другому місці в називному відмінку. Аналогічно утворені назви деяких ефірів.

Наприклад: Calcii glycerophosphas - гліцерофосфат кальцію
Adrenalini hydrochloridum - гідрохлорид адреналіну
Methylii salicylas - метилсаліцилат (ефір)

Назви аніонів утворюються від основи латинської назви відповідної кислоти за допомогою стандартних суфіксів: -as, -is, -id. Аніони солей безоксигеновмісних кислот – це іменники середнього роду II відміни, а аніони солей оксигеновмісних кислот – іменники III відміни чоловічого роду (винятки з правила щодо роду).

Наприклад: сульфат - sulfas, atis m
сульфіт - sulfis, itis m
сульфід - sulfidum, i n

Приклади солей: магнію сульфат - Magnesii sulfas
купруму цитрат - Cupri citras
кодеїну фосфат - Codeini phosphas
натрію гідрокарбонат - Natrii hydrocarbonas
платифіліну гідротартрат - Platyphyllini hydrotartras
натрію нітрат - Natrii nitras
ртуті ціанід - Hydrargyri cyanidum
кокаїну гідрохлорид - Cocaini hydrochloridum
натрію бромід - Natrii bromidum

NB! Назви вуглеводневих радикалів, утворені за допомогою суфікса -yl-, є частиною складного слова – назви лікарської речовини.

Наприклад: Benzylpenicillinum,
Aethylmorphinum,
Acidum acetylsalicylicum

NB! Треба запам'ятати правопис таких частотних відрізків із хімічним значенням, у яких відображена наявність:

meth - метильної групи
aeth - етильної групи
phen - фенільної групи
benz - групи бензола

ВПРАВИ

1. Перекладіть українською мовою рецепти:

А

1. Recіpe: Laevomycetini 0,15

Calcii glycerophosphatis 1,0
Sulfadimezini 1,0
Zinci oxydi 1,0
Misce, fiat pulvis

Da.

Signa:

2. Rețipe: Benzylpenicillini-natrii 100000 OD

Norsulfazoli

Streptocidi ana 4,0

Misce, fiat pulvis

Da.

Signa:

3. Rețipe: Natrii tetraboratis 5,0

Natrii hydrocarbonatis 93,0

Mentholi 0,2

Olei Menthae piperitae 1,0

Misce, fiat pulvis

Da.

Signa:

4. Rețipe: Calcii chloridi

Streptocidi ana 5,0

Zinci oxydi 10,0

Gelatinae medicinalis 25,0

Glycerini 50,0

Solutionis Acidi aminocapronici 10% 50 ml

Misce. Da.

Signa:

5. Rețipe: Solutionis Natrii chloridi isotonicae 200 ml

Sterilisetur!

Da.

Signa:

6. Rețipe: Solutionis Dimedroli 1% 1 ml

Suspensionis Hydrocortisoni acetatis 2,5% 1,0

Solutionis Novocaini 0,5% 1 ml

Solutionis Natrii chloridi isotonicae 2 ml

Misce. Da.

Signa:

7. Rețipe: Diazolini 0,05

Acidi ascorbici 0,2

Suspensionis Hydrocortisoni acetatis 2,5% 1 ml

Ephedrini hydrochloridi 0,025

Solutionis Natrii chloridi isotonicae 50 ml

Misce. Da.

Signa:

8. Rețipe: Cupri sulfatis 1,0

Zinci sulfatis 4,0
Spiritus camphorati 10 ml
Aquaе destillatae ad 100 ml
Misce. Da.
Signa:

B

1. Recіpe: Solutionis Aethacridini lactatis 0,1% 200 ml
Detur.
Signetur:
2. Recіpe: Solutionis Sulfacyli-natrii 30% 10 ml
Da.
Signa:
3. Recіpe: Argenti nitratis 0,3
Vinylini 3,0
Vaselini ad 30,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:
4. Recіpe: Linimenti Methylii salicylatis compositi 50,0
Da.
Signa:
5. Recіpe: Unguenti Hydrocortisoni acetatis 1% 10,0
Da.
Signa:
6. Recіpe: Iodi puri 1,0
Kalii iodidi 2,0
Glycerini 94,0
Aquaе destillatae 3 ml
Olei Menthae piperitae guttas V
Misceatur. Detur.
Signetur:
7. Recіpe: Furacilini 0,01
Tetracyclini hydrochloridi
Streptomycini hydrochloridi ana 0,3
Linimenti Synthomycini 10% 10,0
Misce. Da.
Signa:
8. Recіpe: Vinylini 1,0
Argenti nitratis 0,25
Vaselini ad 30,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:

2. Перекладіть латинською мовою рецепти:

1. Візьми: Аргентуму нітрату 0,25
Вініліну 1,0
Вазеліну 30,0
Змішай, щоб утворилась мазь
Видати.
Позначити:
2. Візьми: Стрептоциду
Норсульфазолу по 1,5
Бензилпеніциліну-натрію 25 000 ОД
Ефедрину гідрохлориду 0,05
Змішай, щоб утворився порошок
Видати.
Позначити:
3. Візьми: Метилсаліцилату
Хлороформу по 50,0
Змішай, щоб утворився лінімент
Видай.
Познач:
4. Візьми: Мазі неоміцину сульфату 2% 15,0
Видай.
Познач:
5. Візьми: Сульфапіридазину-натрію 1,0
Рицинової олії до 10,0
Нехай буде змішано, видано, позначено:
6. Візьми: Натрію гідрокарбонату
Анестезину по 2,0
Розчинного стрептоциду 3,0
Соняшникової олії до 200,0 мл
Змішай. Видай.
Познач:
7. Візьми: Натрію нуклеїнату 0,1
Цукру 0,2
Змішай, щоб утворився порошок
Видай такі дози числом 20
Познач:
8. Візьми: Бензилпеніциліну-натрію 250 000 ОД
Видай такі дози числом 12
Познач:

3. Записати номенклатурні назви у формі рецептурного рядка, перекласти українською мовою:

Зразок: solutio Dimedroli (1% 1 ml) – Recipe: Solutionis Dimedroli 1% 1 ml

Unguentum Gentamycini sulfatis (0,1% 15,0); Sulfur depuratum (0,1); spiritus aethylicus (95% 50 ml); aqua destillata (ad 250 ml); Benzylpenicillinum-novocainum

(600000 OD); Erythromycini phosphas (0,2); liquor Kalii arsenitis (4,0); solutio Coffeini-natrii benzoatis (10% 1 ml); succus Kalanchoës (2 ml); suspensio Hydrocortisoni acetatis (2,5% guttae V)

4. *Виписати рецепти згідно з заданою умовою:*

Зразок: Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 1 мл 1% розчину дімедролу.

Візьми: Розчину дімедролу 1% 1 мл

Видай такі дози числом 6 в ампулах

Познач:

Ресіре: Solutiōnis Dimedroli 1% 1 ml

Da tales doses numēro 6 in ampullis

Signa:

1. Виписати 10 г 30% мазі сульфацилу-натрію.
2. Виписати 40 порошків 0,2 г натрію гідрокарбонату.
3. Виписати лнімент, до складу якого входять 5 г натрію тетраборату та 25 г гліцерину.
4. Виписати 10 г мазі, до складу якої входять 0,02 г купруму сульфату, 0,03 г цинку сульфату, 3 г дистильованої води, 5 г ланоліну, 1 г цинку оксиду та вазелін.
5. Виписати 250 мл розчину, до складу якого входить по 1 г натрію тетраборату та тимолу, 50 мл 95% етилового спирту, 0,02 г вініліну та дистильована вода.
6. Виписати 10 капсул по 0,3 г метацикліну гідрохлориду в кожній.
7. Виписати рецепт на 4 г рідини калію арсеніту та 20 мл м'ятної води.
8. Виписати суспензію, до складу якої входить 0,05 г дімедролу, 1 мл 0,25% розчину левоміцетину, 0,2 г аскорбінатної кислоти, 2 мл соку каланхое, 5 крапель 2,5% суспензії гідрокортизону ацетату, 0,05 г ефедрину гідрохлориду.
9. Виписати 10 г мазі, до складу якої входить окситетрацикліну гідрохлорид 3% та гідрокортизону ацетат 1%.
10. Виписати 10 мл 3% розчину аргентуму нітрату у чорній склянці.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Lanolinum, i n – ланолін

Methacyclinum, i n – метациклін

Oxytetracyclinum, i n –
окситетрациклін

Coffeini-natrii benzoas, ātis m –
кофеїн-бензоат натрію

Erythromycinum, i n – еритроміцин

Gentamycinum, i n – гентаміцин

Benzympenicillinum-natrii, i n –
бензилпеніцилін-натрій

Saccharum, i n – цукор

Streptomycinum, i n – стрептоміцин

Synthomycinum, i n – синтоміцин

Sulfapyridazinum-natrium, i n –
сульфапіридазин-натрій

Helianthus, i m – соняшник

Furacilinum, i n – фурацилін

Vinylinum, i n – вінілін

Methylī salicylas, ātis m –
метилсаліцилат

Sulfacylum-natrium, i n – сульфацил-
натрій

Aethacridinum, i n – етакридин

Hydrocortisonum, i n – гідрокортизон

Glycerinum, i n – гліцерин
Gelatina, ae f – желатин
Norsulfazolum, i n – норсульфазол
Sulfadimezinum, i n – сульфадимезин
glycerophosphas, ātis m –
гліцерофосфат
tetraboras, ātis m – тетраборат
hydrocarbonas, ātis m – гідрокарбонат
chloridum, i n – хлорид
acetas, ātis m – ацетат

hydrochloridum, i n – гідрохлорид
sulfas, ātis m – сульфат
lactas, ātis m – лактат
nitras, ātis m – нітрат
iodidum, i n – йодид
nucleinas, ātis m – нуклеїнат
phosphas, ātris m – фосфат
liquor Kalii arsenitis – рідина калію
арсеніту
tetraboras, ātis m – тетраборат

Прикметники

isotonicus, a, um – ізотонічний
compositus, a, um – складний

purus, a, um – чистий
depuratus, a, um – очищений

ЗАНЯТТЯ 26
(LECTIO SEXTA ET VICESIMA)

**СПОСОБИ ВИПISУВАННЯ ТАБЛЕТОК,
СВІЧОК І ЗБОРІВ**

Таблетки і свічки можуть бути виписаними двома способами:

1. Якщо рецепт на таблетку або свічку починається з готової форми, то саме слово “таблетка” або “свічка” ставиться в Accusativus, оскільки граматично залежить від *Rescipe*, а не від дози.

Наприклад: Візьми: **Таблетки** мономіцину 0,25 числом 50
Видати.
Позначити:

Rescipe: **Tabulettas** Monomycini 0,25 numero 50
Detur.
Signetur:

Візьми: **Свічки** з іхтіолом 0,1 числом 10
Видати.
Позначити:

Rescipe: **Suppositoria** cum Ichthyolo 0,8 numero 10
Detur.
Signetur:

Розповсюджений також пропис таблеток, у якому вказують назву лікарської речовини та її разову дозу, а закінчують пропис позначенням числа таблеток у стандартному формулюванні:

Da (Detur) tales doses numero ... in tabulettis

Rescipe: Digitoxini 0,0001
Da tales doses numero 12 in tabulettis
Signa:

2. Рідше свічки виписують так званим розгорнутим способом, коли вказуються всі інгредієнти, а закінчується рецепт стандартним формулюванням – змішай, щоб утворилася свічка.

Наприклад: Візьми: Іхтіолу 0,3
Масла какао 4,0
Змішай, щоб утворився вагінальний супозиторій
Видай такі дози числом 6 у навощеному папері
Познач:

Rescipe: Ichthyoli 0,3
Butyri Cacao 4,0
Miscel, fiat suppositorium vaginale
Da tales doses numero 6 in charta cerata
Signa:

Також скороченим або розгорнутим способом виписуються офіційні (аптечні) збори. У скороченому прописі називається збір (грудний, шлунковий, гіркий тощо).

Наприклад: Візьми: Гіркокого **збору** 50,0

Видай у паперовому мішечку

Познач:

Ресіре: **Speciērum** amarārum 50,0

Da in saccūlo chartaceo

Signa:

У розгорнутому вживається стандартне формулювання – змішай, щоб утворився збір.

Наприклад: Візьми: Трави горицвіту весняного 8,0

Листя м'яти перцевої 1,0

Змішай, щоб утворився збір

Видай такі дози числом 10 у паперових мішечках

Познач:

Ресіре: Herbae Adonidis vernalis 8,0

Foliōrum Menthae piperitae 1,0

Misce, fiant species

Da tales doses numēro 10 in saccūlis chartaceis

Signa:

Треба звернути увагу, що українське слово «збір» латинською мовою перекладається в множині – species, ērum f.

НАЗВИ ОФІЦІНАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Збір вітрогінний	Species carminativae
Збір в'язучий	Species adstringentes
Збір гіркий	Species amarae
Збір грудний	Species pectorales
Збір для полоскання горла	Species ad gargarismāta
Збір для припарок	Species ad cataplasma
Збір шлунковий	Species gastricae
Збір жовчогінний	Species cholagogae
Збір сечогінний	Species diureticae
Збір полівітамінний	Species polyvitaminicae
Збір потогінний	Species diaphoreticae
Збір протиастматичний	Species antiasthmaticae
Збір протигемороїдальний	Species antihaemorrhoidales
Збір проносний	Species laxantes
Збір заспокійливий	Species sedativae

ВПРАВИ

1. Перекласти рецепти українською мовою:

А

1. Ресіре: Calcii glycerophosphatis

Calcii lactatis ana 0,25

Da tales doses numĕro 20 in tabulettis

Signa:

2. Recĭpe: Tabulettas «Monomycinum» 0,25 numĕro 10

Detur.

Signetur:

3. Recĭpe: Tabulettas «Furacilinum» 0,02 ad usum externum numĕro 10

Da.

Signa:

4. Recĭpe: Tabulettas Mycoheptini obductas 50 000 OD numĕro 25

Da.

Signa:

5. Recĭpe: Erythromycini 0,25

Da tales doses numĕro 30 in tabulettis

Signa:

6. Recĭpe: Tabulettas Ibuprofeni 0,2 obductas numĕro 10

Detur.

Signetur:

7. Recĭpe: Pulveris foliorum Digitalis 0,1

Olei Cacao 2,5

Misce, fiat suppositorium rectale

Da tales doses numĕro 12

Signa:

8. Recĭpe: Morphocyclini 0,15

Da tales doses numĕro 6 in tabulettis

Signa:

9. Recĭpe: Florum Crataegi 40,0

Strobilorum Lupŭli

Foliorum Menthae piperĭtae ana 10,0

Herbae Millefolii

Rhizomatum cum radicibus Valerianae ana 20,0

Misce, fiant species

Da.

Signa:

10. Recĭpe: Specierum pectoralium 100,0

Da.

Signa:

B

1. Recĭpe: Tabulettas Aethazoli 0,5 numĕro 20

Da.

Signa:

2. Recĭpe: Tabulettas Sulfadimethoxini 0,5 numĕro 10

Detur.

Signetur:

3. Recĭpe: Tetracyclini hydrochloridi 0,1

Da tales doses numĕro 20 in tabulettis obductis

Signetur:

4. Recĭpe: Tabulettas Neomycini sulfatis 0,25 numĕro 10

Detur.

Signetur:

5. Recĭpe: Tabulettas «Analginum» 0,5 numĕro 10

Detur.

Signetur:

6. Recĭpe: Tabulettas Laevomycetini 0,25 numĕro 10

Da.

Signa:

7. Recĭpe: Dragee «Diazolinum» 0,05 numĕro 20

Da.

Signa:

8. Recĭpe: Suppositoria cum Digitoxino 0,00015 numĕro 10

Da.

Signa:

9. Recĭpe: Corticis Frangŭlae 0,5

Foliorum Urtĭcae 0,333

Herbae Millefolii 0,167

Misce fiant species

Da tales doses numĕro 10 in saccŭlis chartaceis

Signa:

10. Recĭpe: Specierum antiasthmaticarum 50,0

Da.

Signa:

2. Перекласти рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Таблетки амідопірину фосфата, вкриті оболонкою 0,125 числом 25

Видати. Позначити:

2. Візьми: Таблетки сульфадимезину 0,5 числом 12

Видай. Познач:

3. Візьми: Свічки "Анузол" числом 6

Видати. Позначити:

4. Візьми: Амідопірину

Фенацетину по 0,25

Нехай будуть видані такі дози числом 12 в таблетках

Нехай буде позначено:

5. Візьми: Екстракта красавки 0,02

Ксероформу 0,1

Цинку сульфата 0,05

Гліцерину 0,12

Змішай, щоб утворилась свічка

Видати такі дози числом 10

Позначити:

6. Візьми: Таблетки феніліну 0,03 числом 20
Видай.
Познач:
7. Візьми: Таблетки ацетилсаліцилової кислоти 0,5 числом 10
Видати.
Позначити:
8. Візьми: Таблетки кальцію глюконату 0,5 числом 10
Видай.
Познач:
9. Візьми: Квіток липи
Квіток бузини
Листя м'яти перцевої
Квіток ромашки
Плодів шипшини по 0,3
Змішай, щоб утворився збір
Видай такі дози числом 10 у паперових мішечках
Познач:
10. Візьми: В'яжучого збору 100,0
Видай.
Познач:

3. Виписати рецепти за заданою умовою:

Зразок: Виписати 6 ампул, кожна з яких містить 1 мл 1% розчину дімедролу.

Візьми: Розчину дімедролу 1% 1 мл
Видай такі дози числом 6 в ампулах
Познач:

Ресіре: Solutiōnis Dimedroli 1% 1 ml
Da tales doses numēro 6 in ampullis
Signa:

1. Виписати 20 таблеток сульфадимезину 0,5 г.
2. Виписати 50 таблеток рібоксину 0,2 г.
3. Виписати 10 таблеток димедролу 0,05 г.
4. Виписати 10 ректальних супозиторіїв, що містять 0,5 г анестезину і масла какао 3 г.
5. Виписати 10 свічок з папаверину гідрохлоридом 0,02 г.
6. Виписати 10 ректальних свічок під назвою «Анузол».
7. Виписати збір такого складу: 200 г квіток ромашки, 5 г листя м'яти перцевої, 30 г насіння льону.
8. Виписати збір такого складу: по 80 г листя подорожника великого і листя шавлії, 60 г квіток ромашки, 50 г листя м'яти перцевої, 30 г насіння льону.
9. Виписати 100 г заспокійливого збору.
10. Виписати 150 г збору для полоскання горла.

4. Записати номенклатурні назви у формі рецептурного рядка, перекласти українською мовою:

Зразок: solutio Dimedroli (1% 1 ml) – Recipe: Solutionis Dimedroli 1% 1 ml
tabulettae Sulfadimezini (0,5, N 20), tabulettae Riboxini (0,2, N 50), tabulettae Calcii glycerophosphatis (0,5, N 10), oleum Menthae (guttae III), extractum Aloës fluidum (1 ml), Gelatinae medicinalis (25,0), decoctum corticis Viburni (ex 10,0 200 ml), solutio Natrii chloridi isotonica (2 ml), suspensio Hydrocortisoni acetatis (2,5%, guttae V), species ad cataplasmata (100,0), species laxantes (80,0).

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники

Ibuprofenum, i n – ібупрофен	Lupulus, i m – хміль
Cacao (невідм.) – какао	Plantago, ĩnis f – подорожник
Aethazolum, i n – етазол	Frangula, ae f – крушина
Sulfadimethoxinum, i n – сульфадіметоксин	Tilia, ae f – липа
Oleandomycinum, i n – олеандоміцин	Sambucus, i f – бузина
Anusolum, i n – анузол	glycerophosphas, ātis m – гліцерофосфат
Phenylum, i n – фенілін	lactas, ātis m – лактат
Riboxinum, i n – рібоксин	gluconas, ātis m – глюконат
Paraverinum, i n – папаверин	sacculus, i m – мішечок
Linum, i n – льон	

Прикметники

chartaceus, a, um – паперовий	rectalis, e – ректальний
-------------------------------	--------------------------

ЗАНЯТТЯ 27
(LECTIO SEPTIMA ET VICESIMA)

КЛІНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

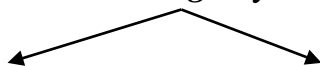
Клінічна термінологія – це комплекс ряду термінологій того розділу медико-біологічних знань, який стосується хворого організму. Цей розділ називається патологією. У ньому перш за все вивчається клініка захворювання, тобто її симптоми і прояви, порушення фізіологічних функцій, структурні зміни органів і тканин, а також лікування і профілактика.

В основі клінічної термінології лежить термінологія патологічної анатомії – науки, яка вивчає матеріальні, структурні основи хвороби, її морфологічну суть.

Переважаюча частина клінічних термінів створена на основі грецької мови шляхом конструювання слів зі словотворчих елементів (корені, суфікси, префікси, блоки морфем), які називаються терміноелементами (ТЕ). **Терміноелемент** – це будь-яка частина слова, яка має чітко визначене, приписане їй у термінології значення і регулярно застосовується при використанні вже існуючих або утворенні нових термінів.

Переважаюча частина термінів утворюється шляхом афіксації, приєднання до кореня різних префіксів і суфіксів, як грецького, так і латинського походження.

Наприклад: від грецького слова **logos** утворено терміноелементи:

logia – наука, вчення

Myologia – наука, що вивчає м'язи

Dermatologia – наука, що вивчає шкіру

Cardiologia – наука, що вивчає серцево-судинну систему

logus – спеціаліст у певній галузі

Myologus – спеціаліст з м'язів

Dermatologus – спеціаліст зі шкірних захворювань

Cardiologus – спеціаліст із захворювань серцево-судинної системи

ПРЕФІКСИ В КЛІНІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Префікси	Значення	Приклади
a- (an-)	Відсутність, заперечення	Anaemia – анемія
amphi-	Навколо, подвійно, двояко	Amphibion – земноводне, яке двояко живе Amphitheatron – амфітеатр
ana-	Напрямок дії знизу вгору; відновлення дії	Anabiosis – тимчасове зупинення життєвих процесів з подальшим відновленням
anti-	Протилежний стан, дія, положення	Antiasthmaticus – протиастматичний

apo-	Віддалення, рух у бік від чогось	Arophysis – відросток
dia-	Між чимось, всередині; через щось; посилення значення дії; розподіл, роз'єднання	Diaphysis – середня частина між епіфізами Dialysis – відділення речовин одна від одної певним способом
dys-	Розлад, утруднення, порушення функції	Dysacusia – розлад слуху
ecto- (ec-) exo- (ex-)	Зовні	Ectoderma – зовнішній зародковий листок
en- (endo-)	Всередині	Endoderma – внутрішній зародковий листок
epi-	Над чимось	Epiduralis – який лежить над твердою мозковою оболонкою
hemi-	Половина, пів	Hemialgia – біль в одній половині тіла
hyper-	Над чимось, вище	Hypertonia – підвищений тиск
hypo-	Під чимось, нижче	Hypogalactia – зниження секреторної діяльності молочних залоз
met(a)-	Ззаду, після; перехід, зміна, перетворення	Metencephalon – задній мозок Metamorphosis – зміна форми або структури
para-	Навколо, з усіх боків	Paranephritis – запалення навколо ниркової жирової клітковини
peri-	Навколо, біля чогось	Pericardium – зовнішня сполучнотканинна оболонка серця
pro-	Перед чимось, попереду, раніше	Prolapsus – випадіння органа
syn- (sym-)	Разом, спільно з чимось	Synchondrosis – з'єднання кісток хрящовою тканиною

ВПРАВИ

1. Вставте потрібні префікси:

1. Відсутність пульсу – ...shpugmia;
2. Ослаблення (відсутність) тонусу – ...tonia;
3. Втрата (відсутність) пам'яті – ...mnesia;
4. Відсутність шлункового соку – ...chylia;
5. Протиотрута – ...toxinum;
6. Засоби, які пригнічують життєдіяльність мікроорганізмів (проти життя) – ...bioticus;
7. Спрямований проти сказу – ...rabicus;
8. Розпізнавання хвороби – ...gnosis;
9. Розлад нюху – ...osmia;
10. Порушення слуху – ...acusia;
11. Задишка (розлад дихання) – ...pnoë;

12. Вроджене зміщення органа – ...topia;
13. Запалення внутрішнього шару стінки артерії – ...arteriitis;
14. Серозна оболонка внутрішньої поверхні серця – ...cardium;
15. Надчеревна ділянка – ...gastrium;
16. Параліч половини тіла – ...plegia;
17. Підвищений тиск (тонус) – ...tonia;
18. Підвищений рівень цукру в крові – ...glycaemia;
19. Підвищена функція щитоподібної залози – ...thyreosis;
20. Підчеревна ділянка – ...gastrium;
21. Знижена секреція – ...secretio;
22. Знижена температура тіла – ...thermia;
23. Перенос патологічного матеріалу в інші органи – ...stasis;
24. Обмін речовин – ...bolismus;
25. Запалення навколониркової жирової клітковини – ...nephritis;
26. Запалення окістя – ...ostitis;
27. Навколосерцева сумка – ...cardium;
28. Запалення тканин, що оточують бронхи – ...bronchitis;
29. Передбачення, пророкування – ...gnosis;
30. Запобігання захворювання – ...phylaxis;
31. Зрощення пальців – ...dactylia;
32. З'єднання кісток хрящовою тканиною - ... chondrosis.

ПРЕФІКСИ НА ПОЗНАЧЕННЯ МЕНШЕ/БІЛЬШЕ

<i>Префікси</i>	<i>Особливості вживання</i>	<i>Приклади</i>
Нуро- / гипер-	Ниже / вище норми	Hypothermia / hyperthermia – знижена / підвищена температура тіла
Micro- / macro-, megal-	Менший / більший розмір	Micropsia / macropsia – бачення предметів у меншому / більшому розмірі
Olig- / poly-	Недостатня / надмірна кількість	Oliguria / polyuria – недостатне / надмірне виділення сечі

2. Доберіть правильну пару або один префікс:

1. Недоумство – ...phrenia;
2. Знижений / підвищений тиск – ...tonia;
3. Збільшення язика – ...glossia;
4. Надмірна кількість крові – ...aemia;
5. Знижена / підвищена рухливість – ...kinesia;
6. Надмірна кількість пальців – ...dactylia;
7. Менший / більший розмір голови – ...cephalia.

ЗАНЯТТЯ 28 (LECTIO DUODETRICESIMA)

Терміноелементи переважно однозначні, але деякі мають два і більше значення. Наприклад, *-lysis*: 1) – розпад, руйнування (*haemolysis* – розпад еритроцитів крові); 2) хірургічна операція зі звільнення від рубців, зрощень (*cardiolysis* – усунення патологічних зрощень серця з навколишніми тканинами).

Місце, яке посідає терміноелемент у слові, не впливає на його значення. Деякі ТЕ можуть бути першими й кінцевими, інші посідають одне постійне місце: виступають або першим, або кінцевим терміноелементом.

Кров - <i>haema, haematos</i>		Сеча - <i>uron</i>	
Кров – <i>haema, haematos</i>	Склад, функції крові, речовини в крові – <i>aemia</i>	Сеча – <i>uron</i>	Склад, функції крові, речовини в сечі – <i>uria</i>
<i>Haemotherapy</i> – лікування за допомогою переливання крові	<i>Glycaemia</i> – наявність цукру в крові	<i>Urologia</i> – наука, що вивчає захворювання сечових шляхів	<i>Glycuria</i> – наявність цукру в сечі
<i>Haemophilia</i> – схильність до кровотеч	<i>Lipraemia</i> – наявність жиру в крові	<i>Urolithiasis</i> – сечокам’яна хвороба	<i>Lipuria</i> – наявність жиру в сечі
<i>Haemostasis</i> – зупинка крові	<i>Uraemia</i> – накопичення в крові токсичних продуктів азотного обміну	<i>Uropoësis</i> – процес утворення сечі	<i>Haematuria</i> – наявність крові в сечі

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Наявність кетонових тіл у крові – *aceton...*;
2. Наявність кетонових тіл у сечі – *aceton...*;
3. Виділення білка із сечею – *albumin...*;
4. Накопичення в крові азотовмісних продуктів – *azot...*;
5. Виділення гемоглобіну із сечею – *haemoglobin...*

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Зразок: *Urologia* – наука, що вивчає захворювання сечових шляхів.

Haematologia. Dysuria. Hydraemia. Glucosuria. Anaemia. Anuria. Hypoglycaemia. Haematoma (ота – пухлина). Haemolysis. Urolithiasis.

**КІНЦЕВІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЧУТТЯ,
ФУНКЦІОНАЛЬНІ, ПАТОЛОГІЧНІ СТАНИ**

- algia	біль	- kinesia	рух, рухливість
- odynia	біль	- orexia	апетит
- algesia	больове відчуття	- osmia	нюх
- ergia	діяльність, реактивність організму	- sphygmia	пульс
- opsia	зір	- geusia	смак
- pepsia	травлення	- trophia	живлення
- chyliа	шлунковий сік	- agria	напад сильного болю
- acusia	слух		

3. Утворіть терміни з поданими значеннями (у цій вправі використовуйте префікси з минулого уроку й терміни з таблиці):

Зразок: Розлад травлення – dyspepsia.

1. Розлад травлення;
2. Порушення смакових відчуттів;
3. Спільна діяльність організму;
4. Відсутність виділення шлункового соку;
5. Відсутність апетиту;
6. Розлад живлення;
7. Розлад, порушення зору;
8. Бачення предметів у зменшеному розмірі (micro – зменшений);
9. Відсутність нюху;
10. Підвищення рухливості;
11. Розлад слуху;
12. Знеболення (відсутність болю);
13. Відсутність пульсу;
14. Недостатня (знижена) рухливість;
15. Відсутність слуху.

ЗАНЯТТЯ 29
(LECTIO UNDETRICESIMA)

СУФІКСИ В КЛІНІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Суфікс **-itis, itidis f** позначає захворювання запального характеру:
Gastritis (gaster, tris f) – запалення слизової оболонки шлунку;
Hepatitis (hepar, atis n) – запалення печінки.

Суфікс **-oma, atis n** має значення – пухлина:
Odontoma – доброякісна пухлина із зубних тканин
Osteoma – пухлина кісткової тканини

Суфікс **-osis, is f** має **живається** для утворення термінів з такими значеннями:

- 1) патологічний процес або результат цього процесу (*sclerosis* – процес затвердіння);
- 2) тканина, орган, частина тіла, система організму, уражені захворюванням (*dermatosis* – захворювання шкіри);
- 3) незапальне захворювання за його причиною, збудником (*ornithosis* – інфекційне захворювання, яке передається через птахів);
- 4) якщо суфікс **-osis** сполучається з назвою пухлини, термін має значення – поширення, розповсюдження пухлин (*fibromatosis* – поширення, збільшення кількості фібром, тобто пухлин волокнистих з'єднувальних тканин);
- 5) у сполученні з назвами клітин крові суфікс **-osis** вказує на перевищення норми кількості клітин крові (*leucocytosis* – підвищена кількість білих кров'яних тілець). Для позначення зниженої кількості клітин крові використовується кінцевий терміноелемент **-penia** (порівняйте: *leuco(cyto)penia* – знижена кількість білих кров'яних тілець).

Суфікс **-iasis, is f** має значення незапальне захворювання за його ознакою (**-lithiasis** – незапальне захворювання, ознакою якого є наявність каменів; **helminthiasis** – незапальне захворювання, ознакою якого є наявність глистів).

Суфікс **-ismus, i m** має значення:

- 1) патологічний, хворобливий стан за його ознакою, властивістю (*infantilismus* – патологічний стан, який характеризується затримкою фізичного і/або психічного розвитку на рівні дитячого чи підліткового організму);
- 2) отруєння (*iodismus* – отруєння йодом);
- 3) відхилення від норми (*gigantismus* – гігантський зріст).

ВПРАВИ

1. Утворити назви запальних захворювань з поданими терміноелементами, перекласти українською мовою:

Зразок: gastr- – шлунок, *gastritis* – запалення слизової шлунку.

- 1) stomat – рот; 2) nephr – нирка; 3) mast – молочна залоза; 4) dermat – шкіра; 5) phleb – вена; 6) chondr – хрящ; 7) ot – вухо; 8) rhin – ніс; 9) odont – зуб; 10) ophthalm – око; 11) mening – мозкова оболонка; 12) cyst – сечовий міхур; 13)

cholecyst – жовчний міхур; 14) aden – залоза; 15) gloss – язик; 16) spondyl – хребець; 17) myos – м'яз; 18) neur – нерв; 19) enter – кишки; 20) splen – селезінка; 21) pyel – ниркова миска; 22) encephal – головний мозок.

2. Утворити назви пухлин від поданих терміноелементів, перекласти терміни українською мовою:

Зразок: odont- – зуб, *odontoma* – доброякісна пухлина зубної тканини.

1) nephr – нирка; 2) chondr – хрящ; 3) haemat – кров; 4) lip – жир; 5) fibr – волокниста з'єднувальна тканина; 6) my – м'яз; 7) hepat – печінка; 8) osteo – кістка; 9) angi – судина; 10) neur – нерв.

3. Дібрати необхідні суфікси, дописати терміни:

1. Грибкове захворювання слизової рота – stomato...;
2. Хронічне незапальне захворювання хряща – chond...;
3. Хронічне незапальне захворювання шкіри – dermat...;
4. Хронічне незапальне захворювання нирок – nephr...;
5. Глисне захворювання – helminth...;
6. Запалення хребців – spondyl...;
7. Збільшення кількості червоних кров'яних тілець – erythrocyt...;
8. Зменшення кількості червоних кров'яних тілець – erythrocyt...;
9. Збільшення кількості тромбоцитів – trombocyt...;
10. Зменшення кількості тромбоцитів – trombocyt...;
11. Утворення каменів у слинних каналах – sialolith...;
12. Утворення каменів у слізозовому міхурі – dacryocystolith... .

ЗАНЯТТЯ 30
(LECTIO TRICESIMA)

НАЗВИ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

<i>Терміно-елемент</i>	<i>Значення</i>	<i>Приклади</i>
-stenosis	звуження	Phlebostenosis – звуження вен
-ectasia	розширення	Gastrectasia – розширення шлунку
-sclerosis	затвердіння	Cardiosclerosis – затвердіння серцевого м'яза через розростання сполучної рубцевої тканини
-malacia	розм'якшення	Trichomalacia – розм'якшення волосся
-necrosis	змертвіння	Pancreatonecrosis – змертвіння підшлункової залози
-ptosis	опущення	Nephroptosis – опущення нирки
-stasis	зупинка, застій	Haemostasis – зупинка крові
-lysis	1. розпад.	Hydrolysis – розпад води
	2. звільнення від рубців, зрощень	Cardiolysis – усунення патологічних зрощень серця
-spasmus	спазм	Proctospasmus – спазм прямої кишки
-emesis	блювання	Haematemesis – блювання кров'ю
-genesis	розвиток	Anthropogenesis – розвиток людства
-poësis	утворення	Uropoësis – утворення сечі
-rrhexis	розрив	Splenorrhesis – розрив селезінки
-schisis	розщеплення	Chialoschisis – розщеплення губи
-mycosis	грибкове ураження	Dermatomycosis – грибкове захворювання слизової рота
-lithiasis	утворення каменів	Dacryolithiasis – утворення каменів у слъзовому міхурі

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Звуження просвіту вен – phlebo...;
2. Звуження прямої кишки – gastro...;
3. Звуження аорти – aorto...;
4. Розширення шлунку – gastr...;
5. Розширення молочних протоків – mast...;
6. Розширення вен – phleb...;
7. Затвердіння і зморщування нирок – nephro...;
8. Затвердіння стінок судин – angio...;
9. Затвердіння серцевої тканини – cardio...;
10. Розм'якшення хрящів – chondro...;
11. Розм'якшення головного мозку – encephalo...;

12. Розм'якшення кісток – osteo...;
13. Змертвіння кісткової тканини – osteo...;
14. Змертвіння тканин печінки – hepato...;
15. Опущення прямої кишки – procto...;
16. Опущення товстих кишок – rachu...;
17. Опущення кишок – entero...;
18. Звільнення від рубців верхівки легені – apico...;
19. Спазм прямої кишки – procto...;
20. Спазм дрібних судин – angio...;
21. Блювання кров'ю – haemat...;
22. Розрив селезінки – spleno...;
23. Розрив шлунку – gastro...;
24. Розрив серця – cardio...;
25. Розщеплення губи – cheilo...;
26. Розщеплення хребта – spondylo...;
27. Грибкове ураження шкіри – dermato...;
28. Утворення каменів у нирках – nephro...;
29. Утворення каменів у жовчних протоках – chole...;
30. Застій молока – galact... .

2. Утворити терміни:

Зразок: застій, зупинка крові – **haemostasis**
 (haem- – кров) (-stasis – застій)

- 1) застій виділення сечі –
- 2) розпад червоних клітин крові –
- 3) розпад тромбоцитів –
- 4) утворення сечі –
- 5) розвиток крові –

ЗАНЯТТЯ 31
(LECTIO PRIMA ET TRICESIMA)

**ОРГАНИ, ЧАСТИНИ ТІЛА, ТКАНИНИ, ФУНКЦІЇ
ОРГАНІЗМУ**

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
aden-	залоза
phleb-	вена
angio-	судина
encehalon-	ГОЛОВНИЙ МОЗОК
mening-	МОЗКОВА ОБОЛОНА
myel-	КІСТКОВИЙ, СПИННИЙ МОЗОК
spondyl-	хребець
prosop-	обличчя
ophtalm-	око
blephar-	повіка
-kerat-	рогівка
rhin-	ніс
ot-	вухо
gloss-	язик
gnat-	верхня щелепа
genio-	нижня щелепа
cheil-	губа
ul- (gingiv-)	ясна
stomat- (stom-)	рот
odont-	зуб

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Наука, що вивчає залози внутрішньої секреції – ...logia;
2. Видалення вени – ...ectomia;
3. Графічне зображення венозного пульсу – ...gramma;
4. Тиск у судинах – ...tonia;
5. Вимірювання головного мозку – ...metria;
6. Рентгенологічне дослідження головного мозку – ...roentgenographia;
7. Розтин мозкової оболони – ...tomia;
8. Пластична операція на хребцях – ...plastica;
9. Спеціаліст із захворювань очей – ...logus;
10. Інструментальне дослідження ока – ...scopia;
11. Зшивання повік – ...rrhaphia;
12. Розтин рогівки – ...tomia;
13. Інструментальне дослідження носової порожнини – ...scopia;
14. Операція з відновлення форми носа – ... plastica;

15. Наука, що вивчає вухо, ніс, горло – ...laryngologia;
16. Кровотеча з вуха – ...rrhagia;
17. Видалення частини язика – ...ectomy;
18. Операція по відновленню верхньої щелепи – ...plastica;
19. Розщеплення губи – ...schisis;
20. Вимірювання порожнини рота – ...metria.

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Зразок: *Urologia* – наука, що вивчає захворювання сечових шляхів.

Adenitis. Phlebectasia. Pleborrhaxis. Angiospasmus. Angialgia. Encephalomalacia. Meningomalacia. Myelomalacia. Spondyloschisis. Ophtalmologia. Blepharoptosis. Keratitis. Otorhinolaryngologia. Glossitis. Cheiloschisis. Gnathodynia. Gingivitis. Stomatitis. Parodontitis.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

Зразок: Пухлина залози – **adenoma**

Затвердіння стінок вен – **phlebosclerosis**

1. Пухлина залози
2. Запалення залози
3. Затвердіння стінок вен
4. Запалення вен
5. Розрив судин
6. Розширення судин
7. Запалення головного мозку
8. Запалення мозкової оболони
9. Розм'якшення кісткового мозку
10. Запалення хребця
11. Біль у ділянці обличчя
12. Запалення ока
13. Запалення повік
14. Процес ороговіння
15. Запалення слизової носа
16. Запалення середнього вуха
17. Збільшення язика
18. Розщеплення верхньої щелепи
19. Запалення губи
20. Грибкове захворювання ротової порожнини
21. Зубний біль
22. Вроджена відсутність зубів

ЗАНЯТТЯ 32
(LECTIO SECUNDA ET TRICESIMA)

ОРГАНИ, ЧАСТИНИ ТІЛА, ТКАНИНИ, ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
cardio-	серце
steth-	груди
pneum-	легеня або повітря
bronch-	бронх
laryng-	гортань
pharyng-	глотка
splanchn-	внутрішні органи
lapar-	живіт
gastr-	шлунок
col(on)-	ободова кишка
enter-	кишківник, тонка кишка
typhl-	сліпа кишка
duoden-	дванадцятипала кишка
proct-	пряма кишка
hepat-	печінка
pancreat-	підшлункова залоза
splen-	селезінка
neph-	нирка
pyel-	ниркова миска
hyster- (дослідження оперативні втручання); metr- (захворювання)	матка
mast-	молочна залоза
salping-	маткова труба
colp-	піхва
oophor-	яєчник

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Наука, що вивчає серцево-судинну систему – ...logia;
2. Запалення грудних м'язів – ...myositis;
3. Скупчення повітря в грудній клітці – ...thorax;
4. Видалення бронха – ...ectomy;
5. Розтин гортані – ...tomy;
6. Розтин глотки – ...tomy;
7. Наука, що вивчає внутрішні органи – ...logia;
8. Розтин живота – ...tomy;

9. Шлункова кровотеча – ...rrhagia;
10. Інструментальне обстеження ободової кишки – ...scopia;
11. Накладання штучного отвору на ободову кишку – ...stomia;
12. Інструментальне обстеження тонкої кишки – ...scopia;
13. Видалення сліпої кишки – ...ectomia;
14. Розтин дванадцятипалої кишки – ...tomia;
15. Кровотеча прямої кишки – ...rrhagia;
16. Розтин печінки – ...tomia;
17. Видалення селезінки – ...ectomia;
18. Розтин нирки – ...tomia;
19. Гнійне запалення нирки – pyo...itis;
20. Видалення ниркової миски – ...ectomia;
21. Розтин матки – ...tomia;
22. Інструментальне дослідження матки – ...scopia;
23. Прикріплення матки – ...rexia;
24. Запалення навколоматкових тканин – para...itis;
25. Видалення маткової труби – ...ectomia;
26. Інструментальне дослідження піхви – ...scopia;
27. Видалення молочної залози – ...ectomia.

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Cardiosclerosis. Cardialgia. Bronchitis. Bronchorrhexis. Laryngotracheitis. Gastrectasia. Coloptosis. Colitis. Duodenitis. Proctologia. Hepatitis. Hepatorrhexis. Splenomegalia. Splenitis. Nephritis. Pyelitis. Pyelonephritis. Metralgia. Colpodynia. Mastoma.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

*Зразок: Звільнення серця від рубців – **cardiolysis***

*Запалення внутрішньої оболонки серця – **endocarditis***

1. Звільнення серця від рубців
2. Запалення внутрішньої оболонки серця
3. Затвердіння тканин бронхів
4. Розширення бронхів
5. Спазм бронхів
6. Запалення гортані
7. Запалення глотки
8. Біль у шлунку
9. Запалення слизової оболонки шлунку
10. Опущення кишківника
11. Опущення шлунку
12. Запалення ободової кишки
13. Біль у ділянці ободової кишки
14. Запалення товстої кишки
15. Спазм прямої кишки
16. Запалення прямої кишки

17. Пухлина печінки
18. Розрив печінки
19. Опущення селезінки
20. Запалення нирки й ниркової миски
21. Розрив нирки
22. Опущення матки
23. Запалення матки
24. Запалення маткової труби
25. Запалення піхви
26. Запалення яєчників
27. Запалення молочної залози

ЗАНЯТТЯ 33
(LECTIO TERTIA ET TRICESIMA)

**ОРГАНИ, ЧАСТИНИ ТІЛА, ТКАНИНИ, ФУНКЦІЇ
ОРГАНІЗМУ**

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
cyst-	сечовий міхур
cholecyst-	жовчний міхур
dacryocyst-	сльозовий міхур
omphal-	пупок
neur-	нерв
derm-; dermat-	шкіра
oste-	кістка
myo- (myos-)	м'яз
chir-	рука
gon-	коліно
pod-	стопа
ten-	сухожилок
chondr-	хрящ
arthr-	суглоб
dactyl-	палець
onych-	ніготь
trich-	волосся

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Інструментальне дослідження сечового міхура – ...scopia;
2. Видалення сечового міхура – ...ectomy;
3. Інструментальне дослідження жовчного міхура – ...scopia;
4. Видалення жовчного міхура – ...ectomy;
5. Грижа пупка – ...cele;
6. Видалення пупка – ...ectomy;
7. Зшивання нервів – ...rrhaphia;
8. Спеціаліст із захворювань шкіри – ...logus;
9. Сухість шкіри – xero...ia;
10. Почервоніння шкіри – erythro...osis;
11. Спеціаліст з лікування захворювань стопи – ...iater;
12. Зшивання сухожилків – ...rrhaphia;
13. Розтин сухожилка – ...tomy;
14. Численне запалення суглобів – poly...;
15. Короткопалість – brachy...;
16. Багатопалість – poly...ia;
17. Довгопалість – arachno...ia;

18.Видалення нігтя – ...ectomy.

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Cystoma. Cholecystitis. Cholaemia. Acholia. Dacryolithiasis. Neuroma. Neurologia. Dermatoma. Dermatomycosis. Otitis. Synostosis. Synchondrosis. Synarthrosis. Myoma. Myologia. Myocarditis. Chirurgia. Gonalgia. Micropodia. Apodia. Podagra. Arthrologia. Arthralgia. Polydactylia. Hypertrichosis.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

1. Запалення сечового міхура
2. Утворення каменів у сечовому міхурі
3. Захворювання жовчного міхура
4. Запалення жовчних судин
5. Застій жовчі
6. Запалення слезового міхура
7. Запалення пупка
8. Нервовий біль
9. Запалення нерва
10. Незапальне захворювання шкіри
11. Запалення шкіри
12. Пухлина кісткової тканини
13. Розм'якшення кісток
14. Розлад живлення кісток
15. Запалення м'яза
16. Запалення грудного м'яза
17. Запалення суглоба коліна
18. Пухлина хряща
19. Запалення хряща
20. Запалення суглобів
21. Запалення навколонігтьової пластини
22. Розм'якшення волосся

ЗАНЯТТЯ 34
(LECTIO QUARTA ET TRICESIMA)

**ВЧЕННЯ, НАУКА, МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ,
ЛІКУВАННЯ, ХІРУРГІЧНІ ВТРУЧАННЯ,
СТРАЖДАННЯ, ЗАХВОРЮВАННЯ**

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
aetio-	причина
noso-	хвороба
-logia	наука
-gnosis	пізнання
-iatria	лікування (чого? кого?)
-therapia	метод лікування (чим?)
-paedia	метод лікування (шляхом виправлення)
-graphia	апаратурне обстеження з результатом у вигляді знімка або карти реєстрації сигналів
-gramma	знімок або карта реєстрації сигналів
-scopia	інструментальне внутрішнє обстеження
-opsia	візуальне обстеження на мікроскопічному рівні
-metria	вимірювання
-pexia	прикріплення, фіксація
-stomia	накладання штучного отвору (свища)
-tomia	розріз, розтин
-ectomy	видалення частини або всього органа
-plastica	відновлювальна пластична операція
-rrhaphia	операція накладання шва, зшивання
-ergia	діяльність; реактивність організму
-urgia	робота, діяльність
-pathia	захворювання, страждання, почуття
-philia	схильність
-phobia	страх
-plegia	удар, параліч
-cele	грижа

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Наука, що вивчає кровоносну систему – haemato...;
2. Наука, що вивчає життя – bio...;
3. Розпізнавання хвороби – dia...;
4. Сприйняття, пізнання часу – chrono...;
5. Комплекс [реабілітаційних](#) заходів, спрямованих на відновлення повсякденної діяльності людини – physio...;

6. Лікування дитячих хвороб – paed...;
7. Лікування сухот – phthis...;
8. Лікування хвороб старечого віку – ger...;
9. Лікування лікарськими засобами – pharmaco...;
10. Лікування рослинами – phyto...;
11. Лікування киснем – oxuveno...;
12. Лікування за допомогою стану навіяного сну – hypno...;
13. виправлення дефектів мови – logo...;
14. виправлення постави – ortho...;
15. Графічне обстеження імпульсів головного мозку – encerephalo...;
16. Графічне обстеження венозного пульсу – phlebo...;
17. Графічне обстеження за допомогою рентгенівського проміння – roentgeno...;
18. Карта реєстрації електричної активності серця – cardio...;
19. Карта реєстрації пульсової хвилі – sphygmo...;
20. Інструментальне внутрішнє дослідження піхви – colpo...;
21. Інструментальне внутрішнє обстеження шлунка – gastro...;
22. Інструментальне внутрішнє обстеження носа – rhino...;
23. Візуальне обстеження зразків живої тканини – bio...;
24. Вимірювання розмірів голови – cephalo...;
25. Вимірювання параметрів людського тіла – anthropo...;
26. Прикріплення нирки – nephro...;
27. Фіксація селезінки – spleno...;
28. Прикріплення матки – hysterо...;
29. Накладання штучного отвору на трахею – tracheo...;
30. Накладання штучного отвору на ободову кишку – colo...;
31. Розтин бронха – broncho...;
32. Розріз мозкової оболони – meningo...;
33. Видалення частини або всього шлунка – gastro...;
34. Видалення молочної залози – mast...;
35. Пластична операція з відновлення форми носа – rhino...;
36. Пластична операція зі зміни форми вух – oto...;
37. Зшивання повік – blepharo...;
38. Зшивання губи – cheilo...;
39. Взаємодія систем організму – syn...;
40. Захворювання нирок – nephro...;
41. Схильність до кровотеч – haemo...;
42. Страх висоти – acro...;
43. Страх закритого простору – claustro...;
44. Тепловий удар – thermo...;
45. Параліч трьох кінцівок – tri...;
46. Грижа пупка – omphalo...;
47. Грижа головного мозку – encerephalo...;
48. Сонячний удар – helio...;
49. Водолікування – hydr... .

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Nephrologia. Craniologia. Prognosis. Diagnosis. Psychiatria. Psychotherapia. Electrocardiographia. Myogramma. Proctoscopia. Stomatometria. Phlebotomia. Glossectomia. Spondyloplastica. Phleborhaphia. Chirurgia. Gastropathia. Arachnophobia. Cardioplegia. Meningocele.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

1. Наука про м'язи
2. Наука, що вивчає внутрішні органи
3. Наука, що вивчає причини захворювань
4. Наука, яка систематизує і класифікує хвороби
5. Розлад розпізнавання предметів (органами зору, нюху, слуху)
6. Лікування переливанням крові
7. Лікування хвороб дитячого віку
8. Графічне дослідження, реєстрація електричної активності м'язів
9. Запис результатів кількісного та якісного дослідження крові
10. Внутрішнє інструментальне дослідження тонкої кишки
11. Внутрішнє інструментальне дослідження шлунка, стравоходу та дванадцятипалої кишки
12. Мікроскопічне візуальне обстеження
13. Вимірювання параметрів людського тіла
14. Фіксація селезінки
15. Накладання штучного отвору (свища) на тонку кишку
16. Розтин мозкової оболони
17. Видалення бронха
18. Зшивання сухожилка
19. Техніка накладання (робота, діяльність з накладання) пов'язок (*desm-* – *пов'язка*)

ЗАНЯТТЯ 35
(LECTIO QUINTA ET TRICESIMA)

**ТКАНИНИ, СЕКРЕТИ, ВИДІЛЕННЯ, РЕЧОВИНИ,
СТАТЬ, ВІК**

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
hist-	тканина
-blastus	зародок
-crin- (-crinia)	виділення, внутрішня секреція
uro-	сеча
chole-	жовч
chylo-	сік
lymph(o)-	лімфа
pyo-	гній
hidro-; hidroso-	піт
hydro-	вода
sapr-	ГНИТТЯ
galact-	МОЛОКО
sial-	слина
dacryo-	сльоза
lip-	жир
athero-	відкладання жиру, жироподібних речовин
copr-	кал
oxy-	кисень
tox-; toxic-	отрута
aëro-	повітря
pharmac-	ліки
phyt-	рослина
phys(io)-	природа
anthrop-	людина
gynaec-	жінка
andr-	чоловік
paed-	дитина
ger-; geront-	старий, літній

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Процес утворення тканини – ...genesis;
2. Молода, зародкова клітина кісткової тканини – osteo...;
3. Наука, що вивчає залози внутрішньої секреції – endo.....;
4. Захворювання, яке характеризується утворенням каменів у сечовидільній системі – ...lithiasis;

5. Накопичення в крові жовчних кислот – ...aemia;
6. Запалення жовчних судин (проток) – ...angiitis;
7. Гнійне захворювання шкіри – ...dermia;
8. Недостатнє потовиділення – an...osis;
9. Надмірне накопичення спинномозкової рідини в головному мозку – ...cephalia;
10. Процес утворення молока – ...poësis;
11. Утворення каменів у слинних залозах – ...lithiasis;
12. Мимовільна сльозотеча – ...rrhoea;
13. Жирова пухлина – ...oma;
14. Хронічне захворювання, яке характеризується відкладанням холестерину – ...sclerosis;
15. Лікування киснем – ...therapia;
16. Отруєння крові – ...aemia;
17. Наука, що вивчає отрути – ...logia;
18. Лікування дитячих хвороб – ...iatria;
19. Наука, що вивчає процеси старіння – ...logia;
20. Лікування старечих захворювань – ...iatria.

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Histologia. Endocrinia. Exocrinia. Anuria. Acholia. Dyschylia. Pyosplenitis. Hyperhidrosis. Anhidrosis. Hydronephrosis (*синонім – uronephrosis*). Hypogalactia. Agalactia. Sialoadenitis. Dacryolithiasis. Lipaemia. Coprolithus. Antitoxinum. Phrmacotherapia. Phytotherapia. Physiotherapia. Gynaecologia.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

1. Змертвіння тканин
2. Зародкова хрящова клітина
3. Недостатнє виділення сечі
4. Розлад, порушення нормального складу жовчі
5. Відсутність у шлунковому соці ферментів та соляної кислоти
6. Гнійне запалення нирки
7. Страх спітніти
8. Кіста, яка заповнюється молоком через його застій (молочна кіста)
9. Запалення сльозового міхура
10. Виділення жиру з сечею
11. Доброякісне новоутворення (пухлина), що виникає внаслідок закупорювання вивідної протоки сальної залози шкіри
12. Киснева недостатність
13. Страх руху повітря
14. Наука, що вивчає отрути
15. Отрути, що продукуються рослинами
16. Наука, що вивчає функціональну діяльність, природу людини
17. Спеціаліст, що вивчає процеси старіння
18. Спеціаліст з лікування захворювань старечого віку

ЗАНЯТТЯ 36
(LECTIO SEXTA ET TRICESIMA)

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА ПАТОЛОГІЧНІ СТАНИ,
ПРОЦЕСИ**

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
psycho-	психіка, душа
bio-	життя
thanat-	смерть
dynamo-, -dynamia	сила, зусилля
-пноє	дихання
-phagia	ковтання
-phrenia	розум
-rrhoea	виділення
-rrhagia	кровотеча
-plasia	утворення, розвиток клітин, тканин, органів
-tonia	напруження
-tensia	тиск
-mnesia	пам'ять
-stenia	сила

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Прискорене дихання – tachy...;
2. Сповільнене дихання – brady...;
3. Неможливість ковтання – a...;
4. Розщеплення розуму – schiso...;
5. Пов'язаний з психікою і тілом – ...somaticus;
6. Витікання секрету з вуха – oto...;
7. Виділення з носа – rhino...;
8. Неправильний, ненормальний утворення та розвиток органів – dys...;
9. Різне напруження стінок судин – aniso.....;
10. Ослаблення м'язової діяльності – hypomotu...;
11. Слабкість зору – a...орія.

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Dysпноє. Phagocytus. Psychosis. Gastrorrhagia. Metrorrhagia. Normotonia.
Нурпотонія. Нурпертонія. Нурпердynamія.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

1. Зупинка дихання
2. Розлад функції ковтання
3. Слабоумство
4. Спеціаліст з лікування психічних розладів

5. Кровотеча з вуха
6. Кровотеча з носа
7. Вроджена відсутність або недорозвиненість органа
8. Страх смерті
9. Патологічне, безпричинне виділення молока
10. Надмірне слиновиділення (слинотеча)
11. Постійно підвищений тиск
12. М'язова слабкість
13. Втрата пам'яті
14. Безсилля

ЗАНЯТТЯ 37
(LECTIO SEPTIMA ET TRICESIMA)

**ФІЗИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ, ВІДНОШЕННЯ Й ІНШІ
ОЗНАКИ**

<i>Терміноелемент</i>	<i>Значення</i>
auto-	сам, свій, власний
allo-	інший, змінений
hetero-	інший, несхожий
xen-	чужий
homeo-	схожий, однаковий
iso-	рівний, однаковий
aniso-	нерівний, неоднаковий
neo-	новий
pseudo-	несправжній, хибний
ortho-	рівний, прямий, правильний
xer-	сухий
cryo-	холодний, з низькою температурою
thermo-; -thermia	тепло, температура
pan-; pant-	весь, цілком
brachy-	короткий
brady-	сповільнений
tachy-	пришвидшений
chromo-; chromato-; -chromia	колір, кольоровий
glyc-; glucos-	солодкий, цукор
pachy-	потовщений, товстий
platy-	плаский, широкий
leuc-	білий
erythr-	червоний
xanth-	жовтий
chlor-	зелений
melan-	чорний
polio-	сірий
cyan-	синій, синюшний

ВПРАВИ

1. Допишіть терміни:

1. Самоотруєння – ...intoxicatio;
2. Самозараження організму власною бактеріальною флорою – ...infectio;
3. Пересадка чужорідних тіл в організм людини – ...plastica;
4. Різне забарвлення парних анатомічних структур (очей) – ...chromia;
5. Атипова локалізація (у незвичайному місці) тканин або органів – ...topia;
6. Однакова форма – ...morphus;

7. Різна величина еритроцитів – ...erythrocytosis;
8. Неоднаковість рефлексів лівої і правої половини тіла –...reflexia;
9. Штучно утворений новий суглоб – ...arthrosis;
- 10.Новонароджений – ...natus;
- 11.Утворення нової тканини або пухлини – ...plasma;
- 12.Несправжня жовтяниця – ...icterus;
- 13.Лікування деформацій людського тіла – ...paedia;
- 14.Сухість шкіри – ...dermia;
- 15.Хвороба, яка охоплює більшу частину населення – ...demia;
- 16.Сповільнене мовлення – ...lalia;
- 17.Відсутність шкірного пігменту, пігменту райдужки – a...osis;
- 18.Вимірювання товщини рогівки – ...metria;
- 19.Бачення предметів у червоному кольорі – ...opsia;
- 20.Бачення предметів у жовтому кольорі – ...opsia;
- 21.Синювато-червоний колір периферійних частин тіла (вух, носа, губи, пальців) – асго...osis;
- 22.Запалення сірої речовини спинного мозку – ...myelitis.

2. Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Autoplastica. Xerosis. Номоеорпатия. Neoplasma. Pseudomembrana. Cryotherapia. Thermotherapia. Panotitis. Panophthalmitis. Brachydactylia. Bradysphygmia. Bradycardia. Tachypnoë. Нypoglycaemia. Hyperglycaemia. Pachydermia. Leucodermia. Erythrodermia. Xanthodermia. Erythrocytolysis. Chlorosis. Chloroma.

3. Утворіть терміни з поданими значеннями:

1. Лікування переливанням власної крові
2. Пересадка людині тканин тварин
3. Тепловий удар
4. Страх чужого, іноземного
5. Постійний тонус (м'язів, нервів)
6. Несправжній параліч
7. Профілактика і лікування зубо-щелепних аномалій (вирівнювання зубів)
8. Сухість ока
9. Сухість слизової рота
- 10.Підвищена чутливість до холоду
- 11.Підвищена температура тіла
- 12.Переохолодження (знижена температура тіла)
- 13.Запалення всіх тканин суглоба
- 14.Запалення всіх шарів стінки серця
- 15.Короткоголовість
- 16.Загальна уповільненість руху
- 17.Сповільнене дихання
- 18.Пришвидшене серцебиття
- 19.Відсутність кольорового бачення
- 20.Цукор у сечі
- 21.Розщеплення глюкози

22. Відчуття солодкого смаку без відповідного подразника
23. Плaska голова
24. Підвищена кількість білих кров'яних клітин
25. Недостатня кількість червоних кров'яних клітин
26. Чорна пухлина (родимка)
27. Запалення сірої речовини головного мозку

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

А		
абрикос	Armeniāca, ae f	apricot
абрикосова камедь	gummi Armeniācae	apricot gum
адоніс, горицвіт	Adonis, ĭdis m, f	pheasant's eye
адоніс, горицвіт весняний	Adonis vernalis	pheasant's eye vernal
аїр	Calamus, i m	calamus
алое, столітник	Aloë, ës f	aloe
алое деревовидне	Aloë arborescens	aloe arborescens
алтея лікарська, проскурняк, дика рожа	Althaea, ae f	aloe healthfulness, marshmellow
аммі зубна (син. суміш плодів із соломою)	Ammi visnaga (syn. mixtio fructuum cum palea)	ammi visnaga (syn. mixture of fruit and palea)
анісовий	anisatus, a, um	anistic
аніс, ганус	Anīsum, i n	anise
аніс звичайний, ганус	Anīsum vulgare	anisum vulgare
арахіс	Arāchis, ĭdis f	peanut
арніка гірська	Arnīca montana	arnica montana
арніка густолистяна	Arnīca foliosa	arnica foliosa
арніка Шамісо	Arnīca Chamissonis	arnica Chamissonis
астрагал шерстистоквітковий	herba Astragali dasyanthi	astragalus locoweed
Б		
бавовник	Gossypium, i n	cotton-plant
багно болотяне	Ledum palustre	Labrador tea
барбарис	Berbēris, ĭdis f	barberry
барбарис амурський	Berbēris amurensis	barberry amurens
барбарис звичайний	Berbēris vulgaris	barberry vulgar
барвінок малий	Vinca minor	vinca
блекота, німиця	Hyoscyāmus, i m	henbane
блекота чорна, зубовник, собачий мак	Hyoscyāmus niger	black henbane
блювотний горіх	Nux vomica, semen Strychni	strychnine
беладона, красавка	Belladonna, ae f	deadly naughtshade
береза біла	Betula alba	birch
борошно	farina, ae f	flour
борошно пшеничне	farina Tritīci	wheat flour
борошно рисове	farina Oryzae	cones
бобівник, трилисник	Menyanthes, ĭdis f	bog bean
бобівник трилистий	Menyanthes trifoliata	buck-bean
брикет кореневищ і коренів оману	briquetum rhizomātum et radicum Inulae	briquet of rhizone and roots of nard
брикет кореневищ з коренями валеріани	briquetum rhizomātum cum radicibus Valerianae	briquet of rhizone and roots of valerian
брикет кореневища перстача	briquetum rhizomātis Tormentillae	briquet of rhizone of blood-root
брикет листя брусниці	briquetum foliōrum Vitis idaeae	briquet of the foliage of cowberry
брикет листя кропиви	briquetum foliōrum Urtīcae	briquet of the foliage of nettle
брикет листя подорожника великого	briquetum foliōrum Plantaginis majōris	briquet of the foliage of plantain
брикет листя сени	briquetum foliōrum Sennae	briquet of the foliage of senna
брикет листя евкаліпта	briquetum foliōrum Eucalypti	briquet of the foliage of eucalyptus
брикет ниркового чаю	briquetum foliōrum Orthosiphōnis	briquet of renal tea
брикет трави материнки	briquetum herbae Origani	briquet of origan
брикет трави звіробою	briquetum herbae Hyperīci	briquet of John's-wood

брикет трави череди	briquetum herbae Bidentis	briquet of horsetail
брикет хвоща польового	briquetum Equiseti arvensis	briquet of beggar's-ticks
брунька	gemma, ae f	oculus / button
бруньки берези	gemmae Betūlae	birch oculus
бруньки соснові	gemmae Pini	pine oculus
бруньки тополі	gemmae Popūli	poplar oculus
брусниця звичайна	Vitis idaea	foxberry
бузина	Sambūcus, i f	elder
бузина чорна	Sambūcus nigra	black elder
бульба	tuber, ěris n	tuber
бульбоцибулина пізньоцвіту свіжа	bulbotuber Colchīci recens	tuber of colchicum fresh
бульба з коренями стефанії	tubera cum radicibus Stephaniae	tuber of stephania roots
бутони софори японської	alabastra Sophōrae japonīcae	buds of japanese sophora
В		
валеріана	Valeriāna, ae f	valeriān
валеріана лікарська	Valeriāna officinālis	heliotrope
вахта трилиста	Trifolium fibrinum	Trefoil aquatic
великоголовник сафролоподібний, маралова трава	Leuzea carthamoīdis	Carthamoīd Leuzea
відвар	decoctum, i n	infusion
відвар бруньок сосни	decoctum gemmārum Pini	infusion of pine buds
відвар евкомії	decoctum corticis Eucommiae	infusion of eucommia cortex
відвар корневищ глечиків жовтих, латаття жовтого, жовтої водяної лілії	decoctum rhizomātum Nuphāris lutei	infusion of spatterclock rhizome
відвар корневищ перстачу, гусячих лапок	decoctum rhizomātum Tormentillae	infusion of silverweed rhizome
відвар остудника	decoctum herbae Herniariae	infusion of rupturewart
відвар коренів мильнянки	decoctum radicū Saponariae	infusion of the soapwort roots
відвар коренів родовика, стягникрова	decoctum radicū Sanguisorbae	infusion of burnet roots
відвар ягід ялівцю	decoctum baccārum Junipĕri	infusion of juniper bacca
відвар листя мучниці	decoctum foliōrum Uvae ursi	infusion of bearberry foliage
відвар листя сени	decoctum foliōrum Sennae	infusion of senna foliage
відвар кори жостеру проносного	decoctum corticis Rhamni cathartīcae	infusion of rhamni cathartica cortex
відвар кори крушини	decoctum corticis Frangulae	infusion of buckthorn cortex
відвар кори коренів барбарису	decoctum corticis radicū Berberīdis	infusion of root cortex barberry
відвар плодів жостеру	decoctum fructuum Rhamni cathartīcae	infusion of fruit rhamni
волошка	Centaurea, ae f	bluet
волошка синя	Centaurea cyanus	bluet
ведмеже вушко, мучниця	Uva ursi	bearberry
верба	Salix, ĩcis f	willow
вільха	Alnus, i f	alder
виноград, гроно винограда	Uva, ae f	uva
висушений	exsiccatu, a, um	dried
вичавлений	expressu, a um	squeezed
вишня (плід)	Cerasum, i n	cherry
вишня (дерево)	Cerasus, i f	cherry tree
вода гіркомигдалева	aqua Amygdalārum amarārum	amygdalate water
вовчуг	Ononis, ĩdis f	ononis
вовчуг польовий	Ononis arvensis	field ononis
вода	aqua, ae f	water

вода м'ятна	aqua Menthae	mint water
вода ромашкова	aqua Chamomillae	chamomile water
вода мигдалева	aqua Amygdalārum	almond water
вода троянди	aqua Rosae	rose water
вода м'яти перцевої	aqua Menthae piperītae	mind bitter water
вода кропу	aqua Foeniculi	dill water
вода чемерічна	aqua Veratri	veratri water
волоський кріп	Foeniculum vulgare	fennel
витяжка часнику спиртова	Alliisatum, i n	drawing of garlic alcohol
Г		
гарбуз	Cucurbīta, ae f	pumpkin
гірчак	Polygōnum, i n	knotweed
гірчак зміїний, зміїовик, ракові шийки	Polygōnum bistorta	serpentine knotweed
гірчак перцевий, водяний перець, собачий перець	Polygōnum hydropīper	pepper-plant
гірчичник	charta sinapismata	mustard plaster, sinapism
глечики жовті, латаття, водяна лілія жовта	Nuphar luteum	yellow lily
грицики звичайні	Bursa pastōris	blindweed
голівка, коробочка	caput, itis n	head
голівки (син. коробочки) маку снодійного	capita Papavēris somnifēri	poppy heads
горобина	Sorbus, i f	rowanberry
горицвіт весняний, адоніс	Adōnis vernalis	adonis
гірчиця	Sināpis, is f	mustard
гірчиця чорна	Sināpis nigra	black mustard
глід	Crataegus, i f	hawthorn
глід криваво-червоний	Crataegus sanguinea	hawthorn blood-red
горіх	nux, nucis f	nut
горіх блювотний, чилібуха	Nux vomīca	strychnine
горіх волоський (син. грецький)	Juglans, ndis f	nut
гранатник	Granatus, i f	pomegranate
гриб	fungus, i m	fungus
грижник, остудник	Herniaria, ae f	rupturewort
грицики звичайні	Bursa pastoris	blindweed
гусячі лапки	Potentilla anserina	cinquefoil
густиий	spissus, a, um	thick
губка	Spongia, ae f	sponge
Д		
дьоготь	pix liquida	tar / pitch
дьоготь березовий	pix Betulae liquida	birch tar
дьоготь сосновий	pix Pini liquida	pine tar
дьоготь ялівцю	pix Juniperi liquida	juniper tar
деревій	Millefolium, i n	milfoil
дерево гранатове	Punica granatum	balaustine tree
діоскорія кавказька	Dioscorea cuacasia	caucasian dioscorea
дуб звичайний	Quercus robur	oak / oak-wood
дурман, бодяк	Stramonium, i n	stramony
Е		
евкаліпт	Eucalyptus, i f	eucalyptus
евкаліпт попелястий	Eucalyptus cinerea	gum-tree
евкомія	Eucommia, ae f	eucommia
екстракт	extractum, i n	extract
екстракт блекоти сухий	extractum Hyoscyami siccum	henbane dry extract

екстракт валеріани	extractum Valerianae	valerian extract
екстракт валеріани густий	extractum Valerianae spissum	valerian thick extract
екстракт валеріани рідкий	extractum Valerianae fluidum	valerian fluid extract
екстракт водяного перцю рідкий	extractum Polygoni hydropiperis fluidum	pepper-plant fluid extract
екстракт глоду рідкий	extractum Crataegi fluidum	hawthorn fluid extract
екстракт горіха блювотного, чилібухи сухий	extractum Nucis vomicae siccum	strychnine dry extract
екстракт горищвіту весняного сухий	extractum Adonidis vernalis siccum	adonis dry extract
екстракт грициків звичайних рідкий	extractum Bursae pastōris fluidum	blindweed fluid extract
екстракт грициків звичайних сухий	extractum Bursae pastōris siccum	blindweed dry extract
екстракт гулявника струччатого рідкий	extractum Polygoni carnei fluidum	knotweed fluid extract
екстракт деревію рідкий	extractum Millefolii fluidum	milfoil fluid extract
екстракт евкомії рідкий	extractum Eucommiae fluidum	eucommia fluid extract
екстракт елеутерокока рідкий	extractum Eleutherococci fluidum	eleutherococcus fluid extract
екстракт жовтушника рідкий	extractum Erysimi fluidum	erysimum fluid extract
екстракт жостеру рідкий	extractum Frangulae fluidum	buckthorn fluid extract
екстракт жостеру імеретинського рідкий	extractum Frangulae imeretinae fluidum	bearwood fluid extract
екстракт жостеру ламкого сухий	extractum Frangulae siccum	beargood brittle extract
екстракт зайцегуба сухий	extractum Lagochilii siccum	lagochilus dry extract
екстракт змійовика	extractum Bistortae	bistorta extract
екстракт золотого кореня рідкий	extractum Rhodiolae fluidum	rhodiola fluid extract
екстракт іпекакуани, блювотного кореня	extractum Ipecacuanhae	ipepacuanha extract
екстракт каланхоє	extractum Kalanchoës	kalanchoe extract
екстракт калини рідкий	extractum Viburni fluidum	snowball fluid extract
екстракт калини звичайної рідкий	extractum Viburni opuli fluidum	guelder rose fluid extract
екстракт квітів цмину піщого рідкий	extractum florum Helichrysi arenarii fluidum	straw flower gritty fluid extract
екстракт квітів цмину піщого сухий	extractum florum Helichrysi arenarii siccum	straw flower dry extract
екстракт конвалії звичайної	extractum Convallariae majalis	may lily extract
екстракт конвалії сухий	extractum Convallariae siccum	may lily dry extract
екстракт кореня алтеї сухий	extractum radice Althaeae siccum	althea root dry extract
екстракт кореня солодки	extractum Glycyrrhizae, Liquiritiae	glycyrrhiza extract
екстракт красавки, беладони	extractum Belladonnae	belladonna extract
екстракт красавки, беладони густий	extractum Belladonnae spissum	belladonna thick extract
екстракт красавки, беладони сухий	extractum Belladonnae siccum	belladonna dry extract
екстракт кропиви густий	extractum Urticae spissum	nettle thick extract
екстракт кропиви рідкий	extractum Urticae fluidum	nettle fluid extract
екстракт кукурудзяних приймочок рідкий	extractum stigmatum Maydis fluidum	maize stigma fluid extract
екстракт кульбаби густий	extractum Taraxaci spissum	dandelion extract
екстракт левзеї рідкий	extractum Leuzeae fluidum	leuzea fluid extract
екстракт листя столітника	extractum foliorum Aloës	aloe leaf extract
екстракт листя магнолії великоквіткової рідкий	extractum foliorum Magnoliae grandiflorae fluidum	magnolia leaf fluid extract

екстракт` листя наперстянки сухий	extractum foliorum Digitalis siccum	digitalis dry extract
екстракт магнолії	extractum Magnoliae	magnolia extract
екстракт магнолії рідкий	extractum Magnoliae fluidum	magnolia fluid extract
екстракт марени красильної сухий	extractum Rubiae tinctorum siccum	madder dry extract
екстракт наперстянки	extractum Digitalis	digitalis extract
екстракт папороті чоловічої густий	extractum Filicis maris spissum	fern thick extract
екстракт папороті чоловічої ефірний	extractum Filicis maris aethereum	fern aetheric extract
екстракт пасифлори інкарнатної рідкий	extractum Passiflorae incarnatae fluidum	passionflower fluid extract
екстракт пасифлори рідкий	extractum Passiflorae fluidum	strychnine fluid extract
екстракт перцю стручкового густий	extractum Capsici spissum	pepper thick extract
екстракт плодів моркви дикої рідкий	extractum fructuum Dauci carotae fluidum	carrot wild fruit extract
екстракт полину густий	extractum Absinthii spissum	absinthe thick extract
екстракт ревеню сухий	extractum Rhei siccum	rhubarb dry extract
екстракт ріжків маткових	extractum Secalis cornuti	ergot extract
екстракт родовика рідкий	extractum Sanguisorbae fluidum	burnet fluid extract
екстракт сени сухий	extractum Sennae siccum	senna dry extract
екстракт собачої кропиви, пустирника рідкий	extractum Leonuri fluidum	motherwort fluid extract
екстракт солодкового кореня густий	extractum Glycyrrhizae spissum	glycyrrhiza root thick extract
екстракт солодкового кореня сухий	extractum Glycyrrhizae siccum	glycyrrhiza root dry extract
екстракт ставника сухий	extractum Leonticis siccum	leontic dry extract
екстракт столітника густий	extractum Aloës spissum	aloe thick extract
екстракт столітника рідкий	extractum Aloës fluidum	aloe fluid extract
екстракт столітника рідкий для ін'єкцій	extractum Aloës fluidum pro injectionibus	aloe fluid extract for injections
екстракт столітника сухий	extractum Aloës siccum	aloes dry extract
екстракт суплідь вільхи сухий (син. тхмелини)	extractum fructuum Alni siccum (syn. Tchemelini)	alder fruit dry extract
екстракт трави грициків звичайних рідкий	extractum herbae Bursae pastoris fluidum	blindweed herb fluid extract
екстракт трави материнки рідкий	extractum herbae Origāni fluidum	marjoram herb fluid extract
екстракт трави термопсису рідкий	extractum Thermopsidis fluidum	thermopsis herb fluid extract
екстракт трави термопсису сухий	extractum herbae Thermopsidis siccum	thermopsis herb dry extract
екстракт трилисника водяного густий	extractum Trifolii fibrini spissum	shamrock thick extract
екстракт хвойний натуральний	extractum Pini silvestris naturale	pine natural extract
екстракт хвойний у брикетах	extractum Pini silvestris in briketis	pine briquet extract
екстракт хвоща польового рідкий	extractum Equiseti arvensis fluidum	horsetail fluid extract
екстракт хмелевих шишок рідкий	extractum fructuum Lupuli fluidum	hop cone fluid extract
екстракт цмину піскового сухий	extractum Helichrysi arenarii siccum	straw flower dry extract
екстракт часника густий	extractum Alii sativi spissum	garlic thick extract
екстракт чебрецю борового рідкий	extractum Serpylli fluidum	brotherwort fluid extract

екстракт чебрецю звичайного рідкий	extractum Thymi fluīdum	thyme fluid extract
екстракт чистеця буквоцвітного	extractum Stachydis betonicaeflorae fluīdum	wounwort fluid extract
екстракт шипшини рідкий	extractum Rosae fluīdum	dog-rose fluid extract
еліксир	elixir, īris n	elixir
еліксир грудний	elixir pectorale	pectoral elixir
еліксир з екстрактом солодки (син. лакричного або грудного еліксиру)	elixir cum extracto Glycyrrhizae	glycyrrhiza elixir (syn. pectoral elixir)
емульсія насіння гарбуза	emulsum semīnum Cucurbītae	pumpkin seed emulsion
емульсія очищеного насіння гарбуза	emulsum semīnum Cucurbītae decorticatōrum	pumpkin seed prepared emulsion
емульсія насіння мигдаля	emulsum semīnum Amygdali	almond seed emulsion
емульсія алое, столітника (син. линименту алое)	emulsum Aloēs	aloe emulsion
емульсія рицинової олії	emulsum olei Ricīni	castor-oil emulsion
ескузан (син. екстракту з плодів кінського каштана)	Aescusan(um), Escusan(um)	chestnut extract
ефірний	aethereus, a, um	etheric
ефедра	Ephedra, ae f	ephedra
Ж		
женьшень	Panax ginseng	ginseng
живиця, терпентин	Terebinthina, ae f	turpentine
живокіст	Delphinium, i n	larkspur / delphinium
жито	Secale, is n	rye
жовтий	flavus, a, um; luteus, a, um	yellow
жовтозілля широколисте	Senecio platyphylloides	ragword / groundsel
жовтушник, свиріпа	Erysimum diffusum	spreading erysin
жостер	Rhamnus, i f	buckthorn
жостер імеретинський	Rhamnus imeretina	bearwood
жостер проносний, крушина	Rhamnus cathartica	waythorn
журавлина	Oxycoccus, i m	bog-berry
З		
зайцегуб	Lagochilus, i m	lagochil
зайцегуб п'янкий	Lagochilus inebrians	inebriate lagochil
заманиха, оплопанакс	Echinopanax, ācis n	oplopanax
заманиха висока	Echinopanax elatum	high oplopanax
збір	species, ei f	herborization
збір (у рецептурі вживається у множині)	species, erum f (plur.)	gather (in prescription)
збір апетитний	species ad appetitum	appetite gather
збір вітамінний	species vitaminicae	vitamin gather
збір вітрогінний	species carminativae	carminative gather
збір в'яжучий	species adstringentes	styptic gather
збір гіркий (син. збір для збудження апетиту)	species amarae	bitter gather
збір грудний	species pectorales	pectoral gather
збір для полоскання горла	species ad gargarismāta	gargle gather
збір для приготування мікстури за прописом М.Д. Здренка	species Zdenko pro praeparatione mixturae Zdenko	Zdenko mixture
збір для припарок	species ad cataplasmāta	cataplasm gather
збір жовчогінний	species cholagogae	bile provoking gather
збір заспокійливий	species sedativae	sedative gather
збір сечогінний	species diureticae	diuretic gather

збір полівітамінний	species polyvitaminicae	polyvitamin gather
збір потогінний	species diaphoreticae	diaphoretic gather
збір протиастматичний	species antiasthmaticae	antiasthmatic gather
збір протигеморойний	species antihaemorrhoidales	antihaemorrhoid gather
збір проносний	species laxantes	laxative gather
збір шлунковий	species gastricae	gastric gather
звичайний	communis, e; vulgaris, e	common
звіробій звичайний	Hypericum pefroratum	tutsan / hypericum
змійовик, ракові шийки	Bistorta, ae f	green marble
золототисячник	Centaurium, i n	centauria
золототисячник малий	Centaurium minus	mini centauria
зубрівка	Hierochloë, ës f	vanilla grass
I		
івка	Equisetum arvense	equisetum
іпекакуана, блювотний корінь	Ipecacuanha, ae f	ipecuanha
K		
кава арабська	cofea arabica	arab coffee
какао	Cacao	cacao
какао (рослина)	Theobrōma cacao	cacao tree
каланхое перисте	Kalanchoë, ës f	kalanchoe
календула, нагідки	Calendula, ae f	calendula
калина	Viburnum, i n	viburnum
калина звичайна	Viburnum opulus	guelder rose
камфора	Camphōra, ae f	camphor
камфора порошкова	Camphōra pulverāta	camphor powder
камфора терта	Camphōra trita	camphor grated
камфорний	camphorātus, a, um	camphor / sweet basil
капуста морська	Laminaria, ae f	sea-cabbage
картопля	Solanum tuberosum	potato
касія, сена	Cassia, ae f	senna
касія гостролиста	Cassia acutifolia	sharp senna
квасоля звичайна	Phaseolūm, i n	haricot
квітка	flos, floris m f	flower
квітки, квіти	flores, um (pl.)	bloom
квітки арніки (гірської)	flores Arnicae (montanae)	arnica bloom (highland)
квітки бузини (чорної)	flores Sambūci (nigrae)	elder (black) flower
квітки волошки (синьої)	flores Centaureae (cyani)	knapweed (bluet) flower
квітки гануса	flores Anisi	anise flower
квітки глоду	flores Crataegi	haw bloom
квітки деревію	flores Millefolii	milifoil flowers
квітки і листя зайцегуба, лагохілуса	flores et folia Lagochili	lagochil flowers and leaves
квітки календули, нагідків	flores Calendūlae	flowers of calendula
квітки лагохілуса, зайцегуба п'яного	flores Lagochili inerbriantis	flowers of heady lagochil
квітки липи	flores Tiliae	flowers of linden
квітки маку снодійного	flores Papavēris somnifēri	bloom of poppy
квітки пижми	flores Tanacēti	flowers of tansy
квітки полину цитварного	flores Cinae	santonica flowers
квітки ромашки	flores Chamomillae	flowers of chamomile
квітки ромашки далматської	flores Pyrethri cinerariifolii	chamomile flowers pyrethrum
квітки ромашки кавказької	flores Pyrethri carnei	wild chamomile
квітки ромашки порошкові	flores Chamomillae pulverati	powder of chamomile flowers
квітки ромашки порошкові висушені	flores Chamomillae pulverati exsiccati	dried powder of chamomile flowers

квітки цмину піскового	flores Helichrysi arenarii	everlasting flower
квітки цмину піскового висушені	flores Helichrysi arenarii exsiccati	dried everlasting flower
квітки цмину піскового різано-пресовані	flores Helichrysi arenarii conciso-compressi	pressed everlasting flower
китятки	Polygala, ae f	polygala
китятки вузьколисті	Polygala tenuifolia	polygala with thin leaves
кмин	Carvi (невідм.)	caraway
краплі конвалієво-валеріанові	tinctura Convallariae et Valerianae	May-lily and valerian drops
краплі конвалієво-пустирникові	tinctura Convallariae et Leonūri	May-lily and motherwort drops
краплі м'ятні (син. настойки м'яти перцевої)	tinctura Menthae piperitae	mint drops
краплі нашатирно-ганусові	liquor Ammōnii anisātus	salmiac and anise drops
кендир конопляний	Apocynum cannabinum	dogbane hemp
коноплі	Cannābis, is f	hemp
коноплі індійські	Cannābis indica	Indian hemp
конвалія	Convallaria, ae f	May-lily / valley
конвалія травнева	Convallaria majalis	May-lily
кора	cortex, īcis m	cortex
кора верби	cortex Salicis	willow / osier cortex
кора вільхи	cortex Alni	alder cortex
кора гранатника	cortex Granati	pomegranate cortex
кора дуба	cortex Quercus	oak cortex
кора евкомії	cortex Eucommiae	eucommia cortex
кора жостеру проносного	cortex Rhamni catharticae	cortex of purgative rhamni
кора калини	cortex Viburni	viburnum cortex
кора калини подрібнена	cortex Viburni concisus	crushed viburnum cortex
кора коренів бавовника	cortex radicum Gossypii	cortex of cotton-plant roots
кора коренів барбарису	cortex radicum Berberidis	cortex of barberry roots
кора крушини	cortex Frangulae	buckthorn cortex
кора крушини висушена	cortex Frangulae exsiccatas	dried buckthorn cortex
кора обвійника	cortex Periplocae	cortex of periloca
кора хіни	cortex Chinae	bark cortex
корінь	radix, īcis f	root
корінь алтеї	radix Althaeae	root of althae / althea
корінь алтеї нечищений	radix Althaeae cruda	root of althea crude
корінь аралії маньчжурської	radix Araliae mandshuricae	root of hercules/ club
корінь барбарису (звичайного)	radix Berberidis (vulgaris)	barberry root
корінь блювотний	radix Ipecacuanhae	vomitve root
корінь валеріани	radix Valerianae	valerian root
корінь валеріани різаний	radix Valerianae concisa	valerian root cutted
корінь вовчуга	radix Ononidis	rest-harrow root
корінь женьшеню	radix Ginseng	ginseng root
корінь іпекакуани	radix Ipecacuanhae	ipecacuanha root
корінь красавки	radix Belladonnae	belladonna root
корінь кульбаби	radix Taraxāci	dandelion root
корінь кульбаби з травою	radix Taraxāci cum herba	dandelion root with herb
корінь левзеї	radix Leuzeae	leuzea root
корінь лопуха	radix Bardanae	burdock root
корінь мильянки	radix Saponariae	soapy root
корінь оману	radix Inulae	nard root
корінь переступня білого	radix Bryoniae albae	white bryonia root
корінь ревеня	radix Rhei	rhubarb root
корінь родовика, стягникрова	radix Sanguisorbae	burnet root
корінь синюхи	radix Polemonii	Jacob's-ladder root

корінь солодки, лакричний корінь	radix Glycyrrhizae, Liquiritiae	glycyrrhiza root
корінь шоломниці	radix Scutellariae	scutellaria root
корінь шавлю кінського	radix Rumicis conferti	sorrel / dock root
коріандр	Coriandrum, i n	coriander
кореневище	rhizōma, ātis n	rhizome
кореневище айра, лепехи	rhizōma Calami	calamus rhizome
кореневище айра порошокване	rhizōma Calami pulveratum	powder of calamus rhizome
кореневище бадану	rhizōma Bergeniae	bergenia rhizome
кореневище валеріани	rhizōma Valerianae	valeriana rhizome
кореневище глечиків жовтих, латаття жовтого, жовтої водяної лілії	rhizōma Nuphāris lutei	nenuphar yellow rhizome
кореневище зміїовика	rhizōma Bistortae	green-marble rhizome
кореневище перстача, гусячих лапок	rhizōma Tormentillae	tormentil rhizome
кореневище півника жовтого	rhizōma Irīdis pseudacori	iris yellow rhizome
кореневище родовика	rhizōma Sanguisorbae	burnet rhizome
кореневище синюхи	rhizōma Polemonii	Jacob's-ladder rhizome
кореневище шоломниці	rhizōma Scutellariae	rhizome of scutellaria
кореневище щитника чоловічого, папороті	rhizōma Filicis maris	fern rhizome
кореневище і корінь елеутерокока	rhizōma et radix Eleutherococci	eleutherococc rhizome and root
кореневище і корінь півонії незвичайної	rhizōma et radix Paeoniae anomalae	rhizome and root of evasine peony
кореневище і коріння барвінку прямого	rhizōma et radīces Vincae erectae	rhizome and root of vinca
кореневище і коріння марени	rhizōma et radīces Rubiae	madder rhizome and root
кореневище з корінням валеріани	rhizōma cum radicibus Valerianae	rhizome and root of valeriana
кореневище з корінням діоскорей кавказької	rhizōma cum radicibus Dioscoreae caucasicae	dioscorea rhizome and root
кореневище з корінням жовтозілля ромболистого	rhizōma cum radicibus Senecionis rhombifolii	ragwort rhizome and root
кореневище з корінням заманихи	rhizōma cum radicibus Echinopanācis	echinopanāc rhizome and root
кореневище з корінням подофілу	rhizōma cum radicibus Podophilli	may apple rhizome and root
кореневище з корінням родіоли рожевої	rhizōma cum radicibus Rhodiolae roseae	rhodiola rhizome and root
кореневище з корінням родовика, стягникрова	rhizōma cum radicibus Sanguisorbae	burnet rhizome and root
кореневище з корінням синюхи	rhizōma cum radicibus Polemonii	Jacob's-ladder rhizome and root
кореневище з корінням циміцифуги даурської	rhizōma cum radicibus Cimicifugae dahuricae	cimicifuga rhizome and root
кореневище з корінням чамерника	rhizōma cum radicibus Hellebōri	hellebore rhizome and root
кореневище з корінням чемериці	rhizōma cum radicibus Verātri	hellebore rhizome and root
красавка, беладона	Belladonna, ae f	belladonna
кріп	Foeniculum, i n	fennel / dill
кріп запашний, копрій	Anethum graveolens	aroma fennel
кріп звичайний, фенхель звичайний	Foeniculum vulgare	dill / fennel
кропива	Urtīca, ae f	nettle

кропива дводомна	<i>Urtica dioica</i>	two-fold nettle
крохмаль	<i>amylum, i n</i>	starch
крохмаль картопляний	<i>amylum Solani</i>	farina
крохмаль кукурудзяний	<i>amylum Maýdis</i>	cornstarch / cornflour
крохмаль пшеничний	<i>amylum Tritici</i>	wheaten starch
крохмаль рисовий	<i>amylum Orýzae</i>	rice starch
крушина	<i>Frangula, ae f</i>	bearwood
крушина ламка	<i>Frangula alnus</i>	buckthorn
кульбаба	<i>Taraxacum, i n</i>	dandelion
кульбаба лікарська	<i>Taraxacum officinale</i>	taraxacum
кукурудза, маїс	<i>Mays, ýdis f</i>	maize
кукурудзяні рільця	<i>stigmata Maýdis</i>	corn silk
Л		
лаванда (колосова)	<i>Lavandula (spica)</i>	lavender (spike)
лавр	<i>Laurus, i f</i>	bay laurel
лавр камфорний, камфорне дерево	<i>Cinnamomum camphora</i>	laurel
лакриця	<i>Liquirita, ae f</i>	licorice
левзея, оленяча трава	<i>Leuzea, ae f</i>	leuzea
лимон (дерево)	<i>Citrus, i f</i>	lemon
лимон (плід)	<i>Citrum, i n</i>	lemon
лимонник	<i>Schizandra, ae f</i>	schizandra
лимонник китайський	<i>Schizandra chinensis</i>	china schizandra
липа	<i>Tilia, ae f</i>	linden
листок	<i>folium, i n</i>	leaf
листок барбарису звичайного	<i>folium Berberidis vulgaris</i>	leaf of vulgar barberry
листок беладони	<i>folium Belladonnae</i>	leaf of belladonna
листок блекоти	<i>folium Hyoscyami</i>	leaf of henbane
листок бобівника трилистого	<i>folium Menyanthidis trifoliatae</i>	leaf of shamrock
листок брусниці, брусничника	<i>folium Vitis idaeae</i>	leaf of cowberry
листок ведмежого вушка	<i>folium Uvae ursi</i>	leaf of bear's ear
листок дурману	<i>folium Stramonii</i>	leaf of stramony
листок евкаліпта	<i>folium Eucalypti</i>	leaf of eucalyptus
листок евкаліпта пруткового	<i>folium Eucalypti viminalis</i>	leaf of rod-like eucalyptus
листок касії	<i>folium Cassiae, Sennae</i>	leaf of cassia / senna
листок катарантуса рожевого	<i>Catharanthi rosei</i>	leaf of rosy cathaxanti
листок копитняка європейського свіжий	<i>folium Asari europaei recens</i>	leaf of coltsfoot
листок кремені гібридної, білокопитника	<i>folium Petasitis hibrīdi</i>	leaf of butterbur
листок кропиви	<i>folium Urticae</i>	leaf of nettle
листок лаконоса американського	<i>folium Phytolaccae americānae</i>	leaf of pokeweed
листок магнолії великоквіткової	<i>folium Magnoliae grandiflōrae</i>	leaf of magnolia
листок мати-й-мачухи	<i>folium Farfarae</i>	leaf of fartarae
листок мати-й-мачухи різано-пресований	<i>folium Farfarae conciso-compressum</i>	leaf of compressed fartarae
листок мімози соромливої свіжий	<i>folium Mimosae peducuae recens</i>	leaf of humble plant
листок м'яти перцевої	<i>folium Menthae piperitae</i>	leaf of peppermint
листок м'яти перцевої в порошку	<i>folium Menthae piperitae pulveratum</i>	leaf of peppermint (powder)
листок наперстянки, дигіталісу	<i>folium Digitalis</i>	leaf of digitalis
листок наперстянки пурпурової	<i>folium Digitalis purpureae</i>	leaf of purple digitalis
листок наперстянки шерстистої	<i>folium Digitalis lanatae</i>	leaf of comose digitalis
листок олеандра	<i>folium Oleandri</i>	leaf of oleander
листок олександрійський	<i>folium Sennae</i>	leaf of senna
листок омели білої свіжий	<i>folium Visci albi recens</i>	leaf of mistletoe (fresh)

листок ортосифона (<i>син.</i> ниркового чаю)	folium Orthosiphōni	leaf of orthosiphon (<i>syn.</i> nephritic tea)
листок подорожника великого	folium Plantaginis majōris	leaf of plantain
листок подорожника великого різаний	folium Plantaginis majōris concisum	leaf of plantain cutted
листок смоковниці звичайної	folium Ficus carīcae	leaf of fig tree
листок стеркулії	folium Sterculiae	leaf of sterculia
листок столітника деревидного свіжий	folium Aloës arborescentis recens	leaf of dendriform aloe (fresh)
листок столітника деревидного сухий	folium Aloës arborescentis siccum	leaf of dendriform aloe (dried)
листок суниці	folium Fragariae	leaf of hautbois
листок токсикодендрона свіжий	folium Toxicodendri recens	leaf of toxicodendron fresh
листок мучниці	folium Uvae ursi	leaf of foxberry
листок трилистника	folium Trifolii	leaf of shamrock
листок унгернії Віктора різаний	folium Ungerniae Victoris concisum	leaf of ungerניה Victor cutted
листок харга кущового	folium Tomphocarpi fruticosi	leaf of tomphocarpus
листок шавлії	folium Salviae	leaf of salvia
лікоподій	Lycopodium, i n	lycopodium
лінімент столітника	linimentum Aloës	aloe liniment
лінімент скипидарний складний	linimentum Olei Terebinthinae compositum	turmentinous liniment compound
лінімент перцевий	linimentum Capsici	pepper liniment
лобелія	Lobelia, ae f	lobelia
лобода	Chenopodium, i n	chenopodium
лопух	Lappa, ae f	burdock
луб оксамитовий амурський	Phellodendri amurensis	liber amur cork tree
льон	Linum, i n	fibreflax
льон звичайний	Linum usitatissimum	crown flax
М		
магнолія великоквіткова	Magnolia grandiflora	magnolia
мазь каланхое	unguentum Kalanchoës	ointment of kalanchoe
мазь “Календула”	unguentum “Calendula”	ointment “Calendula”
мак	Papāver, ěris n	poppy
мак снодійний	Papāver somnifěrum	poppy
малина	Rubus idaeus	raspberry
мальва лісова	Malva silvestris	mallow
марена красильна	Rubia tinctōrum	madder
масло (олія) анісове	oleum Anisi	anise oil
масло арахісове	oleum Arachidis	peanut oil
масло берести (<i>син.</i> березової смоли)	oleum Rusci (<i>syn.</i> Pix liquida Betulae)	bark oil
масло гвоздичне	oleum Caryophylli	carnation oil
масло гірких мигдалів	oleum Amygdalārum amarārum	almond oil
масло гірчичне ефірне	oleum Sināpis aethereum	mustard aether oil
масло какао	oleum Cacao	cacao oil
масло (олія) касторове	oleum Ricini	castor oil
масло коріандрове	oleum Coriandri	coriander oil
масло кунжутне	oleum Sesāmi	sesame oil
масло лавандове	oleum Lavandulae	levander oil
масло лимонне	oleum Citri	lemon oil
масло м'яти перцевої	oleum Menthae piperītae	peppermint oil
масло обліпіхи	oleum Hippophaës	sea bucktorn oil
материнка	Origānum vulgare	origan

маточні ріжки	Secale cornūtum	ergot
мати-й-мачуха	Fanfāra, ae f	fanfara
медунка, легенева трава	Pulmonatia, ae f	pulmonatia (herb)
меліса, медова трава	Melissa, ae f	common balm
мигдаль гіркий	Amygdālus amara	bitter almond
мигдаль (дерево)	Amygdālus, i f	almond tree
мигдаль (плід)	Amygdāla, ae f	almond
мильнянка	Saponaria, ae f	soapwort
м'ята	Mentha, ae f	mint
м'ята перцева	Mentha piperīta	peppermint
мюрель	Murēlum, i n	murelum
Н		
наперстянка	Digitalis, is f	digitalis
насіння	semīna, um n (<i>plur.</i>)	seed
насіння гарбуза	semīna Cucurbītae	pumpkin seed
насіння гірчиці	semīna Sināpis	mustard seed
насіння какао	semīna Cacao	cacao seed
насіння лимонника	semīna Schizandrae	schizandra seed
насіння льону	semīna Lini	flax seed
насіння строфанту	semīna Strophanthi	strophantum seed
насіння чилібухи (<i>син. бловотні горіхи</i>)	semīna Strychni	strychnine seed
настій валеріани	infūsum Valerianae	valerian infusion
настій водний з листя наперстянки	infūsum foliōrum Digitalis aquosum	digitalis aquatic infusion
настій іпекакуани	infūsum Ipecacuanhae	ipecac infusion
настій листя евкалипта	infūsum foliōrum Eucalypti	eucalyptus leaf infusion
настій листя мучниці	infūsum foliōrum Uvae ursi	bearberry leaf infusion
настій листя м'яти перцевої	infūsum foliōrum Menthae piperitae	peppermint leaf infusion
настій листя шавлії	infūsum foliōrum Salviae	sage leaf infusion
настій олександрійського листя складний	infūsum Sennae compositum	senna composed infusion
настій трави астрагалу	infūsum herbae Astragali pubiflōri	astragalus infusion / tea
настій трави горицвіту весняного	infūsum herbae Adonidis vernalis	adonis infusion
настій трави деревію	infūsum herbae Millefolii	milfoil herb infusion
настій трави живокосту	infūsum herbae Delphinii	delphinium herb infusion
настій трави золототисячника	infūsum herbae Centaurii	centaurium herb infusion
настій трави собачої кропиви	infūsum herbae Leonūri	matherwort herb infusion
настій трави хвоща	infūsum herbae Equisēti	equisetum herb infusion
настій трави чебрецю	infūsum herbae Serpylli	brotherwort herb infusion
настій трави чистотілу	infūsum herbae Chelidonii	celandine herb infusion
настій трави та кореня чистотілу	infūsum herbae et radicis Chelidonii	celandine herb and root infusion
настій шишок хмлію	infūsum strobilōrum Lupuli	hop cone infusion
настій ягід ялівцю	infūsum baccārum Junipēri	juniper berry infusion
настойка алое	tinctura Aloēs	aloe tincture
настойка аралії	tinctura Araliae	spikenard tincture
настойка арніки	tinctura Arnīcae	arnica tincture
настойка арніки гірської	tinctura Arnīcae montanae	arnica higland tincture
настойка беладони	tinctura Belladonnae	belladonna tincture
настойка березового гриба-чаги	tinctura Fungi betulini	birchen fungus tincture
настойка валеріани	tinctura Valerianae	valeriana tincture
настойка валеріани ефірна	tinctura Valerianae aetherae	valeriana aether tincture
настойка великоголовника	tinctura Leuzeae carthamoidis	leuzea tincture

сафлоровидного, левзеї		
настойка вовчуга	tinctura Ononidis	rest-harrow tincture
настойка вовчуга польового	tinctura Ononidis arvensis	rest-harrow wild tincture
настойка глоду	tinctura Crataegi	hawthorn tincture
настойка горіха блювотного	tinctura Nucis vomicae (tinctura Strychni)	strychnine tincture
настойка гусячих лапок, перстача гусячого	tinctura Tormentillae	silverweed tincture
настойка евкаліпта	tinctura Eucalypti	eucalyptus tincture
настойка евкомії	tinctura Eucommiae	eucommia tincture
настойка ехінопанакса високого	tinctura Echinopanacis altae	echinopanacis stiff tincture
настойка ехінопанакса, заманихи	tinctura Echinopanacis	echinopanacis tincture
настойка женьшеню	tinctura Ginseng(i)	ginseng tincture
настойка зайцегуба	Tinctura Lagochili	lagochilium tincture
настойка зайцегуба п'яного	tinctura Lagochili inebriantis	ladochilium heady tincture
настойка звіробою	tinctura Hyperici	hypericum tincture
настойка золототисячника	tinctura Centaurii	centaurium tincture
настойка іпекакуани	tinctura Ipecacuanhae	ipecuanha tincture
настойка календули	tinctura Calendulae	calendula tincture
настойка кореневищ з корінням валеріани свіжих	tinctura rhizomatum cum radicibus Valerianae recentium	valerian root and rhizome tincture
настойка кореневищ з корінням ехінацеї пурпурової свіжих	tinctura rhizomatum cum radicibus Echinaceae recentium	echinacea rhizome and root tincture
настойка конвалії	tinctura Convallariae	valley tincture
настойка конвалії справжньої	tinctura Convallariae majalis	May-lily tincture
настойка лимонника	tinctura Schizandrae	shizandre tincture
настойка лимонника китайського	tinctura Schizandrae chinensis	China shizandre tincture
настойка листя барбарису звичайного	tinctura foliorum Berberidis vulgaris	barberry leaf tincture
настойка листя мімози соромливої свіжого	tinctura foliorum Mimosae pudicae recentium	humble plant tincture
настойка м'яти перцевої	tinctura Menthae piperitae	peppermint tincture
настойка м'ятна	tinctura Menthae	mint tincture
настойка обвійника	tinctura Periplocae	periploca tincture
настойка опіуму проста	tinctura Opii simplex	opium tincture
настойка перцю стручкового	tinctura Capsici	pepper / capsicum tincture
настойка півонії	tinctura Paeoniae	peony tincture
настойка плодів айланта	tinctura fructuum Ailanthi	ailanthus tincture
настойка плодів лимонника	tinctura fructuum Shizandrae	shizandra fruit tincture
настойка подорожника	tinctura Plantaginis	plantain tincture
настойка полину	tinctura Absinthii	absinthe tincture
настойка пустинника, собачої кропиви	tinctura Leonuri	matherwort tincture
настойка рутвиці смердючої	tinctura Thalictri foetidi	thalictrum tincture
настойка ревеню	tinctura Rhei	rhubarb tincture
настойка сабура, столітника	tinctura Aloës	aloe tincture
настойка софори японської	tinctura Sophorae japonicae	sophora japonic tincture
настойка стеркулії	tinctura Sterculiae	sterculia tincture
настойка строфанту	tinctura Strophanthi	strophantum tincture
настойка трави аконіту свіжої	tinctura herbae Aconiti recentis	aconite herb tincture
настойка трави золототисячника	tinctura herbae Centaurii	centaurium herb tincture
настойка циміцифуги, клопогону даурського	tinctura Cimicifugae dahuricae	cimicifuga tincture
настойка чемериці	tinctura Veratri	veratrum tincture
настойка часника	tinctura Allii sativi	garlic tincture

настойка шавлії	tinctura Salviae	salvia tincture
настойка шоломниці	tinctura Scutellariae	scutellaria tincture
настойка з листя евкаліпта	tinctura e foliis Eucalypti	eucalyptus leaf tincture
нагідки лікарські, календула	Calendula, ae f	calendula
O		
обвійник звичайний	Periplōca graeca	periploca simple
обліпиха	Hippophaë, ës f	sea bucktorn
обліпиха крушиноподібна, жостероподібна	Hippophaë rhamnoides	buckthorn
облатки з пшеничного борошна	oblatae e farīna Or̄yzae	cachet of wheat flour
овес	Avēna, ae f	oat
олеандр	Oleander, dri m	oleander
олія бавовникова	oleum Gossypii	cotton-plant oil
олія блекоти	oleum Hyoscyāmi	hyoscyamum oil
олія евкаліпта	Oleum Eucalypti	eucalyptus oil
олія лляна	oleum Lini	flax oil
олія маслинова	oleum Olivārum	olive oil
олія мигдалева	oleum Amygdalārum	almond oil
олія персикова	oleum Persicōrum	peach oil
олія обліпихова густа	oleum Hippophaës spissum	sea-bucktorn thick oil
олія соняшникова	oleum Helianthi	sunflower oil
олія рицинова, масло касторове	oleum Ricīni	castor oil
олія розмаринова	oleum Rosmarini	rosemary oil
олія терпентинова очищена	oleum Terebinthinae rectificatum	pure turpentine oil
олія тїманова	oleum Thymi	thymum oil
олія фенхельова, кріпова	oleum Foeniculi	fennel oil
олія цитварного полину	oleum Cinae	wormseed oil
олія шипшини (жирна)	Oleum Rosae (pingue)	briar oil
оливка, маслина (плід)	Oliva, ae f	olive
оман	Inula helenium	elecampane
ортосифон	Orthosiphōnum, i n	orthosiphonum
отавник (рослина)	Leontice, es f	leontice
П		
пагін	cormus, i m	shoot
пагони брусниці	turiones Vitis idaeae	cowberry shoot
пагони камфорного лавра	cormi (turiones) hinnamomi camphorae	camphora shoot
папороть чоловіча, щитник чоловічий	Dryopteris filix-mas	fern / shield-fern
пастернак	Pastināca, ae f	parsnip
пастернак посівний (рослина)	Pastinaca sativa	pastinaca sativa
перець	Piper, ëris n	pepper
перець водяний	Polygōnum hydropīper	pepper-plant
перець стручковий	Capsicum, i n	paprika / capsicum
персик (дерево)	Persīca, ae f	peach
персик (плід)	Persicum, i n	peach
перцевий пластир	emplastrum Capsīci	pepper plaster
петрушка	Petroselinum, i n	parslay
пижмо	Tanacētum, i n	tansy
пізноцвіт	Colchicum, i n	colchicum
пізноцвіт осінній	Colchicum autoumnāle	hermodactyl
пізноцвіт розкішний	Colchicum speciōsum	colchicum great
плід	fructus, us m	fruit
плід айланта	fructus Ailanthi	ailanthus fruit
плід амї великої	fructus Ammi majōris	ammi great fruit

плід амі зубної	fructus Ammi visnāgae	ammi dental fruit
плід аморфи кущової	fructus Amorphae fruticosae	amorpha bushy fruit
плід анісу звичайного	fructus Anisi vulgaris	anis fruit
плід аронії чорноплідної, горобини чорноплідної свіжий	fructus Aroniae melanocarpae recens	chokeberry fruit
плід глоду	fructus Crataegi	hauthorn fruit
плід жостеру проносного	fructus Rhamni catharticae	rhamnus fruit
плід калини	fructus Viburni	viburnum fruit
плід кмину	fructus Carvi	caraway fruit
плід коріандра	fructus Coriandri	coriander fruit
плід кропу	fructus Anethi graveolentis	dill fruit
плід лимонника	fructus Schizandrae	schizandra fruit
плід малини	fructus Rubi idaei	raspberry fruit
плід моркви дикої	fructus Dauci carōtae	wild carrot fruit
плід обліпихи свіжий	fructus Hippophaës recens	sea buckthorn fruit fresh
плід пастернака посівного	fructus Pastinacae sativae	parsnip fruit
плід перцю стручкового	fructus Capsici	paprika fruit
плід перцю стручкового різаний	fructus Capsici concisus	capsicum cutted fruit
плід петрушки	fructus Petroselini	parsley fruit
плід суниці	fructus Fragariae	wild strawberry fruit
плід фенхеля	fructus Foeniculi	fennel fruit
плід черемхи звичайної	fructus Pruni padi	cherry fruit
плід чорниці	fructus Myrtilli	bilberry fruit
плід шипшини	fructus Rosae	wild rose fruit
плід ялівцю	fructus Junipëri	juniper fruit
плоди вільхи	fructus Alni	alder fruit
плоди глоду	fructus Crataegi	hauthorn fruits
плоди горобини сушеної	fructus Sorti exsiccāti	rowanberry fruits
плоди жостеру (син. плоди проносні)	fructus Rhamni catharticae	rhamnus fruits / purgative fruits
плоди і насіння лимонника китайського	fructus et semen Schizandrae chinensis	schizandra seed and fruit
подорожник, блошниця	Plantāgo, ĩnis f	plantain
подорожник великий	Plantāgo major	plantain great
полин гіркий	Absinthium, i n	absinthe
полин цитварний	Cina, ae f	santonica
померанець	Aurantium, i n	bitter orange
порошок гарбуза	pulvis Cucurbitae	pumpkin powder
порошок іпекакуани	pulvis Ipecacuanhae	ipecacuanha powder
порошок капусти морської	pulvis Laminariae saccharinae	laminaria powder
порошок кореневища й коренів валеріани	pulvis rhizomātis et radicūm Valerianae	valeriana rhizome and root powder
порошок кореня ревеня	pulvis radicis Rhei	rhubarb root powder
порошок кореня солодки складний	pulvis radicis Glycyrrhizae compositus	glycyrrhiza complex root powder
порошок листків дигіталісу	pulvis foliorum Digitalis	digitalis leaf powder
порошок насіння гарбуза	pulvis seminis Cucurbitae	pumpkin seed powder
порошок опію	pulvis Opii	opium powder
порошок ревеню	pulvis Rhei	rhubarb powder
порошок ріжок	pulvis Secalis cornuti	ergot powder
порошок сухоцвіту болотяного	pulvis herbae Gnaphalii uliginisi	cottonweed powder
порошок цибулі морської	pulvis bulbi Scillae	scilla powder
препарат із обліпиховою олією	praeparatum cum oleo Hippophaës	sea buckthorn oil
приймочка	stigma, ātis n	stigma
примула	Primula, ae f	primrose

пустирник, собача кропива	Leonūrus, i m	matherwort
пшениця	Tritīcum, i n	wheat
P		
ревінь	Rheum, i n	rhubarb
редька посівна	Raphānus sativus	summer-and-winter raddish
рис	Orŷza, ae f	rice
рисове борошно	farīna Orŷzae	rice flour
рицина	Ricīnus, i m	palmerist
ріжки маточні	Secale cornūtum	ergot horns
ріжки житніх ріжок штаму ерготаміну	cornua Secalis cornūti stamm Ergotamini	ergotoxinum horns strain
ріжки житніх ріжок штаму ерготоксину	cornua Secalis cornūti stamm Ergotoxini	ergotoxinum horns strain
родовик	Sanguisorba, ae f	burnet
родовик лікарський	Sanguisorba officinalis	burnet medicinal
ромашка	Chamomilla, ae f	chamomile
рута	Ruta, ae f	rue
C		
сабур, алое	Aloë, es f	aloe
свіжа зелена маса каланхое	cornua Kalanchoës recentia	kalanchoe green mass
сім'я	semen, ĩnis n	seed
сім'я блювотного горіха	semen Strychni	strychnum seed
сім'я гарбуза	semen Cucurbītae	pumpkin seed
сім'я гірчиці	semen Sināpis	mustard seed
сім'я джута	semen Corchori	jute seed
сім'я лимонника	semen Schizandrae	schizandra seed
сім'я льону	semen Lini	flax seed
сім'я мигдалю солодкого	semen Amygdāli dulcis	almond seed
сім'я подорожника блошиного	semen Plantaginis psyllii	plantain seed
сім'я строфанту	semen Strophanthi	strophantum seed
сім'я цитварного полину	semen Cinae	cina seed
сена, олександрійський лист	Senna, ae f	senna
синюха	Polemonium, i n	jacob's-ladder
синюха блакитна	Polemonium coeruleum	blue jacob's-ladder
сироп	sirūpus, i m	syrup
сироп алое деревовидного	sirūpus Aloës arborecentis	tree-like aloe syrup
сироп алое із залізом	sirūpus Aloës cum Ferro	ferro-aloe syrup
сироп алтеї	sirūpus Althaeae	althea syrup
сироп блювотного кореня	sirūpus radicis Ipecacuanhae	ipecacuanha root syrup
сироп плодів шипшини вітамінізований	sirūpus fructuum Rosae vitaminisatus	brian fruit syrup with vitamins
сироп вишневий	sirūpus Cerasi	cherry syrup
сироп із плодів шипшини	sirūpus e fructibus Rosae	brian fruit syrup
сироп іпекакуани, блювотного кореня	sirūpus Ipecacuanhae	ipecacuanha syrup
сироп кореня солодки	sirūpus radicis Glycyrrhizae	glycyrrhiza root syrup
сироп лакричного кореня (син. сироп кореня солодки)	sirūpus radicis Glycyrrhizae (syn. sirūpus radicis Liquiritiae)	glycyrrhiza root syrup
сироп малини	sirūpus Rubi idaei	raspberry syrup
сироп ревеню	sirūpus Rhei	rhubarb syrup
сироп солодковий (лакричний)	sirūpus Glycyrrhizae	glycyrrhiza syrup
сироп шипшини	Sirūpus Rosae	brian syrup
сік	succus, i m	juice
сік алое, столітника	succus Aloës	aloe juice
сік жовтушника розкидного	succus Erysīmi diffūsi	erysimum spreading juice

сік журавлини	succus Oxycocci	marchwort juice
сік з листків наперстянки іржавої	succus e foliis Digitalis ferrugineae	digitalis leaf juice
сік каланхое	succus Kalanchoës	kalanchoe juice
сік кореня беладони	succus radicis Belladonnae	belladonna root juice
сік лимонний	succus Citri	lemon juice
сік подорожника	succus Plantaginis	plantain juice
сік подорожника блошиного	succus Plantaginis psyllii	rib-wort juice
сік подорожника великого	succus Plantaginis majōris	plantain great juice
скипидар, терпентинна олія	oleum Terebinthinae	turpentine oil
скипидар очищений	oleum Terebinthinae rectificatum	turpentine purified
слива (дерево)	Prunus, i f	plum
слива (плід)	Prunum, i n	plum (fruit)
смородина	Ribes, is n	currant
смородина чорна	Ribes nigrum	blackcurrant
солодка	Glycyrrhiza, ae f	glycyrrhiza
солянка ріхтера (рослина)	Liquiritia, ae f	liquiritia
соняшник	Helianthus, i m	sun-flower
сосна	Pinus, i f	pine (tree)
софора товстоплідна	Sophōra, ae f	pagoda-tree
софора японська	Sophōra japonica	pagoda-tree japonica
спориш, гусятник	Polygōnum aviculare	door-weed
стебло	stipes, itis m	stem
стеркулія платанолиста (рослина)	Sterculia platanifolia	sterculia platan-leaf-like
стовбур	truncus, i m	trunk
стовпчики кукурудзи	styli Maÿdis	columella maize
стовпчики з приймочками кукурудзи різано-пресовані	styli cum stigmati Maÿdis conciso-compressi	columella maize with stigma cutted and pressed
стовпчики і приймочки кукурудзи	styli et stigmata Maÿdis	columella maize and stigma
страстоцвіт м'ясочервоний	Passiflora incarnata	passiflora / passionflower
строфант	Strophanthus, i m	strophantus
стручок	legūmen, inis n	follicle / husk
суниця	Fragaria, ae f	strawberry
сухоцвіт	Gnaphalium, i n	cottonweed
сухоцвіт, цмин	Helichrÿsum, i n	immortelle
сухоцвіт болотяний, драговинний	Gnaphalium uliginosum	cotton-weed
сухоцвіт пісковий	Helichrÿsum arenarium	stran-flower
сухоцвіт однорічний	Xeranthemum annum	gnaphalium fennish
T		
таблетки м'яти перцевої	tabulettae Menthae piperitae	peppermint tablets
терпентін	Terebinthina, ae f	turpentine
термопій	Thermopium, i n	thermopium
термопсис, мишатник	Thermopsis, idis f	thermopsis
тим'ян, чебрець	Thymus serpyllum	brotherwort
тим'ян звичайний	Thymus vulgaris	thyme
тирлич жовтий	Gentiana lutea	gentian
тополя	Populus, i m	poplar
трава	herba, ae f	herb
трава аконіту джунгарського свіжа	herba Aconiti soongorici recens	aconite herb (fresh)
трава алтеї	herba Althaeae	althea herb
трава астрагалу шерстистоквіткового	herba Astragali dasyanthi	astragalus locoweed herb
трава багна, багульника	herba Ledi palustris	labrador tea fennish herb
трава гірчаку перцевого, водяного перцю	herba Polygōni hydropipēris	pepper-plant herb
трава гірчаку печучуйного	herba Polygōni persicariae	lady's thumb herb

трава горицвіту весняного, чорногорки	herba Adonidis vernalis	adonis herb / pheasant's eye herb
трава грициків	herba Bursae pastōris	shepherd's purse
трава дельфінію сплутаного	herba Delphinii confusi	delphinium herb
трава деревію	herba Millefolii	milfoil herb
трава деревію подрібнена	herba Millefolii concisa	milfoil crushed herb
трава дриславця	herba Gratiolae	hedge-hyssop herb
трава ефедри	herba Ephedrae	ephedra herb
трава ефедри хвощової, ставчаку	herba Ephedrae equisetinae montanae	ephedra highland herb
трава жовтозілля широколистоного	herba Senecionis platyphylloidis	ragwort/groundsel herb
трава жовтушника	herba Erysīmi	erysimum herb
трава жовтушника сіруватого (розлогого)	herba Erysīmi canescentis	erysimum grey herb
трава звіробою	herba Hyperici	hypericum herb
трава звіробою проколотоного	herba Hyperici perforāti	hypericum perforated herb
трава золототисячника	herba Centaurii	centarium herb
трава івки польової	herba Equisēti arvensis	horsetail herb
трава івки різано- пресована	herba Equiseti concisocompressa	equisetum compressed herb
трава конвалії	herba Convallariae	lily of the walley herb
трава конвалії травневої	herba Convallariae majalis	May lily herb
трава красавки	herba Belladonnae	belladonna herb
трава материнки звичайної	herba Origāni vulgaris	origan herb
трава наперстянки вийчастої	herba Digitalis ciliatae	digitalis herb
трава осоки парвської	herba Caricis brevicollis	sedge/ling herb
трава остудника, грижника	herba Herniariae	rupturewort herb
трава очитку великого свіжа	herba Sedi maxīmi recens	golden tuft / golden-dust herb
трава пасифлори	herba Passiflorae	passion flower / passiflora herb
трава перстачу сребристого	herba Potentillae argenteae	potentilla herb
трава півонії незвичайної	herba Paeoniae anomalae	peony divergent herb
трава плауна-баранця	herba Selaginis seu herba Huperziae	moss hog-succory herb
трава подоржника блошиного свіжа	herba Plantaginis psyllii recens	plantain / ribwort herb
трава полину гіркого	herba Absinthii	absinthe herb
трава полину звичайного, чорнобильника	herba Artemisiae vulgaris	lady's-love herb
трава пустинника, собачої кропиви	herba Leonūri	matherwort herb
трава пустирника різано- пресована	herba Leonūri concisocopmpressa	matherwort compressed herb
трава рутвиці смердючої	herba Thalictri foetīdi	thalictrum foul herb
трава рутвиці малої	herba Thalictri minoris	thalictrum small herb
трава рути пахучої свіжа	herba Rutae graveolentis recens	rue fresh herb
трава синюхи блакитної	herba Polemonii coerulei	jacob's-ladder herb
трава софори товстоплідної	herba Sophorae pachycarpae	pagoda-tree (thick fruit) herb
трава спориша, гусятника	herba Polygōni avicularis	door-week herb
трава сушениці болотної	herba Gnaphalii uliginosi	cottonweed herb
трава сухоцвіту однорічного	herba Heranthermi annui	heranthernum herb
трава термопсису, мишатнику	herba Thermopsidis	thermopsis herb
трава тим'яну	herba Thymi	thyme herb
трава фіалки трицвітної різана	herba Violae tricolōris concisa	violet herb
трава чебрецю	herba Serpylli	serpylium herb
трава череди трироздільної	herba Bidentis tripartitae	beggar's-ticks herb

трава чистецю буквіцекольорового	herba <i>Stachysis betonicaeflorae</i>	wounwort herb
трава чистотілу	herba <i>Chelidonii</i>	celandine herb
трава чистотілу звичайного	herba <i>Chelidonii majōris</i>	celandine great herb
трава шавлії ефіопської	herba <i>Salviae Aethiopidis</i>	sage / salvia herb
трава якорців	herba <i>Fribuli</i>	fribulum herb
трава і корінь синюхи блакитної	herba et radix <i>Polemonii coerulei</i>	Jacob's badder herb and root
трагакант	<i>Tragacantha</i> , ae f	tragacanth
трифоль, бобівник трилистий, бобівник водяний	<i>Trifolium</i> , i n	shamcock
троянда голчаста	<i>Rosa acicularis</i>	echinated rose
троянда даурська	<i>Rosa dahurica</i>	dahurica rose
троянда корична	<i>Rosa cinnamomea</i>	cinnamomic rose
туріон, пагін	<i>turio</i> , onis f	shoot
Ф		
фіалка нічна	<i>Platanthera</i> , ae f	butterfly orchid
фіалка трикольорова	<i>Viola tricolor</i>	hearts ease /heart's ease
харг чагарниковий	<i>Gomphocarpus fruticosus</i>	gomphocarpus fruticous
хвойник	<i>Ephedra</i> , ae f	ephedra
хвоя сосни	<i>folia Pini</i>	pine needle
хіна	<i>China</i> , ae f	jesuit's bark
хміль	<i>Lupulus</i> , i m	hop
хмелеві шишки	<i>strobili Humuli lupuli</i>	hop cone
Ц		
цибулина	<i>bulbus</i> , i m	bulb
цибуля ведмежа	<i>Allium ursivum</i>	ramson
цибуля морська	<i>Scilla</i> , ae f (<i>bulbus Scillae</i>)	scilla bulb
цибуля ріпчаста	<i>Allium cera</i>	bulb onion
цибуля ріпчаста свіжа	<i>bulbus Allii cerae recens</i>	bulb onion fresh
пукровий сироп	<i>sirūpus Sacchāri</i>	sugar syrup
Ч		
чага, березовий гриб	<i>fungus betulinus</i>	birchen fungus
чай	<i>thea</i> , ae f	tea
чай заспокійливий	<i>species sedatīvae</i>	sedative tea
чай нирковий	<i>folium Orthosiphōnis</i>	nephric tea
часник	<i>Allium</i> , i n	garlic
часник городній	<i>Allium sativum</i>	pig garlic
часник свіжий	<i>bulbus Allii sativi recens</i>	fresh garlic
чебрець	<i>Thymus</i> , i m	thyme
чебрець	<i>Thymus serpyllum</i>	brotherwort
чемериця	<i>Veratrum</i> , i n	hellebore
череда	<i>Bidens</i> , ntis f	beggar's-ticks
череда трироздільна	<i>Bidens tripartīta</i>	beggar's-ticks
черемха звичайна	<i>Padus (Prunus) racemosa</i>	chokecherry
чилібуха, блювотний горіх	<i>Strychnos</i> , i f	strychnine
чистець	<i>Stachys betonicaeflora</i>	woundwort
чистотіл	<i>Chelidonium</i> , i n	celandine
чистотіл великий, звичайний	<i>Chelidonium majus</i>	celandine
чорниця	<i>Myrtillus</i> , i f	bilberry
Ш		
шавлія	<i>Salvia</i> , ae f	sage/salvia
шипшина	<i>Rosa</i> , ae f	doge-rose
шишка	<i>strobīlus</i> , i m	cone
шишки вільхи	<i>fructus Alni</i>	alder cone
шишки хмелю	<i>strobīli Lupūli</i>	hope cone

шоломниця байкальська	<i>Scutellaria baicalensis</i>	baical scutellaria
Я		
ягода	bacca, ae f	bacca
ягоди	baccae, arum (pl. f)	berries
ягоди бузини	baccae Sambūci	elder berries
ягоди бузини чорні	baccae Sambūci nigrae	bouree berries
ягоди калини	baccae Viburni	snowball berries
ягоди лимонника	baccae Schizandrae	schizandra berries
ягоди смородини чорної	fructus Ribis nigri	blackcurrant berries
ягоди суниці	baccae Fragariae	strawberries
ягоди суниці лісної	baccae Fragariae vercae	wild strawberries
ягоди черемхи	baccae Pruni racemosae	bird-cherry berries
ягоди чорниці	baccae Myrtilli	bilberry berries
ягоди ялівця	baccae Junipēri	juniper berries
ялівець, можевел	Junipērus, i f	juniper
ялівець звичайний	Junipērus communis	juniper ordinary

УКРАЇНО-ЛАТИНСЬКИЙ СЛОВНИК

А

аборт abortus, us m
абсцес abscessus, us m
автономный autonomicus, a, um
адонізид adonizīdum, i n
адреналін adrenalīnum, i n
аерозоль aërosōlum, i n
акрихін acrichīnum, i n
акроміальний acromialis, e
акроміон acromion, i n
акустичний acusticus, a, um
акушерський obstetricus, a, um
аліментарний alimentarius, a, um
алергічний allergicus, a, um
алкогольний alcoholicus, a, um
алоє aloë, ës f
алтея althaea, ae f
альвеола alveolus, i m
альвеолярний alveolaris, e
альтернуючий alternans, antis
амідопірин amidopyrīnum, i n
аміл amylium, i n
аміназин aminazīnum, i n
амніон amnion, i n
аморфний amorphus, a, um
ампіцилін ampicillinum, i n
ампула ampulla, ae f
ампулярний ampullaris, e
ампутація amputatio, ònis f
анальгін analgīnum, i n
анальний analis, e
анастомоз anastomōsis, is f
анатомічний anatomicus, a, um
ангіотензинамід angiotensinamidum, i n
аневризма aneurysma, ātis n
анемія anaemia, ae f
анестезин anaesthesīnum, i n
аніс anisum, i n
антибіотик antibioticum, i n
антисептичний antisepticus, a, um
аорта aorta, ae f
аортальний aorticus, a, um
апоморфін apomorphīnum, i n
апоневроз aponeurōsis, is f
апендикс appendix, icis f
апертура apertūra, ae f
аритмія arrhythmia, ae f
арніка arnica, ae f
арсеніт arsēnis, itis m
артеріальний arteriōsus, a, um

артеріовенозний arteriovenōsus, a, um
артерія arteria, ae f
асептично, в асептичних умовах aseptice
асистоія asystolia, ae f
аскорбіновий ascorbinicus, a, um
астенічний asthenicus, a, um
астма asthma, ātis n
астматичний asthmaticus, a, um
атеросклеротичний atheroscleroticus, a, um
атлант atlas, antis m
атонія atonia, ae f
атропін atropīnum, i n
атрофія atrophia, ae f
аускультація, вислуховування auscultatio,
ōnis f
афти aphthae, ārum f
афтозний aphthōsus, a, um
Ахілл, Ахіллес Achilles, is m
ацетат acētas, ātis m
ацетилсаліциловий acetylsalicylicus, a, um

Б

базиллярний basilaris, e
базис, основа basis, is f
бальзам balsānum, i n
барабан tympanum, i n
барабанний tympanicus, a, um
барбаміл barbamyllum, i n
барбітал barbitālum, i n
беладона, красавка belladonna, ae f
бензилпеніцилін benzylopenicillinum, i n
бензойний benzoicus, a, um
бензонафтол benzonaphtholum, i n
бичачий bovinus, a, um
бік, сторона latus, ēris n
білий albus, a, um
біліарний biliaris, e
білок albūmen, īnis n
біль dolor, ōris m
біфуркація, роздвоєння bifurcatio, ònis f
біцилін bicillinum, i n
бічний, колатеральний collateralis, e
бічний, латеральний lateralis, e
блок trochlea, ae f
блоковий, блокоподібний trochlearis, e
блукаючий migrans, antis; vagus, a, um
(нерв)
блювотний горіх strychnos, i m
борний boricus, a, um
борозна sulcus, i m

брильянтовий зелений *viride (is) nitens*
(ntis) n
брова *supercilium*, i n
бромід *bromidum*, i n
бромізовал *bromisovālum*, i n
бронх *bronchus*, i m
бронхіальний *bronchialis*, e
брунеоміцин *bruneomycinum*, i n
бутадіон *butadionum*, i n

В

в *in* (з Acc. й Abl.)
вагінальний *vaginalis*, e
вагітна *gravida*, ae f
вагітність *gravitas*, ātis f
важливіший, головний *cardinalis*, e
вазелін *vaselinum*, i n
вазографін *vasographinum*, i n
вазомоторний *vasomotorius*, a, um
валеріана *valeriana*, ae f
валідол *validolum*, i n
варикозний *varicosus*, a, um
вбитий *impactus*, a, um
вдавлення *impressio*, ōnis f
вегетативний *vegetativus*, a, um
везикулярний (що містить багато пухирців) *vesiculosus*, a, um
велика гомілкорова (великогомілкорова) кістка *tibia*, ae f
великий *magnus*, a, um (звичайний ступінь); *major, jus* (вищий ступінь)
великий корінний зуб, моляр *dens molaris*
великий мозок *cerēbrum*, i n
великий палець кисті *pollex*, ĩcis m
великий (перший) палець стопи *hallux*, ūcis m
великогомілковий *tibialis*, e
величина *magnitudo*, ĩnis f
вена *vena*, ae f
венозний *venosus*, a, um
веретеноподібний *fusiformis*, e
версія, поворот плода в матці *versio*, ōnis f
вертлюг *trochanter*, ēris m
вертлюгова западина *acetabulum*, i n
вертлюговий *trochantericus*, a, um
верхівка, кінчик *apex*, ĩcis m
верхній *superior*, ius
верхньощелепний *maxillaris*, e
верхня частина голови *sinciput*, ĩtis n
верхня щелепа *maxilla*, ae f
вершина, верх *vertex*, ĩcis m; *culmen*, ĩnis n
весняний *vernalis*, e

вестибулярний, присінковий *vestibularis*, e
взяти *recipio*, ěre 3
вивих *luxatio*, ōnis f
вигин *flexura*, ae f
видавати *do*, āre 1
видаватися, виступати *emineo*, ěre 2
використання див. застосування
вилиця *zygōma*, ātis n
вличний *zygomatīcus*, a, um
вилочкова залоза, тимус *thymus*, i m
вино *vinum*, i n
виносити *effero*, efferre
виносний *effrens*, entis
випадіння, пролапс (внутрішнього органа) *prolapsus*, us m
випадний *deciduus*, a, um
випинання див. дивертикул
виправляючий, коригуючий *corrigen*, entis
випрямляючий (м'яз) *erector*, ōris m
виразка *ulcus*, ěris n
виразковий *ulcerosus*, a, um
вирізка *incisura*, ae f
виростковий *condylaris*, e
виросток *condylus*, i m
вислуховування див. аускультация
вислуховувати *ausculto*, āre I
високий *altus*, a, um
вистукування див. перкусія
виступ *protuberantia*, ae f
виступаючий *eminens*, entis
виступаючий, що видається *prominens*, entis
висхідний *ascendens*, entis
вищий *maximus*, a, um
вия *pucha*, ae f
відвар *decoctum*, i n
відвідний (м'яз) *abductor*, ōris m
відвідний (нерв) *abdūcens*, entis
відводити *abdūco*, ěre 3
відмирання див. некроз
відросток *processus*, us m
відросток (ліктьовий) див. олекранон
відросток сліпої кишки див. апендикс
війчастий *ciliaris*, e
вік *aetas*, ātis f
вільний *liber*, ěra, ěrum
вінілін *vinylinum*, i n
вістря, стулка *cuspis*, ĩdis f
вісь *axis*, is m
вітамін *vitaminum*, i n
вказівний палець *index*, ĩcis m
включення *inclusio*, ōnis f

вкритий оболонкою obductus, a, um
власний proprius, a, um
внутрішні органи viscus, ěris n (у множині),
splanchnon, i
внутрішній internus, a, um
внутрішньосуглобовий intraarticularis, e
внутрішньочасточковий intralobularis, e
вода aqua, ae f
водний aquosus, a, um; hydricus, a, um
водопровід aq(a)eductus, us m
волоконистий див. фіброзний
волокно fibra, ae f
волосина capillus, i m
ворота porta, ae f
воротар pylorus, i m
воротарний pyloricus, a, um
вторинний secundarius, a, um
вуздечка frenulum, i n
вузликовий nodularis, e; nodosus, a, um
вузол nodus, i m
вужький angustus, a, um
вуса mustax, acis f
вухо auris, is f
вушна раковина auricula, ae f
вушний auricularis, e
вчитель magister, tri m
вчити doceo, ěre 2
вчитись, навчатись studeo, ěre 2

Г

гайморит haighmoritis, tidis f
галун alumen, ĩnis n (тільки в ед. ч.)
ганглії, нервовий вузол ganglion, i n
гарячка біла delirium tremens
гарячка, пропасниця febris, is f
гарячковий, пропасний febrilis, e
гастродуоденальний gastroduodenalis, e
гачкоподібний uncinatus, a, um
гачок hamulus, i m
гематоген haematogenum, i n
гемолітичний haemolyticus, a, um
геморагічний haemorrhagicus, a, um
генітальний, статевий genitālis, e
гепарин heparinum, i n
герпес (пухирцевий лишай) herpes, ětis m
гідробромід hydrobromidum, i n
гідройодид hydroiodidum, i n
гідрокарбонат hydrocarbōnas, ātis m i n
гідроксид hydroxĭdum, i n
гідролізін hydrolysinum, i n
гідротартрат hydrotartras, ātis m
гідрохлорид hydrochloridum, i n

гілка ramus, i m
гіперглікемічний hyperglykaemicus, a, um
гіпофіз, нижній мозкової придаток
hypophysis, is f
гіркий amarus, a, um
глаукома glaucōma, ātis n
глибокий profundus, a, um
глід crataegus, i f
гліцерин glycerinum, i n
гліцерофосфат glycerophosphas, ātis m
глотка pharynx, ngis m
глоточний pharyngēus, a, um
глюкоза glucosum, i n
глюконат glucōnas, ātis m
глутаміновий glutaminicus, a, um
гнилісний putridus, a, um
гній pus, puris n
гнійний purulentus, a, um; suppurativus, a,
um
голова, головка caput, ĩtis n
головка capitulum, i n
головка (клітора, статевого члена) glans,
ndis f
головний мозок encephalon, i n
головчастий capitatus, a, um
голос vox, vocis f
голосовий апарат glottis, itidis f
гомілка crus, cruris n
гомілковостопний talocruralis, e
горб tuber, ěris n
горбистість tuberositas, ātis f
горбок tuberculum, i n
горизонтальний horizontalis, e
горицвіт, адоніс Adonis, idis m, f
гортанний laryngēus, a, um
гортань larynx, ngis m
гострий acutus, a, um
готувати, приготувати paro, are 1; praeparo,
āre 1
грам gramma, ātis n
граміцидин gramicidinum, i n
гранула granulum, i n
гребінь, гребінець crista, ae f; pecten, ĩnis n
грибоподібний fungiformis, e
грижа hernia, ae f
гризовий hernialis, e
грудна клітка thorax, ācis m
грудний pectoralis, e; thoracicus, a, um
груднина sternum, i n
груди pectus, ěris n
грудочеревна перепона див. діафрагма
губа labium, i n

губний labialis, e
губчатий spongiōsus, a, um

Д

давати, видавати do, āre I
дактиноміцин dactinomycīnum, i n
дванадцятипала кишка duodēnum, i n
двоголовий biceps, cipītis
дворогий bicornis, e
двошлуночковий biventer, tra, trurn
дезоксикортикостерон
desoxycorticosteronum, i n
дельтоподібний deltoideus, a, um
дентин dentīnum, i n
день dies, ēi f, m
депресивний depressīvus, a, um
деревій millefolium, i n
дерево, древо arbor, ōris f
дерматол dermatolum, i n
деформуючий deformans, antis
дибазол dibazōlum, i n
дибіоміцин dibiomycīnum, n
дивертикул diverticūlum, i n
диетиловий diaethylīcus, a, um
диетилстильбестрол
diaethylstilboestrōlum, i n
диклоксацилін dicloxacillinum, i n
димедрол dimedrōlum, i n
диплое diploë, ës f
дипрофілін diprophyllīnum, i n
дисемінований disseminātus, a, um
диск discus, i m
дистальний distalis, e
дистильований destillātus, a, um
дитина infans, antis m, f
дифузний diffūsus, a, um
дихальне горло см. трахея
дихальний, респіраторний respiratorius, a,
um
дихлотіазид dichlothiazīdum, i n
діабет diabētes, ae m
діабетичний diabeticus, a, um
діагноз diagnōsis, is f
діазолін diazolinum, i n
діаметр diamēter, tri f
діастема diastēma, ātis n
діафрагма diaphragma, ātis n
діафрагмальний phrenicus, a, um (нерв);
diaphragmaticus, a, um
ділянка regio, ōnis f
діти infantes, ium m, f plur.
для pro (з Abl.); ad (з Acc.)

дно fundus, i m
до ad (з Acc.)
добре bene
доброякісний benignus, a, um
довгастиий oblongātus, a, um
довгастиий мозок medulla oblongāta
довгий longus, a, um
додавати addo, ěre 3
додатковий accessoriūsus, a, um
доза dosis, is f
доза добова pro die
доза разова pro dosi
долонний palmaris, e
допоміжний adjūvans, antis
дорсальний dorsalis, e
драбинчастий scalēnus, a, um
драже dragee (не відм.)
дрижання, тремор tremor, ōris m
дрібний subtilis, e
другий шийний хребець axis, is m
дуга arcus, us m
дугоподібний arcuātus, a, um

Е

евкаліпт eucalyptus, i f
екзема eszēma, ātis n
екстирпація (викорінення) exstirpatio, ōnis f
екстракт extractum, i n
емболія embolia, ae f
ембріон, зародок embryo, ōnis m
емульсія emulsum, i n
емфізема emphysēma, ātis n
ендемичний endemīcus, a, um
епілептичний epilepticus, a, um
епітелій epithelium, i n
епіфіз epiphysis, is f
епіфізарний epiphysialis, e
еритроміцин erythromycīnum, i n
естрадіол oestradiōlum, i n
етазол aethazōlum, i n
етакридин aethacridīnum, i n
етил aethylium, i n
етилморфін aethylmorphīnum, i n
етиловий aethylīcus, v, um
етинілестрадіол aethinylloestradiōlum, i n
еуфілін euphyllinum, i n
ефедрин ephedrīnum, i n
ефір, етер aether, ěris m
ефірний, етерний aethereus, a, um

Ж

жар calor, ōris m
желатиновий gelatinōsus, a, um

живіт abdomen, īnis n
жировий adipōsus, a, um
жити vivo, ēre 3
життя vita, ae f
жінка femīna, ae f
жіночий feminīnus, a, um
жовтий flavus, a, um
жовтяниця ictērus, i m
жовч fel, fellis n; bilis, is f; chole, es f
жовчний felleus, a, um (міхур):choledochus,
a, um (протока)
жувальний masseterīcus, a, um
жувальний м'яз massēter, ēris m

З

з cum (з Abl.)
завитка cochlea, ae f
завитковий cochlearis, e
завиток vortex, īcis m
завиток (задній край вушної раковини)
helix, īcis f
завіска velum, i n
загальний commūnis, e
заглиблення, кишеня recessus, us m
заглотковий retropharyngealis, e
загрожуючий immīnens, entis
задній прохід anus, i m
закис oxudulātus, a, um
закінчення, кінець terminatio, ōnis f
закінчувати finio, īre 4
залоза glandūla, ae f
замикальний, затульний obturatorius, a, um
запалення inflammatio, ōnis f
запальний inflammatorius, a, um
заплесно tarsus, i m
зап'ястний carpūs, a, um
зап'ясток carpus, i m
засіб remedium, i n
заслінка valvūla, ae f
заспокійливий sedatīvus, a, um
застійний congestīvus, a, um
застосовувати, використовувати adhibeo,
ēre 2
застосування, використання usus, us m
заціпеніння див. ступор
защемлення incarceration, ōnis f
збір species, ērum f (pl.)
звапнення calcificatio, ōnis f
звивина gyrus, i m
звичай mos, moris m
звіробій hyperīcum, i n
зв'язка ligamentum, i n

згинання flexio, ōnis f
згинач flexor, ōris m
згортання див. коагуляція
здоровий sanus, a, um
здоров'я salus, utis f; sanītas, ātis f
зелень virīde, is n
зерно granum, i n
з'єднання junctūra, ae f
з'єднувальний communicans, antis
зір visio, ōnis f; visus, us m
злорякісний malignus, a, um
змішаний mixtus, a, um
змішувати misceo, ēre 2
зморщений contractus, a, um
зморщуючий (м'яз) corrugātor, ōris m
зоб struma, ae f
зовнішній externus, a, um
зоровий optīcus, a, um
зоровий горбок thalāmus, i m
зуб dens, dentis m
зуб мудрості dens serotīnus
зубний, dentalis, e

І

ідіопатичний (особливий, незвичайний)
idiopathīcus, a, um
ін'єкція injectio, ōnis f
ізотонічний isotonicus, a, um
ікло dens canīnus
імпетиго impetīgo, īnis f
імплантація implantatio, ōnis f
ім'я nomen, īnis n
інгаляція inhalatio, ōnis f
інсулін insulinum, i n
інтермітуючий см. переміжний
інтерстиціальний, проміжковий
interstitialis, e
інтранатальний intranatalis, e
інфаркт infarctus, us t
інфекційний infectīōsus, a, um
інфекція infectio, ōnis f
істеричний hysterīcus, a, um
іхтіол ichthyōlum, i n

Й

йод iodum, i n
йодид iodīdum, i n

К

какао cacao n (не відм.)
календула, нагідки calendūla, ae f
калькульозний calculōsus, a, um
кальцифікація, звапніння calcificatio, ōnis f

камінь *calcūlus*, i m
камфора *samphōra*, ae f
кам'янистий *petrōsus*, a, um
канал *canālis*, is m
каналець *canalicūlus*, i m
канамицин *kanamycīnum*, i n
капілярний *capillaris*, e
капсула *capsūla*, ae f
карбонат *carbōnas*, ātis m
кардіовален *cardiovalēnum*, i n
карієс *caries*, ēi f
катаральний *catarrhalis*, e
кашель *tussis*, is f
квадратний *quadrātus*, a, um
квітка *flōs*, *floris* m
кесарів розтин *sectio caesarea*
кислота *acidum*, i n
киста *cysta*, ae f
кистозний *cystōsus*, a, um
кисть руки *manus*, us f
кишеня див. заглиблення
кишечнорозчинний *enterosolubilis*, e
кишка *intestīnum*, i n
кишковий *intestinalis*, e
кільце, колечко *anūlus*, i m
кінець *extremītas*, ātis f; *terminatio*, ōnis f;
 finis, is m
кінцівка *membrum*, i n
кінцевий мозг *telencephālon*, i n
кінчик див. верхівка, кон'юнктива
 conjunctīva, ae f
кіркова речовина див. кора
кістка *os*, *ossis* n
кістковий *osseus*, a, um
кістково-мозковий *medullaris*, e
кісточка, щиколотка *malleolus*, i m
кісточковий, щиколотковий *malleolaris*, e
клапан *valva*, ae f
клітина, комірка *cellūla*, ae f
клітинний *cellularis*, e
клиноподібний *sphenoidalis*, e
клубовий *iliācus*, a, um
клубово-підчеревний *iliohypogastricus*, a,
 um
клубок, гломус *glomus*; *ēris* n
клубочок *glomerulum*, i n (*glomerūlus*, i m)
ключиця *clavicūla*, ae f
ключичний *clavicularis*, e
кодеїн *codeīnum*, i n
кокарбоксілаза *cocarboxylāsum*, i n
коклюш *pertussis*, is f
колатеральний *collateralis*, e

коліка *colīca*, ae f
коліно *genu*, us n
колір *color*, ōris m
колоти *pungo*, ěre 3
колотий *punctus*, a, um
кома, непритомний стан *coma*, ātis n
комісура *comissūra*, ae f
комірка *cellūla*, ae f
конвалія *convallaria*, ae f
конвульсивний *convulsivus*, a, um
конкремент, камінь, пісок у порожнинах і
 тканинах *concrementum*, i n
констриктор (м'яз) *constrictor*, ōris m
контрактура, скорочення, зведення
 contractura, ae f
контузія, удар *contusio*, ōnis f
конусоподібний *conicus*, a, um
концентрований *concentrātus*, a, um
кора, кіркова речовина *cortex*, ĩcis m
коразол *corazolum*, i n
кордіамін *cordiamīnum*, i n
кордигіт *cordigītum*, i n
корінь, корінець *radix*, ĩcis f
корінець *radicūla*, ae f
корковий *corticatis*, e
кореневище *rhizōma*, ātis n
коронка *corona*, ae f
короста *scabies*, ēi f
короткий *brevis*, e
корируючий див. виправляючий
косий *obliquus*, a, um
ковадло, коваделко *incus*, ūdis f
кофеїн *coffeīnum*, i n
кофеїн-бензоат натрію *coffeinum (i)-natrii*
 benzoas(atis)
край *margo*, ĩnis m
крапля *gutta*, ae f
кропива *urtīca*, ae f
красавка *belladonna*, ae f
крохмаль *amylum*, i n
крижовий *sacer*, *era*, *crum* (кістка); *sacralis*,
 e
кривизна *curvatūra*, ae f
кристалічний *crystallisātus*, a, um;
 crystallīnus, a, um
кровоносний (судина) *sanguineus*, a, um
кров *sanguis*, ĩnis m
круглий (м'яз, зв'язка) *rotundus*, a, um:
 teres, *ētis*
круговий *orbicularis*, e
крушина *frangūla*, ae f
крило *ala*, ae f

крилоподібний pterygoideus, a, um
крильний alaris, e
кришка, покришка tegmen, ĩnis n
кришталік lens, lentis f
ксероформ хероformium, i n
кубоподібний cuboideus, a, um
кулька globūlus, i m
куприк соссух, ŷgis m; os соссŷgis
куприковий соссугēus, a, um
кут angulus, i m
кутикула cuticūla, ae f

Л

лабіринтовий labyrinthicus, a, um
лактат lactas, ātis m
ланолін lanolīnum, i n
латентний див. прихований
латеральний, бічний lateralis, e
левоміцетин laevomycetīnum, i n
леворин levorīnum, i n
легеневий pulmonalis, e
легеня pulmo, ōnis m
лемешо-носовий vomeronasalis, e
леміш vomer, ěris m
летальний, смертельний letalis, e
летаргічний lethargicus, a, um
лівий sinister, tra, trum
лідаза lidāsum, i n
лікарський medicinalis, e; officinalis, e
ліки, лікарський засіб medicamentum, i n;
remedium, i n
ліктьова кістка ulna, ae f
ліктьовий ulnaris, e
ліктьовий відросток olecrānon, i n
лікувальний curatīvus, a, um
лікування curatio, ōnis f
лікувати curo, āre l
лімфатичний lymphaticus, a, um
лінімент, рідка мазь linimentum, i n
лінія lineā, ae f
лінкоміцин lincomycīnum, i n
ліпоєвий lipocūsus, a, um
лист, листок folium, i n
лицьовий facialis, e
лоб frons, frontis f
лобний frontalis, e
лобок pubes, is f
лопатка scapūla, ae f
луска squama, ae f
лускати squamōsus, a, um
людина homo, ĩnis m
лютенурин lutenuīnum, i n

М

мазь unguentum, i n
мала гомілквова кістка (малогомілквова)
fibūla, ae f
маленький parvus, a, um (положит. ст.);
minor, minus сравн.ст.)
малий кореневий зуб, премоляр dens
pr(a)emolaris, e
малогомілквова fibularis, e; peron(a)eus, a,
um
марення delirium, i n
маса massa, ae f
масло, олія oleum, i n
масляний, олійний oleōsus, a, um
мати (що робити?) habeo, ěre 2
мати mater, tris f
матка utērus, i m
медичний medicinalis, e
медіальний medialis, e
медротестрон medrotestrōnum, i n
ментол menthōlum, i n
метастаз metastāsis, is f
метастатичний metastaticus, a, um
метацин methacīnum, i n
метиландростендіол
methylandrostendiōlum, i n
метиленовий синій methylēnum (i)
coeruleum (i) п
метилестрадіол methyloestradiōlum, i n
метилсаліцилат methylii salicylas(ātis)
метилурацил methyluracīlum, i n
мигдалик tonsilla, ae f
мило sapo, ōnis m
мир рах, pacis f
мис promontorium, i n
миска ниркова pelvis(is) renalis
мігруючий migrans, anfis
мієлосан myelosānum, i n
міжальвеолярний interalveolaris, e
міжзап'ястний intercarpēus, a, um
міжкістковий interosseus, a, um
міжм'язовий intermuscularis, e
міжпечеристий intercavernōsus, a, um
міжпівховий intervaginalis, e
міжреберний intercostalis, e
міжфаланговий interphalangēus, a, um
міжхребцевий intervertebralis, e
міжчасточковий interlobularis, e
мізинець digitus minimus
мікрійод microiōdum, i n
мікстура mixtura, ae f
міокард myocardium, i n

міст *pons, pontis m*
містити *contineo, ēre 2*
місце *locus, i rn*
місцевий *localis, e*
мітральний, двостулковий *mitralis, e*
міхур *vesīca, ae f*
міхур жовчний *vesīca fellea*
міхур мочовий *vesīca urinaria*
мішечок *saccūlus, i m*
мішок *saccus, i m*
множинний *multiplex, ĩcis; pluralis, e*
можливий *probabilis, e*
мозок головний *encephālon, i n*
мозок великий *cerēbrum, i n*
мозок кістковий *medulla ossium*
мозок спинний *medulla spinalis*
мозкова оболонка *meninx, ngis f*
мозкова оболонка м'яка *pia(ae) mater(tris)*
мозкова оболонка тверда *dura(ae) mater(tris)*
мозкова речовина *medulla, ae f*
мозковий (що стосується головного мозку) *cerebralis, e*
мозковий *medullaris, e*
мозолистий *callōsus, a, um*
мозочковий *cerebellaris, e*
мозочок *cerebellum, i n*
молоко *lac, lactis n*
молоточок *malleolus, i m*
молочна залоза *mamma, ae f*
молочний *lacteus, a, um; lactifer, ěra, ěrum*
молочний зуб *dens deciduus*
моляр *dens molaris*
молярний (що стосується великого корінного зуба) *molaris, e*
мономіцин *monomycinum, i n*
морфін *morphīnum, i n*
морфоциклін *morphocyclīnum, i n*
м'яз *muscūlus, i m*
м'язовий *muscularis, e*
м'який *mollis, e; pius, a, um (тільки pia mater)*
м'ята *mentha, ae f*
м'ята перцева *mentha piperīta*

Н

набряк *oedēma, ātis n*
навколонушна залоза *glandula (ae) parotis (otīdis) f*
навколоносовий *paranasalis, e*
навколопіхвовий *paravaginalis, e*

навколощитоподібний *parathyr(e)oideus, a, um*
надкісниця, окістя *periosteum, i n*
надключичний *supraclavicularis, e*
надколінний *patellaris, e*
надколінник *patella, ae f*
надкраєвий *supramarginalis, e*
наднирник *glandula suprarenalis*
наднирковий *suprarenalis, e*
надочноямковий *supraorbitalis, e*
надпід'язиковий *suprahyoideus, a, um*
надчеревний *epigastricus, a, um*
назва помен, ĩnis *n*
найвищий *suprēmus, a, um*
найменший *minīmus, a, um*
наперстянка *digitālis, is f*
нарив див. абсцес
наркоз *narcōsis, is f*
настій *infūsum, i n*
настоянка *tinctūra, ae f*
натрій *natrium, i n*
натягуючий (м'яз) *tensor, ōris m*
нашатирний спирт *solutio Ammonii caustici*
нашатирно-ганусові краплі *liquor Ammonii anisatus*
не non
невідкладний *urgens, entis*
негайно *statim*
недостатність *insufficiētia, ae f*
некроз *necrōsis, is f*
некротичний, змертвілий *necroticus, a, um*
неодикумарин *neodicumarinum, i n*
неоміцин *neomycinum, i n*
непарний *impar, paris*
непрохідність кишечника *ileus, i m*
нерв *nervus, i m*
нервовий *nervōsus, a, um*
нервовий вузол див. ганглій
нерівний *impar, pāris*
нижній *inferior, ius*
нижньощелепний *mandibularis, e*
нижня щелепа *mandibūla, ae f*
низхідний *descendens, entis*
нирка *ren, renis m*
нирковий *renalis, e*
нитка *filum, i n*
ніготь *unguis, is m*
ніжка *crus, cruris n*
ніздря *naris, is f*
нікотиновий *nicotinicus, a, um*
ніс *nasus, i m*
ністатин *nystatīnum, i n*

нітрат *nitras, ātis m*
нітрит *nitris, ītis m*
нітрогліцерин *nitroglycerīnum, i n*
ніякий *nullus, a, um*
новокаїн *novocaīnum, i n*
новомігрофен *novomigrophēnum, i n*
новонароджений *neonātus, a, um*
новоутворення *neoplasma, ātis n*
нога, стопа *pes, pedis m*
норсульфазол *norsulfazōlum, i n*
носовий *nasalis, e*
носовийчастий *nasociliāris, e*

О

обертач (м'яз) *rotātor, ōris m*
обличчя *facies, ēi f*
облітерація, закупорення *obliteratio, ōnis f*
облітеруєчий *oblitērans, antis*
обмацування див. пальпація
ободова кишка *colōn, i n*
оболонка *tunīca, ae f*
овальний *ovalis, e*
огинаючий *circumflexus, a, um*
ознака, прояв хвороби див. симптом
оклюзія *occlusio, ōnis f*
око *ocūlus, i m*
оксацилін *oxacillīnum, i n*
оксацилін-натрій *oxacillīnum(i)-natrium (i) n*
оксид *oxīdum, i n*
оксилідин *oxylidīnum, i n*
окситетрациклін *oxytetracyclīnum, i n*
оксиціанід *oxycyanīdum, i n*
октестрол *octoestrōlum, i n*
олеандоміцин *oleandomycīnum, i n*
олеокранон *oleocrānon, i n*
оливкова олія *oleum Olivārum*
оливоміцин *olivomycīnum, i n*
опік *combustio, ōnis f*
опускаючий (м'яз) *depressor, ōris m*
ораза *orāsūm, i n*
орбітальний див. очноямковий
орган *orgānum, i n; orgānon, i n*
оротат *orōtas, ātis m*
осадковий, осажденний *praecipitātus, a, um*
осарсол *osarsōlum, i n*
основа (тканини) *tela, ae f*
основа *basis, is f*
основний *basilaris, e*
основний карбонат *subcarbōnas, ātis m*
основний нітрат *subnitras, ātis m*
остистий *spinōsus, a, um*

остов див. строма
ость *spīna, ae f*
отвір *forāmen, īnis n*
отвір, устя, вічко *ostium, i n*
отруйний *toxicus, a, um*
отрута *venēnum, i n*
очеревина *periton (a)eum, i n*
очищений *depurātus, a, um (сірка);
purificātus, a, um (сироватка); rectificātus,
a, um (спирт, скипидар)*
очна ямка *orbīta, ae f*
очне яблуко *bulbus oculi*
очний *ophthalmīcus, a, um*
очноямковий *orbitalis, c*

П

павутинна мозкова оболонка *arachnoidea, ae f*
пазуха, синус *sinus, us m*
палець *digitus, i m*
пальпація, обмацування *palpatio, ōnis f*
пальцевий *digitālis, e*
пантоцид *pantocīdum, I n*
папаверин *papaverīnum, i n*
папір *charta, ae f*
парістальний див. тім'яний
парний *par, paris*
паста *pasta, ae f*
пахвина *inguen, īnis n*
паховий, пахвинний *inguinalis, e*
пенетруючий *penētrans, antis*
пентоксил *pentoxylum, i n*
пепсин *pepsīnum, i n*
первинний *primarius, a, um*
перегородка *septum, i n*
передміхурова залоза *prostāta, ae f*
передній *anterior, ius*
передпліччя *antebrachium, i n*
передсердя *atrium cordis*
передтрахеальний *pr(a)etrachealis, e*
передчасний *immatūrus, a, um; praesox, ōcis*
перекис див. пероксид
переливання *transfusio, ōnis f;*
перелом *fractūra, ae f*
переміжний, інтермітуючий *intermittens, entis*
перемінний, який чергується *alternans, antis*
переривати *intermitto, ěre 3*
пересадка *transplantatio, ōnis f*
перетинка *membrāna, ae f*
перетинчастий *membranaceus, a, um*
перехрест *chiasma, ātis n; decussatio, ōnis f*

перехрещений *cruciatus*, a, um; *cruciformis*,
 e
 перешийок *isthmus*, i m
 періодонт *periodontium*, i n
 периферичний *periphericus*, a, um
 перкусія, постукування *percussio*, ōnis f
 пероксид, перекис *peroxydum*, i n
 перпендикулярний *perpendicularis*, e
 персик *persicum*, i n
 персикова олія *oleum Persicorum*
 перснестравохідний *cricoesophagus*, a, um
 пертубація (продування маточних труб)
pertubatio, ōnis f
 перцевий *piregītus*, a, um
 перший шийний хребець *atlas*, antis m
 петля *ansa*, ae f
 печера *antrum*, i n; *caverna*, ae f
 печеристий *cavernosus*, a, um
 печінка *hepar*, ātis n
 печінковий *hepaticus*, a, um
 пити *bibo*, ēre 3
 півень *gallus*, i m
 півколовий *semicircularis*, e
 півкуля *hemispherium*, i n
 півмісяцевий *semilunaris*, e
 підборідний *mentalis*, e
 підвищення великого пальця руки *thenar*,
āris n
 підвищення, виступ *eminentia*, ae f
 підгострий *subacutus*, a, um
 підіймач яєчка (м'яз) *cremaster*, ēris m
 підіймаючий (м'яз) *levator*, ōnis m
 підлопатковий *subscapularis*, e
 піднебінна завіска *velum palatinum*
 піднебінний *palatinum*, a, um
 піднебіння *palatum*, i n
 підочноямковий *infraorbitalis*, e
 підошва *planta*, ae f
 підошовний *plantaris*, e
 підпечінковий *subhepaticus*, a, um
 підреберний *subcostalis*, e
 підскроневий *infratemporalis*, e
 підслизовий *submucosus*, a, um
 підсухожильний *subtendineus*, a, um
 підтім'яний *subparietalis*, e
 підшкірний *subcutaneus*, a, um
 підшлункова залоза *pancreas*, ātis n
 підшлунковий *pancreaticus*, a, um
 під'язичний *hyoideus*, a, um (кістка,
 зв'язка); *hypoglossus*, a, um (нерв);
sublingualis, e
 пілокарпін *pilocarpinum*, i n

пілюльна маса *massa pilularum*
 пілюля *pilula*, ae f
 піоцид *pyocidum*, i n
 піраміда *pyramis*, idis f
 пірамідальний *pyramidalis*, e
 піромеканін *pyromecanum*, i n
 піт *sudor*, ōris m
 піхва *vagina*, ae f
 піхвовий *vaginalis*, e
 плазма *plasma*, ātis n
 плазматичний *plasmaticus*, a, um
 пластинка *lamina*, ae f
 пластир *emplastrum*, i n
 платифілін *platyphyllinum*, i n
 плацентарний *placentalis*, e
 плече *brachium*, i n
 плечова кістка *humerus*, i m
 плечовий *humeralis*, e
 плечопроменевий *brachioradialis*, e
 плівка *membrana*, ae f; *lamella*, ae f
 плід *fructus*, us m
 плід (утробний) *fetus*, us m
 плоский *planus*, a, um
 пневмонія *pneumonia*, ae f
 поверхневий *superficialis*, e
 поверхня *facies*, ēi f; *superficies*, ēi f
 повітря *aer*, aēris m
 повертати, перегортати *verto*, ēre 3
 повертатись *recurro*, ēre 3
 повзучий *serpens*, entis
 повіка *palpebra*, ae f
 повний *completus*, a, um
 поворотний *recurrens*, entis
 повторювати *repeto*, ēre 3
 поганий *malus*, a, um
 подвійний *duplex*, icis
 подофілін *podophyllum*, i n
 подушка *pulvinar*, āris n
 поживний *nutricius*, a, um
 позаматковий *extrauterinus*, a, um
 поздовжній *longitudinalis*, e
 позначати *signo*, āre 1
 пологи *partus*, us m
 положення *situs*, us m
 положення, стан *status*, us m
 попереk *lumbus*, i m; *psoa*, as f
 поперековий (м'яз) т. *psoas*
 поперечний *transversus*, a, um; *transversalis*,
 e; *transversarius*, a, um
 пора *porus*, i m
 порівну *ana*, aa
 поріг *limen*, īnis n

порожнина *cavitas, atis f; cavum, i n; antrum, i n*
 порожнистий *cavus, a, um*
 порожня кишка *jejunum, i n*
 порок, недолік *vitium, i n*
 порошкоподібний *pulveratus, a, um*
 порошок *pulvis, ěris m*
 порушений *laesus, a, um*
 постійний *permanens, entis*
 потилиця *occiput, ĩtis n*
 потиличний *occipitalis, e*
 потилично-лобний *occipitofrontalis, e*
 потовий *sudorifer, ěra, ěrum*
 потовщення *agger, ěris m*
 потрійний *triplex, ĩcis*
 початковий, який починається *incipiens, entis*
 початок *origo, ĩnis f*
 почувати *sentio, ĩre 4*
 пояс *singulum, i n*
 правий *dexter, tra, trum*
 працювати *laboro, āre 1*
 премоляр *dens premolaris*
 при *ad (з Acc.)*
 привідний (м'яз) *adductor, ġris m*
 придаток, відросток *appendix, icis f*
 приймати *sumo, ěre 3*
 приносити *affěro, afferre*
 приносний *affěrens, entis*
 природа *natūra, ae f*
 природний, натуральний *naturalis, e*
 присінковий *vestibularis, e*
 присінок *vestibulum, i n; atrium, i n*
 прихований, латентний *latens, entis*
 прогноз *prognōsis, is f*
 прогредієнтний *progrediens, entis t*
 прогресивний *progressivus, a, um*
 продірявлений *perforātus, a, um*
 прокол див. пункція
 проксимальний *proximalis, e*
 пролежень *decubitus, us m*
 промежина *perin (a)eum, i n*
 промежинний, перинеальний *perinealis, e*
 проміжний *intermedius, a, um*
 проміжок, простір *spatium, i n*
 променева кістка *radius, i m*
 променевий *radialis, e*
 промеран *promeranium, i n*
 пронатор (м'яз) *pronātor, ġris m*
 пронація *pronatio, ġnis f*
 проникати *penětro, āre 1*
 проникаючий *penětrans, antis*

проносний *laxans, antis*
 пропіонат *propionas, ātis m*
 проривний *perforans, antis*
 простий *simplex, ĩcis*
 простір див. проміжок
 проти *contra (з Acc.)*
 протиастматичний *antiasthmaticus, a, um*
 протиглисний *anthelminthicus, a, um*
 протиставний *opponens, entis*
 протока *ductus, us m*
 профузний *profusus, a, um*
 прохід *meātus, us m*
 прямий *rectus, a, um*
 прямокишковий *rectalis, e*
 психічний *psychicus, a, um*
 пульпа *pulpa, ae f*
 пульс *pulsus, us m*
 пункція, прокол *punctio, ġnis f*
 пустирник *leonurus, i m*
 пухлина *tumor, ġris m; biastōma, ātis n*
 пучок *fasciculus, i m*
 пшениця *triticum, i n*
 пясток *metacarpus, i m*
 п'яткова кістка *calcaneus, i m*
 п'ятковий *calcaneus, a, am*

Р

райдужна оболонка глаза *iris, ĩdis f*
 рак *carcinōma, ātis n; cancer, cri m*
 раковий *cancerōsus, a, um; carcinomatōsus, a, um*
 раковина *concha, ae f*
 рана *vulnus, ěris n*
 раунатин *gaunatinum, i n*
 реберний *costalis, e*
 ребро *costa, ae f*
 ревіль *rheum, i n*
 резерпин *reserpinum, i n*
 ректальний *rectalis, e*
 ремітуючий, тимчасово затихаючий *remittens, entis*
 реплантація *replantatio, ġnis f*
 респіраторний, дихальний *respiratorius, a, um*
 рефлюкс *refluxus, us m*
 реципієнт *recipiens, entis*
 речовина *substantia, ae f*
 решітчастий *ethmoidalis, e; cribrōsus, a, um*
 рицинова олія *oleum Ricini*
 рівний *par, paris*
 ріг *cornu, us n*
 рід *genus, ěris n*

рідина liquor, ōris m; humor, ōris m
 рідкий fluidus, a, um (для екстрактів);
 liquidus, a, um (в інших випадках)
 різець dens incisīvus
 різцевий incisīvus, a, um
 робити facio, ěre 3
 рогівка cornea, ae f
 розведений dilūtus, a, um
 розводити diluo, ěre 3
 розгинання extensio, ōnis f
 роздвоєння див. біфуркація
 розділяти divido, ěre 3
 розлитий diffūsus, a, um
 розрив ruptūra, ae f
 розріз incisio, ōnis f; sectio, ōnis f
 роз'їдаючий rodens, entis
 розсічення sectio, ōnis f
 розсіяний див. дисемінований
 розчин solutio, ōnis f
 розчинений solūtus, a, um
 розчинний solūbilis, e
 розчиняти solvo, ěre 3
 розширення dilatatio, ōnis f
 ромашка chamomilla, ae f
 ромбоподібний rhomboideus, a, um
 рослина planta, ae f
 рот os, oris n
 рука manus, us f
 рукоятка manubrium, i n
 рутин rutīnum, i n
 рухливий mobilis, e
 руховий motorius, a, um

С

сабур, алоє aloë, ěs f
 сагітальний, стрілоподібний sagittalis, e
 салазодиметоксин salazodimethoxinum, i n
 саліциловий salicylicus, a, um
 сальник omentum, i n
 салюзид saluzidum, i n
 саркома sarcoma, ātis n
 свіжий recens, entis
 свічка (лік. ф.), супозиторій suppositorium, i
 n
 свинець plumbum, i n
 селезінка lien, ēnis m; splen, splenis m
 сена senna, ae f
 сенсорний sensorius, a, um
 сепсис sepsis, is f
 септичний septicus, a, um
 серединний mediānus, a, um
 середній medius, a, um

середостіння mediastīnum, i n
 серозний serōsus, a, um
 серце cor, cordis n
 серцевий cardiācus, a, um
 сечовий urinarius, a, um
 сечовипускальний канал urethra, ae f
 сечовід urēter, ēris m
 сечостатевий urogenitalis, e
 сигмоподібний sigmoideus, a, um
 сильнодіючий heroicus, a, um
 сильнодіючі засоби heroica, orum n pl
 симпатичний sympathicus, a, um
 симптом symptōma, ātis n
 синдром syndrōmum, i n
 синестрол synoestrōlum, i n
 синовіальний synovialis, e
 синтоміцин synthomycīnum, i n
 синус sinus, us m
 сироп sirūpus, i m
 система systēma, ātis n
 сідло sella, ae f
 сідничний glut(a)eus, a, um
 сідничний ischiadicus, a, um
 сік succus, i m
 сім'я, насінана semen, ĩnis n
 сім'яний seminalis, e
 сірий cinereus, a, um; griseus, a, um
 сірка sulfur, ūris n
 сітка rete, is n
 сітківка retina, ae f
 сказ rabies, ēi f
 скелет skelēton, i n; scelēton (um), i n
 скільки потрібно quantum satis
 склад compositio, ōnis f
 складка plica, ae f
 складний compositus, a, um
 склепіння fornix, ĩcis m
 склера, білкова оболонка sclera, ae f
 склероз sclerōsis, is f
 склоподібний vitreus, a, um
 склянка vitrum, i n
 скополамін scopolamīnum, i n
 скорочений див. стягнутий
 скорочення contractio, ōnis f
 скостеніння ossificatio, ōnis f
 скроневий temporalis, e
 скроня tempus, ōris n
 слиз mucilago, ĩnis f (лек. ф.); mucus, i m
 слизовий mucōsus, a, um
 слізний lacrimalis, e
 сліпий c(a)ecus, a, um
 слово verbum, i n

слух *auditus, us m*
 слухати *audio, ĩre 4*
 слуховий *auditivus, a, um; acustĭcus, a, um*
 слъоза *lacrĭma, ae f*
 смертельний див. летальний
 смерть *mors, mortis f*
 собачий *caninus, a, um*
 сонна артерія *a. carōtis, ĩdis f*
 сонний *carotĭcus, a, um*
 соняшник *helianthus, i m*
 соняшникова олія *oleum Helianthi*
 соскоподібний *mastoideus, a, um*
 сосок, сосочек *papilla, ae f*
 сосочковий *papillaris, e*
 спазм, судорога *spasmus, i m*
 спазмолітичний *spasmolyticus, a, um*
 спайка *comissŭra, ae f*
 спина, спинка *dorsum, i n*
 спинний, дорсальний *dorsalis, e*
 спинний (про мозок) *spinalis, e*
 спинномозковий, спинальний *spinalis, e;*
 cerebrospinalis, e
 спирт *spiritus, us m*
 спиртовий *spirituosus, a, um*
 сплетення *plexus, us m*
 сполучна оболонка ока *conjunctiva, ae f*
 сполучний, сполучнотканинний
 connectivus, a, um
 справжній *verus, a, um*
 ставати див. утворюватись
 стан *status, us m*
 старечий *senilis, e*
 старість *senectus, ũdis f*
 статевий див. генітальний
 статевий член *penis, is m*
 стегно *femur, ōris n; os femōris*
 стерилізований *sterilisātus, a, um*
 стерилізувати *sterilĭso, āre 1*
 стерильний *sterĭlis, e*
 стінка *paries, ětis m*
 стовбур *truncus, i m*
 стовп *columna, ae f*
 стопа *pes, pedis m*
 сторона, бік *latus, ěris n*
 сторона тильна *dorsum, i n*
 стравохід (о) *esophāgus, i m*
 стравохідний (о) *esophagēus, a, um*
 стремено *stapes, ědis m*
 стрептоміцин *streptomycĭnum, i n*
 стрептоцид *streptocĭdum, i n*
 стрихнін *strychnĭnum, i n*
 стрічка *t(a)enia, ae f*

строма, остов *stroma, ātis n*
 строфантин *strophanthĭnum, i n*
 струна *chorda, ae f*
 струс *commotio, ōnis f*
 стулка див. вістря
 ступор, заціпеніння *stupor, ōris m*
 стягнутий, скорочений *contractus, a, um*
 суглоб *articulatio, ōnis f*
 суглобовий *articularis, e*
 судина *vas, vasis n*
 судинний *vascularis, e; vasculōsus, a, um*
 сульфадимезин *sulfadimezĭnum, i n*
 сульфамонометоксин
 sulfamonomethoxinum, i n
 сульфапіридазин *sulfapyridazĭnum, i n*
 сульфат *sulfas, ātis m*
 сульфацил *sulfacylum, i n*
 сумка *bursa, ae f*
 супінація *supinatio, ōnis f*
 супозиторій див. свічка
 суспензія *suspensio, ōnis f*
 сухий *siccus, a, um*
 сухожилковий *tendineus, a, um*
 сухожилок *tendo, ĩnis m*
 сухотка, табес *tabes, is f*
 сфінктер *sphincter, ěris m*
 сходити *ascendo, ěre 3*
 схожий, подібний *simĭlis, e*
 сьомий *septĭmus, a, um*

Т

таблетка *tabuleta, ae f*
 таз *pelvis, is f*
 таз, стегно соха, *ae f*
 тазовий *pelvĭnus, a, um; pelvĭcus, a, um*
 такий *talĭs, e*
 таламус, зоровий горб *thalamus, i m*
 тальк *talcum, i n*
 танін *tannĭnum, i n*
 таранна кістка *talus, i m*
 тварина *animal, alis n*
 твердий *durus, a, um*
 темний *niger, gra, grum; fuscus, a, um*
 теобромін *theobromĭnum, i n*
 теофілін *theophyllĭnum, i n*
 термомпсис *thermopsis, ĩdis f*
 терти *tero, ěre 3*
 тестостерон *testosterōnum, i n*
 тетраборат *tetraboras, ātis m*
 тетрациклін *tetracyclĭnum, i n*
 тил, тильна сторона *dorsum, i n*
 тильний *dorsalis, e*

тимус см. вилочкова залоза
тиф typhus, i m
тіамін thiaminum, i n
тіло corpus, ōris n
тільце corpusculum, i n
тім'я vertex, icis m
тім'яний parietalis, e
тім'ячко fonticulus, i m
тіопентал thiopentalum, i n
тіосульфат thiosulfas, ātis m
тіреоїдин thyreoidinum, i n
тканина textus, us m
товстий crassus, a, um
тонка кишка intestinum tenue
тонкий tenuis, e
трава herba, ae f
травма trauma, ātis n
травневий majalis, e
трансплантація transplantatio, ōnis f
трапецієподібний trapezoideus, a, um;
trapezius, a, um
трахея, дихальне горло trachēa, ae f
тремор, дрижання tremor, ōris m
третій tertius, a, um
тригідрат trihydras, ātis m
триголовий triceps, cipitis
трикутник trigōnum, i n
трикутний triangularis, e
тримач retinaculum, i n
тристулковий tricuspidālis, e
трійчастий trigeminus, a, um
тромб thrombus, i m
трофічний trophicus, a, um
труба tuba, ae f
трубний tubarius, a, um
труп cadaver, ěris n
турецький turcicus, a, um
тюбик tubula, ae f

У

удар див. контузія
укривати виразками exulcero, āre I
укритий виразками exulceratus, a, um
укушений morsus, a, um
ургентний див. невідкладний
уретральний urethralis, e
ускладнений complicatus, a, um
установлювати constituo, ěre 3
утворюватись fio, ěri
ущільнений induratus, a, um

Ф

фаланга phalanx, ngis f

фасція fascia, ae f
феназепам phenazepam, i n
фенилсаліцилат phenylii salicylas (ātis)
фенобарбітал phenobarbitolum, i n
феноксиметилпеніцилін
phenoхymethylpenicillinum, i n
фібриноген fibrinogenum, i n
фіброзний, волокнистий fibrōsus, a, um
фізіологічний physiologicus, a, um
фільтрувати filtro, āre 1
флегмона phlegmōne, es f
флореналь florenalum, i n
фолікул folliculus, i m
фолікулін folliculinum, i n
форма forma, ae f
формуєтворюючий constituens, entis
фосфат phosphas, ātis m
фторацизин phthoracyzinum, i n
фторокорт phthorocortum, i n
фторотан phthorothānum, i n
фторурацил phthoruracilum, i n
фурагін furaginum, i n
фуразолідон furazolidonum, i n
фурацилін furacilinum, i n

Х

харчовий див. аліментарний
хворий aegrōtus, a, um; aeger, gra, grum
хвороба morbus, i m
хід meātus, us m
хінозол chinosolum, i n
хлорид chloridum, i n
хлорофіліпт chlorophylliplum, i n
хлороформ chloroformium, i n
хоани choanae, ārum f (pl)
хоріон chorion, i n
хребець vertebra, ae f
хребцевий vertebralis, e
хронічний chronicus, a, um
хрящ cartilāgo, ĩnis f
хрящовий cartilagineus, a, um

Ц

цемент cementum, i n
центральний centralis, e
церебральний cerebralis, e
цибулина bulbus, i m
цинк zincum, i n
циркулярний circularis, e
цироз cirrhōsis, is f
цистерна cisterna, ae f
цитрат citras, ātis m
цілющий saluber, bris, bre

цукор *saccharum*, i n

Ч

час *tempus*, ōris n

частина *pars*, partis f

частка *lobus*, i m

частковий *lobaris*, e

часточка *lobulus*, i m

часточковий *lobatus*, a, um

чашка, чашечка *calyx*, ūcis m

червоний *ruber*, bra, brum

червподібний (відросток) *vermicularis*, e

черв'як *vermis*, is m

черевний *abdominalis*, e

черевов див. живіт

череворозтин *laparotomia*, ae f

черевце (м'язи) *venter*, tris m

череп *cranium*, i n

черепне склепіння *caivaria*, ae f

черепний *cranialis*, e

черепно-мозковий *craniocerebralis*, e

численний *multus*, a, um

число *numerus*, i m

чистий *purus*, a, um

член (тіла) *membrum*, i n

чоловічий *masculus*, a, um

чорний, темний *niger*, gra, grum

чотириголовий *quadriceps*, cipitis

чудесний *mirabilis*, e

чума *pestis*, is f

чутливий див. сенсорний

чуття, відчуття *sensus*, us m

Ш

шавлія *salvia*, ae f

шар *stratum*, i n

швидкий *celer*, ōris, ōre

швидко *cito*

шийка див. шия

шийний *cervicalis*, e

шилоглотковий *stylopharyngēus*, a, um

шилопід'язичний *stylohyoideus*, a, um

шилоподібний *styloideus*, a, um

ширина *latitudo*, inis f

широкий *latus*, a, um

шия, шийка *collum*, i n; *cervix*, ūcis f

шкіра *cutis*, is f

шкірний *cutaneus*, a, um

шлунковий *gastricus*, a, um

шлунково-дванадцятипалій

gastroduodenalis, e

шлунок *gaster*, tris f; *ventriculus*, i m

шлуночок *ventriculus*, i m

шлях, тракт *tractus*, us m

шов *sutura*, ae f; *raphe*, es f

шорсткий *asper*, ōra, ōrum

шпора *calcar*, āris n

шприц-тюбик *spritz-tubula*(ae)

Щ

щитоподібний *thyr(e)oideus*, a, um

щілина *hiatus*, us m; *fissura*, ae f; *rima*, ae f

щільний *compactus*, a, um

щічний *buccalis*, e

щічний м'яз *buccinator*, ōris m

щока *bucca*, ae f

Ю

юнацький *juvenilis*, e

юність *juventus*, ūtis f

Я

яблуко очне *bulbus oculi*

ягода *bacca*, ae f

ядро *nucleus*, i m

язик *lingua*, ae f

язикоглотковий *glossopharyngēus*, a, um

язичок *lingula*, ae f

язиковий *lingualis*, e

яєчко *testis*, is m

яєчник *ovarium*, i n

який *quails*, e

який укривас виразками *exulcerans*, antis

якщо si якщо не nisi

ямка *fossa*, ae f; *fovea*, ae f

яремний *jugularis*, e

ясна *gingiva*, ae f

ясневий *gingivalis*, e

ЛАТИНО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

А

a, ab (з Abl.) від
abdōmen, īnis n живіт, черево
abdominalis, e черевний
abdūcens, entis відвідний (нерв)
abdūco, ěre 3 відводити
abductor, ōris m відвідник (відвідний м'яз)
ablatio, ōnis f абляція, видалення,
відшарування
abortus, us m викидень
abscessus, us m абсцес, нарив
absens, entis відсутній
absentia, ae f відсутність
absque без
abstractus, a, um абстрактний
ac i, також
academia, ae f академія
accessorius, a, um додатковий
accidentalis, e випадковий, вторинний
accumulatio, ōnis f накопичення
accūso, āre I звинувачувати
acetabūlum, i n кульшова западина
acetylsalicylicus, a, um ацетилсаліциловий
Achilles, is m Ахіллес (*грецький герой*)
acīdum, i n кислота
acquisītus, a, um набутий
acromialis, e акроміальний
acromion, i n акроміон
actio, ōnis f дія
activātus, s, um активований
actus, us m акт, дія, рух
acusticus, a, um акустичний, слуховий
acūtus, a, um гострий
ad (з Acc.) до, для, при, в
addo, ěre 3 додавати
adductor, ōris m привідник (привідний м'яз)
adhibeo, ěre 2 застосовувати
adipōsus, a, um жирний, жировий
adītus, us m вхід
adjūvans, antis допоміжний
adjūvo, āre 1 допомагати, сприяти
Adōnis, īdis m, f горицвіт
adonisīdum, i n адонізид
adrenalīnum, i n адреналін
adultus, a, um дорослий, повнолітній
aeger, gra, grum хворий, нездоровий
aeger, gri m хворий
aegrōtus, a, um хворий

aemulatio, ōnis f змагання
aequalis, e рівний, однаковий
aeque однаково
aēr, aeris m провітря
aërosōlum, i n аерозоль
Aesculapius, i m Ескулап (*бог лікарської
майстерності*)
aetas, ātis f вік
aeternus, a, um вічний
aether, ěris m ефір
aethereus, a, um ефірний
aethylicus, a, um етиловий
aethylum, i n етил
aethylmorphīnum, i n етилморфін
aëvītum, i n аевіт
affērens, entis приносний
affēro, afferre приносити
agger, ěris m насип, пагорб, валок
agito, āre 1 1) рухати, непокоїти 2) бовтати
agnosco, ěre 3 признавати, погоджуватися
ala, ae f крило
alaris, e крилоподібний
albūmen, īnis n білок
albus, a, um білий
alcōhol, olis n алкоголь
alcoholicus, a, um алкогольний
alea, ae f жереб
aliēnus, a, um чужий
alimentarius, a, um травний, харчовий
alius, a, um інший
allergicus, a, um алергічний
alo, ěre 3 вигодовувати, вирощувати
aloë, ěs f алое
alopēcia, ae f алопеція
alter, ěra, ěrum один з двох, інший
alternans, antis перемінний, зростаючий
althaea, ae f алтея
altus, a, um високий
alūmen, īnis n галун (алюмінієво-калієвий)
alveolaris, e альвеолярний
alveolus, i m альвеола, луночка
amābilis, e люблячий, милий, приємний
amans, antis люблячий, улюблений
amārus, a, um гіркий
amens, entis божевільний
amīca, ae f подруга
amicitia, ae f дружба
amīcus, i m друг
amidochlorīdum, i n амідохлорид

amidopyrīnum, i n амідопірін
aminazīnum, i n аміназин
ammoniātus, a, um аміачний
amnion, i n амніон
amo, āre 1 любити
amor, ōris m любов
amorphus, a, um аморфний
ampicillinum, i n ампіцилін
ampulla, ae f ампула
ampullaris, e ампулярний
amputatio, ōnis f ампутація
amylium, i n аміл
amŷlum, i n крохмаль
ana порівну, по
anaesthesīnum, i n анестезин
analgīnum, i n анальгін
analis, e анальний, задньопрохідний
analŷsis, is f аналіз
anamnēsis, isf анамнез, згадування
anatomicus, a, um анатомічний
aneurysma, ātis n аневризма
angioneuroticus, a, um ангіоневро-тичний
angŷlus, i, m кут
animal, ālis n тварина
animalis, e тваринний
anīmus, i m дух, душа; розум
anīsum, i n аніс
ankylōsis, is f анкілоз
annus, i m рік
ansa, ae f петля
anserīnus, a, um гусячий
ante (з Acc.) до, раніше
anterior, ius передній
anthelminthicus, a, um глистогінний
anthrax, ācis m сибірська виразка
antiasthmaticus, a, um протиастматичний
antibioticum, i n антибіотик
antidōtum, i n антидот, протиотрута
antisepticus, a, um антисептичний
antrum, i n печера
anŷlus, i m кільце
anus, i m анус, задній прохід
aorta, ae f аорта
aorticus, a, um аортальний
apertūra, ae f апертура, отвір
apertus, a, um відкритий
арех, īcis m верхівка, кінчик
aphthae, ārum f афти
apomorphīnum, i n апоморфін
aponeurōsis, is f апоневроз
appendix, īcis f апендикс, додаток,
відросток

aqua, ae f вода
aqu (a)eductus, us m водопровід
aquīla, ae f орел
arachnoidea, ae f павутинна мозкова
оболона
arbor, ōris f дерево
arcuātus, a, um дугоподібний
arcus, us m дуга
area, ae f поле
argumentum, i n доказ, довід
armātus, a, um озброєний
arnīca, ae f арніка
arrhythmia, ae f аритмія
ars, artis f мистецтво, наука, ремесло,
заняття
arsēnis, ītis m арсеніт
artefactum, i n артефакт, штучне утворення
arteria, ae f артерія
arteriōsus, a, um артеріальний
articularis, e суглобовий
articulatio, ōnis f суглоб
arytenoideus, a, um черпакоподібний
ascendens, entis висхідний
ascendo, ěre 3 сходити
aseptice асептично, в асептичних умовах
asīnus, i m осел
asper, ěra, ěrum шорсткий, нерівний
asperitas, ātis f шорсткість, нерівність
asthenicus, a, um астеничний, слабкий
asthma, ātis n астма (ядуха)
asthmaticus, a, um астматичний
astrum, i n зірка
atheroscleroticus, a, um атеросклеротичний
atlas, antis m атлант, перший шийний
хребець
atque до того ж, також
atrium, i n передсердя
atrocīter жорстоко, безжалісно
atropīnum, i n атропін
auctor, ōris m автор
audeo, ěre 2 насмілитися, зважитися
audio, īre 4 слухати, чути
auditivus, a, um слуховий
audītus, us m слух
augeo, ěre 2 примножувати, збільшувати
aureus, a, um золотий
auricŷla, ae f вушко
auricularis, e вушний
auris, is f вухо
auscultatio, ōnis f аускультация,
вислуховання
aut або

autonomicus, a, um автономний,
самостійний
aveo, ēre 2 бути здоровим
avis, is f птиця
axillaris, e аксиллярний, стосується пахвової
ямки
axis, is m вісь; другий шийний хребець

В

bacca, ae f ягода
barba, ae f борода
barbitālum, i n барбітал
basilaris, e базилярний, основний
basis, is f основа, базис (основна речовина у
складному рецепті)
beātus, a, um щасливий
belladonna, ae f беладона, красавка
bene добре
benignus, a, um доброякісний
benzoas, ātis m бензоат
benzoicus, a, um бензойний
benzonaphtholum, i n бензонафтол
benzylpenicillinum, i n бензилпеніцилін
bibo, ēre 3 пити
biceps, cipītis двоголовий
bicuspidalis, e двогорбиковий, той, що має
дві стулки
bifurcatio, ōnis f біфуркація, роздвоєння
biliaris, e біліарний, жовчний
bilifer, ēra, ērum жовчовивідний
biliōsus, a, um жовчний
bis двічі
bivalens, entis двовалентний
biventer, tra, trum двочеревцевий
bolus, i f глина
bonum, i n добро
bonus, a, um хороший, добрий
boricus, a, um борний
bos, bovis m бик
bovinus, a, um бичачий
brachium, i n плече
bregma, ātis n брегма
brevis, e короткий
breviter коротко
bromcamphora, ae f бромкамфора
bromidum, i n бромід
bronchialis, e бронхіальний, стосується
бронхів
bronchus, i m бронх
bubo, ōnis m бубон, загальне опухання
лімфатичного вузла
bucca, ae f щока

buccalis, e щочний
buccinātor, ōris m букцінатор, щочний м'яз
bulbus, i m цибулина
bulbus oculi очне яблуко
bulla, ae f пухир
bullosus, a, um пухирчастий, вкритий
пухирями
bursa, ae f сумка

С

casao n (невідм.) какао
с(a)ecus, a, um сліпий
cadāver, ēris n труп
calāmus, i m перо
calcaneus, a, um п'яткова кістка
calcar, āris n острога, шпора
calcificatio, ōnis f кальцифікація, звапніння
calculōsus, a, um калькульозний
calculus, i m камінь, камінчик
callōsus, a, um мозолистий
calor, ōris m жар; підвищена температура
тіла
calvaria, ae f черепне склепіння
calx, calcis f п'ята, п'ятка
calyx, icis m чашечка
camēra, ae f камера
camphora, ae f камфора
canalicus, i m каналець
canālis, is m канал
cancer, cri m канцер, рак
candidus, i m білосніжний
canīnus, a, um собачий, ікловий (зуб); dens
canīnus ікло
canis, is m, f собака
cantus, us m спів; пісня
capillaris, e капілярний
capitātus, a, um головчатий
capitulum, i n мала головка
capsula, ae f капсула (анатом.), оболонка;
капсула (лік. форма)
caput, itis n голова, головка
carbo, ōnis m вугілля
carbōnas, ātis m карбонат
carcinōma, ātis n ракова пухлина, рак
carcinomatōsus, a, um раковий
cardiācus, a, um серцевий
cardinalis, e головний, основний,
кардинальний
cardiovalēnum, i n кардіовален
caries, ēi f карієс, костоїда
caritas, ātis f милість, любов
caroticus, a, um сонний

carōtis, tīdis (arteria) f сонна артерія
 carpēus, a, um зап'ястний
 carpus, i m зап'ясток
 cartilagineus, a, um хрящовий
 cartilāgo, īnis f хрящ
 casus, us m випадок;
 cataracta, ae f катаракта
 catarrhalis, e катаральний
 cathēdra, ae f крісло; кафедра (стіл
 викладача)
 causa, ae f причина, привід
 causalis, e причинний
 caute обережно
 caveo, ēre 2 остерігатися
 caverna, ae f порожнина, печера, каверна
 cavernōsus, a, um печеристий
 cavitas, ātis f порожнина
 cavum, i n порожнина
 cavus, a, um порожнистий
 celer, ēris, ēre швидкий
 celerīfer швидко
 cellūla, ae f клітина; клітинка
 cellularis, e клітинний
 cementum, i n цемент (зубний)
 census, us m оцінка; вартість
 centralis, e центральний
 cerebellaris, e мозочковий
 cerebellum, i n мозочок
 cerebralis, e церебральний, стосується
 великого мозку
 cerebrospinalis, e спино-мозковий
 cerēbrum, i n великий головний мозок
 cerno, ēre 3 розрізняти, судити про щось
 certus, a, um точний, певний
 cervicalis, e шийний
 cervicobrachialis, e шийно-плечовий
 cervix, īcis f шия; шийка
 chamomilla, ae f ромашка
 chiasma, ātis n перехрест
 chinīnum, i n хінін
 chinosōlum, i n хінозол
 chirurgia, ae f хірургія
 chlorīdum, i n хлорид
 chloroformium, i n хлороформ
 chlorophylliptum, i n хлорофіліпт
 choānae, ārum f хоани, отвори
 chole, es f жовч
 choledōchus, a, um жовчний
 chondrocūtus, i m хондроцит
 chorda, ae f хорда, нитка, струна
 chorioideus, a, um судинний, забезпечений
 судинами

chorion, i n хоріон
 chronicus, a, um хронічний
 cibus, i m їжа,
 cicatrix, icis f рубець, шрам
 ciliaris, e війчастий
 cinereus, a, um сірий
 cingo, ēre 3 оперізувати
 cingūlum, i n пояс
 circularis, e круговий, циркулярний
 circūlus, i m коло
 circumflexus, a, um огинаючий
 cirrhōsis, is f цироз
 cisterna, ae f цистерна (водойма)
 citissīme терміново, дуже швидко
 cito швидко
 citras, ātis m цитрат
 civitas, ātis f спільнота; держава
 claudicatio, ōnis f хромота
 clausus, a, um закритий
 clavicūla, ae f ключиця
 clavicularis, e ключичний
 coagulatio, ōnis f згортання, коагуляція
 cossygeus, a, um куприковий
 cossux, ŷgis m куприк
 cochlea, ae f слимак, завитка (внутрішнього
 вуха)
 cochlear, āris p ложка
 cochlearis, e завитковий
 codeīnum, i n кодеїн
 coffeīnum, i n кофеїн
 coffeinum (i) -natrīi benzoas(ātis) кофеїн-
 бензоат натрія
 cogito, āre 1 мислити
 cognitio, ōnis f пізнання
 cognosco, ēre 3 пізнавати, дізнаватися
 cogo, ēre 3 змушувати
 collargōlum, i n коларгол
 collateralis, e колатеральний, боковою
 collēga, ae m, f колега, товариш
 collegium, i n колегія, спільнота, рада
 colloquium, i n розмова, співбесіда
 collum, i n шия; шийка
 colon, i n ободова кишка
 color, ōris m колір, барва
 columna, ae f стовп
 coma, ātis n кома, повна втрата свідомості
 comitans, antis супутній
 comissūra, ae f спайка
 commotio, ōnis f струс
 communicans, antis сполучний
 communico, āre 1 поєднувати
 commūnis, e загальний

commūto, āre I змінювати
 compactus, a, um щільний
 complētus, a, um повний
 complexus, us m комплекс
 complicātus, a, um ускладнений
 comprōno, ěre 3 складати разом
 compositio, ōnis f склад
 compositus, a, um складний
 concentrātus, a, um концентрований
 concha, ae f раковина
 concīsus, a, um нарізаний
 concordia, ae f згода
 concrementum, i n конкремент (щільне
 утворення в порожнинах або тканинах
 тіла)
 concrētus, a, um густий, ущільнений;
 речовий, конкретний
 conditio, ōnis f умова
 condylaris, e виростковий
 condylus, i m виросток (шишкоподібний)
 confirmo, āre I підтверджувати
 confluo, ěre 3 зливатися
 congenītus, a, um вроджений
 congestivus, a, um застійний
 conicus, a, um конусоподібний, конічний
 conjunctivus, a, um сполучний
 conjungo, ěre 3 сполучати, з'єднувати
 consensio, ōnis f згода, однодумність
 consilium, i n нарада, порада
 consolatio, ōnis f розрада; слово втіхи
 conspergo, ěre 3 обсіпати
 constitūens, ēntis формуючий,
 формоутворюючий
 constituo, ěre 3 формувати; встановлювати
 consto, āre I складатися
 constrictio, ōnis f скорочення, стиснення
 constrictor, ōris m констріктор (м'яз)
 constructio, ōnis f складання, побудова
 consuetūdo, īnis f звичка
 consūme, ěre 3 витратити; у Pass. зникати,
 гинути
 contactus, a, um контактний
 contineo, ēre 2 утримувати
 contortus, a, um покручений, згорнутий
 contra (Acc.) проти
 contractio, ōnis f скорочення
 contractūra, ae f контрактура, мимовільне
 скорочення м'язів
 contraho, ěre 3 стягувати, скорочувати
 contrarius, a, um протилежний
 contusio, ōnis f ушиб, контузія
 convalesco, ěre 3 одужувати

convallaria, ae f конвалія
 convulsivus, a, um конвульсивний
 coquo, ěre 3 варити
 cor, cordis n серце
 corazōlum, i n коразол
 cornea, ae f рогівка
 corneus, a, um роговий
 cornu, us n ріг, ріжок
 corōna, ae f вінок, корона, коронка
 coronarius, a, um вінцевий
 corōno, are I вінчати
 corpus, ōris n тіло
 corpusculum, i n тільце
 corrigens, entis виправний
 corrigo, ěre 3 виправляти
 corrugator, ōris m зморщувач (м'яз)
 cortex, īcis m кора
 corticalis, e кортикальний, корковий
 corticopontocerebellaris, e корково-мосто-
 мозочковий
 costa, ae f ребро
 costalis, e ребровий
 costarius, a, um ребровий
 coxa, ae f кульша, клуб
 cranialis, e черепний, краніальний
 cranium, i n череп
 crassus, a, um товстий, жирний
 crataegus, i f глід
 creber, bra, brum частий
 cremaster, ēris m м'яз, що підвішує яєчко
 creo, āre 3 творити
 crescentia, ae f зростання, збільшення
 cresco, ěre 3 рости
 cribrōsus, a, um решітчастий
 cribrum, i n решето
 cricoesophageus, a, um перснестравохідний
 cricoideus, a, um перснеподібний
 crista, ae f гребінь
 crouposus, a, um крупозний
 cruciātus, a, um схрещений, хрестоподібний
 cruciformis, e хрестоподібний
 crus, cruris n гомілка; ніжка
 crux, crucis f хрест
 crystallisātus, a, um кристалічний
 cuboideus, a, um кубоподібний
 culex, īcis m кулекс (вид комара)
 culmen, īnis n верхівка, верх
 culpa, ae f вина
 cum (з Abl.) з, разом із; коли
 cumūlo, āre 1 складати; досягати
 cura, ae f піклування

curatio, ōnis f лікування; піклування,
догляд
curo, are I лікувати; піклуватися
curriculum, i n біг
cursus, us m шлях, курс; проходження
curvatura, ae f кривизна
cuspis, idis f вістря; стулка
cutaneus, a, um шкірний
cuticūla, ae f кутикула, шкірочка
cutis, is f шкіра
cyanīdum, i n цианід
cysta, ae f кіста
cystōsus, a, um кістозний

D

damno, āre I засуджувати
de (з Abl.)про, за
debeo, ēre 2 бути винним
debilito, āre I ослаблювати, знесилювати
decem десять
deciduus випадний, молочний (зуб)
decimus, a, um десятий
declive, is n скат
decoctum, i n відвар
decubitus, us m пролежень
decussatio, ōnis f перехрестя
dedīco, āre I шанувати, присвячувати
deformans, antis деформуєчий
deformo, āre I спотворити
delirium, i n делірій, хворобливе марення
deltoideus, a, um дельтоподібний
demonstratio, ōnis f демонстрація, показ
denique нарешті, тільки
dens, ntis m зуб
dentalis, e зубний
dentinum, i n дентин
depressor, ōris m опускач, м'яз-опускач
depressīvus, a, um депресивний, гнітючий,
пригнічений
depurātus, a, um очищений
descendens, entis низхідний
descendo, ēre 3 низходити, опускатися
desiderātus, a, um бажаний
desiderium, i n бажання, побажання
desino, ēre 3 припиняти, закінчуватися
destillātus, a, um дистильований,
перегнаний
desum, deesse не вистачати
deus, i m бог
dexter, tra, trum правий
diabētes, ae m діабет
diabeticus, a, um діабетичний

diabŏlus, i m диявол
diagnōsis, is f діагноз
diaethylstilboestrolum, i n
діетилстильбестрол
diamēter, tri f діаметр
diaphragma, ātis n діафрагма; грудочеревна
перепона
diarrhoea, ae f діарея, пронос
diastēma, ātis n збільшений проміжок між
медіальними різцями, діастема
dibazŏlum, i n дибазол
dicendum потрібно сказати
dichlothiazīdum, i n дихлотиазид
dico, āre I присвячувати
dico, ēre 3 говорити
dictum, i n вираз, вислів
dies, ēi m, f день
differens, entis різний, неоднаковий
differentia, ae f відмінність
diffĕro, differre розрізнятися
difficīle насилу
difficīlis, e тяжкий
diffundo, ēre 3 розливати, розсіювати
diffūsus, a, um розлитий, розсіяний
digastricus, a, um двочеревцевий
digitalis, e пальцевий
digitalis, is f наперстянка
digitātus, a, um пальцеподібний
digitus, i m палець
dignosco, ēre 3 розпізнавати, ставить
діагноз
dignus, a, um гідний
dilatatio, ōnis f розширення
dilatātor, ōris m розширювач (м'яз)
diluo, ēre 3 розводити
dilūtus, a, um розведений
diploë, ës f губчатка (губчаста речовина
пласких кісток черепа)
dirigo, ēre 3 спрямовувати
disciplīna, ae f наука, порядок
discipŭlus, i m учень
disco, ēre 3 вчитися, вивчати
discus, i m диск
disseminātus, a, um розсіяний, поширений
distalis, e віддалений від центру,
периферичний, дистальний
distinguo, ēre 3 розрізнати
diu довго
diverticŭlum, i n випинання, дивертикул
divide, ēre 3 ділити, розподіляти
divitiae, ārum f багатство
do, āre I давати, видавати,

відпускати
 doceo, ēre 2 вчити, навчати
 doctor, ōris m вчений, доктор
 doctrīna, ae f вчення
 dolens, entis хворобливий, больовий
 doleo, ēre 2 боліти
 dolor, ōris m біль
 domesticus, a, um домашній
 donum, i n дар, подарунок
 dorsalis, e спинний, дорсальний
 dorsum, i n спина; спинка
 dosis, is f доза
 dragée (не відм.) драже
 dubium, i n сумнів
 duco, ěre 3 вести
 ductulus, i m проточек
 ductus, us m протока
 dulcis, e солодкий
 dum поки
 duo, duae, duo два
 duodēcim дванадцять
 duodecīmus, a, um дванадцятий
 duodenojejunalis, e дванадцятипало-
 порожньокишковий
 duodēnum, i n дванадцятипала кишка
 duplex, icis подвійний, подвоєний
 dura mater тверда мозкова оболона
 durus, a, um твердий
 dyspnoë, ës f диспноє, задишка

Е

eczēma, ātis n екзема
 edo, ěre 3 їсти, харчуватися
 effectus, us m ефект, дія, результат
 effērens, entis виносний, вивідний
 effĕro, efferre виносити
 efficio, ěre 3 виробляти
 ego я
 elōquens, entis красномовний
 eloquentia, ae f красномовство, дар слова
 embryo, ōnis m плід, зародок
 eminentia, ae f піднесення, виступ
 emphysēma, ātis n емфізема, збільшення
 кількості повітря в органах
 emplastrum, i n пластр
 emulsum, i n емульсія
 enamēlum, i n емаль
 encephālon, i n головний мозок
 endemicus, a, um ендемічний, характерний
 для данної місцевості, місцевий
 enim тому що, адже
 epidemicus, a, um епідемічний

epigastricus, a, um надчеревний
 epiglottis, īdis f надгортанник
 epilepticus, a, um епілептичний, той, що
 стосується епілепсії
 epiphysialis, e епіфізарний
 epiphŷsis, is f епіфіз
 epithelialis, e епітеліальний
 equator, ōris m екватор
 erector, ōris m випрямляч (м'яз)
 ergo отже, відповідно
 erro, āre 1 помилятися
 error, ōris m помилка, омана, відхилення
 eruditio, ōnis f освіта, навчання; вченість
 eruptio, ōnis f висип
 esophagēus, a, um стравохідний
 esophāgus, i m стравохід
 esse див. sum, esse
 est див. sum, esse
 et і
 ethmoidālis, e решітчастий
 etiam також
 eucalyptus, i f евкаліпт
 evacuatio, āre 1 евакуація, витягання рідкого
 вмісту гнійника за допомогою пункції
 або розрізу
 e, ex (з Abl.) з, із
 excerptio, ōnis f виняток
 exemplar, āris n зразок, приклад
 exemplum, i n приклад
 exercitatio, ōnis f вправа
 exitus, us m вихід
 exophthālmus, i m екзофтальм,
 витрішкуватість
 experimentum, i n експеримент, науковий
 досвід
 exsisto, ěre 3 з'являтися, відбуватися
 exstirpatio, ōnis f викорінення
 extensio, ōnis f розгинання, розтягнення
 extensor, ōris m розгинач (м'яз)
 extensus, a, um витягнутий
 externus, a, um зовнішній
 extractio, ōnis f витягання, виривання
 extractum, i n екстракт
 extrāho, āre 3 витягувати
 extraordinarius, a, um надзвичайний,
 незвичайний
 extrasystōle, es f екстрасистола
 extrauterīnus, a, um позаматковий
 extremitas, ātis f кінець
 exulceratus, a, um вкритий виразками
 exulcĕro, āre 1 покривати виразками

Ф

fabŭla, ae f басня, казка
 fac наказ. сп., одн. facio
 facialis, e лицевий
 facies, ēi f лице; поверхня
 facile легко
 facio, ere 3 робити, діяти
 factitius, a, um штучний
 factum, i n скоєне, дія
 factus, a, um той, що відбувся
 fallo, ěre 3 обманювати
 falsus, a, um несправжній; фальшивий
 falx, falcis f серп, коса
 fames, is f голод
 familia, ae f родина, дім; частина роду, що
 має одну родову назву
 farfāra, ae f підбіл, мати-й-мачуха
 fascia, ae f фасція
 fasciculus, i m пучок
 fauces, um f pl зев
 febrīlis, e лихоманковий
 febris, is f лихоманка
 fel, fellis n жовч
 felicitas, ātis f щастя
 felleus, a, um жовчний
 femīna, ae f жінка
 feminīnus, a, um жіночий
 femur, ōris n стегова кістка, стегно
 fenestrātus, a, um вікончатий
 festīno, āre 1 поспішати
 fetus, us m, foetus, i m плід (утробний, від
 9-го тижня до народження)
 fibra, ae f волокно
 fibrōsus, a, um фіброзний, волокнистий
 fibŭla, ae f малогомілкова кістка
 fibularis, e малогомілковий
 fido, ěre 3 довіряти
 fidus, a, um вірний, надійний
 filia, ae f донька
 filiformis, e нитчастий
 filum, i n нитка, волокно
 finio, ĩre 4 закінчувати
 finis, is m границя; кінець, кінцева мета
 fio, fiĕri (неправ. дієсл.) утворюватися,
 робитися; виникати
 firmo, āre 1 зміцнювати
 fissŭra, ae f щілина
 fit 3 ос. одн., теп. час від fio
 flavus, a, um жовтий
 flexio, ōnis f згинання
 flexor, ōris m згинач (м'яз)
 flexura, ae f вигин
 flos, floris m квітка

fluctuans, antis хитний
 fluīdus, a, um рідкий
 flumen, īnis n річка, потік, течія
 foetor, oris m поганий запах, сморід
 folium, i n лист, листок
 follicŭlus, i m фолікул, пухирець
 fonticŭlus, i m джерельце, тім'ячко
 forāmen, īnis n отвір
 forma, ae f форма, вид
 formo, āre I утворювати
 formōsus, a, um красивий
 fornix, īcis m склепіння
 fossa, ae f яма, ямка
 fovea, ae f ямка, поглиблення
 foveōla, ae f ямочка
 fractŭra, ae f перелом
 Frangŭla, ae f крушина
 frenŭlum, i n вуздечка
 frequens, entis частий, прискорений
 frons, frontis f чоло, лоб
 frontalis, e лобний
 fructuōsus, a, um плідний
 fructus, us m плід (роsl.)
 frustra даремно; безцільно
 fumus, i m дим
 functio, ōnis f дія, функція; виконання;
 обов'язок
 fundamentalis, e фундаментальний,
 основний
 fundus, i m дно
 fungiformis, e грибоподібний
 furiōsus, a, um розлючений, божевільний
 furor, ōris m шаленість, божевілля
 fusiformis, e веретеноподібний

G

galanthus, i m пролісок
 gallus, i m півень
 ganglīon, i n ганглії, нервовий вузол
 gaster, tris f шлунок
 gastricus, a, um шлунковий
 gastroduodenalis, e шлунково-
 дванадцятиперсно-кишківний
 gaudeo, ěre 2 радіти
 gaudium, i n радість
 generalis, e генеральний, головний,
 родовий; характерний для певної породи;
 geniohyoideus, a, um підборідно-
 під'язиковий
 genitalis, e статевий, генітальний
 gens, gentis f плем'я, народність, народ
 genu, us n коліно

genus, ěris n рід
gigantocellularis, e гігантоклітинний
gigno, ěre 3 народжувати
gingīva, ae f ясна
gingivalis, e гінгівальний, ясенний
gladium, i n; gladius, i m меч
glandula, ae f залоза
glans, glandis f головка (статевого члена та клітора)
glaucōma, ātis n глаукома
globūlus, i m кулька
glomus, ěris n клубок, гломус
gloria, ae f слава
glossopharyngēus, a, um язико-глотковий
glottis, ĩdis f голосова щілина, голосник, голосовий апарат
glucōnas, ātis m глюконат
glucōsum, i n глюкоза
glut(a)ēus, a, um сідничний
glycerophosphas, ātis m гліцерофосфат
gracīlis, e витончений, стрункий
gradus, us m крок, ступінь
gramma, ātis n грам
granūlum, i n гранула, крупинка
gratis даром, безкоштовно
gratus, a, um приємний, милий; той, що заслуговує визнання
gravīda, ae f вагітна
gravīdītas, ātis f вагітність
gravis, e важкий
grex, gregis m стадо; толпа
grossus, a, um крупний
gutta, ae f крапля
gurgus, i m звивина

Н

habeo, ěre 2 мати
habītus, us m зовнішність, зовнішній вигляд
hac Abl. одн., ч., ж. р. від hīc
haec див. hīc
haemorrhagicus, a, um геморагічний, кровоточивий
haereo, ěre 2 висіти
hallux, ūcis m великий (перший) палець стопи
hamātus, a, um крючкоподібний hamūlus, i m гачок (крючкоподібний відросток)
haurio, ĩre 4 черпати
helianthus, i m сонячник
helix, ĩcis f завиток (задній край вушної раковини)
hemispherium, i n півкуля

hepar, ātis n печінка
hepaticus, a, um печінковий
herba, ae f трава
hernia, ae f грижа
hernialis, e грижовий
heroicus, a, um сильнодіючий (лік. засіб)
herpes, ětis m герпес, пухирчатий лишай
herpes zoster, herpětis zosteris оперезуючий лишай
hiātus, us m щілина, розтвір
hīc, haec, hoc цей, ця, це
hīc тут
hilaritas, ātis f веселощі, радість
hilus, i m ворота
hippocampus, i m гіпокамп, морський коник
hippocraticus, a, um описаний Гіппократом, гіппократів
hippohaë, ěs f обліпіха
hirudo, ĩnis f п'явка
hirundo, ĩnis f ластівка
historia, ae f історія
homatropīnum, i n гоматропін
homo, ĩnis m людина
honor, ōris m шана, по честь
horizontalis, e горизонтальний
horreo, ěre 2 боятися
hostis, is m ворог
humanitas, ātis f людинолюбство, гуманність
humanus, a, um людський
humeralis, e плечовий
humĕrus, i m плечова кістка
humor, ōris m волога
humus, i m земля, ґрунт
hydrobromīdum, i n гідробромід
hydrocarbōnas, ātis m гідрокарбонат
hydrochloridum, i n гідрохлорид
hydroiodīdum, i n гідройодид
hydrotartras, ātis m гідротартрат
hydroxŭdum, i n гідроксид
hygiēna, ae f гігієна
hyoideus, a, um під'язиковий
hyperīcum, i n звіробій
hypogastricus, a, um підчеревний
hypoglossus, a, um під'язиковий (нерв)
hypophŷsis, is f гіпофіз (нижній придаток мозку)

I

ibi там
ichthyōlum, i n іхтіол
ictĕrus, i m жовтяниця

idem, eadem, idem той (та, те) самий (-а, -е)
 igitur отже
 ignis, is m вогонь
 ignorantia, ae f незнання
 ignotus, a, um невідомий
 ile, ilis n, ilia, ilium pl черевна порожнина,
 живіт, нутроці
 ileus, i m кишкова непрохідність
 iliacus, a, um клубовий
 iliohypogastricus, a, um поздовжньо-
 підчеревний
 ille, illa, illud той, та, те; вона, воно
 imago, inis f зображення
 imitatio, onis f наслідування
 immaturus, a, um незрілий
 imminens, entis загрозовий
 immissio, onis f вступ
 immodice надмірно
 impar, paris нерівний; непарний
 impedio, ire 4 заважати, перешкоджати
 impetitus, a, um недосвідчений
 imperium, i n влада; держава, імперія
 impetro, are I володарювати, панувати
 impetigo, inis f імпетіго (гнійничкове
 інфекційне захворювання шкіри)
 impressio, onis f вдавнення, втиснення
 imus, a, um той, що знаходиться на самому
 дні
 in в, на (з Acc. на питання куди?; з Abl. на
 питання де?)
 inaniter даремно
 incarceration, onis f защемлення (найчастіше
 грижі)
 incertus, a, um хибний
 incipiens, entis початковий
 incipio, ere 3 починати, приступати
 incisio, onis f надріз, розріз
 incisivus, a, um різцевий
 incisura, ae f вирізка
 inclinatio, onis f нахил
 inclusio, onis f включення
 incognitus, a, um невідомий
 incompletus, a, um неповний
 incresco, ere 3 зростати
 incus, udis f ковадло
 index, icis m вказівний палець
 indicatio, onis f показання
 infans, ntis m, f дитина
 inferior, ius нижній
 inflammatio, onis f запалення
 inflammatorius, a, urn запальний
 influo, ere 3 вливатися

infraarticularis, e підсуглобовий
 infraclavicularis, e підключичний
 infrahyoideus, a, um під'язиковий
 infrajugularis, e під'яремний
 infraorbitalis, e підорбітальний
 infundibulum, i n воронка
 infusum, i n настій
 ingenium, i n здатність, талант
 inguen, inis n пахвина
 inguinalis, e пахвинний
 inhalatio, onis f інгаляція
 initium, i n початок
 injectio, onis f ін'єкція
 innocens, entis нешкідливий
 insanabilis, e невиліковний
 insania, ae f божевілля
 insanus, a, um божевільний
 insertio, onis f прикріплення
 instantia, ae f наполегливість, старанність
 insufficientia, ae f недостатність
 insum, inesse знаходитися (всередині)
 integer, gra, grum неушкоджений
 integratio, onis f відновлення
 integritas, atis f цілісність, збереження
 intellectus, a, um пізнаний
 intelligo, ere 3 розуміти
 intentio, onis f натяг, напруження
 inter (з Acc.) між, серед
 intercarpus, a, um міжзап'ястний,
 розташований між кістками зап'ястка
 intercostalis, e міжребровий
 interdum іноді, інколи
 interlobularis, e міждольковий
 intermaxillaris, e міжверхньощелепний,
 розміщений між верхніми щелепами
 intermedius, a, um середній, проміжковий
 intermittens, entis переміжний,
 переривчастий
 intermitto, ere 3 переривати
 intermuscularis, e міжм'язовий
 internus, a, um внутрішній
 interosseus, a, um міжкістковий
 interphalangēus, a, um міжфаланговий
 interradicularis, e міжкореневий
 interrōgo, are I питати
 interstitialis, e проміжний
 intervaginalis, e міжпіхвовий
 intervalium, i n проміжок, відстань,
 інтервал
 intervertebralis, e міжхребетний,
 міжхребцевий
 intestinalis, e кишковий

intestīnum, i n кишка
intestīnum crassum товста кишка
intestīnum tenue тонка кишка
intra (з Acc.) всередині
intraarticularis, e внутрішньосуглобовий
intralobularis, e внутрішньодольковий
inframuscularis, e внутрішньом'язовий
intranatalis, e той, що відбувається під час пологів
invaginatio, ōnis f інвагінація, вкручення, впровадження
inversus, a, um перевернутий, збочений
invius, a, um непрохідний, бездоріжний
iodīdum, i n йодид
ipse, ipsa, ipsum сам, сама, само
ira, ae f гнів
irascor, irasci розлюститися
iris, īdis f райдужка, райдужна оболонка
irrisor, oris m насмішник
ischadicus, a, um сідничний
ischium, i n сідниця; сіднична кістка
isogēnus, a, um ізогенний
isotonicus, a, um ізотонічний
isthmus, i m перешийок
ita так

Ж

jejunalis, e стосується порожньої кишки
jejūnum, i n порожня кишка
jucunde радісно, із задоволенням
jucundus, a, um приємний
judex, īcis m суддя
judicium, i n судження, думка
jugularis, e яремний
jugum, i n підвищення
junctūra, ae f сполучення, зчленування
juniperus, i f ялівець (бот.)
juvans, antis див. adjuvans, antis
juvenalis, e юнацький
juvenīlis, e юнацький, молодий
juvēnis, e молодий, юний
juventus, ūtis f молодість; юність
juvo, are 1 допомагати

Л

labialis, e лабіальний, губний
labium, i n губа
labor, ōris m труд, праця
laboriōsus, a, um працелюбний
labōro, āre 1 працювати
labyrinthicus, a, um лабіринтовий
lac, lactis n молоко
lactas, ātis m лактат

lacer, ěra, ěrum рваний
lacrīma, ae f слюза
lacrimalis, e слізний
lacteus, a, um молочний
lactīfer, ěra, ěrum молочний (досл. молоконосний)
laedo, ěre 3 пошкоджувати, уражати
laesio, ōnis f пошкодження
laesus, a, um пошкоджений
lamella, ae f пластинка; плівка
lamīna, ae f пластинка
lapsus, us m помилка
largus, a, um великий
larynx, ngis m гортань, глотка
lateralis, e латеральний, бічний
latens, entis латентний, прихований
lateo, ěre 2 приховувати
Latine по-латині
Latinus, a, um латинський
latissīmus, a, um найширший
latitūdo, īnis f ширина
latus, ěris n бік, сторона, бічна поверхня
latus, a, um широкий
laudo, āre 1 хвалити
laxans, antis послаблюючий, проносний
laxo, āre 1 послаблювати
legalis, e правовий, законий; судовий
lego, ěre 3 читати
leo, ōnis m лев
leonūrus, i m пустирник
lens, lentis f хришталик (сочевиця)
lente повільно
leporīnus, a, um заячий
letalis, e летальний, смертельний
levator, ōris m підіймач, м'яз- підіймач
lex, legis f закон
libellus, i m книжка
libenter охотно
liber, bri m книга
liber, ěra, ěrum вільний
libīdo, īnis f сильне бажання (статеве)
licet дозволено
lien, ēnis m селезінка
ligamentum, i n зв'язка
lignum, i n колода, поліно
limen, īnis n границя, поріг
limitans, antis той, що межує
limito, āre 1 обмежувати
linea, ae f лінія
lingua, ae f язик, мова
lingualis, e язиковий
lingŭla, ae f язичок

linimentum, i n лінімент
 linum, i n льон
 liquor, ōris m рідина; розчин
 liquor Ammonii anisātus (i) нашатирно-
 ганусові краплі
 littēra, ae f буква, літера
 lobaris, e частковий
 lobūlus, i m часточка
 lobus, i m частка
 localis, e місцевий
 loco, āre 1 розташовувати
 locus, i m місце
 longitudinalis, e поздовжній
 longus, a, um довгий
 loquor, loqui говорити
 lumbāgo, ĩnis f люмбаго, простріл
 lumbalis, e поперековий
 lumbosacralis, e попереково-крижовий
 lumbus, i f попереk
 lusus, us m гра, забава
 lux, lucis f світло
 lymphaticus, a, um лімфатичний

M

Maecēnas, ātis m Меценат, покровитель
 magister, tri m учитель, наставник
 magistra, ae f вчителька
 magnitūdo, ĩnis f величина
 magnus, a, um великий
 majalis, e травневий
 major, ius великий
 malignus, a, um злорякісний
 malleŏlus, i m кісточка
 malum, i n зло
 malus, a, um поганий, дурний, недобрий
 mamma, ae f молочна залоза, груди
 mandibūla, ae f нижня щелепа
 mandibularis, e нижньощелепний
 maneo, ēre 2 залишатися, тривати
 manubrium, i n рукоятка
 manus, us f кисть руки; рука
 manuscriptum, i n рукопис
 mare, is n море
 margo, ĩnis m край, межа
 mas, maris m чоловік
 masculīnus, a, um чоловічий
 massa, ae f маса
 massa pilulārum пілюльна маса
 massēter, ēris m жувальний (м'яз)
 massetericus, a, um жувальний
 mastoideus, a, um соскоподібний

mater, tris f мати; мозкова оболонка (м'яка
 або тверда)
 matrix, ĩcis f основа
 maxilla, ae f верхня щелепа
 maxillaris, e верхньощелепний
 maxīmus, a, um найбільший, великий
 me мене
 meātus, us m прохід, хід
 medialis, e середній, медіальний
 mediānus, a, um серединний
 mediastinalis, e середостінний
 mediastīnum, i n середостіння
 medicamentum, i n ліки
 medicatrix, icis f цілителька
 medicīna, ae f медицина
 medicinalis, e лікарський, медичний
 medīco, āre 1 лікувати
 medīcus, i m лікар
 mediocritas, ātis f середина
 medius, a, um середній
 medulla, ae f мозок (кістковий, спинний)
 medulla oblongata довгастий мозок
 medulla ossium кістний мозок
 medulla spinalis спинний мозок
 medullaris, e мозковий
 mel, mellis n мед
 melior, ius кращий
 membrāna, ae f мембрана, перетинка
 membranaceus, a, um перетинчастий
 membranūla, ae f плівка
 membrum, i n кінцівка, член
 memīni, meminisse пам'ятати
 memoria, ae f пам'ять
 meninx, ngis f мозкова оболонка
 mens, mentis f розум
 mensis, is m місяць
 mentalis, e підборідний
 mentha, ae f м'ята
 menthŏlum, i n ментол
 mentum, i n підборіддя
 metacarpus, i m п'ясть
 metastāsis, is f метастаз
 metastaticus, a, um метастатичний
 methylēnum coeruleum метиленовий синій
 methylī salicylas(ātis) m метилсаліцилат
 methyloestradiolum, i n метилестрадіол
 metus, us m страх, побоювання
 meus, a, um мій
 migrans, antis блукаючий
 militaris, e військовий
 milīto, āre 1 бути на військовій службі
 millefolium, i n деревій (бот.)

minĭmus, a, um найменший, малий
 minor, minus малий, менший
 minuo, ěre 3 зменшувати
 mirabilis, e дивний, незвичайний
 miracŭlum, i n диво
 misceo, ěre 2 мішати, змішувати
 miseria, ae f нещастя
 mitrālis, e мітральний, двостулковий
 mixtura, ae f мікстура
 mixtus, a, um змішаний
 mobilis, e рухомий
 moderātus, a, um помірний
 modĭce помірковано, в міру
 modus, i m міра, спосіб
 molaris, e великий корінний (зуб), моляр
 molestus, a, um тяжкий
 mollis, e м'який
 mollities, ěi f м'якість
 monocularis, e монокулярний, одноокий
 mons, montis m піднесення
 monstro, āre 1 показувати
 mora, ae f зволікання
 morbus, i m хвороба, захворювання
 mordeo, ěre 2 кусати
 morior, mori вмирати
 moritŭrus, a, um той, що прямує на смерть
 mors, mortis f смерть
 morsus, a, um укушений
 mortalis, e смертельний
 mortuus, a, um мертвий, померлий
 mos, moris m норів, звичай
 motorius, a, um моторний, **двигательный**
 (нерв, центр)
 mucilāgo, ĩnis f слиз (лік. ф.)
 mucōsus, a, um слизовий
 mucus, i m слиз
 mulier, ěris f заміжня жінка
 multiformis, e мультиформний, той, що має
 багато різних форм
 multigravĭda, ae f вагітна, жінка, що мала
 дві або більше вагітностей
 multipolaris, e багатополісний
 multiplex, ĩcis численний, множинний
 multivesicularis, e багатопухирчастий
 multum багато
 multus, a, um численний, великий, значний
 mundus, i m світ, всесвіт
 munus, ěris n дар
 musca, ae f муха
 musculāris, e м'язовий
 musculus, i m м'яз
 mutatio, ōnis f зміна, мутація

muto, āre 1 змінювати, перемінюватися
 mutus, a, um німий
 mylohyoideus, a, um щелепно-під'язичний
 myocardium, i n міокард

N

narcōsis, is f наркоз
 naphthalānum, i n нафталан
 naris, is f ніздря
 nasalis, e носовий
 nascendum, i n зародження (віддієсл. імен.)
 nascor, nasci народжуватися
 nasociliaris, e носовийчастий
 nasolacrimalis, e носослізний
 nasus, i m ніс
 natŭra, ae f природа
 naturalis, e природний
 natus, a, um народжений
 navicularis, e човноподібний
 ne щоб ні (з умов. спос.)
 nec не, и не
 necessarius, a, um необхідний
 necessĭtas, ātis f необхідність
 necrōsis, is f некроз, змертвіння
 necroticus, a, um змертвілий, некротичний
 nemo, ĩnis ніхто
 neonātus, i m новонароджений
 neoplasma, ātis n новоутворення, пухлина
 nervosus, a, um нервовий, багатий нервами
 nervus, i m нерв
 nescio, ĩre 4 не знати
 neuter, tra, trum середній (рід)
 niger, gra, grum чорний, темний
 nihil I ніщо, нічого
 nihil II у жодному разі, ніяк
 nimium, i n надмірність, надлишок
 nisi якщо ні
 nitens, entis блискучий, брильянтовий
 nitras, ātis m нітрат
 nitris, ĩtis m нітрит
 nobĭlis, e шляхетний, знатний
 nocens, entis шкідливий
 nocere, ěre шкодити
 nodŭlus, i m вузлик
 nodus, i m вузол
 poli наказ. сп., 2-а ос. одн. від polle,
 вживається з ĩnf. в якості заперечення
 nolo, nolle не бажати
 nomen, ĩnis n назва, ім'я
 nomĭno, āre 1 називати
 non не, ні
 onus, a, um дев'ятий

nos ми (Nom. та Acc.)
nosco, ěre 3 пізнавати
noster, tra, trum наш
noto, āre 1 позначати, відзначати
notio, ōnis f уявлення, поняття
notus, a, um відомий
novem дев'ять
nucha, ae f вия
nuclearis, e ядерний
nucleus, i m ядро
nilius, a, um ніякий
numĕrus, i m число
nunquam ніколи
nutricius, a, um живильний
nutrio, ĩre 4 жити
nutrix, ĩcis f годувальниця

О

obduco, ěre 3 покривати (оболонкою)
obductus, a, um покритий оболонкою
obliquus, a, um косий
obliterans, antis облітеруючий
obliteratio, ōnis f облітерація, патологічне закриття, закупорка
oblongātus, a, um довгастиий
observatio, ōnis f спостереження
obstetricius, a, um акушерський
obturātus, a, um замкнутий, закупорений
obturatorius, a, um затульний
occipitalis, e потиличний
occipitofrontalis, e потилично-лобний
occipitotemporalis, e потилично-скроневий
occĭput, ĩtis n потилиця
octāvus, a, um восьмий
octo вісім
octoestrolum, i n октестрол
oculomotorius, a, um окоруховий
ocŭlus, i m око
odĭ, odisse ненавидіти, не переносити (неправ. дієсл.)
odor, ōris m запах
oedĕma, ātis n набряк
(o)esophagĕus, a, um стравохідний
(o)esophāgus, i m стравохід
officĭna, ae f майстерня; аптека
officĭum, i n обов'язок
oleocrānon, i n ліктювий відросток
oleŏsus, a, um олійний, масляний
oleum, i n олія
oleum Helianthi соняшникова олія
oleum Olivārum оливкова олія
oleum Persicŏrum персикова олія

oleum Ricĭni рицинова олія
oleum Terebinthĭnae скипидар
oliva, ae f олива (плід)
omen, ĩnis n знак, прикмета
omentum, i n сальник
omnis, e кожен, всякий; весь
omohyoideus, a, um лопатково-під'язиковий
operatio, ōnis f операція, дія; хірургічне втручання
ophthalmicus, a, um очний
opĭnio, ōnis f думка, погляд, уявлення
oppŏnens,entis протиставний
oppŏno, ěre 3 протиставляти
opticus, a, um зоровий, оптичний
optĭme найкращим чином
optĭmus, a, um найкращий
opus, ěris n робота, труд, заняття, діяльність
opus n (невідм.) потреба
oralis, e ротовий
orbicularis, e круговий
orbĭta, ae f орбіта, очна ямка
orbitalis, e очноямковий
ordinarius, a, um звичайний, нормальний
organismus, i m організм
orgānum, i n, orgānon, i n орган
origo, ĩnis f походження, початок
orno, are 1 прикрашати
orŏtas, ātis m оротат
orthodontia, ae f ортодонтія
os, ōris n рот
os, ossis n кістка
osseus, a, um кістковий
ossificatio, ōnis f осифікація, закріплення
ostium, i n отвір, вічко
ovalis, e овальний
ovarium, i n яєчник
ovum, i n яйце; яйцеклітина
oxydulātus, a, um закисний, закись
oxydum, i n окис, оксид

Р

pacificus, a, um миротворчий, мирний
raeonia, ae f пійон
palatĭnus, a, um піднебінний
palatoglossus, a, um піднебінно-язиковий
palātum, i n піднебіння
palmaris, e долонний
palpalio, ōnis f пальпація, обмацування
palpĕbra, ae f повіка
pancreas, ātis n підшлункова залоза

papilla, ae f сосок, сосочок
 papillaris, e папілярний, сосочковий
 par, paris рівний, однаковий
 paralýsis, is f параліч
 parasternalis, e навкологрудинний
 parathyр (e)oideus, a, um околотитовидний
 parco, ěre 3 беречь, щадить
 parenchýma, ātis n паренхіма
 parēsis, is f парез
 paries, ětis m стена, стенка
 parietalis, e тім'яний, пристінковий
 parietooccipitalis, e тім'яно-потиличний
 pario, ěre 3 народжувати
 paro, āre 1 готувати
 parōtis, otīdis f привушна залоза
 pars, partis f частина
 partialis, e частковий
 partus, us m пологи
 parvus, a, um малий
 pasta, ae f паста
 patella, ae f надколінок
 pater, tris m батько
 pathologicus, a, um патологічний
 patiens, entis терплячий, хворий
 patiens, entis m, f пацієнт(ка)
 patria, ae f вітчизна, родина
 paupertas, ātis f бідність
 pax, pacis f мир
 pecten, ĩnis n гребінь
 pectoralis, e грудний
 rectus, ōris n груди
 pedicŭlus, i m 1.ніжка; 2. воша
 pedunculus, i m ніжка (стеблина)
 pelvinus, a, um; pelvīcus, a, um тазовий
 pelvis, is f таз, миска
 pelvis renalis ниркова миска
 penĕtro, āre 1 проникати
 penis, is m статевий член
 per (з Acc.) через, протягом
 percussio, ōnis f перкусія, простукування
 perdŭco, ěre 3 приводити
 pereo, ĩre зникати, гинути
 perfectus, a, um досконалий
 perficio, ěre 3 удосконалювати
 perfōrans, antis пронизний
 perforatio, ōnis f прорив, перфорація
 perforātus, a, um проколотий, пробитий
 periarterialis, e періартеріальний
 periculōsus, a, um небезпечний
 pericŭlum, i n небезпека
 perin(a)eum, i n промежина
 perinealis, e проміжний

periodontium, i n періодонт, зубне окістя
 periosteum, i n окістя, періост
 periphericus, a, um периферичний,
 розташований на краю
 periton (a)eum, i n брюшина
 perivascularis, e періваскулярний,
 навколосудинний
 permanens, entis постійний, перманентний
 perniciōsus, a, um згубний
 peron(a)ēus, a, um малоомілковий
 peroхŭdum, i n пероксид
 perpendicularis, e перпендикулярний
 perpendo, ěre 3 зважувати
 perpetuus, a, um безперервний, постійний
 persicum, i n персик
 persōna, ae f обличчя, особистість
 pertineo, ěre 2 слугувати, сприяти
 pes, pedis m стопа, нога
 pessīmus, a, um найгірший
 pestis, is f чума
 petrosquamosus, a, um кам'янисто-лускатий
 petrōsus, a, um кам'янистий
 phalanx, ngis f фаланга
 pharmācon, i n ліки
 pharyngēus, a, um горловий
 pharynx, ngis m глотка
 phenomĕnon, i n явище
 phenylii salicylas (ātis) m фенілсаліцилат
 philosophia, ae f філософія
 philosophus, i m філософ
 phlegmōne, es f флегмона
 phosphas, ātis m фосфат
 phrenicus, a, um діафрагмальний
 physiologicus, a, um фізіологічний
 pia(ae) mater (tris) м'яка мозкова оболона
 pigritia, ae f лій
 pilŭla, ae f пілюля
 piperītus, a, um перцевий
 pituitarius, a, um питуитарний
 pius, a, um добродесний; м'який (оболона
 мозка)
 placentalis, e плацентарний
 planta, ae f підошва; рослина
 plantaris, e підошовний
 planus, a, um плоский, рівний
 plasma, ātis n плазма
 platysma, ātis n підшкірний м'яз шиї
 plenus, a, um повний, сповнений
 plexus, us m сплетення
 plica, ae f складка
 plumbum, i n свинець
 pluralis, e множинний

plus більш, сильніше
 pneumonia, ae f пневмония
 pollex, icis m великий палець кисті
 polus, i m полюс
 polypus, i m поліп, пухлина слизової
 оболонки на нізці
 pons, pontis m міст
 poples, itis m підколінок (підколінна ямка)
 populus, i m народ
 porta, ae f ворота
 porto, are I носити, переносити
 porus, i m отвір, пора
 possum, posse могти, бути в стані
 post (з Acc.) після
 posterior, ius задній
 postganglionaris, e постгангліонарний
 postquam після того як; так як
 potentia, ae f сила, міць
 potestas, atis f могутність, сила
 potus, us m питве
 praecentralis, e прецентральный,
 прецентральный
 praeceps, cipitis стрімкий, скороминучий
 praecipitatus, a, um осаджений
 praecipue переважно, здебільшого,
 особливо
 praecclarus, a, um чудовий, прославлений
 praesox, scis ранній, передчасний
 praemium, i n нагорода, винагорода
 pr(a)emolaris, e малий кутній зуб, премоляр
 praeparo, are I готувати
 praesens, entis справжній
 praesentia, ae f присутність, наявність
 praeter (с Acc.) окрім, за винятком
 praxis, is f практика
 precor молити, вмовляти
 prepericardialis, e преперикардіальний
 preputium, i n крайня плоть
 prevertebralis, e превертебральный,
 предпозвоночный
 primarius, a, um первинний
 primum перш за все, по-перше
 primus, a, um перший
 princeps, cipis m голова, керівник
 principium, i n початок, першоджерело
 prior, ius попередній
 pro (з Abl.) для, за
 probabilis, e вірогідний, правдоподібний
 procedo, ere 3 виступати, виходити,
 виникати
 processus, us m відросток
 prosul долой

profecto дійсно, звичайно
 professor, oris m викладач, професор
 profundus, a, um глибокий
 prognōsis, is f прогноз, передбачення
 progrediens, entis прогресивний,
 нарастаючий, прогресуючий
 progredior, progredi йти вперед
 prominens, entis виступаючий
 promontorium, i n мис (кістковий виступ)
 pronatio, onis f пронація, поворот долоні
 вниз
 pronator, oris t пронататор
 prophylaxis, is f профілактика
 propionas, atis m пропіонат
 proprius, a, um власний
 prostata, ae f простата, передміхурова
 залоза
 prostaticus, a, um передміхуровий
 prosum, prodesse допомагати
 protego, ere 3 захищати, заступати,
 опікуватись
 protuberantia, ae f виступ, бугор
 provooco, are I викликати, провокувати
 proximalis, e найближчий до тулуба,
 проксимальний
 prudenter розсудливо, розважливо
 prurigo, inis f сверблячка, свербіння
 pruritus, us m зуд шкіри або слизових
 оболонок
 psoas, atis n поперековий (м'яз)
 pterygoideus, a, um крилоподібний
 pterygopalatinus, a, um крило-піднебінний
 pubes, is f лобок
 publicus, a, um суспільний, державний
 puer, eri m дитина, хлопчик
 pulcher, chra, chrum чудовий
 pulex, icis m блоха
 pulmo, onis t легеня
 pulmonalis, e легеневий
 pulpa, ae f пульпа, м'якуш
 pulsus, us m пульс
 pulveratus, a, um порошковий, в порошок
 pulvero, are I перетворювати в порошок
 pulvinar, aris n подушка, частина головного
 мозку
 pulvis, eris m порошок
 punctio, onis f пункція, прокол
 punctus, a, um колотий
 pungo, ere 3 колоти
 pupilla, ae f зіниця
 purificatus, a, um очищений
 purifico, are 1 очищати

purulentus, a, um гнійний
purus, a, um чистий
pus, puris n гній
putāmen, īnis n шкаралупа, лушпиння
putrīdus, a, um гнилий
pyloricus, a, um воротарний
pylōrus, i m воротар, пілорус
pyramidalis, e пірамідний
pyrāmis, īdis f піраміда

Q

qua Abl. sing. ж. р. від qui, quae, quod
quadrangularis, e чотирикутний
quadrātus, a, um квадратний
quadriceps, cipītis чотириголовий
quadrigemīnus, a, um чотирипарний,
четверний
quae див. qui
quaero, ěre 3 шукати, питати
qualis, e який
quam як; ніж
quantum satis скільки потрібно
quartis, a, um четвертий
quasi наче
quaterni по чотири
quattuor чотири
quercus, us f дуб
qui, quae, quod який, яким
quies, etis f спокій, відпочинок
quilibet, quaelībet, quodlibet кожний, будь-
який
quinque п'ять
quintus, a, um п'ятий
quisquam, quidquam хто-небудь, що-небудь
quivis, quaevis, quidvis будь-який
quo Abl. sing. чол. та сер. р. від qui, quae,
quod
quod див. qui
quorum Gen. pl. від qui
quoque також
quot скільки

R

rabies, ēi f сказ
radialis, e радіальний, променевий
radiatio, ōnis f випромінювання
radius, i m променева кістка
radix, īcis f корінь
ramus, i m гілка
raphe, es f шво (на м'яких тканинах)
rapio, ěre 3 забирати силою
rarus, a, um рідкий, рідкісний
rasus, a, um чистий, зіскоблений

ratio, ōnis f розум; спосіб, метод
reactio, ōnis f протидія
reanimatio, ōnis f реанімація, оживлення
recens, entis свіжий
recessus, us m закуток
recipiens, entis реципієнт
recipio, ěre 3 взяти
reconvalescens, entis той, що одужує
rectalis, e ректальний, стосується прямої
кишки
recte прямо; правильно
rectificātus, a, um очищений
rectum, i n пряма кишка
rectus, a, um прямий, правильний
recurrens, entis поворотний
reductus, a, um поновлений
reflexio, ōnis f загин
refluxus, us m зворотна течія, рефлюкс
refractio, ōnis f рефракція
regio, ōnis f область, ділянка
rego, ěre 3 панувати, керувати
regredior, regredi 3 йти назад, повертатися
regūla, ae f правило
rehabilitatio, ōnis f реабілітація, поновлення
для трудової діяльності
reliquus, a, um решта
remedium, i n засіб, лікарський засіб
remittens, entis ремітуючий; той, що
тимчасово затихає
ren, renis m нирка
renalіs, e нирковий
reperio, ěre 4 знаходити
repetitio, ōnis f повторення
repĕto, ěre 3 повторювати
res, rēi f річ; обставини
resectio, ōnis f резекція, видалення частини
органу
resistentia, ae f резистенція, спротив
respicio, ěre 3 брати до уваги, мати на увазі
respiratorius, a, um дихальний
respublica, ae f державні справи; держава,
суспільство
restitutio, ōnis f поновлення
rete, is n сітка
retīna, ae f сітківка
retinacūlum, i n утримувач
retromandibularis, e
позадунижньощелепний
retroperitonealis, e заочеревинний
rex, regis m цар
rheum, i n ревіль
rhizōma, ātis n кореневище

rhomboideus, a, um ромбоподібний
ricinus, i m клещевина
rima, ae f щілина
rodo, ěre 3 гризти, роз'їдати
r(o)entgēnum, i n рентген
rosa, ae f роза, шипшина
rotātor, ōris m обертач (м'яз)
rotundus, a, um круглий
ruber, bra, brum червоний
rubor, ōris m почервоніння
ruptūra, ae f розрив

S

sacchārum, i n цукор
saccus, i m мішок
sacrālis, e крижовий
sacrococcygēus, a, um крижовокуприковий
saeculum, i n вік, століття
sagittal is, e сагітальний, стрілоподібний
sal, salis n, m сіль
salicylas, ātis m саліцилат
salicylicus, a, um саліциловий
salivarius, a, um слюнный
salivatorius, a, um слюнный
saluber, bris, bre здоровий, цілющий
salus, ūtis f здоров'я, благо
salūto, āre 1 вітати
salvia, ae f шавлія (бот.)
sanans, antis той, який лікує; лікуючий
sanatio, ōnis f санація; оздоровлення
sanguifer, ěra, ěrum кровноносний
sanguineus, a, um кровноносний/кровавий
sanguis, inis m кров
sanitas, ātis f здоров'я
sano, āre 1 лікувати, оздоровлювати
sanus, a, um здоровий
sapiens, entis мудрий, розумний
sapientia, ae f мудрість
sapio, ěre 3 бути розумним
sapo, ōnis m мило
sarcōma, ātis n саркома
satis досить, достатньо
scabies, ēi f короста
scalēnus, a, um похилий
scaphoideus, a, um човноподібний
scapūla, ae f лопатка
scatūla, ae f коробка, коробочка
scelēton, i n скелет
schizandra, ae f лимонник (бот.)
scientia, ae f знання, наука
scio, ĩre 4 знати, пізнавати
scribo, ěre 3 писати

scriptus, a, um написаний
se себе
secerno, ěre 3 виділяти
secrētum, i n секрет
sectio, ōnis f розрізання, розтин, розріз
sectio caesarea кесарів розтин, витягнення
 плода шляхом розрізу матки
sectio legalis судово-медичний розтин
secundarius, a, um вторинний
secundum (з Acc.) відповідно до, згідно з
secundus, a, um другий
sed але, a
sella, ae f сідло
semen, ĩnis n насіння, сперма
semicircularis, e півколовий
semilunaris, e півмісяцевий, серпоподібний
seminālis, e насінневий
semper завжди
senectus, ūtis f старість
senex, senis m, f старик
senilis, e старечий
sensorius, a, um чуттєвий, сенсорний
sensus, us m почуття
sentio, ĩre 4 відчувати, сприймати
separo, āre 1 відділяти, відокремлювати
septalis, e перегородковий
septem сім
septīmus, a, um сьомий
septum, i n перегородка
serōsus, a, um серозний
serotīnus, a, um запізнілий, пізній
serpens, entis повзучий
serpo, ěre 3 повзати
serum, i n сироватка
servo, āre 1 берегти
servus, i m слуга
seu або
sex шість
sextus, a, um шостий
sexus, us m стать
si якби
siccus, a, um сухий
sigmoideus, a, um сігмоподібний
signo, āre 1 позначати
signum, i n знак, прикмета
silvester, tris, tre лісний
simīlis, e схожий
simplex, ĩcis простий
simplicītas, ātis f простота
sincīput, ĩtis n передня частина голови
singularis, e єдиний; однина
singūlus, a, um одиничний

sine без
 sinister, tra, trum лівий
 sinus, us m пазуха, синус
 sirūpus, i m сироп
 sitis, is f спрага
 situs, us m положення, розміщення
 sive або, тобто
 skelēton, i n скелет
 sociētas, ātis f товариство
 soleo, ēre 2 мати звичку
 solitūdo, īnis f самотність
 solubīlis, e розчинний
 solus, a, um єдиний
 solutio, ōnis f розчин
 solutio Ammonii caustici нашатирний спирт
 solūtus, a, um розчинений
 solvo, ěre 3 розчиняти
 somnus, i m сон
 soror, ōris f сестра
 spasmolyticus, a, um спазмолітичний, той,
 що усуває спазми
 spatium, i n простір
 species, ēi f збір (трав), чай; вид
 specificus, a, um специфічний
 spero, āre 1 сподіватися
 spes, ēi f надія
 sphenoidalis, e клиноподібний
 sphenopalatīnus, a, um клино-піднебінний
 sphincter, ēris m сфінктер, стискач,
 звужувач (м'яз)
 spīna, ae f ость, хребет
 spinalis, e спінальний, стосується хребта
 або спинного мозку
 spinōsus, a, um остистий
 spirītūōsus, a, um спиртовий
 spirītus, us m 1) спирт, алкоголь; 2) дух,
 душа
 spissus, a, um густий
 splanchna pl. нутрощі
 spongiōsus, a, um губчастий
 spontaneus, a, um самовільний, спонтанний
 spritz-tubūla, ae f шприц-тюбик
 spurius, a, um несправжній
 squama, ae f луска
 squamōsus, a, um лускоподібний
 stapes, ēdis m стремінце
 statim негайно
 status, us m стан
 sterilisātus, a, um стерилізований
 steriliso, āre 1 стерилізувати
 sterilitas, ātis f безплідність

sternocleidomastoideus, a, um грудино-
 ключично-соскоподібний
 sternocostalis, e грудино-реберний
 sternohyoideus, a, um грудино-під'язиковий
 sternothyр (e)oideus, a, um грудино-
 щитоподібний
 sternum, i n грудина
 stigma, ātis n приймочка
 stipes, ītis m стебло, стовбур
 stratum, i n шар
 stria, ae f полоска, смуга
 strictus, a, um вузький, тісний
 stroma, ātis n строма, остов
 strophanthīnum, i n строфантин
 struma, ae f зоб
 strychnos, i m блювотний горіх, чилібуха
 studeo, ēre 2 займатися
 studium, i n улюблене заняття, старання,
 вивчення
 stultitia, ae f дурість
 stultus, a, um дурний
 stupor, ōris m ступор, заціпеніння,
 нечутливість
 stylohyoideus, a, um шилопід'язиковий
 styloideus, a, um шилоподібний
 stylopharyngēus, a, um шилоглотковий
 sub (з Acc., Abl.) під
 subcarbōnas, ātis m основний карбонат
 subcutaneus, a, um підшкірний
 subhepaticus, a, um підпечінковий
 sublingualis, e під'язиковий
 submandibularis, e піднижньощелепний
 subnitras, ātis m основний нітрат
 subscapularis, e підлопатковий
 substantia, ae f речовина
 subtendineus, a, um підсухожилковий
 subtilis, e тонкий, дрібний
 succurro, ěre 3 допомагати, сприяти
 succus, i m сік
 sudorifer, ěra, ěrum потогінний
 sufficiens, entis достатній
 sufficio, ěre 3 бути достатнім
 sulcus, i m борозна
 sulfas, ātis m сульфат
 sulfur, ūris n сірка
 sum, esse бути, існувати
 summa, ae f сума, підсумок
 summus, a, um вищий
 sumo, ěre 3 приймати
 suo, ěre 3 шити, зшивати
 super (з Acc.) зверху, на, над
 supercilium, i n брова

superficialis, е поверхневий
 superficies, ēi f зовнішня поверхня
 superior, ius верхній
 supinatio, ōnis f супінація, поворот долоні
 вгору
 supinātor, ōris т супінатор (м'яз)
 suppositorium, i n супозиторій, свічка
 suppuratīvus, a, um гнійний
 supra над, вище, на
 supraclavicularis, е надключичний
 suprahyoideus, a, um надпід'язиковий
 supraorbitalis, е надочномковий
 suprarenalis, е наднирковий
 suprēmus, a, um найвищий
 suspensorius, a, um підвішуючий
 sutūra, ae f шов (сполучення між кістками)
 suus, a, um свій
 sympathicus, a, um симпатичний
 symptōma, ātis n симптом, ознака
 syndrōmum, i n синдром
 synoestrōlum, i n синестрол
 synovialis, е синовіальний
 systēma, ātis n система
 systōle, es f систола

T

tabes, is f сухотка
 tabūla, ae f дошка
 tabuletta, ae f таблетка
 taceo, ēre 2 мовчати
 t(a)enia, ae f стрічка
 talcum, i n тальк
 talis, е такий
 talocruralis, е гомілковостопний
 talus, i m надп'яtkова кістка
 tam так, до такої міри
 tamen однак
 tanninum, i n танін
 tarsus, i m зап'яско
 te Acc. i Abl. від tu
 tegmen, īnis f покривка, покрівля
 lego, ēre 3 покривати
 temporalis, е скроневий
 tempus, ōris n скроня; час
 tendo, īnis m сухожилля
 tener, ēra, ērum ніжний, м'який
 tensor, ōris m напружувач (м'яз)
 tenuis, е тонкий
 teres, ētis круглий
 tergum, i n спина; тил
 terminatio, ōnis f кінець, закінчення
 tero, ēre 3 терти

terra, ae f земля
 territorium, i n територія
 tertius, a, um третій
 testis, is m яєчко – чоловіча статеві залоза
 textus, us m тканина
 thalāmus, i m таламус (зоровий горб)
 thenar, āris n тенар (підвищення великого
 пальця кисті)
 theoria, ae f теорія
 thermopsis, īdis f термопсис
 thesaurus, i m скарбниця, сховище
 thiosulfas, ātis m тіосульфат
 thoracicus, a, um грудний
 thorax, ācis m грудна клітка
 thyр(e)oideus, a, um щитоподібний
 thyrohyoideus, a, um щитопід'язиковий
 tibia, ae f велика гомілка
 tibialis, е великогомілковий
 timeo, ēre 2 боятися
 tinctūra, ae f настоянка
 tolēro, āre 1 нести, тримати; містити
 tonsilla, ae f мигдалик
 totius, Gen. sing. от totus, a, um
 totus, a, um весь, цілий
 toxicus, a, um токсичний, отруйний
 trachēa, ae f трахея, дихальне горло
 tractus, us m шлях, тракт
 traho, ēre 3 тягти
 transeo, transire переходити проходити
 transfusio, ōnis f переливання
 transmuralis, е трансмуральний
 transplantatio, ōnis f трансплантація,
 пересадка
 transversalis, е поперечний
 transversus, a, um поперечний
 trapezius, a, um трапецієподібний
 trapezoideus, a, um трапецієподібний
 trauma, ātis n травма
 tredēcim тринадцять
 tremens, entis тремтливий
 tremor, ōris m тремор, тремтіння
 tres, tria три
 triangularis, е трикутний
 triceps, cipitis триголовий
 tricuspidālis, е тристулковий
 trigemīnus, a, um трійчастий
 triginta тридцять
 trigōnum, i n трикутник
 triplex, īcis потрійний
 tristitia, ae f сум, скорбота
 tritīcum, i n пшениця
 tritus, a, um третій

trochanter, ēris m вертлюг
trochanterīcus, a, um вертлюговий
trochlea, ae f блок
trochlearis, e блоковий
trophicus, a, um трофічний, живильний
truncus, i m ствол, тулуб
tu ти
tuba, ae f труба
tubarius, a, um трубний
tuber, ēris n горб
tubercūlum, i n горбок
tuberositas, ātis f горбистість
tubūla, ae f тюрлик
tubulus, i m трубочка
tueor, eri 2 захищати, боронити
tum тоді
tumor, ōris m пухлина, припухлість
tunīca, ae f оболонка
tursicus, a, um турецький
turpis, e потворний
tussis, is f кашель
tuto безпечно
tympanicus, a, um барабанний
tympanum, i n барабан

U

ubi де
ulcus, ēris n виразка
ulna, ae f ліктюва кістка
ulnaris, e ліктювий
ultimus, a, um крайній
uncinātus, a, um гачкуватий
undecim одинадцять
undecimus, a, um одинадцятий
unguentum, i n мазь
unguis, is m ніготь
unus, a, um один
urēter, ēris m сечовід
urethra, ae f уретра, сечовипускальний канал
urethralis, e уретральний
urgens, entis ургентний, невідкладний
urinarius, a, um сечовий
urogenitalis, e сечостатевий
urtica, ae f кропива
usque (з Acc.) до
ustus, a, um палений
usus, us m застосування, вживання; досвід
ut щоб; як
uterinus, a, um матковий
uterus, i m матка
utilis, e корисний

uvūla, ae f язичок (на м'якому піднебінні)

V

vacuum, i n порожнеча
vado, ěre 3 йти
vagīna, ae f піхва, вагіна
vaginalis, e піхвовий, вагінальний
vagus, a, um блукаючий (нерв)
valens, entis здоровий, міцний
valeriāna, ae f валеріана
valetūdo, ĩnis f здоров'я
valva, ae f клапан (в цілому)
valvula, ae f заслінка
vanitas, ātis f метушня, безпліддя
varicōsus, a, um варикозний
variōla, ae f віспа, справжня віспа
varius, a, um різний
varix, ĩcis m, f варикозна вена
vas, vasis n судина
vegetativus, a, um вегетативний
vel або, чи
velociter швидко, скоро
velum, i занавіска
vena, ae f вена
venēnum, i n отрута
venio, ĩre 4 приходити
venōsus, a, um венозний
venter, tris m черевце, череву
ventralis, e вентральний
ventricular is, e шлуночковий
ventricūlus, i m шлунок, шлуночок
venūla, ae f маленька вена
venus, ēris f любов
ver, veris n весна
verbum, i n слово, вираз; дієслово
veritas, ātis f істина
vermiformis, e червоподібний
vermis, is m черв'як, хробак
vernalis, e весняний
versio, ōnis f версія, поворот плода в матці
versus, a, um повернений, спрямований в інший бік
vertebra, ae f хребет
vertebralis, e хребцевий, хребетний
vertex, ĩcis m тім'я; вершина
verto, ěre 3 перегортати; змінювати
verum правильно
verus, a, um справжній, істинний
vesīca, ae f міхур
vesīca fellea жовчний міхур
vesīca urinaria сечовий міхур
vesiculōsus, a, um везикулезний

vestibularis, e вестибулярний
vestibŭlum, i n присінок
vestimentum, i n одяг
veto, āre 1 забороняти; накласти заборону
via, ae f дорога, шлях
victoria, ae f перемога
victus, a, um переможений
video, ēre 2 бачити
viginti двадцять
villus, i m ворсинка
vinco, ěre 3 перемагати
vinculum, i n зв'язка
viola, ae f фіалка
vir, viri m чоловік
vireo, ēre 2 бути сильним
virgo, ĩnis f дівчина
viride, is n зелень
viride(is) nitens (entis) брильянтовий
зелений
virtus, ūtis f мужність, сила
virus, i n отрута, вірус
vis (Gen. sin. vis, Dat. sing. vi, Acc. sing.
vim, Abl. sing. vi; pl. vires, ium) f сила,
міць
viscera, um n pl нутроці
viscus, ěris n внутрішність
visio, ōnis f здатність бачити, зір
visus, us m зір
vita, ae f життя
vitalis, e життєвий
vitamīnum, i n вітамін
vitiosus, a, um порочний
vitium, i n порок, вада
vitreus, a, um склоподібний
vitrum, i n склянка, пробирка
vivendum, i n життя (від vivo, ere жить)
vivens, entis той, який живе
vivo, ěre 3 жити
vivus, a, um живий
volo, velle хотіти, бажати
voluptas, ātis f задоволення, насолода
volvŭlus, i m заворот кишок
vomer, ěris m леміш
vortex, ĩcis m завиток
vos ви
vox, vocis f голос
vulnus, ěris n рана

X

xeroformium, i n ксероформ

Z

zygōma, ātis n вилиця

zygomatīcus, a, um виличний